

Za Amy
PRVO POGLAVLJE

1.

Poznajemo li se?

Podignula sam pogled sa škrinje sa zamrznutom hranom dok sam promatrajudi preobilje pakiranih jela sužavala izbor prema onome što Hayden voli, odnosno ne voli, i zapazila postarijega gospodina kako izvijenih obrva pilji u mene. Doimao se jedrim i kršnim. Imao je gustu sjedinama prošaranu kosu, bio otprilike šezdeset i koju godinu star, odjeven u udoban pulover i plave traperice.

Uključilo se daleko zvono upozorenja.

Bilo je to jednoga petka, kasno navečer. Bližila se ponod. Moje omiljeno vrijeme za obavljanje tjedne kupnje, zato što sam tada obično mogla izbjeći takvu vrstu uleta. Nisam bila ljubiteljica dokonih razgovora sa svojim susjedima, zapravo ni s kim, ako sam to mogla izbjeći. Kad sam večeras ušla u Harris Teeter i kad su se velika staklena vrata razmaknula da prođem, uz prigušen šapat, poput hermetičke pregrade u svemirskome brodu, učinilo mi se da čitav taj prostor stoji samo meni na raspolaganju. Bio je to onaj jasni samotni osjedaj sigurnosti koji je pružalo javno mjesto na kojemu nije bilo ljudi. Naravno, nisam bila baš posve sama; bilo je tu zaposlenih tinejdžera koji su se pospano naginjali u prolaze koji su vodili do blagajne te nekolicina samih muškaraca (recimo tipova koji rade u drugoj smjeni, neprofesionalaca) koji su se motali oko polica s pivom, pokušavajući ubiti neko vrijeme prije nego se vrate kudi i zalegnu na počivaljke. Jedan od njih mjerkao mi je guzu. Vidjela sam ga kako zuri u mene u jednom paraboličnom zrcalu koje je visjelo s vapnom oličene glavne grede na stropu, poput onoga kakvo se može nadi u nekom skladištu. U mojim godinama mogla sam biti polaskana, no ja sam se, naprotiv, osjetila izloženom pa sam malo žurnije pogurala kolica. Uglavnom su svi koji su se u to doba nodi motali po trgovini gledali svoja posla i izbjegavali moj pogled, baš kao i ja njihov. To mi je u potpunosti odgovaralo.

Ali sad se taj postariji muškarac netremice zapiljio u moje lice i pitanje koje je postavio nije se doimalo nepristojnim. Stoga sam odmahнула glavom, rekavši ljubazno: — Ne bih rekla.

- Leigh Wren? — nagađao je.

Osjetila sam neznatno olakšanje dok sam prebivala po sjedanju nastojedi dokučiti otkud bih ga mogla znati. Bio mi je poznat, nije li? Osjedala sam nekakvo komešanje duboko u utrobi, ali nije mi moglo sinuti. Moj društveni život bio je veoma oskudan, duže vremena nego sam o tome voljela razmišljati. Uglavnom smo postojali samo ja, Hayden i ured. Hvala Bogu tako mi je odgovaralo te sam pretpostavila kako sam tog čovjeka sigurno negdje vidjela poslovno. Na trenutak sam osjetila krivnju zbog toga što ga ne mogu smjestiti. Premda, da budem iskrena, nije bilo ničega posebnoga po čemu bih ga mogla prepoznati. Osoba poput njega bilo je posvuda u Caryju. Mogla sam čak zamisliti njegov SUV* na parkiralištu, s Jesus fish** na jednoj strani registarske tablice i nekakvom Bush/Cheney naljepnicom predizborne kampanje na drugoj.

— Ta sam - odgovorila sam. - Oprostite, a vi ste?

Pružila sam ruku.

Uzeo ju je i pogled mu se promijenio. Plamtio je i buktio. Duboko je drhtavo uzdahnuo i otpočeo: — Zovem se Charles Pritchett.

Nikada se nisam morao koristiti drugim imenom osim vlastitoga, zato što se nikada nisam sramio toga tko sam. Pravo ime ti je Nina Mosley i 18. studenoga 1997. tvoj suprug Randall Roberts Mosley ubio je moju kći, Carrie.

Cijeli svijet se smanjio. Ruka mi je otupjela, baš kao što su otupjeli i svi ostali ekstremiteti, ali uspjela sam osjetiti izravni stisak ruke Charlesa Pritchetta jer su mi čuknjevi pucketali dok mi je stišdudi ruku gnječio prste. Pokušala sam se odmaknuti, ali čvrsto me držao dok mu je iz očiju sijevalo poput munje. Sav je drhtao; mogla sam vidjeti da je taj trenutak veoma, veoma dugo ponavljao te je sad kad gaje dočekao umalo doživio neku vrstu klonuda, osjetivši naelektriziranost koja mu je poticala svaki živac. U tom svom ushitu bio je sposoban za levitaciju. Bilo je očito daje gospodin Pritchett doživio Trenutak Istinske Spoznaje.

Jedino na što sam mogla pomisliti bilo je, mislite moj bivši suprug.

Ali činilo se da ne mogu progovoriti. Grlo mi se stisnulo kako se ne bi oteo užasan vrisak koji je prijetio naglo se osloboditi usudim li se samo otvoriti usta. Zubi su me * SUV - *kratica za sport utility vehicle.*

** *Jesus fish — simbol za ribu kao rani znak kršdanstva, koji se zadržao na naljepnicama.*

boljeli. Osjedala sam mučninu i paniku povlačedi se brzinom svjetlosti i uzmičudi prema blagoslovljenom i poznatom račvanju. Kolica dopola napunjena namirnicama u kojima su bile uredno poslagane vredice s hrpama voda (bijelo grožđe jer Hayden nije volio crno), narezano meso i sirevi u vakumiranim vredicama, čokoladice s polica sa zdravom hranom za mene i zaslađene žitarice za moga sina, bila su zaboravljena. I dalje se pokušavajući udaljiti od Pritchetta, uzmičudi unatrag, udarila sam u kolica koja su se okrenula na klimavom škripavom kotaču i zaglavila između moje stražnjice i hladnih staklenih vrata zamrzivača. Pritchett je išao za mnom i dalje me čvrsto stiždudi za ruku, ne prestajući govoriti povišenim tonovima.

— Dugo mi je vremena trebalo da te nađem, Nina, i stajalo me poprilično novca. Promijenila si se od zadnjeg puta kad sam te vidio na suđenju. Kosa ti je drukčije boje i mršavija si. Bojiš li kosu da te ljudi ne bi prepoznali? Mislim da mogu shvatiti to da želiš prekinuti vezu sa svojom prošlošću. Vidiš, ja sebi taj luksuz ne mogu priuštiti — rekao je, protisnuvši tu završnu riječ kroz stisnute zube.

— Ama baš svaki dan i ama baš svaku sekundu živim sa svojom prošlošću da moja kdi nije tu. Nema je više. Znam što je policija rekla, kako je samo tvoj suprug kriv za to, ali za mene ti nikada nisi odriješena krivnje, ni izdaleka. I zato sam tu, Nina. Došao sam te raskrinkati. Uništiti tu taj mah sređeni umjetni život koji si stvorila i svima pokazati tko si.

Oprostite, jeste dobro? - upitao je nečiji glas.

Osvrnula sam se i ugledala tipa koji mije piljio u stražnjicu.

Neposredno iza njega raskolačenih očiju stajao je blagajnik. Obojica su zabrinuto motrila mene i Pritchetta. Blagajnik se doimao naelektriziranim i samo tražio izliku da Pritchetta fizički napadne i zaskoči. U njegovoj pubertetlijskoj glavi vjerojatno su se rojile slike skakanja u obranu slabijih. Možda gaje Pritchett podsjetio na dominantnoga utemeljitelja loze iz vlastite prošlosti. Onaj promatrač stražnjice bio je mnogo smireniji. Labavo je držao košaru maslinaste boje u kojoj su bile namirnice samo za jednu osobu. Prema njegovoj suzdržanoj napetosti i pripravnosti moglo se zaključiti da je ved prije bio u takvim sučeljavanjima iz kojih je izišao kao pobjednik. Možda je bio bivši vojnik. Ili pak svadljivac iz bara.

Pritchett nije napokon pustio ruku, ali nastavio je govoriti, upudujući sad komentar nazovi posrednicima koji su se upleli. — Zna li tko je ona? Zna li tko joj je bio suprug? Kladam se da mu se sjedate imena. - Uperio je koščati prst u moje lice dok su mu riječi navirale poput jedva obuzdane lavine. — Trebamo li zvati policiju, Nina?

Želiš li prijaviti ovaj »incident«? Volio bih to. Naslađivao bih se mogućnošću da upozorim mjesne vlasti na to tko posljednjih šest godina živi među njima.

Promatraču stražnjice bilo je dosta. Odložio je košaru na pod i stao između Pritchetta i mene. Ja sam i dalje uzimala unatrag, ali nisam mogla odvojiti pogleda od tog starca. Odjednom je zasuzio, težina snažnih turobnih osjedaja koje je upravo izbacivao iz sebe prijetila je da ga uništi. Promatrač stražnjice je rekao: — Ne znam u čemu je vaš problem, gospodine, ali mislim da biste gospođu trebali pustiti na miru.

Blagajnik je Pritchetta nazvao nasilnikom. Pritchett je podigao ruke, okrenuo dlanove prema naprijed i nekoliko koraka ustuknuo. Smirenijim glasom ponovno je predložio da pozovu policiju. PA ponad glava prebacio je s neke pjesme Commodoresa na »Take on Me«. Kroz tihi žamor shvatila sam da de od toga trenutka, svaki put kad je čujem, ta melodija biti poput zvuka koji de me podsjetiti na ovaj trenutak razdora.

Pritchett je povikao za mnom: — Gdje je Hayden večeras, Nina? Trebala bi pomnije motriti na njega. Ja nisam dovoljno dobro pazio na Carrie, i znaš što joj se dogodilo. Znaš što joj je učinio.

Bilo je to dovoljno da me navede da se konačno okrenem i pobjegnem što dalje od njega. Spotala sam se i uspravljala održavajući se na nogama dok sam trčala niz prolaz do izlaza iz trgovine. Automatska vrata nisu se dovoljno brzo otvorila pa sam udarila u njih. Sutra de na toj ruci od ramena do lakta biti velika modrica. U tom trenu nisam je osjedala. U tom trenu ruka mi je još uvijek pulsirala od stiska kojim me Pritchett držao, ne želeći me pustiti.

2.

Nekoliko puta sam se našalila kad su izgradili trgovački centar koji se izravno nastavlja na naše naselje, kisela šala na temu toga

koliko je bio zgodniji od onoga koji je bio desetak kilometara dalje niz cestu. Večeras sam zahvaljivala Bogu stoje bio tako blizu. Lijevo skretanje s parkirališta, a potom znak za zaustavljanje na ulazu u Kensington Arbor, kroz koji sam projurila uopće ne dodirujući kočnice. Potom skretanje udesno kad sam zavezla automobil na rubnik, tako snažno da sam začula škripu guma.

Za manje od četiri minute nakon izlaska iz trgovine parkirala sam svoj Camry ispred kude McPhersonovih.

Ulica je bila tiha, a kude velike i moderno prostrane, sve sagrađene blizu jedna drugoj, uz minijaturno dvorište koje ih je razdvajalo. Vлага u nodnom zraku skupljala se oblikujući sjajno prstenje oko uličnih svjetiljki. Kod MacPhersonovih je na ulaznom trijemu gorjelo vanjsko svjetlo i izvana ništa nije izgledalo neobično. Ali ništa nije izgledalo nimalo neobično ni u susjedstvu, u tom naselju jednoličnih, na isti kalup sagrađenih obiteljskih kuda za jednu obitelj i dvojnih objekata koji su postali naše utočište. Naš dom bio je tri bloka zgrada udaljen dvojni objekt s garažom za jedan automobil i lijepim stražnjim prilazom na kojemu se igrao Hayden. Nisam mu često dopuštala da večer provede izvan vlastitoga doma, ali cijeli tjedan me molio i znala sam da moram obaviti ponodnu kupnju pa sam popustila i dopustila mu da prespava kod svoga prijatelja Caleba. Burgundy Yukon bio je napola parkiran na pločniku. Bio je to »stari« automobil Calebove majke, dok je garažni prostor nedvojbeno bio rezerviran za Escalade koju je Doug McPherson svojoj supruzi kupio za Božid.

Nježno sam zalupila vratima automobila i provukla se kroz dvorište, bacajući pogled uz ulicu i niz ulicu kako bih ustanovila daje sve uobičajeno, premda ne bih znala ni prepoznati da se nešto promijenilo. Samo sam nekoliko puta bila u ovome dijelu susjedstva. Hayden je kod sebe imao mobitel i pomišljala sam ga nazvati još čim sam izašla iz trgovine s prehrambenim artiklima, ali nisam ih željela sve probuditi ako nitko nije bio ni u kakvoj stvarnoj opasnosti. Premda je Charles Pritchett možda imao sa mnom izravnati stare račune, zasigurno ne bi učinio ništa nažao mome djetetu. Zasigurno to nije bila otvorena prijetnja kakvom sam je ja shvatila. Ne bi sigurno, ne nakon onoga što se dogodilo njegovom vlastitom djetetu.

Gdje je Hayden večeras, Nina? Trebala bi pomnije motriti na njega.

Ponovno sam bacila pogled uz ulicu i niz ulicu. Nekoliko automobila bilo je parkirano na prilazima ili duž ulice, ali nijedna silueta nije pogrbljeno sjedila iza prednjeg automobilskog stakla i nitko nije gledao iza zamračenih prozora kuda. Bile su stiješnjene jedna do druge i doimale se poput stražarnica ili zidova labirinta. Naviknuta sam bila cijeliti takve osjedaje, pojam da sam našla utvrdu, ali uvijek sam na nekoj razini shvadala da bi se to moglo okrenuti protiv mene.

Jednostavno nisam bila pripravna da se to dogodi.

U posljednji trenutak odlučila sam da nedu pozvoniti. McPhersonovi su zasigurno ved sumnjali u mene, ali nadam se da su se ograničili samo na čuđenje zbog toga što sam bila sama u mojim godinama. Od brojnih sam poznanika redovito načula i odbacila ono Do bola je suzdržana, Gdje je dječakov otad i slično. Mogla sam podnijeti razdvojenost od svojih vršnjaka, zapravo mi se to počelo sviđati, ali mome sinu bili su potrebni prijatelji i to mu nisam željela upropastiti. Bio je u godinama kad je samoda mogla postati željeni način rješavanja problema. Sljededi korak bilo bi otuđenje, i kad bude tinejdžer morala bih pretraživati njegov ormar kako bih se uvjerala da u njemu ne drži pušku kojom bi nasrnuo na nekoga.

Nisam uvijek bila sklona zamišljati najgore. Bila je to stečena vještina, pametan potez uvjetovan nesvjesno.

Kad sam prvi put k njima dovela Haydena na igru Gabby McPherson me kratko ponosno provela kudom, ali menije raspored bio ved unaprijed poznat. Pregledala sam nacрте stanova svih modela kad sam tu prvi put tražila kudu za kupiti. Nije učinila ništa originalno s obzirom na unutarne uređenje jer su namještaj i raspored bili preuzeti od Marthe Stewart... još prije pet godina. Dnevni boravak u kojemu su se dječaci namjeravali utaboriti bio je s bočne strane te sam lagano koračala dvorištem sve do trenutka kad sam mogla proviriti kroz prozore. Sam Bog zna što bi ostali susjedi pomislili da su me ugledali, ali bilo mi je sasvim svejedno, uistinu. Ne bih imala ništa protiv ni daje policijsko vozilo u ophodnji došlo uz ulicu... pomišljala sam ih odmah nazvati, ali nadala sam se da je Pritchett možda dobio svu potrebnu zadovoljštinu time što me presreo u trgovini te da de nas sad ostaviti na miru. Premda nisam u to vjerovala. Srce mi je ubrzano lupalo; mogla sam osjetiti otkucaje u grlu i teško sam gutala.

Priznat du da sam se nevoljko divila Gabynom ukusu ukrašavanja prozora. Kupila je nekakve lijepe veoma tanke zastore, ali dječaci su naravno zaboravili navući rolete pa sam nesmetano mogla vidjeti unutra. Pod u dnevnom boravku bio je pretvoren u klasično privremeno prenoćište; vrede za spavanje počivale su razmotane na podu ispred kožnatoga kauča. Stolid za serviranje kave bio je krcat napola praznim zdjelicama s kokicama i limenkama mineralne. Plazma TV bio je uključen, ali nikakav zvuk nije dopirao do prozorskoga stakla pa sam pretpostavila da je glas isključen ili dovoljno utišan da ne probudi odrasle koji su bili gore na katu. Caleb McPherson je ležao na desnoj strani, sklupčan poput indijskih oraščida, napola izvirujući iz svoje vrede za spavanje, sklopljenih očiju. Sjededi preblizu ekranu, oslonjen na laktove, sjedio je: moj sinčid.

Hayden nije bio poslušan, gledao je nekakvu glazbenu video snimku na kojoj su se tinejdžeri u oskudnoj odjedi vrtjeli izvoditi plesne pokrete koji su se sastojali od izvijanja bokovima i izbacivanja tijela prema naprijed. Nisam mu dopuštala da takvo što gleda kod kude... zaboga miloga, pa imao je samo sedam godina... ali osjetila sam veliko olakšanje zbog toga što je bilo sve u redu s njim, tjelesni osjet sličan hladnoj osvježavajućoj vodi koja mi se prelijeva preko glave. Jecaj mi je zastao u grlu kad sam pomislila kako je ostao budan samo da bi mogao gledati taj banalni zabranjeni prizor na MTVju. Bio je ipak samo dijete, običan zdrav dječak.

Okrenuo je glavu prema prozoru i brzo sam se naglo sagnula. Čučedi sam krenula natrag prema automobilu, osjedajući se posramljeno i osamljeno, premda sam znala da me nije vidio te da po svemu sudeći u cijeloj utihnutoj ulici nije bilo budnih.

Zaključala sam vrata automobila i ostala tu gdje sam se zatekla. U retrovizoru sam zapazila svoj odraz i donijela strogu procjenu; izgledala sam izbezumljeno. Moja svijetlosmeđa kosa, obično uredna i do ramena, neznatno kovrčava na krajevima, počešljana u manjeviše trenutačno modernom stilu mame iz predgrađa koja se bližila sredovječnim godinama, bila je raskuštrana i otrcana. Moja glatka koža, koju smatram svojom najboljom karakteristikom, doimala se blijedom i opuštenom pri jasnoj svjetlosti ulične svjetiljke. A oči, iste one blage smaragdne oči kojima su se moje prijateljice

uvijek otvoreno divile, a koje sam ja sama smatrala previše osjetljivima, previše ranjivima, poziv muškarcima koji im je govorio da sam podatna i spremna, sad su se doimale kao ukočene beživotne tjeskobno razrogačene pikule. Sinulo mi je kako sam se, unatoč samopromatranju koje sam svakoga jutra obavljala gledajući se u zrcalu kupaonice, prala zube, sušila kosu i nanosila šminku, rijetko kada zagledala u oči. Premda sam to ved dosad trebala zavrijediti i ved odavno samoj sebi oprostiti. Ali eto, Pritchett mi očito nije oprostio. Pitala sam se ima li još onih koji ključaju u sebi i koji nikada nisu našli smiraj, sve od dana kad je Randy prekinuo ono što je trebalo biti uobičajeni kreposni tijek njihovih života.

Diši duboko, rekla sam samoj sebi. Nedu buditi McPhersonove stanare; nedu napraviti nikakvu neugodnu scenu. Ali prokleta bila ako večeras sebi dopustim izgubiti tu kudu iz vida. Ako je postojalo nešto što bih skupo platila, samo da ga steknem, onda je to bio osjedaj revnosti.

Priznajem daje tijekom proteklih šest godina bilo trenutaka kad bih zapravo na kratko zaboravila tko smo. Sati, dani, katkad čak i dugi tjedan dana kad sam se prepuštala i vjerovala da sam uistinu Leigh Wren, a ne Nina Leigh Mosley, djevojačko Sarbaines. Katkad sam sebi dopuštala potpuno smetnuti s uma daje moje ime nekada bilo drukčije od imena koje sad imam i da sam ga zakonski promijenila nakon onoga što se dogodilo s mojim bivšim suprugom.

Ali takva utjeha nikada nije potrajala dugo. Nešto bi me uvijek podsjetilo; nekakvo strašno zvjerstvo u večernjim vijestima, nekakav razgovor na poslu ili neka pravna finesa. Čim bih se sjetila, čim bih se vratila u strogo stanje pripravnosti koje je za mene sad bilo neminovno, nikada nisam imala osjedaj olakšanja kojemu bih se neko vrijeme mogla prepustiti i ostaviti prošlost tamo gdje pripada. Naprotiv, osjedala sam se neodgovornom, djetinjastom i glupom. Osjedala sam se sebično jer sam mogla iznevjeriti Haydena.

Charles Pritchett. Sigurno je znao gdje živimo. Sigurno je znao i zasigurno čekao prigodu da me presretne, Gradska knjižnica uživajući u tome, moj Bože, pa to je značilo da misli ozbiljno. To je značilo kako nije ni blizu postizanju zadovoljštine time što me nasmrt prestrašio u trgovini. Očito je krenuo u realizaciju Projekta.

Tipovi muškaraca poput njega svoje su živote zacrtali kao niz Projekata, a moj je posve vjerojatno dugo bio planiran.

Od te spoznaje i svih neizravnih zaključaka koji su s njom bili povezani, zavrtjelo mi se u glavi. Nisam si mogla priuštiti da ne mogu jasno razmišljati pa sam počela zapisivati bilješke na malom bloku koji sam držala u pregratku za rukavice. Teško sranje, jedva sam čak uspijevala vidjeti to što sam pisala pri srebrnoj svjetlosti koja je dopirala s uličnih svjetiljki, ali morala sam nešto činiti s rukama.

Pisala sam datume nasumce. Švrljala sam riječi i slobodne asocijacije. Znala sam da ih ni sama ne bih mogla dešifrirati da ih se poslije usudim pogledati. Zgužvala sam bilješke i bacila ih na pod.

Sad sam se nejasno prisjetila Pritchetta. Bio je bogat, jedino prezime na popisu žrtava koje su obični ljudi možda poznavali po čuvenju zbog nečega drugoga, a ne samo po tome što je člana njegove obitelji ubio Randy. On je bio taj koji je prije suđenja sazvao konferenciju za tisak, a pričalo se kako je čak unajmio neku PR tvrtku da u njegovo ime kontaktira s medijima. Čini mi se da se nisam mogla prisjetiti kako je osobno bio nazočan u sudnici, ali ni to nije ništa značilo. Najviše onoga što sam od te teške kušnje zadržala u sjedanju bile su slike; nekoliko riječi kojima su mi se ostali obratili i neka pitanja koje su postavili tužiteljstvo i obrana. Nisam se mogla jasno sjetiti svojih odgovora, premda sam sigurna da su zabilježeni negdje u javnim ispravama. U vlastitoj svijesti sjedanja iz toga vremena bila su zaključana u zapečadenom trezoru i zatrpana, sloj ispod sloja, godinu za godinom pozorne blokade. U to vrijeme me tužiteljstvo, osiguravši moju bezuvjetnu suradnju, štitilo od najgorega pretprocesnoga publiciteta. Vratila sam se natrag k mami prije nego je suđenje otpočelo te sam bila izvan države tijekom vedine tog medijskog cirkusa koji je prethodio suđenju.

Uglavnom se baš ne sjedam toga starca, ali sjedam se njegovih pojavljivanja na televiziji, toga kako prstom upire u kameru i kako mu je teško svladavati emocije, što je s obzirom na okolnosti svima bilo posve razumljivo. Kako sam to mogla zaboraviti? Zašto ga nisam prepoznala kad mi je pristupio, zašto mi njegovo ime odmah nije palo na pamet? Sjedala sam se imena mnogih žrtava, vjerojatno vedine. Sjedala sam se jednoga dječaka koji je preživio sakrivši se u gostinjskoj sobi dok je ostatak njegove obitelji bio

ubijen. Nakon suđenja, na dan kad je svjedočio, razgovarala sam s tom jedinom preživjelom osobom. Doimao se skrhanom, zbunjen, gotovo nepomičan, zbog grižnje savjesti što je jedino on preživio dok su njegovi voljeni izgubili živote. Bio je tek još jedan unesredeni uz ostale koji su izgubili prijatelje i članove obitelji zbog Randyjevoga strašnog bolesnog nagona. Vedina ih nije nazočila suđenju i nitko ih nije javno kritizirao zbog toga. Kad je sve to otišlo predaleko, svi sinovi i kćeri, očevi i majke, brada, sestre i supružnici nisu im više mogli nikako pomodi. Tad je to bio Randyjev cirkus, posljednje izlaganje kojemu je njegov bolesni um mogao potpuno težiti, javno otkrivenje onoga što je uistinu oduvijek bio u duši. Moj partner. Moj suprug.

Randyjev krvavi festival trajao je barem jedno desetljeće, vjerojatno još i mnogo dulje. Bila sam nazočna u jednom od tog vremena, a da pojma nisam imala o tome. Sirota neuka Nina koja je spavala sa Zvijeri i bila zatečena potpuno nesprijetna, premda su me neki nazivali osobom koja je to omogućila, premda su me u jednom trenutku negdje na samome početku osumnjičili da sam zapravo i sama sudjelovala u toj predstavi, u Randyjevoj podmukloj žetvi.

Zaklela sam se, onda i sad: Nisam znala; nisam mogla znati.

Svi ti argumenti, koje zapravo nikada nisam glasno izrekla, nikada nisu bili u poziciji za obranu i njihova logika dugo je isprazno zvučala mojim vlastitim ušima. Naravno da su postojale naznake. Naravno da sam namjerno pred tim zatvarala oči...

Cijelu noć provela sam budna u automobilu. Sve je bilo tiho, osim tupoga odjeka otkucaja mog srca.

DRUGO POGLAVLJE

Randy i ja smo otprilike godinu dana bili u braku kad smo sudjelovali u potrazi za nestalim dječakom iz mjesta koji se zvao Tyler Renault. Dva dana prije toga Tylerova majka i sestra nađene su ubijene u krevetima i širile su se glasine. El Ray je bio predgrađe Fresnoa i obično je bio pošteđen grotesknih zločina karakterističnih za velike gradove. Prema mišljenju jednih suprugu i dijete ubio je suprug koji se otudivši udaljio od obitelji i kojega je policija uistinu nekoliko puta ispitala, ali još ga nisu bili zatvorili. Tvrdio je daje nedužan, ali nitko u to baš nije mnogo vjerovao. Prema drugoj teoriji o kojoj se mnogo češće šušalo, obitelj je bila žrtva religijskoga kulta

čiji su članovi bili nekakva malodušna mladež koja se okupljala u uređenim kampovima izvan granica grada i prodavala metadon da bi mogla živjeti tako bijednim životom.

Renaultove nismo osobno poznavali. Njihova kuda bila je nekoliko kilometara udaljena od našega susjedstva i nakon medenoga mjeseca u životu smo stalno imali neku strku tako da gotovo nismo ni poznavali ljude koji su živjeli u našoj ulici. Randy je bio zaposlen kao nadzornik u tvrtki JacksonLilliard Corporation, međunarodnoj tvrtki kemijskim proizvodima koja je proizvodila umjetne boje za višestruku uporabu, od boja za tekstil do boja za ličenje kuda te je stoga počesto bio na putu, nadgledao podružnice, vršio reviziju primjene pravilnika, vodedi računa o tome da sve bude unutar parametara pravnih i industrijskih standarda. Mene je tvrtka Shaw Associates u kojoj sam radila otkako smo se ovamo doselili, nakon što sam diplomirala, ved bila unaprijedila, od pomodnice marketinškog VPja postala sam poslovni analitičar koji je vršio procjenu postupaka određivanja ciljane skupine/demografskih ciljeva, nastojedi ih kanalizirati kako bi se stekla maksimalna zarada i utjecaj. Tako da se baš i nismo posve sredili otkad smo doselili ovamo. Još uvijek je u garaži bilo kutija koje nikako nisu bile otvarane.

Ah svi su pričali samo o zločinu, i kad je Judy Larson iz Prve metodističke crkve nazvala i rekla mi da policija traži dragovoljce koji bi pretraživali grmlje ne bi li našli bilo kakav znak koji bi upudivao na Tylera, naravno da sam nas prijavila. Randy u početku nije bio oduševljen, ali činilo se kako se zagrijao za tu pomisao. Vjerojatno je pristao podi samo da bi izbjegao moju optužbu, što mi je pružilo neku vrstu samozadovoljstva.

Označena mreža naše potrage bila je livada koja se nalazila istočno od dijela na kojemu je autocesta broj 1 sjekla rub predgrađa. Uz još sedamnaest odraslih ljudi, uglavnom nepoznatih osoba, hodali smo na određenom razmaku kroz stapke žutoga korova i gustu šikaru koja nam je sezala do struka, tjerajudi rukom kukce koji su nam u kasno proljetno jutro zujali oko znojnih lica. Svi smo bili u potrazi za tijelom.

Za nekakvim znakom nasilja. Dvojica uniformiranih policajaca iz grada koji su bili dodijeljeni našoj skupini hodali su goredolje niz

putid izvikujudi kroz ručne megafone Tylerovo ime.

Randy je koračao samouvjeren, golema figura pri nejasnoj sunčevoj svjetlosti. Sa svojih metar devedeset bio je najviši od svih muškaraca koji su hodali stazom. Bio je u izvrsnoj tjelesnoj formi. Njegova široka ramena i golema prsa pokrivala je Lands' End košulja koju sam mu kupila za prošli rođendan. Katkad se još uvijek zapitam kako sam ga uspjela uhvatiti. Imao je izrazito smeđe oči i crnu kosu, veoma kratko ošišanu, koža mu je bila boje masline, a usta izražajna. Bio je prototip osobe koju bi vedina žena okarakterizirala kao iznimno privlačnu, poput manekena iz kataloga. Zatekla bi ih... same ili u parovima, starije žene, baš kao i tinejdžerice... u trgovačkim centrima ili restoranima, kako ga prate pogledom dok prolazimo i potom postajala bolno bojažljiva. Bila sam prilično skladno građena, barem sam ja samu sebe takvom zamišljala, ali sitna, te su čak naši prijatelji često komentirali naš izgled kao para, Randyjev robusni tjelesni izgled i moju donekle bi se moglo reći nježniju pojavu. Oni taktični govorili su da se lijepo nadopunjujemo, a oni drugi da smiješno izgledamo zajedno.

Donekle smo bili poznanici s ljudima koji su toga popodneva bili bočno od nas, pritom mislim kako smo ih jednom, dvaput prije toga sreli i barem ih znali po imenu. Roger Adler i njegova supruga Georgija bili su vjernici iz naše crkve. On je dvadeset godina predavao matematiku u mjesnoj srednjoj školi. Ona je bila umirovljena računovotkinja. Djeca su im bila odrasla i doimali su se aktivnim zadovoljnim ljudima kakvima svi sanjaju postati kad jednoga dana odu u mirovinu. Randy je jednom komentirao kako su oboje vjerojatno imali plastičnu operaciju, ali ja to nisam mogla uočiti. Oboje su jednostavno izgledali »sjajno za svoje godine«, na onaj generički način na koji povezuje starije parove iz oglasa u časopisima koji reklamiraju vitamine i hranu iz organskoga uzgoja. U početku je Roger hodao pokraj mene, a do njega je hodala Georgija. Koristio se kratkim štapom koji je podigao sa zemlje i njime tjerao kukce. Cesto je zastajkivao pažljivo zavirujući u aluminijske limenke ili omote od sendviča koji su bili zapleteni u visokoj travi. Georgija je na sebi imala kratke hlače pa su joj bijela bedra ubrzo, poput čipke, bila prošarana ogrebotinama od trnja. Pretvarala se da ne primjeduje, ali mogla sam čuti kako potihom psuje. Nakon nekog

vremena zamijenila je mjesto sa svojim suprugom kako bi mogla razgovarati sa mnom.

Na suprotnoj strani od nas, hodajudi ukorak s Randyjem, bio je Dalton Forte, pravnik koji je radio u sjedištu tvrtke koja je prostor imala u istoj zgradi u kojoj je uredske prostorije imao Randyjev poslodavac. Forte je bio jedan od onih četrdeset i nešto godišnjaka čija bi tijekom cijele godine preplanula put i bodljikava kosa više odgovarala nekom tinejdžeru u kakvom reality showu; jezivo ili jadno, ovisno o tome kako na to gledate. On i Randy su katkad u vrijeme užine igrali reketbol* pa su se tako i danas ubrzo upustili u prijateljsko zadirkivanje što je bilo posve neumjesno s obzirom na okolnosti.

Georgia je osjedala poriv da obvezno prokomentira kako je sve to monstruozno, misledi pritom na tragediju koja je zadesila obitelj Renault. Od svih s kojima sam nekoliko posljednjih dana razgovarala slušala sam tipične klišeje: to je tako tužno, tako besmisleno, to je mogao učiniti samo * *racquetball - igra srodna tenisu i badmintonu. Igra se od 1950. god., reketom i šupljom gumenom lopticom.*

pravi bolesnik, trebaju ga na mjestu ubiti, ma tko to bio, preskočiti suđenje, uštedjeti državi novca, to je samo odraz koliko je u današnje vrijeme život postao bezvrijedan... nastavljalo se u nedogled. Kao da ostali to nisu smatrali monstruoznim. Ali i sama sam, naravno, pompozno izgovarala te iste riječi, jednostavno želeći javno izraziti svoje gnušanje. Todd Cline, policajac koji je živio nešto niže od nas u istoj ulici bio je jedan od policajaca na dužnosti onoga jutra kad su otkrivena tijela Trudi i Dominiquea Renaulta (otkrio ih je nitko drugi doli suprug koji se udaljio od obitelji) i Todd je neizravno natuknuo o nekakvim pohotnim i uznemirujućim naznakama toga što se događalo, a što nije bilo objavljeno u novinama. Rekao je kako je nešto učinjeno tim tijelima, nešto što on ne smije otkriti, ali što je groznije od svega na što je u svih svojih osam godina rada naišao. Nešto s njihovim očima.

Dominique Renaultu bilo je deset godina.

— Ne mogu vjerovati da bi netko to učinio, pa čak ni suprug — rekla je Georgija dok je ovratnikom košulje brisala znoj s vrata. — Nikada niste čuli da se takvo što događalo u nekom mjestu poput ovoga.

Ogorčen teatralan uzdah začuo se s moje desne strane i u sebi sam se šdudurila od straha. Prije nego sam ga uspjela dušnuti da bude tiho, oglasio se Randy: — Zapravo, »takve stvari« najčešće se i događaju u ovakvim mjestima, ako pod tim »ovakva mjesta« mislite na našu ugodnu idilu srednjega sloja sasvim zgodno smještenu uz autocestu i samo dvadesetak minuta udaljenu od središta grada. Prošle su se godine tri od pet ubojstava dogodila u planiranim zajednicama poput naše ili u običnom susjedstvu izvan užeg gradskog središta. Naravno, danas više nitko i ne živi u starom degradiranom središtu grada tako daje »neko mjesto poput ovoga« danas širi termin, Georgia.

— Drago mi je što ste tu da nam to pojasnite, profesore — podrugljivo je primijetio Forte. — Vaši pronicljivi uvidi u planiranje i stopu zločina u velegradovima od neprocjenjive su važnosti. Vidim da ste ponovno slušali NPR.* Randy gaje počastio jednim »jebi se« osmijehom i pokazao ispred naše izvidnice. Pedesetak metra dalje livada je završavala u zidu stabala. Sve do prije nekoliko godina to je najvjerojatnije bio prilično gust komad šume. Sad su se kroz nju mogle vidjeti čistine kroz koje se moglo gledati na drugu stranu, buldožerom izrovani i iskopani obronci gdje de sljedede jeseni niknuti novo stambeno naselje.

— Samo ističem da se trenutačno vedi dio Amerike sastoji od ovakvih mjesta i daje stopa kriminala uglavnom ostala ista još od ranih osamdesetih. Naravno, osim kokaina, i mislim da se svi možemo složiti kako Renaultovi nisu ubijeni zbog dogovora oko rasparčavanja droge koji se izjalovio. Ovdje imate klasičnu obiteljsku situaciju ili nekog problematičnog pojedinca koji je počinio zlodjelo. I koji je još uvijek na slobodi, usudio bih se dodati. U tom slučaju činjenica daje dječak odveden i da nije na mjestu ubijen mogla bi biti pokazatelj da je još uvijek živ. Vjerojatno ne u blizini baš ove livade, s tim bih se složio, ali uvijek postoji mogućnost. — Nagledala sam se prilično istinitih priča o zločinu na TVu, baš kao i moj suprug. Dođavola, na Primetimeu svakoga tjedna daju tri takve istrage, s potankim pojedinostima, počevši od otkrivanja zločina pa sve do odluke porote. Pretpostavljala sam kako je Randy odatle crpio podatke i iznosio tako opsežne tvrdnje. Znam da nijednog dana u životu nije slušao NPR. Kad smo se na početku viđanja nalazili sviđalo mi se to

što je doslovno na svaku temu držao govor, kao da je veoma * NPR - kratica za National Public Radio. 26 mnogo čitao o tome. Vedina muškaraca njegovih godina razgovarala je samo o sportu i novcu pa sam to smatrala nečim osvježavajućim. S vremenom sam shvatila kako je u teškoj zabludi u mnogim svojim »dobro upudnim mišljenjima«, bilo daje navodio nešto što je čuo u prolazu, potpuno izvan konteksta, ili izmišljao dokaze prema svojim unaprijed stvorenim zaključcima. No ipak mu je uspijevalo da to prilično dobro zvuči i na težak način sam shvatila koliko je mrzio da mu se netko suprotstavi. Tad bi se brzo mrgodedi durio ili izravno poricao pa sam mu obično popuštala. Nije mi to bilo važno dok sam samo ja bila ta kojoj je pompozno držao govor. Ali u kontekstu s ostalim ljudima moglo je biti posebno tegobno.

Ovaj put nisam si mogla pomodi. — Mislila sam kako se izgledi da se netko tko je otet nade među živima smanjuju sa svakim danom koji protekne a da tu osobu ne nadu. - Rekla sam to tiho, pazedi da nas nitko osim onih koji su bili u neposrednoj blizini ne može čuti.

- Prilično točno - složio se Randy, prostrjelivši me pogledom. — Ali ako imamo posla s osobom podložnom psihozama, nekim tko ne vlada svojim postupcima, s nekim tko je, da tako kažem »u teškim mukama«, zašto ih ne bi ubio na mjestu? Hodu redi da takvi vjerojatno ne razmišljaju razumno, pa kako bi onda mogli obuzdati svoju pohlepu za krvlju i jednu od žrtava ostaviti na životu? I zašto riskiraju premještati ih ili prevoziti nekamo?

Georgiji, čija je odbojnost prema zločinima sakadenja pravovremeno zapažena, nije se svidjelo kamo je odveo njezin komentar. Malo se stresla i ponovila. — Ma to je zbilja grozno.

Ali sad je Forte pokazao zanimanje. — Sam si rekao. Psihopate koji su postigli tu razinu nestabilnosti potrebnu da bi se počinio takav zločin — rekao je, odmahujući rukom naprijednatrag ispred lica i osmjehujući se Randyju - možda ne donose odluke nepristrano. Napusti ih razum. Možda jednostavno osjete taj poriv... čuju glasove u svojoj glavi, male zelene ili kojekakvo bolesno sranje koje ih na to potiče... da to dijete povedu sa sobom. Ali, možda razmišljaju mnogo jasnije nego što bismo mi to željeli priznati pa misle da Tylera mogu iskoristiti kao taoca za pregovore u slučaju da ih policija uspije uhvatiti.

— Ili možda jednostavno nisu završili s njim — dodao je Randy blagim glasom. Brzo je nastavio i bilo mi je jasno da postaje razdražljiv i spreman razulariti se. Moje nezadovoljstvo takvim njegovim ponašanjem bilo je nešto o čemu sam često donosila odluku ne razmišljati, ali kad se uistinu događalo osjedala sam to poput škripa koji se stezao oko moga želudca. Zaustila sam nešto redi. Bilo što, samo da promijenim temu, ali Randy me samom svojom glasnodom nadglasao.

Ako je riječ o suprugu, možda ste u pravu da dijete koristi kao adut s vlastima — obratio se Forte glasom predavača, koji bi, pretpostavljam, odgovarao dokazivanju neke teze u prepirci s pravnikom u nekoj tvrtki. — Ali s tim tipom su ved nekoliko puta razgovarali, no o tome ništa nisam čuo ni pročitao. Statistički gledano to baš i nije pametna zamisao jer u takvim situacijama uzimanja taoca najčešće životi obojice, taoca i otmičara, završe smrdu. Dakle, ako se doista radi o zločinu potaknutom nekom vrstom nenadane emocionalne preopteređenosti supruga, gdje se on jednostavno izgubio, u tom slučaju sve opklade se povlače. Ne možete predvidjeti ponašanje nekoga tko djeluje u metežu histerije. Ali zašto to ne redi, ono što zapravo nitko ne želi uistinu priznati, a to je da se pojavio serijski ubojica, tu, u našem sigurnom mjestu. Stručnjaci kažu da takvi zločinci obično djeluju na način koji ni blizu nije nasumičan ili nekontroliran kao kod osoba koje čine zločine iz strasti. Zločini se planiraju unaprijed, do najsitnijih pojedinosti i najapsurdnijih slučajnosti i temelj svima su maštarije u glavi nekoga tipa. Služedi toj maštariji oni postaju hladni, analitični. — Osmjehnuo se onim svojim zubatim osmjehom svom partneru u reketbolu. - Poput odvjetnika.

Forte ga je promatrao ispod oka, pokazujući nelagodu ili pogrešno uvažavanje, nisam mogla razaznati što. Rekao je: — Hvala, doktore Lecter *— a potom nagazio na granu srednje veličine skrivenu u visokoj travi. Odbila se i umalo ga ubola u lice. Ljutito ju je rukom odbacio ustranu i sama sam u sebi zapljeskala.

— Gledamo previše A&E **— objasnila sam Georgiji koja nas je sve procjenjivala pogledom ispod spuštenih kapaka. Očito je zaključila da su viđenja moga supruga na tu temu nešto u što se ona radije ne bi upuštala te me počela ispitivati o našim planovima po

pitanju djece. Neprirodno sam automatski izgovarala riječi o tome kako se najprije želimo ukorijeniti te kako oboje imamo karijere s kojima smo veoma oduševljeni itd. Moj suprug je odvojio trenutak i zlovoljno me pogledao prije nego se vratio nesuvisloj priči s Forteom.

— Serijski ubojice obično djeluju u krugu određenoga područja oko njihovoga doma, možda i u susjednim državama, ali rijetko kad dalje od toga. Dio cjelokupnoga * *Hannibal Lecter, izvrsni psihijatar i serijski ubojica izmišljeni je lik u romanima autora Thomasa Harrisa. Pojavljuje se u jednom od poznatih filmova Kad jaganjci utihnu.*

** *A&E - američka kablovska i satelitska televizija.*

perverznoga iživljavanja, kakva god bila euforija kojom se ta osoba nagrađuje, moglo bi biti teroriziranje mjesnoga stanovništva. - Zastao je i zagledao se u blago plavo nebo. — Sve te priče koje kruže, medijska pozornost, ovo naše malo klipsanje kroz polje, pa čak i ovaj razgovor koji sad vodimo, sve bi to moglo poslužiti njegovim potrebama. Sama mogućnost da bi netko koga vidiš na ulici mogao biti ta osoba unosi osjedaj nadnaravnoga u naše svakidašnje živote i, svidjelo se to vama ili ne, čini nas tim svjesnijim naše vlastite smrtnosti. Kladam se da smo ovih posljednjih nekoliko dana svi razmišljali o tome.

Roger Adler, Georgijin suprug, bez riječi je slušao, otežano dišudi dok je malo sporije hodao iza nas ostalih. Ah sad se oglasio: - Bez uvrede, Randy, ali moram od tebe tražiti da to dokažeš. Nismo nekad o ubojstvu razmišljali kao o događaju koji treba cijeliti zbog toga što izaziva katarzu. To su bila mala djeca.

Javila se njegova supruga: — Ma daj, pa nije on to sigurno tako mislio...

— Nisam — odgovorio je brzo Randy i malo usporio kako bi ga taj postariji čovjek uspio sustidi. — Slažem se s Rogerom i ispričavam što to na taj način formuliram. Znam da razgovaramo o ljudskim bidima. Znam da je stvarno. Samo iznosim pretpostavku kako mi možda i nesvjesno tome tipu hranimo ego. - Ponovno se okrenuo prema Forte. - Ubojica de pratiti tijek razvoja priče, pročitati de svaki članak i odgledati svake vijesti. Cijelo to vrijeme znat de da nikada ne može podijeliti niti sebi priuštiti to posljednje uzbuđenje svoje slave zato što de, bude li uhvađen, biti mrtav, a samim time umire i njegova maštarija. Ali ako može nadzirati tu želju za

prepoznavanjem, zacijelo dobiva vrhunsku nagradu živedi svakodnevnog života...

Posao, crkva, obitelj, svakodnevno ophođenje sa suprugom, djecom i susjedima, a da nitko ne zna za to. Ako je imalo dobar, nitko od njih niti ne sumnja, osim na nekoj dubokoj razini koju nikako ne mogu ni priznati jer bi u trenu postali suučesnici... Pomislite samo na mod koju taj bolesni nitkov sigurno osjeda. Sve se to odvija u njegovoj mašti, vodi se ta golema unutarnja borba, borba protiv svih tih maštarija koje su na kraju toliko modne da ih on mora učiniti stvarnima, dok izvanjskome svijetu izgleda baš poput mene ili vas. Sranje, pa vi ste odvjetnik i naviknuti ste ponašati se kao da vjerujete u nešto što dokazivo nije istina. Zamislite poduzimanje zadatka na toj razini, uz veoma visoke uloge. Ružan scenarij, prijatelju moj.

Forte je pogledao u mene, kako bi se mogao pretvarati da gleda pokraj mog supruga. Rekao je: — Randy je opsesivan kockar, nije li?

— Izgledam li vam ja kao netko tko bi to tolerirao? — upitala sam, pokušavajući pomalo drsko odgovoriti, ali osjedala sam hladnodu i bila pomalo posramljena zbog Randyjevoga monologa. Gotovo smo bili došli do šume. Svi smo na nogama imali gojzerice koje su bile kupljene u afirmiranim trgovinama u trgovačkom centru, ali vidjelo se da godinama otkad ih imamo nisu vidjele pravo planinarenje. Ja sam svoje dobila još dok sam bila na koledžu, neposredno prije nego sam upoznala Randyja. Mislila sam kako mi u njima noge izgledaju duže. - Prigovaram mu i zbog kladjenja na vašim reketbol igrama.

— Ali on me uvijek pobijedi.

Randy je želio još nešto dodati, nadalje demonstrirati kako je njegova svijest toliko prostrana da može zamisliti najgore, hladno i znatiželjno. U karijeri nadzornika bio je pladen za to da pozornost ljudi svrada na sitne pojedinosti.

Daje proizvodni proces koji je procjenjivao imao minimalan otklon ishod su mogle biti parnice, intervencije vlade i milijuni dolara kazne za tvrtku JacksonLilliard. Stoga je volio vrtjeti svoje male scenarije.

Ali to njegovo današnje baljezganje posebno me uznemirilo. Zapravo, bila sam toliko bijesna da sam se jedva suzdržala da ne povičem na njega da zašuti. Kakav bi to prizor bio. Svi ti ljudi u spasilačkoj ekipi uznemireni povišenim glasovima okrenuli bi se

prema nama i svjedočili tek jednoj obiteljskoj razmirici. Povukla sam se, a vjerojatno je i Randy učinio isto, jer to više nije spominjao.

Tražili smo duž polja i prošli kroz onaj dio gdje su stabla bila prorijeđena, penjudi se uz obronak sučelice, gotovo sve do onoga ruba gdje su raskrčivali zemljište za izgradnju. Ništa nismo našli, nigdje ni traga izgubljenome djetetu. Najzanimljiviji predmeti na koje su ljudi naišli bili su prazna zahrđala čahura i haljina male djevojčice, novorođenčeta, premalena i previše iznošena za sedmogodišnjega dječaka poput Tylera Renaulta.

Njegovo tijelo nađeno je mjesec dana poslije, dvadesetak kilometara zapadno od El Raya, odbačeno u provaliju sa strane autoceste. Oči su mu bile iskopane, a u prazne duplje bile su umetnute dvije kocke. Dječakov otac, gospodin Renault, nikada nije bio okrivljen za zločin. Naš susjed, policajac Todd Cline, rekao nam je daje gospodin Renault oslobođen na temelju DNK dokaza nađenog na mjestu zločina, što gaje izuzelo od optužbe daje ubojica. Ali u novinama o tome nikada nije bilo ništa, nikada nijedno službeno izvješće o najnovijem razvoju događaja, kao ni riječi o tome daje postignut napredak u istrazi. Prodi de godine dok nekoga okrive za taj slučaj.

TREDE POGLAVLJE

1.

Probudila sam se kad je netko pokucao po prednjem automobilskom staklu.

Strašno neugodan osjedaj. Doug McPherson stajao je u gornjem dijelu Penn State* trenirke i kratkim hlačama, spreman za jutarnje trčanje. U kratkim hlačama... premda su prozori automobila bili zaleđeni i moj prvi osjedaj, osim onoga kako je ponižavajuće bilo zatedi me kako drijemam na prednjem sjedištu, bio je da sam se smrzavala.

Pokušala sam spustiti prozor, ali naravno, automobil nije ni radio pa sam otvorila vrata i pozdravila Douga. Njegov u početku zabrinuti pogled ved se bio pretvorio u sumnjičavost. — Namjeravali smo dovesti Haydena kudi čim završim s trčanjem - rekao je. — Ali pretpostavljam da ste ga još ranije željeli preuzeti. Sve je u redu?

Mislio je kako sam uspjela zaspati nakon kakvog kratkotrajnog opijanja. Prepoznala sam u njemu kolegu poticatelja

koji mi želi olakšati situaciju i osjetila kako me nesvjesno obuzima topli osjedaj zahvalnosti, dok sam u sebi osjedala krivnju.

* *Penn State* — *kratica za The Pennsylvania State University.*

Kimnula sam. — Sve je u redu. — Pomislila sam kako bi bilo dobro obaviti kupnju prije velike gužve u trgovačkom centru. Bacila sam pogled na sat; bilo je šest i trideset, gotovo se još nije bilo ni razdanilo. Osjedala sam krmelje u očima i na licu su mi vjerojatno još bile crte od spavanja. Nasmijala sam se samoj sebi, (uglavnom) zbog Douga. — Upravo sam ustala i ubacila u brzinu. Očito sam najprije trebala popiti kavu.

Doug se blagonaklono osmjehnuo i pogledao prema kudi. Gabby je stajala na dovratku ulaznih vrata. Uz nju je stajao Caleb držedi joj se za kudni ogrtač, odsutno češkajudi uho. Hayden je virio iza njih i treptanjem se prilagođavao buđenju novoga dana. — Viknula sam: — Dobro jutro, ekipa. Namjeravala sam vas preduhitriti i dodi po njega kako bismo izbjegli subotnju gužvu.

— Kakvu gužvu? - upitao je Hayden.

Misli su mi i dalje bile nesređene. U sjedanje mi se vratila protekla nod i brzo sam promotrila ulicu. Ni znaka nevolji, sve je bilo isto kao u trenutku kad sam zaspala. — Iznenađenje — improvizirala sam, znajudi da du poslije platiti za to. — Sto prije kreneš, to deš prije doznati.

Doug se protezao stojedi pokraj branika mog automobila ijednu nogu držao iza sebe, skakutao malo na mjestu, a potom se prebacio na drugu nogu. Dečki su zamakli u kudu kad je rekao: - Pođi gore. Gabby de te informirati o protekloj večeri. — Pokazao je prema automobilu. — Čini se da ti je netko ostavio poruku. Vjerojatno si bila u takvoj žurbi da nisi ni zapazila. I dalje je nalazio isprike za mene. Uхватила sam njegov posljednji odsutan pogled kad je odskakutao niz ulicu.

Mala bijela omotnica bila je zagurana između prednjega automobilskoga stakla i brisača. Uopde je nisam bila primijetila. Odjednom sam osjetila još vedu hladnodu jutarnjega zraka. Zgrabila sam omotnicu i zagurala je u traperice, bojedi je se predugo dodirivati.

Gabbyna kuhinja bila je oličena u izrazito žutu boju kanarinca, odved pastelnu, previše poput boje uskršnjih jaja. Samo

je delirij mogao biti ishodom izlaganja takvom stupnju neprirodne sunčeve svjetlosti. Spomenuta kuhinja divno je mirisala i zahvalno sam prihvatila šalicu kave dok je Gabby režnjeve slanine razmotavala i slagala na papirnati ručnik, ubacivši ih potom u mikrovalnu. — Koliko ja znam cijelu večer su bili budni i gledali filmove — rekla je zijevajući. — TV je jutros bio uključen kad smo sišli u prizemlje. Bez brige budi, blokirali smo sve što je za odrasle.

Nisam brinula. MTV je vjerojatno bilo nešto najgore što se prikazivalo na ekranu plazme. Gabby i Doug bili su stameni članovi klase za sebe u Caryju; konzervativni, te na svu sredu uvelike pogrešno informirani o vedini tema koje su vam mogle pasti napamet, ali bili su ljubazni, velikodušni i gotovo posve nesvjesni vlastitih snobovskih težnji. Jednom riječju dragi ljudi, premda ne na način koji bi ih razlikovao od ostalih koji su živjeli u blizini. Uporno sam poticala Haydenovo prijateljstvo s Calebom, sve otkad su se prošle jeseni upoznali u školskom autobusu. Željela sam da se ugodno osjeda u tom okruženju, bez obzira na njegovo posebno uređenje i nastojala mu osigurati tu nekakvu običnu bududnost.

Bio je u skrovištu, skupljao svoje stvari i sad je ušao u kuhinju nosedi vredu za spavanje i mali diplomat kovčežid u kojemu su mu bile stvari za prenoditi, onaj u koji sam mu spakirala četkicu za zube i odjedu u koju de se presvudi. Bilo je očito da nije koristio ni jedno ni drugo, ali istina da nije ni očekivao tako rano podi kudi. Kosa mu je bila raščupana, u opdem stanju raskuštranosti, što mije gotovo slomilo srce i raznježilo me. Činilo se da su on i Caleb razvili neku vrstu nerazumljivoga jezika pa su sad oklijevajući započeli ispuštati zvučne signale i žamoredi se obradati jedan drugome, a potom kimali glavama i nekontrolirano se smijali kao da su se savršeno razumjeli.

— Rekla sam vam ved, dečki, nema tih gluposti dok ste u kudi — upozorila ih je Gabby odsutno. Vjerojatno je to bio najoštiji ton kakvim se obično koristila u ophođenju prema svom sinu, što sam smatrala umirujućim. Masirala je sljepoočnice i rekla: — Popila sam nekoliko čaša vina viška, pretjeravši u petak navečer. Kad du ved prihvatiti činjenicu da jednostavno ne mogu više popiti kao da sam još uvijek dvadesetpetogodišnjakinja?

— I ja sam ostala dokasna budna — rekla sam. — Čuj, hvala ti još jednom što je prenodio kod vas. — Odložila sam šalicu s kavom na pult i sagnula se, ruke položila na koljena i pogledala svoga sina. — Sto se kaže gospodi McPherson?

— Hvala, gospođo McPherson.

Ispružila je ruku i raskuštrala mu kosu, a ja sam se morala othrvati porivu da je udarim po ruci. Shvatila sam kako je to bilo pretjerano posesivno, ali imala sam nekakvo isključivo pravo na njega. Nikome to nije bilo poznato, osim da su me promatrah i vidjeli kako sam napeta. .. Zapravo, nikome, osim možda Haydenu. Zapazio je kako previše brinem za njega, više nego mi se i samoj to sviđalo.

Izišli smo u prohladno jutro i pustila sam da motor malo radi na mjestu, da se zagrije. Upitala sam Haydena kako je proveo nod.

— Bilo je super — rekao je, sad ved posve budan, napet, i jedva čekao da krenemo. — Igrali smo se Calebovim Playstationom i njegov tata je ostao s nama sve negdje tamo do jedanaest.

— Nisi smio ostati budan tako kasno.

— Kakvo to imaš iznenađenje? Kakvu to gužvu želiš da izbjegnemo?

Bududi da zapravo nisam planirala nikakvo iznenađenje, u trenu sam ga stvorila. Nakon što smo pospremili i doručkovali i ja se nervozno besciljno vukla po kudi, uputili smo se prema Southpoint Mallu na matineju. Hayden je... što je ubrzo postalo očito... poput sve ostale djece na širokome području Trokuta cijeli tjedan molio mamu ga odvede pogledati posljednji Disneyev film. Bio je to još jedan od onih digitaliziranih filmova u kojima životinje govore. Skupine raspričanih roditelja i djece vrpoljile su se po predvorju kina, svi su preglasno razgovarali dok su neka djeca samo buljila razrogačenih očiju. Sladunjav prizor kakav je ljutio tinejdžere razvođače u kinu, dok se obitelji naviknute na takvo uobičajeno ponašanje nisu obazirale. Vidjela sam nekoliko poznanika s posla s kojima sam kratko i ljubazno razmijenila par riječi, pokazujudi otvoreno zanimanje. Da ste me pet minuta poslije pitali ne bih vam znala redi ni riječi od onoga što je netko od njih izgovorio, ili onoga što sam ja njima odgovorila.

Radnja filma bila je otrcana. Bio je to isti film kojega sam Haydena vodila gledati kad je, kako mi se čini, navršio pet godina,

premda su sad neki slavni glumci likovima posudili glasove. Ali bio je lijep osjedaj isključiti se i zavaliti na sjedištu u kinu. Hayden se nakon nekoliko prvih minuta gotovo nije ni promeškolljio.

Negdje na pola filma počela sam osjedati vrtoglavicu sjededi i svjetlede oznake na kraju redova sjedala podsjetile su me na pistu ispod kotača zrakoplova.

Izgubila sam zanimanje za film i počela razmišljati o omotnici koju je netko stavio pod brisač. Odmah sam je pogledala, čim sam Haydena dovezla kudi. Njezin sadržaj izazvao je nagonsku reakciju, osjedaj praznine i hladnode u utrobi, pa sam je odmah zgužvala i zagurala u ladicu.

U omotnici su bila dva komada papira. Prvi je bio naslov izrezan iz novina: PREMA NAVODIMA POLICIJE NEMA OTKRIDA O UBOJSTVU. U naslovu članka pisalo je Memphis, Tennessee. Datum je bio od prije dva mjeseca.

No hladnoda nije jenjavala pa sam otišla na Internet dok se Hyden kupao. U dnevnim novinama iz Memphisa iz toga vremena bio je članak o mladoj ženi koja je u svom stanu nađena mrtva. U novinama nisu bile navedene nikakve naznake niti svjedoci koji su vidjeli sumnjiva vozila na parkiralištu kompleksa. Izbezumljeni dečko žrtve oslobođen je sumnje. Policija je tražila da joj se jave svi koji nešto znaju. Spominjalo se sakadenje tijela.

Uz članak je bila i fotografija žrtve, dvadesetjednogodišnje Julie Craven. Proučavala sam joj crte lica, onoliko dugo koliko sam to mogla podnijeti; bucmosto lice bilo je uokvireno kratkom paž dječaćkom frizurinom kakva ved pet godina nije bila u modi, imala je pune usne i kreposan osmijeh. Njezina stanovita gracioznost i dva oštra zelena bademasta oka bila su gotovo bolna za pogledati. Nisam mogla ne pomisliti na to kako ih je netko iskopao i na njihovo mjesto stavio nekakvu jeftinu dranguliju. Ali u članku to nije bilo posebno navedeno.

Spojnicom za papir pričvršden uz naslov bio je poseban komad papira, veličine poruke kakva se dobije u kineskome restoranu u kolačidu u kojemu se skriva neka izreka. Na njemu je tiskanim slovima pisalo: ZAUZETA SI?

Došao je i tamo stavio omotnicu dok sam spavala. Bio je tek nekoliko centimetara udaljen od mene. Je li me pogledao u lice, je li

nešto rekao?

Kad bih savila prste mogla sam još uvijek osjetiti njegov čvrsti stisak moje ruke dok sam se pokušavala osloboditi. Vjerojatno se u ovom trenutku više od mene sjedao svih tih snažnih nagomilanih emocija kojih se oslobodio okomivši se na mene, i naslađivao zbog svih tih pojedinosti koje je naizust izgovorio. Ili se razočarao, jer takvi trenuci su veoma često baš takvi? Nije li to bila predstava koju je uvježbavao? Nije li doživio onu euforiju pravde o kojoj je sve te godine sanjao, zamišljajući to sučeljavanje dok je tonuo u san.

I tad mi je sinulo, dok sam u mračnom kinu sjedila okružena gomilom gledatelja nesvjesnih bilo čega, svom tom djecom koja još nisu bila svjesna kakve ih sve beskrajne opasnosti čekaju u tek propupalim životima, kako me Charles Prichett zasigurno godinama traži, tragajući za predmetom svog prezira. Sinulo mi je da me pronašao.

Caryju sam najprije pročitala u časopisu National Geographic, prije gotovo šest godina. Bilo je to u posebnom prilogu »SAD — grad tjedna« ili nešto slično. U to vrijeme još uvijek sam živjela sa svojom majkom, tijekom tog kratkog razdoblja nakon sudskog postupka, dok se još nikako u svemu tome nisam snalazila, pa je mama željela da neko dogledno vrijeme budemo s njom. Ali bilo je očito iz pogleda ljudi na ulici i načina na koji su mi se obradali prijatelji s kojima sam odrasla... naizmjenično suzdržanih i nametljivih... da nedu modi ostati u Tapersvilleu. Taj gradid drvosječa u Oregonu iz kojega sam potekla i u kojemu je moja majka još uvijek živjela bio je premalen, previše poznat... ali ne na srdačan način. Ljudi u njemu željeli su vjerovati u svoje vlastito milosrđe, u osjedaj stoičkoga neosuđivanja, ali naravno, u mom slučaju, takva obuzdavanja pala su u vodu zbog perverzne privlačnosti događaja. U usporedbi s beskrajnom magluštinom i kišom, škrtim drevnim šumama na okolnim brežuljcima i kamionima natovarenim deblima koji su se drmusajući spuštali zaobilaznicama uz škripu guma u svako doba dana i nodi, moja priča bila je najbolja od svih priča, kakve nije bilo godinama. Ljudi iz malih gradova uživali su u skandalu i tragediji ništa manje od onih iz predgrađa El Raya odakle sam pobjegla neposredno nakon suđenja.

Pojedinosti objavljene u članku o Caryju bile su obedavajuće, pritjecanje službenika koji su doseljavali sa Sjeveroistoka, privučeni tvrtkama poput SASa i IBMa, koje su svoja sjedišta imale u obližnjem Research Triangle Parku, pristupačan smještaj, pristojne škole, niska stopa zločina, tri sveučilišta pola sata udaljena jedno od drugoga. Činilo se da ih ljudi koji su tu živjeli nerado prihvađaju, bududi da su pridošlice sa sobom donosile mnogo novca. Odmah sam ga prepoznala kao pravo mjesto u kojemu sam mogla biti neprepoznatljiva i u koje sam se mogla uklopiti a da Haydena nužno ne dovedem u istu sudbinu.

U to vrijeme odlazila sam psihijatru. Vozila me mama. Trebalo nam je sat vremena vožnje tamo i natrag i mama me čekala u automobilu dok sam s liječnicom Cannelom razgovarala o svojim problemima. Liječnica Cannel vjerojatno je pružala pravu pomoć i bila sasvim dovoljno obučena za rješavanje slučajeva zlorabe droge, depresije ili nevjere. Ali tijekom naših seansi obično me samo uspijevala razljutiti, a u to vrijeme u životu nisam mogla podnijeti dodatni bijes. Kad sam joj rekla da se selim, rekla je: — Tražiš geografsko rješenje za unutarnji problem.

— Sasvim ste u pravu — odgovorila sam joj.

— Nede ti pomodi, sve dok se sama ne pozabaviš vlastitim osjedanjem krivnje.

— Ne razmišljam o vlastitim osjedajima.

Što je bilo prilično istinito. Nakon prekinutoga suđenja Randyu, kad je presuda okončala njegovu nadanja da će ikada više ugnjetavati nekoga izvan kalifornijskoga kaznenoga zakona, isti onaj sudac koji mi je dao dopuštenje za ubrzan razvod braka i promjenu imena, također je potpisao zadržavanje prava na sve bračne stečevine. Prodi de neko vrijeme prije nego što opet budem morala raditi. Ali više nisam imala vremena zadržavati se na istome mjestu.

Kad sam ovamo doselila spoznala sam sve što se u onome članku nije spominjalo. Da ti novi doseljenici nisu bili samo sa Sjeveroistoka već su mnogi dolazili iz mjesta kao što su Indija, Južna Koreja i Kenija. Govorili su pravim naglaskom, većina ih je čini se imala doktorat i radila višestruke poslove. Bilo je prilično jednostavno dodi na razgovor za posao; ponude su bile već nešto drugo. Domade stanovništvo, baš kao i pridošlice, često je bilo nepristojno i

zajedljivo, a sam grad više poput monotonih bež i prljavo bijelih kuda (postojao je čak i gradski kodeks koji nije dopuštao nikakvu drečavu boju na pročeljima unutar granica grada), koje su se ponavljale u naselju za naseljem kakva su nicala na mjestu šuma u nestajanju. Bilo je to mjesto u kojemu vozači nisu marili koristiti žmigavac, premda je ručica bila odmah uz upravljač. Drugim riječima, bilo je to mjesto koje se sve u svemu nije uvelike razlikovalo od El Raya.

Neopaženo sam nestala, barem sam tako mislila, sve dok se nije pojavio Charles Pritchett. Tvrtka za koju sam radila, Data Mangers Enterprises, Inc. provodila je obradu podataka za nekoliko nacionalnih kompanija; računalno uspoređivala rezultate uvođenja novih proizvoda na tržište, telefonske pozive, provodila ankete i takve stvari. Počela sam u sobičku i za dvije godine dospjela na mjesto načelnice odjela. Sad sam bila nadređena osmorici ljudi. Premda nije bilo ni blizu primamljivo kao bivše radno mjesto poslovnog analitičara, bilo je dovoljno poticajno da ne bude zamorno, jednostavno ne odved zahtjevno te sam uvijek mogla odvojiti vremena za rješavanje problema koje bi možda Hyden mogao imati. Bila sam što je dalje mogude od El Raya, Randyja i prošlosti, a ipak sam i dalje bila u Sjedinjenim Američkim Državama.

Ali nisam bila dovoljno daleko. Spremala sam se otidi iz ureda u ponedjeljak popodne kad je iz predvorja nazvao zaštitar redi mi da imam posjet. Upitala sam tko me treba, ali nije zaštitar rekao neko ime koje nisam prepoznala i popratio ga riječima: - Kaže daje iz News and Observera.

— Kažite joj da sam otišla. - Spustila sam slušalicu i dograbila kaput. Vedina mojih zaposlenika ved je bila otišla svojim kudama. Hayden se družio s Calebom kod McPhersonovih. Imala sam pregledati još nekoliko izvješda, ali nakon telefonskoga poziva nisu mi se učinili baš toliko žurnima. Novinarka je tu mogla biti samo iz jednoga razloga: Prichett je obistinio svoje prijetnje i proširio glas o meni, što je samo značilo da bi to uskoro mogao doznati i Hayden... o, Bože.

Na parkiralištu je neka žena potrčala za mnom dozivajući me imenom dok sam se približavala svom Camryju. Muškarac s kamerom obješenom oko vrata pratio je ženu u stopu i često zastajkivao načiniti fotografije. Ušla sam u automobil i zaključala

vrata prije nego su me se uspjeli domodi. Žena se zaustavila na udaljenosti od nekoliko koraka. Tip je načinio još nekoliko fotografija. Progovorila je i mogla sam je čuti kroz zatvorene prozore. Govorila je kako de oni s pričom izidi u svakom slučaju te da bih možda željela službeno iznijeti svoje viđenje. Uključila sam radio i brzo odjurila, umalo je zviznuvši bočnim zrcalom.

Randyjevo ime bilo je u svim medijima u zemlji kad se priča prvi put pročula. Da, bio je to taj Randall Roberts Mosley. U novinama uvijek navedu puno ime i prezime šupaka poput njega dok se takvo poštovanje nikada ne iskaže prema žrtvama. Naravno, ubojice i psihopate vrijedi znati njihovim punim imenom i prezimenom, ali mrtve ne. Randy je u razdoblju od jednoga desetljeća ubio barem dvanaest osoba. Ako gledate A&E, cijela jedna emisija American Justice bila je samo njemu posvedena. Nikada je nisam gledala, ali s vremena na vrijeme zapazila bih kratku reklamnu obavijest u TV vodicu ili na sažecima programa televizijskih postaja. Nije me zanimalo kako sam bila prikazana u sat vremena dugačkom sažetku neprocjenjive pustoši koju je izazvala ruka mog supruga. Zacijelo nisam bila ljubimica medija tijekom te početne bijesne euforije. Možda je to imalo veze s načinom na koji sam odbila dva poznata pisca koji su se željeli domodi »moje strane priče«.

Obojica, Lane Dockery i Ronald Person, nekoliko puta su me nazivali, a zvali su me usto još i njihovi agenti i urednici. Svi oni željeli su od mene dobiti službenu izjavu. Ali nije mi žao. Nisam samo sebe štitila.

Kad sam doznala da je Randy ponovno nekoga ubio u zatvoru, ugušio još jednoga osuđenika tijekom pokušaja silovanja, kako su to dali naslutiti u medijima, (premda nikada nisu otvoreno istupili i to potvrdili) vidjela sam to najednom od onih pokretnih tekstova koji se beskonačno puštaju ispod glava koje govore najednom od onih novih kanala koji daju vijesti dvadeset četiri sata dnevno. Najprije sam ga zapazila samo kao mrlju, i kad je moj mozak registrirao što sam pročitala, cijelo tijelo mi se naelektriziralo. Potrčala sam do svoga računala i pročitala priču na web stranici CNNa. Jasno se sjedam svoje prve i zadnje pomisli na tu temu: Trebao je on biti taj.

Dođavola. On je trebao biti mrtav. U tom trenutku ved je bilo prošlo četiri godine od njegove osude i predviđalo se kako de uložene žalbe

za još pet godina odgoditi njegovo smaknude. Kalifornija je bila opde poznata po sporosti smaknuda onih koje je osudila na smrt. Sad je jedan drugi zatvorenik pokušao uzeti vrijeme u svoje ruke i poreznim obveznicima uštedjeti dodatni trošak. Randy je nenamjerno osvetio neke druge žrtve, one koje su poginule od ruke toga ubojice. Počela sam drhtati prije nego sam uspjela isključiti računalo. Otišla sam i zaključala se u kupaonicu, gdje sam doživjela neku vrstu laganoga živčanoga sloma, vrištedi u smotani ručnik da ne bih probudila svog sina.

Tad sam odlučila Haydenu reći Najvedu Laž od Svih. Bit de to kruna na hrpi svih sitnih laži koje sam mu ved bila rekla. Pravu priču izbjegavala sam sve dok ne bude dovoljno odrastao da postavlja pitanja.

3.

U utorak jutro na poslu svi su pokušavali gledati kroz mene. Cijela atmosfera bila je posve drukčija; dugački redovi pregradaka činili su se dodatno kažnjavajudi, utišani zvukovi zadubljenosti u posao slutili su na nešto važno, dok je sveprisutni zvuk prsta koji su kuckali po tipkovnicama bio poput rojenja ptica.

Sinod sam ostala kod kude. Hayden nije rekao ništa neobično kad sam došla po njega pa sam pretpostavila kako se tisak još nije posve usredotočio na njega. Namjeravala sam s njim popričati o toj situaciji, iskreno sam to htjela, ali nisam mogla nadi riječi kojima bih taj razgovor započela. Stoga sam ga rano odvela na spavanje, a potom uzela Xanax i legla u krevet gledati televiziju. Prebacivala sam kanale nastojedi izbjedi lokalne vijesti u deset, bojedi ih se pogledati.

Ali sad sam mogla znati, po načinu na koji su ljudi izbjegavali moj pogled. Imala sam sastanak odjela zakazan za devet, ali u osam četrdeset pet moj šef me pozvao u svoj ured. Jim Pendergast bio je prilično kreposan tip, donekle privlačan i ved nekoliko godina razveden. Na pristojan način dao mi je do znanja kako je na raspolaganju, bez otvorene prinude, ali nisam se mogla priviknuti na pomisao da se nalazim s nekim s posla. Ne znači to da neko vrijeme nisam ni s kim pokušala izlaziti. Nekoliko godina nakon što smo doselili ovamo prošla sam kroz fazu kad sam pokušala odlaziti na okupljališta samaca, ali uvijek sam se glupo osjedala. Ti muškarci bili

su tužni ili previše bojažljivi. A Internet mi se činio posebno zastrašujućim.

Bilo je to prije četiri godine i otada uistinu uopće nisam nastojala.

Hayden nije oduzimao poprilično vremena, a meni je zadovoljstvo pričinjavala spoznaja da se o njemu dobro brinem; barem sam se time koristila kao isprikom u dugim nodima kad san nije dolazio na oči. Samoj sebi sam govorila kako nisam propustila romantični svijet i njemu pripadajuća razočaranja i zadovoljstva, ni najmanje. Budem li se ikada u to upustila, Jim de zacijelo biti na vrhu popisa mogudih ciljeva. Zapravo, jedini na vrhu. Bio je rođen u tom kraju i sviđao mi se njegov naglasak i njegovi sladunjavi kolokvijalizmi. Bila sam potpuno svjesna kako ga smatram privlačnim i osjedala sam nužnu krivnju. Jim je neprestano bio odsutan iz ureda i počesto vodio brigu o svom trinaestogodišnjem sinu koji je imao problema s učenjem zbog napadaja neke dječje bolesti u ranoj dobi. Nikada se ne mogu sjetiti koje. Još malo dodatne krivnje.

U njegovom uredu bila je predstavica iz HR*a, jedna od onih besprijekorno odjevenih djevojaka koja je tek prije nekoliko godina završila koledž. Predstavila se kao Susan Meyers. Rukovale smo se i zatekla sam se kako se divim hladnoj glatkodi njezinih ruku. Moji čuknjevi bili su ispucali i ljuštili se na prvi znak zime, a sad je već bio kraj siječnja.

Jim mi je predložio da sjednem.

— Pretpostavljam da znam čemu sve ovo — započela sam.

Jim je izvio obrvama i sa svoga stola uzeo jutarnje izdanje News and Observers. — Pročitala si?

Odmahnula sam glavom i pružio mi je novine.

Nisam izgovorila bombastično istaknut naslov, ali članak je bio na prvoj stranici, ispod fotografije vojnika koji * *HR - Human Resorces - Ljudski potencijali*. 46 su se s odsluženja roka iz prekooceanskih zemalja vratili na Ft Bragg* Uz to je bila slika od jučer popodne, moje lice napola skriveno od kamere dok sam ulazila u automobil. Izgledala sam uznemirena, kriva. Naslov je glasio: BIVŠA SUPRUGA SERIJSKOGA UBOJICE ŽIVI U TROKUTU. Ispod toga je pisalo. Neki Još Uvijek Dvoje O Tome Koliko Je Znala i Kad. Shvatila sam da mi ruke drhte dok sam držala novine.

— Trebate malo vremena da pročitate? - upitala je Susan Myers.

Položila sam prednju stranicu natrag na Jimov stol. Poravnala sam suknju. — Mislim da sam shvatila glavninu.

— Koliko shvadam jučer su te tu tražili — rekao je Jim.

Jime, to je nešto što nikada nisam spominjala jer je to dio života koji zauvijek želim izbrisati. Zao mi je ako to bilo kome ovdje stvara neprilike.

Susan Myers je pokušala nešto reći, ali Jim ju je prekinuo. — Nemoj mi se ni pomišljati ispričati. Radiš tu više od pet godina, bez ikakve ljage, meni osobno bila si od velike koristi, kao uostalom i tvrtki, uvijek dosljedna. Uvijek tu imaš mjesto, i ako nadređeni nešto kažu ja du se boriti za tebe. Ali taj tip... — Prezrivo je zamahnuo prema novinama. — Taj Pritchett. Čini se da je u nekakvoj misiji. Predlažem ti da uzmeš tjedan dana slobodno, odeš iz grada i pustiš da se sva ta gungula stiša. Dodi de ved nešto drugo čime de se ljudi pozabaviti.

Susan Myers je strpljivo čekala i sad je rekla: — Slažemo se s tim da je to nešto što treba onemogućiti. Upozorili smo ljude iz osiguranja da odbiju gospodina Pritchetta ili bilo kakve druge predstavnike medija koji bi se tu mogli * *Ft Bragg* — *Fort Bragg*.

pojavit i uznemiravati vas. Ali bilo bi mnogo manje neugode za sve da prihvatite Jimov savjet.

Odjednom sam, prvi put otkad me Pritchett presreo u supermarketu, zaplakala. Ne zbog neke grozote koja se dogodila ni zbog užasnih izgleda za koje sam osjedala da mi se pišu u bliskoj bududnosti, ved zbog toga što su moja hrga od šefa i ta dvadesetneštogodišnjakinja bili ljubazni i odnosili se prema meni s poštovanjem. Nisu rekli, Ali zbilja ne možeš očekivati da ti netko povjeruje kako pojma nisi imala da tvoj bivši suprug... Nisu rekli, Sigurno si znala da nešto nije u redu.

Oboje su bili samo uviđavni ljudi i očito su bili dovedeni u nepriliku zbog suza koje više nisam uspijevala zadržati. Jim se zabavio tragajući za papirnatim maramicama, ali nije ih našao pa mi je na kraju pružio salvetu koja mu je ostala od doručka. Keks i umak od pečenja skrutili su se u spužvastoj posudi na njegovome stolu. Nije ih čak imao vremena ni pojesti dokraja prije nego me pozvao da uđem. To me navelo da zbog nekog razloga poželim još jače zaplakati, ali uspjela sam prigušiti plač i tapkala sam po licu ne

razmazavši šminku dokraja. Samo sam se ispričavala, dok mi je oboje govorilo da prestanem.

Rekla sam im kako bih željela na poslu ostati do kraja dana, ako ni zbog čega drugoga a ono zbog toga da odagnam misli. Susan Myers je čini se oklijevala, ali na kraju je pristala. Savjetovala me da se čuvam i da se »odem nečim zabaviti«.

Neko vrijeme činilo se da je sve u redu, sve dok više nisam mogla ne obzirati se na glasove zaposlenika na svome odjelu. Sto to ima u pregradcima što ljude navodi na pomisao da ih se ne može čuti? Kakva lažna izolacija. Sedam žena ijedan muškarac na mojemu odjelu, svi pouzdani, slatki i prilično radišni bili su nažalost tračeri koji zbog toga nisu imali nimalo grižnje savjesti. Poznate osobe, ljudi iz crkve ili susjedi, njihovi suradnici... bilo im je svejedno. Svi su oni bili predmetom govorkanja i štetnih aluzija i tijekom cijeloga jutra do mene su dopirali isprekidani dijelovi njihovih razgovora: Leigh joj čak nije ni pravo ime... Vidi, barem joj je srednje ime... Više mi odgovara Nina... Možeš li zamisliti kako je tad izgledala? I njezin suprug, znaš što hodu redi, ne volim to ni spominjati, znajudi što je sve učinio, ali taj čovjek bio je prilično strastven... To posljednje rečeno napokon me navelo da se žurnim korakom zaputim niz hodnik do zahoda, dok su iza pregradaka izvirivale glave gledajući za mnom. Povukla sam se u najudaljeniji pregradak, uistinu sva u transu.

Netko je ostavio prvu stranicu današnjih novina da visi preko držača za invalidne osobe pokraj staka za toaletni papir. Premda se to često događalo nisam mogla ne pomisliti kako je to poruka meni. Nakon nekog vremena, uzela sam ih.

Članak je velikim dijelom bio samo ponavljanje Randyjevih gnjusnih zločina. Koristio se nadimcima kojima gaje tisak okitio u vrijeme prije nego što su ubojstva bila razriješena: Skiljavi ubojica, Zetaoc. Sa strane je bio mali članak s brojem metaka u kojemu su žrtve, uz datume njihove smrti, bile poimenično navedene. U slučaju Wendy Pugh i Tylera Renaulta bili su navedeni datumi kad su njihova tijela otkrivena. Članak je opisivao kako je Randall Roberts Mosley na kraju pogođen i uhvađen na travnjaku pred ulazom u vlastiti dom, dok su njegovo uhidenje promatrali supruga i malodobni sin.

Senzacionalno.

Bila je tu i moja fotografija, ne mogu se sjetiti da sam je ikada prije vidjela. Zacijelo je bila snimljena nedugo nakon našega vjenčanja, ali svakako prije moje trudnoće. Moj Bože, na njoj sam izgledala dvadeset godina mlade. U pravoj stvarnosti prošlo je samo pola od toga, ali davno sam naučila daje »prava stvarnost« uglavnom usrani pojam. Pogledaj taj bezbrižni osmijeh na mom licu, kakvo sam jebeno glupo derišće bila, glupi djevojčurak koji pojma nije imao o tome kako se vrijeme može razvudi, ubrzati, ili posve zaustaviti. U tekstu je kratko spomenuto kako je »policija kudi došla na poziv gospode Mosley, koja je otkrila sablastan dokaz krivnje svoga supruga«. Posljednja moja fotografija bila je smišljeno uvrštena, snimljena na stubama sudnice na dan mog prvog svjedočenja. U novinama je bila navedena izjava policije koja je izražavala djelomičnu sumnju u mene, zato što je moja fotografija nađena na nekim lažnim ispravama koje je Randy skupljao, dok je moj DNK pronađen na dva mjesta zločina. Identificirane su bile vlasi moje kose, no policija je ubrzo zaključila kako su se vjerojatno tamo našle otpavši s Randyjeve odjede. Policija me nikada nije optužila za neki zločin, ali medije to nije spriječilo od daljnjih špekulacija.

Poželjela sam protresti novine i vrisnuti, on je to tako htio! On je to tako postavio da na mene baci sumnju, što naravno ničemu ne bi pomoglo te sam umjesto toga samo još jače zaridala. Vrude suze, one sramotne koje mi nisu donijele ni trunak olakšanja.

Tredi dio članka bio je posveden Charlesu Pritchettu, sažetak o smrti njegove kderi kojoj su presudile Randyjeve ruke. »Uvijek me mučila umiješanost Nine Mosley, o čemu se na suđenju nikada nije govorilo na zadovoljavajući način«, navođene su njegove riječi. Elokventno je govorio o svojim godinama žalovanja. Rekao je kako je unajmio privatnu istražiteljsku tvrtku da mi uđu u trag.

Gradska knjižnica Namjeravao je ostati u blizini sve dok ne dobije odgovore na sva svoja pitanja. »Ne želim ni razmišljati o tome kako ova zajednica ima osobu njezine prošlosti koja živi među njima, a da ljudi toga nisu ni svjesni«, glasio je Pritchettov pretposljednji komentar. »Tu žive mnoge obitelji s djecom.« Željela sam ga mrziti. Bilo je izgledno da de uništiti sve ono što sam godinama stvarala kako bih se povratila iz nodne more uskovitlanoga pepela koji je ostao iza Randyja: Ali Carrie Pritchett imala je samo dvadeset dvije

godine kad je ubijena, koliko i ja u to doba. Bila je studentica i studirala je na ekonomskome fakultetu. Nikada nede imati dvadeset tri. Randy joj je iskopao oči i na njihovo mjesto utisnuo glatke pikule, a potom unakaženo tijelo ostavio na podu njezinoga stana gdje su ga sljededega jutra našli njezini prijatelji. Došli su je potražiti jer su bili zabrinuti što je propustila ispit.

Čula sam kako se otvaraju vrata zahoda. Prepoznala sam glasove dviju svojih zaposlenica, Betsy i LaTonyje.

- Bolje bih se osjedala da nam nije lagala o tome — govorila je Betsy. — Gle, svi bi to mogli shvatiti, ako ona za to nije kriva i sve to. Ali ta prijevara, ne znam.

— Sranje, ima dijete. Ne bi li ti promijenila ime?

— Bih, mislim da bih. Bože, možeš li ti to zamisliti? Saznati daje muškarac s kojim dijeliš krevet ubojica?

- Serijski ubojica, djevojko. Nije on upucao nekoga zbog novca ili takvo što. Čula sam da je bio poput Teda Bundyja* Nastojala sam se suzdržati, ali odjednom sam zajecala i zvuk isprekidanoga jecanja odbijao se od pločice na zidu. Gotovo sam ih mogla vidjeti kako pokazuju prema zatvo * *Ted Bundy — američki serijski ubojica aktivan od 1973. do 1978.*

renim vratima zahoda iza kojih sam se skrivala, i usnama bez glasa oblikuju: »O moj Bože«, i kako im lica oblijeva rumenilo. Nisu više rekle ništa što bih mogla razaznati, samo su pustile vodu, potom nešto nerazumljivo prošaptale i nestale.

ČETVRTO POGLAVLJE

1.

Randy se često vradao kudi sa slučajnim ogrebotinama i modricama, katkad nakon poslovnih putovanja ili kad bi popodne bio odsutan. Volio je da mu noćima prelazim po njima dok smo ležali u krevetu nakon vođenja ljubavi, dok smo dokono gledali TV, kad nijedno od nas dvoje nije bilo raspoloženo za razgovor. Tijekom tih nekoliko prvih godina samo dodirivanje bilo je poput dovoljnoga znaka povezanosti. Puštala sam da mi se prsti zadržavaju na njima. Nisu to bile ogrebotine od vođenja ljubavi, ali njegova neodređena i često puta neuvjerljiva skretanja s teme kad sam ga pitala o njima bila su dovoljna da pokrenu vrtloženja u dubokim mračnim strujanjima mog srca.

— Micali su strojeve u pogonu dok sam bio u LAju pa sam se ogrebao — odgovorio mi je jednom kad sam ga upitala. — U našoj podružnici sve preuređuju prema nekakvom rasporedu koji je Drew Holloway izvukao iz svoje stražnjice. Navodno da bi povedao učinkovitost za četiri posto i nekakva slična sranja. Meni se čini da je Drew otprilike mjesec dana hodao za tehničarima brojedi im korake, što li. Jedva se uklapa u specifikacije.

To baš nije bilo ni blizu objašnjenju zbog čega je moj suprug imao duboku ogrebotinu koja je išla od udubljenja na vratu preko kosti na lijevome ramenu. Ili zašto se on, nadzornik, tip kojega su zanimali propisi i pravila i koji nikada u proizvodnom pogonu nije ostajao duže od onoga koliko mu je bilo potrebno da kalibrira strojeve i izvrši reviziju dnevnika rada, odlučio latiti posla i pomodi pri preuređenju. Istina je bila to da je Randy, dok je bio u nadzornom obilasku postrojenja tvrtke JacksonLilliard, tamo dolje u LAju, našao vremena da zadnje večeri u gradu muči i ubije Carrie Pritchett. Bila je jedna od nekoliko žrtava koje su mu pružile stanoviti otpor i godinama nakon toga koža uzeta ispod tri nokta njezine desne ruke iskorištena je kao pomod da se dokaže njegova krivnja.

S ljubavlju sam mu milovala rane. Katkad sam ih ljubila. Uzbudio bi se i okrenuo, objumivši me svojim čvrstim rukama i njegove grube ruke učas bi se našle na mojim grudima. Voljela sam taj osjedaj zanosa. Drugi put izgledao je kao da gaje netko udario u rebra. Rekao mi je da gaje neki šupak srušio u prolazu zrakoplova još dok su bili na uzletištu u zračnoj luci SeaTac, kad je taj ved spomenuti šupak pokušao mišidima prokrčiti put nosedi u ruci preveliku osobnu prtljagu. Randy i još neki putnici umalo su se potukli s tim šupkom kojega su na kraju stjuardese udaljile iz zrakoplova. - Možeš biti sretna što ne moraš na poslovni put — rekao je. — Ne bi vjerovala kakve sve bezveznjake i glupane u današnje vrijeme puštaju u zrakoplove. Taj tip bio je nekakav neuspješni trgovački putnik iz Omahe, koji je još prije dvadeset godina bio u naponu snage pa je odlučio da svi ostali ispaštaju zbog toga.

Njegove priče uvijek su bile pune najsitnijih pojedinosti. Ovaj put upravo se bio vratio iz Calgaryja i to mu je bilo prvo putovanje u Kanadu. Dok je boravio u tom gradu nestale su dvije mlade žene, ali u člancima iz novina koje sam mnogo kasnije uspjela nadi nisu se

spominjali nikakvi osumnjičenici niti bilo kakvi raspleti. Nijedna od Randyjevih žrtava, navodnih ili dokazanih, nije bila iz toga dijela svijeta. Tijela tih žena nikada nisu pronađena.

Ali ja još i sad mogu vidjeti oblik te modrice u mislima; započinjala je neposredno ispod desnoga pazuha i protezala se preko tri ili četiri rebra, ljubičasta i žuta u rasprsnutom središtu, otprilike veličine stisnute šake.

2.

Kad sam trudna nosila Haydena, znala sam da nešto nije u redu, ali dotad sam ved bila prestrašena na nekoj temeljnoj razini da sam postajala opsesivno kompulzivna. Pravi strah vas ne navodi na vrisak... pravi strah paralizira, čak se i disati bojite. Svedeni ste na molitvu da vas predmet vašega straha preskoči i ne obrati pozornost na vas ... jer to vam je jedina posljednja nada. Pomislite samo na najgore nodne more, one od kojih vam srce tako snažno lupa dok se sjededi uspravljate i pokušavate dodi do daha u mraku vlastite spavade sobe; ne budite se vrištedi, budite se samo pokušavajući dodi do daha.

Randy me naveo da dadem otkaz u tvrtci Shaw Associates kad smo doznali da sam trudna. Malo sam se bila pobunila zbog toga jer sam nedavno bila predložena za još jedno unapređenje, ovaj put od analitičara do rukovodećega položaja na odjelu tržišta. Bilo je to mjesto na koje sam ved neko vrijeme bacala oko. Ali podsjetio me na to kako smo o tome razgovarali prije vjenčanja, pa sam morala popustiti. Randy mijе uvijek govorio kako teži modelu »tradicionalne obitelji« u kojoj bi on bio hranitelj, a ja vodila brigu o djeci. Sve je to donekle privlačno zvučalo još dok smo bili zaručeni, ali tad sam otkrila nevjerojatnu sposobnost za svoj posao i onaj osjedaj postignuda svaki put kad bih tvrtki uštedjela novac, time što bih im povedala reklamu ili našla jeftinijega dobavljača. Uzrujavala sam se i durila, ali Randy nije popuštao i uvjerio me kako bi za dijete bio najbolji savršeni dom obitelji Rockwell. Navodio je članke iz časopisa i novina o razvojnoj psihologiji, za koje sam posumnjala da su izmišljeni, ali na kraju mi se učinilo jednostavnijim pustiti ga da bude po njegovom. Obedao mi je da bih mogla ponovno početi graditi karijeru čim dijete krene u školu.

Bududi da sam imala mnogo slobodnih sati koje je trebalo ispuniti, u mene se počeo uvlačiti strah. Neko vrijeme sam samu sebe uspijevala uvjeriti kako jednostavno imam previše slobodnoga vremena. Kuda nam je bila čista i besprijekorna, nije bilo ni najmanjega trunka prašine koji je mogao pasti na namještaj a da ga ja u trenu nisam primijetila. U šest mjeseci postajala sam luda. Randy je predložio da odem liječniku, vidjeti o čemu je riječ. Jer sam mu strašno išla na živce sa svim tim svojim neprestanim brisanjem prašine, laštenjem i usisavanjem. — Osjedam da si mi neprestano za petama i da pratiš svaki moj najmanji pokret — bunio se. — Zbilja me to čini razdražljivim. Shvadaš?

Rekla sam da shvadam. Krivila sam za to promjenu hormonalne ravnoteže. Sad sam prirodnije bila ponizna, kao nikada prije u životu. Ne privlači pozornost. Obedala sam mu da du razgovarati s liječnikom o tome, a potom se popela na kat i zatvorila vrata prostorije koja se nazivala Randyjevim uredom/skladištem, a koja je sad bila preuređena u dječju sobu. Računalo nam je još uvijek bilo tamo, odmah uz novu dječju zipku. Priključila sam se na Internet i pročitala posljednje vijesti o još nerazjašnjenom ubojstvu obitelji Hughes, Keith i Leslie. Živjeli su u Bakersfieldu, na samo nekoliko sati udaljenosti od nas. Ubojstvo se dogodilo prije šest mjeseci, ah zbog nekog razloga o tome sam i dalje čitala. U početnim izvještima pisalo je da su tijela bila unakažena, ali nikakve pojedinosti nisu bile navedene.

Razmišljala sam o anonimnom pozivu policijske postaje u Bakersfieldu. »Je li riječ o očima?«, upitala bih. »Je li nešto učinjeno s njihovim očima?« Nikada nisam nazvala. Danonodno sam osjedala lagano treperenje živaca. Žudila sam za sedativima, alkoholom, tabletama za spavanje, ali ništa nisam smjela uzimati iz straha da bih mogla nauditi djetetu.

Pomagalo mi je čišdenje, kružni pokreti i ponavljanje koje me smirivalo, jer je zapravo razmišljanje o tome što bi se moglo dogoditi kad se dijete rodi imalo sasvim suprotan učinak.

Gledala sam Randyja kako se drži ispred zrcala u kupaonici. U našoj drugoj kudi u glavnu kupaonicu ulazilo se odmah desno od naše spavade sobe pa bi se, kad sam bila tiho ili kad više nije dovoljno brinuo o tome što bih mogla pomisliti da ga vidim, pregibao

i zauzimao pozu. Crnu kosu nosio je ošišanu kratko, uz sami skalp, što je izgledalo mnogo konzervativnije nego onda kad smo se upoznali. Smatrala sam kako zasigurno diže utege u spremištu vani otraga jer su mu mišidi s godinama bili sve oblikovaniji, umjesto da bude obrnuto, kao da se pomlađivao. Vjerojatnije je daje bio pun kompleksa kad su ga pritisnule sredovječne godine pa je marljivo radio na tome da se obrani od svih izvanjskih znakova. Jedno je bilo zdrava taština, ali on je bio prokleta blizu narcisoidnosti, posebice s onim ogrebotinama i modricama. Zrcalo u naravnoj veličini nalazilo se nasuprot tušu i procjenjivao je u njemu svoje rane, kao da vodi evidenciju. Prstima je prelazio po obrisima dok su mu oči svjetlucale. Mogu se prisjetiti oblika svakoga nagnječenja i sidušnih ožiljaka koji su ostajali nakon dubokih rana. Nakon nekog vremena sam ga čak prestala zapitkivati odakle mu. Samo sam ih zapažala i bilježila u mislima, zatomljajući sve ono što su davale naslutiti.

Tri plitke ogrebotine iznad njegovoga lijevoga oka. Ona uska bijela crta koja se pružala od vrata preko ramena. Niste je čak mogli ni zapaziti kad je nosio košulju s ovratnikom. Sljededa skupina brazgotina prekrivala mu je truh i prsa. Rane uglavnom nisu bile veoma duboke i brzo su nestajale, ali nekoliko ih je trajno ostalo. Žrtve koje su se usprotivile činile su to hrabro. Keith Hughes zadobio je više od pedeset uboda nožem prije nego je konačno podlegao ranama. DNK uzet s njegovih noktiju također de se na sudu pokazati pogubnim za moga supruga. Jamie Hefner, Buddy Beckman, Daphne Snyder, svi su ga nekoliko puta udarili prije nego je Randy njima zadao sudbonosne udarce. Zamišljam ga katkad, protiv svoje volje, kako stoji nad njima dok su im životi na izmaku, njega koji im živote siše poput kakvoga vampira, koji dahde, iscrpljen i ushiden zbog svojih postignuda dok se ljudska svjetla gase u njegovoj blizini. Gasi ih njegova ruka i oruđe koje je on izbrusio i rukovao njime.

Nakon što su ležali mrtvi, on je uistinu odlazio na posao.

Dolazio je u krevet i voljela sam ga pokorno, zbunjena, razmišljajući o talogu na linoleumu. O čemu je on razmišljao, ne mogu reći. Stavljao bi ruku preko mojih očiju kad je svršavao, pritišdudi tako snažno da sam vidjela sve zvijezde, repove kometa i svjetlost lave kako krvare ispod mojih kapaka. U početku me to izbezumljivalo, a potom me, kratko vrijeme prije nego sam ostala u drugom stanju, na

neki način uzbuđivalo. Jednom sam ja to pokušala učiniti njemu, ali veoma brzo mi je sklonio ruku, položio mi je uz tijelo i još žešde se zabijao u mene, ispuštajući sočne zvukove da su mi trnula bedra. S vremenom sam naučila prihvatati tminu, najprije nježno, a potom pohlepno, dopuštajući joj da sve preuzme, da sve isključi i... priznaj, priznaj najgore, daj reci... nadajući se kako se jednoga dana svjetlost više uopde nede vratiti. Previše je toga bilo izloženo svjetlosti, previše stvari koje su sad oko mene, pa ako bih i odvratila pogled od jedne, druga mi je ved izravno zurila u lice.

Ožiljci. Volio je svoje ožiljke, čak ih je njegovao. Menije darovao samo unutarnje ožiljke koji su nastajali sa svakim njegovim sitnim izvrđavanjem i pokroviteljskim prijekorima, koji su mi slamali ponos i lišavali me spokoja; poput princa koji bezbrižno dobacuje poljubac nekoj nezamjetnoj pučanki u gomili od tisudu ljudi i koji de na to istoga trena zaboraviti, dok de onu koja je taj poljubac primila to progoniti u najdužim nodima koje je tek očekuju u životu.

PETO POGLAVLJE

1.

Hayden je često pitao za svoga oca, još od trenutka kad je bio dovoljno odrastao da shvati kako ga ostala djeca vedinom imaju. Dok je bio još veoma mali izbjegavala sam tu temu govoreći kako du mu redi čim bude dovoljno odrastao da shvati. Ali znate kakva su djeca; odrastu brže mnogo prije nego što to želite priznati. U toj ranoj dobi možda sam mu zapravo namjeravala redi istinu.

Neposredno nakon što je Randy osuđen i poslan u zatvor, nekoliko puta nam je pokušao udi u trag. Pisma koja su stizala na kudnu adresu moje majke nikada nisu bila naslovljena na mene, nego uvijek na Haydena. Rekla sam mami da ih baci neotvorene, ali ona ih je, naravno, otvarala i čitala. Rekla je da se stresla dok ih je čitala. Randy je želio uspostaviti odnos sa svojim potomkom. Tvrdio je kako na to ima zakonsko pravo. Možda je i bio u pravu.

Stoga sam promijenila ime i odselila se. Hayden čak nije ni znao da se nekada preživao Mosley. Kad je navršio tri godine postalo mi je jasno kako mu nikako ne smijem dopustiti da dozna pravu istinu, ili barem sve do trenutka kad se s njome bude znao nositi. Kako biste te riječi mogli prevaliti preko usta: Tvoj otac je bio ubojica koji je oskvrnuo i ubio više od desetak ljudskih bida. Ali nešto sam mu ipak

morala redi. Neprestano je išao za odraslim muškarcima, pratedi ih ukorak svaki put kad smo izlazili u javnost, nastojedi dohvatiti rub njihovih kaputa u trgovini. Mogla sam vidjeti kako škilji kad bi ugledao očeve koji su svoju djecu nosili na ramenima dok smo bili vani u parku: Činio se opčinjen muškarcima koji su svoju djecu javno korili u restoranima.

Moje izbjegavanje odgovora na kraju bi završilo njegovim provalama bijesa. I tako sam, Bog neka mi oprost, improvizirala. Rekla sam mu kako je imao oca i kako je njegov otac učinio neke veoma ružne stvari zbog kojih mama i tata nisu mogli više živjeti zajedno. Rekla sam mu kako je njegov otac ljudima krao novac i objasnila mu zašto je krađa pogrešna. Rekla sam mu kako je njegov otac bio opasan čovjek koji nikada nede biti dio naših života. Mogla sam vidjeti istinsku povrijeđenost u očima svog sina. Znala sam daje bolje to nego stvarnost.

Potom se pojavila ta priča koju sam gledala na CNNu, o tome kako je neki drugi osuđenik pokušao ubiti Randyja i na kraju sam bio ubijen.

Kad je Hayden sljededi put spomenuo svog oca posjela sam ga i rekla mu da se dogodila nezgoda u zatvoru u kojemu je bio pritvoren njegov otac. Rekla sam mu da mu je otac mrtav.

Mislila sam da de tako biti bolje. Mislila sam kako de to okončati taj razgovor zauvijek. Ali premda sam izrekla laž, mogla sam čuti silnu gorčinu u svom glasu. Nadala sam se kako de to spriječiti sva daljnja zapitkivanja, kao što je 1bilo, ali te nodi čula sam ga kako plače u svom krevetu. Nisam se mogla prisiliti da ga utješim. Uvijek sam se pitala: Odjekuju li oni hici ispaljeni u dvorištu ispred kude u El Kayu u njegovom predsjedanju? Nije imao još ni godinu dana kad se to dogodilo, ali negdje ih je morao zadržati, tamo odakle dolaze snovi. Oduvijek je imao lak san i često je govorio u snu, dječjim nejasnim govorom koji nisam mogla razumjeti, ali zbog kojega sam ipak osjedala trnce niz kralježnicu dok sam sama, budna i nemirna ležala u svojoj sobi, odmah do njegove.

Naravno, znala sam da de u bududnosti jednoga dana doznati istinu. Naravno, uvijek sam samoj sebi priznavala da de dodi dan, možda kad bude u kasnim tinejdžerskim godinama ili možda na pragu dvadesetih kad de mi redi: »Mama, znam da su ono što si mi

ispričala o tati same gluposti. Želim da mi kažeš istinu.« Ali dotad de se on razviti u postojanu uravnoteženu osobu koja de se znati nositi sa šokantnom realnošću, bez da ga to zauvijek poremeti ili upropasti na način da mu više nema pomodi.

Ali Charless Pritchett i mjesni mediji zaključili su, bez mojega utjecaja, kako de to biti današnji dan, i nema veze što nisam bila spremna, čak ni po najrastezljivijoj definiciji pojma spremnosti. Nema veze što na to nije bio spreman ni moj sin.

2.

Školska autobusna stanica bila je samo jedan blok zgrada udaljena od naše kude. Obično je Hayden imao stroge naputke da odmah ide kudi i zaključa vrata dok se ih vratim s posla. U zadnje vrijeme zadržavao se kod McPethersonovih, češće da nego ne, ali danas sam parkirala automobil uz rubnik i čekala ga da side s autobusa. Nakon što sam načula razgovor žena s posla u ženskom zahodu ostatak dana sam uzela slobodno. Jim mi je bez uvijanja rekao kako me barem tjedan dana ne želi vidjeti na poslu. Rekao mi je da ga nazovem u bilo koje vrijeme kad mi bude potreban netko tko de me saslušati. Ponudio mi je brojeve kudnog telefona i mobitela koje sam poslušno ukucala u svoj mobitel.

Jarka žuta boja autobusa nije baš zamaskirala njegovu neposrednu prošlost prijevoznoga sredstva zavoda za rehabilitaciju države Sjeverne Karoline. Školski obrazovni sustav prošle godine je od države po prigodnoj cijeni kupio cijelu flotu takvih i vozilo je imalo jednu od onih tupastih ružnih njuški kakve nimalo nisu nalikovale autobusima u kojima smo se mi vozili dok sam bila dijete koje je odrastalo u Oregonu. Nisu se čak bili potrudili skinuti ni mrežasti kavez s prozora, razmišljajući možda kako je to sigurnije za djecu u slučaju nezgode. Ali učinak je bio uznemiravajući; sterilna funkcionalnost udružena s pretjeranim nadzorom.

Vrata su se uz pneumatsko šištanje otvorila. Sedmero ili osmero djece izišlo je nosedi teške naprtnjače koje su za njih bile prevelike. Nekoliko djevojčica protrčalo je niz pločnik pokraj mojega automobila uzbuđeno razgovarajući o tome što je Kevin radio na tređem satu. Iskrčalo se još jedno samotno dijete koje je razgovaralo na mobitel. Nije moglo imati više od osam godina. Još uvijek nije bilo ni traga Haydenu i osjetila sam neznatno stezanje u grlu. Ah stigao

je, posljednji, naginjudi se sjedne strane na drugu dok je silazio niz one tri stube, tako očito potišten kao da mu je bilo veoma teško ostate uspravan. Srce mi se stisnulo kad sam vidjela taj hod, znajući što ga je dalo nagovijestiti još prije nego je podigao glavu kad sam ugledala šmrkljave tragove niz njegove bucmaste obraze.

Vozač autobusa ga je jedan trenutak promatrao, a potom podigao pogled i ugledao moj automobil uz rubnik, mene kako otvaram vrata na suvozačevoj strani i pozivam Haydena da ude. Vozač je nastavio piljiti u mene čak i onda kad je stisnuo gumb i kad su se vrata autobusa zatvorila.

— Hej, momče — rekla sam kad se Hayden popeo i sjeo pokraj mene. Objema rukama privukao je i zatvorio vrata. Rekla sam mu da se veže i poslušao me, pokretima robota. Sve moje suze sasušile su se u grlu. Ako deš ikada biti, onda sad budi jaka, jer treba te više nego što tebi bilo što treba, sve si mu što ima, i ako se ti raspadneš, u blizini nema nikoga da te krhotine pokupi, ne može se znati kakve bi sve dugotrajne štetne posljedice mogle biti... — Kako si?

Pogledao me sa svoga sjedala, hladnim pogledom kakav nikada prije nisam vidjela. Crna čaša bez dna. Progutala sam i prisilila se osmjehnuti, sporo vozeći prema našoj kudi. Dok su se garažna vrata za nama zatvarala okrenula sam se i posegnula za njegovom rukom, ali on je ved bio u pokretu. Ved je bio pripremio vlastiti ključ od kude.

Prošao je kroz vrata, popeo se stubama i nestao prije nego što sam sa stražnjega sjedala uspjela uzeti prijenosno računalo.

Zatekla sam ga u njegovoj sobi u kojoj je ležao licem okrenut poplunu i neutješno plakao. Zastori su bili navučeni i jedina svjetlost dopirala je sa zaslona njegovoga Junior PC računala. Nježno plave geometrijske šare pulsirale su i uvtale se na mjestu. Sjela sam i pomilovala ga po kosi. Zaustila sam: — Dušo...

— Istina je, nije li? — govorio je zagnjuren u jastuk. Bilo je to nešto veoma slično vrisku. — Živ je i nije samo pljačkaš. Ono što svi u školi govore o mome tati, sve je to iiistina?

Nisam imala što reći u obranu. — Jest.

Okrenuo se. Izraz lica bio je kao u odrasle osobe, što roditelja uvijek dezorijentira kad ga vidi na dječjem licu, ali u ovom

slučaju bilo je još gore, bilo je grozno jer je to lice imalo izraz izdaje. Pretpostavljam da bi ga, daje bio odrasla osoba, taj isti izraz lica prikazao djetinjim u svojoj golotinji. Nisam si mogla pomodi; osjedala sam kako me vrude suze stežu u dnu grla i teško sam progutala. Pogled mu je bio bešdutan. — Rekla si mi da tate više nema. Kako si mi to mogla lagati? — uspio je izustiti. — Hthtti si mi govorila da nikada ne lažem.

— Zlato, zbilja mi je žao. — Privukla sam ga bliže sebi, nije se opirao, ali ruke su mu ostale beživotno visjeti niz tijelo. Koliko mi se puta srce moglo slomiti? Koliko nam je još dugo Randy mogao... zatvoren i steriliziran iza najstrašnjega čelika... to činiti? — Nisam znala kako ti to redi.

— Tata je ubijao ljude? Bez ikakvoga razloga? — Odvojio se od mene i ponovio to drugo pitanje.

Brzo sam mu odgovorila: — Nikada nema razloga. Slušaj me, Hayden, jer ovo je važno. Tvoj otac je veoma bolestan čovjek. Sjedaš se kako si ti bio bolestan kad si dobio vodene kozice, još dok si išao u vrtid?

Ukočeno je kimnuo.

— Tvoj otac nije bio tako bolestan. Imao je bolestan um. Nisam to shvatila onda kad smo se upoznali, zato što se pretvarao da nije bolestan. Ljudima koji imaju bolestan um lakše je to skrivati nego ljudima koji imaju bolesno tijelo. Nema nikakvih rana, nikakvoga znaka upozorenja.

Pretvarao se daje poput ostalih, ali zapravo nije bio. To sam tek nakon mnogo godina saznala, ah tada sam ved imala tebe i nisam mogla učiniti ništa da opozovem sve što je tvoj otac dotad bio učinio. Ali spriječila sam ga da to dalje čini jer sam nazvala policiju, čim sam to shvatila.

Čula sam odjeke svoje obrane Charlesu Pritchettu, koji su jednako tako traljavo zvučali. Nisam ja odgovorna za to, ne ja, kako bilo tko može očekivati od nekoga tko svakodnevno živi s luđakom da zna nešto o tome kakva je zapravo ta osoba, njegovu pravu narav? Pa ne može te takvom smatrati jer je to jednostavno nerealno, to je previše...

Ali ovo je bio moj sin i u tom užasnom trenutku providenja shvatila sam da je ono što sam mu cijelo to vrijeme ostala dužna bila samo

tužna istina. — Bojala sam ga se, dušice. Bojala sam se da bih, dopustim li sebi da shvatim koliko je tvoj otac bolestan i što je sve činio ostalim ljudima morala odustati od tebe, i svega ostaloga što smo... što sam tako marljivo stvarala. Poslije, kad si me pitao o njemu, znala sam da se bojim onoga što bi ti mogao učiniti ako mu se ikada ukaže prigoda, jer je bio veoma bolestan pa sam mislila kako de svima biti bolje budeš li mislio da ga više nema.

Držao se suzdržano i pozorno me gledao licem na kojemu se vidjela izdaja. Ah prestao je jecati i pozorno me slušao, pokušavajući procijeniti pojmove umobolnosti i osobne odgovornosti. Obično niste trebali brinuti o objašnjavanju tako apstraktnih pojmova sedmogodišnjaku. Odjednom sam shvatila daje to bilo prvi put da me ikada uhvatio u laži. Nikada me više nede pogledati na isti način na koji me gledao jutros. Još uvijek se sjedam kad sam svoje roditelje prvi put uhvatila u laži. Usnica mi je podrhtavala. Progutala sam i duboko udahnula. Usredotočila sam se.

— Zlato — rekla sam — sjedaš se kad ti je onaj zločesti dječak prošle godine u prvom razredu ukrao loptu za bejzbol i kad je tvoja učiteljica upitala tko je to učinio, taj dječak to nije htio priznati, ali je učiteljica loptu ipak našla skrivenu u njegovoj naprtnjači?

— Brian Carter. — Moj mali čovjek pretvorio se u ozbiljnu spužvu koja je snažno upijala. Čekao je da vidi hode li to što mu imam za redi na bilo koji način biti neovisno provjerljivo.

— U pravu si, Brian. Gle, sjedaš li se kako sam ti rekla daje krađa ružna, ali da je još ružnije lagati o tome? I kako ga učiteljica možda ne bi bila kaznila da joj je to odmah priznao?

Hayden je kimnuo.

— Dakle... samoj sebi sam rekla da te možda nede toliko povrijediti ako ti ne kažem istinu o tvom tati. Nitko ne želi takvo što doznati o svojini roditeljima, i nikako mi se ne sviđa to što nam je tvoj tata učinio. Mrziti du ga do dana njegove smrti, i to je istina. — Hayden je razjapio usta. Znao je daje »mrziti« ružna riječ. Ponovno sam se usredotočila. - Samo sam te htjela poštediti, da ne budeš povrijeđen. Ali vidiš kako se istina na kraju ipak dozna, baš kao onda kad je Brian tebi ukrao loptu za bejzbol. Uvijek je to tako, i zbog toga je uvijek bolje odmah reći istinu, pa čak i onda kad je nešto loše. Znam da to nisam učinila i znam da sam te iznevjerila. Oprosti mi.

Nisam bila u pravu. Odsad pa nadalje obedavam ti kako to više nedu činiti.

Mogla sam vidjeti sumnju, gotovo lukavu proračunatost koja je išla uz njegovu povrijeđenost i zbunjenost. Cijeli život mi je lagala, pa kako joj onda sad mogu vjerovati? Što mi je još rekla a što nije bilo istina? - Davno sam potrošila sav kredit.

Bila je jeziva ta njegova procjena bez riječi. Pokušala sam barem djelomično spasiti obraz, osjedajući istinski očaj da možda više nedu modi vratiti njegovu vjeru u mene. — Koliko puta sam ti prije toga slagala?

— Sad više ne znam.

— Sasvim pošteno. Ali sjedaš li se kako sam ti rekla da gospodin Donahue koji živi dolje malo niže u našoj ulici krši zakon kad je polijevao vrt tijekom suše prošloga ljeta? Onda kad mi nisi povjerovao jer si rekao kako je on veoma ljubazan i prestar i kako je to samo voda. Ali onda si vidio daje došla policija, da se prepirao s njima i da su mu uručili sudski poziv.

- Aha.

— A onda kad sam ti objasnila da se onaj dječak u Hej Simon nije uistinu izgubio u šumi nego da je samo glumac u filmu na TVu? Potom je došao u trgovački centar, potpisivao autograme i dobio si njegov potpis. Govorila sam ti istinu o tim stvarima, nisam li?

— Dobro — rekao je. — Slažem se. Ali nije to isto, mama.

— Znam.

— U školi je još Ashton rekao kako du sigurno i ja, ako mi je tata, biti zločinac, jer je to generički.

Ugrizla sam se za usnu od bijesa kad sam taj zanimljivi podatak čula i pomislila kako du popričati s majkom Ashtona Halea kad je sljedeći put vidim. Uz pretpostavku da de se ona ubudude udostojiti razgovarati sa mnom. — Mislim da je Ashton mislio »genetski«, zlato. Ved sam ti prije rekla da ne slušaš što taj dječak govori. Nije bio u pravu, kao i obično. Genetika su tjelesne karakteristike koje mame i tate prenose na svoju djecu. Mnoga djeca imaju jednoga lošega roditelja, možda čak i dva, ali oni ispadnu dobri kad odrastu. Jednako tako neki dobri roditelji imaju lošu djecu. Genetika znači da možeš imati istu boju kose ili narasti do iste visine

kao tvoji roditelji, ali to ne znači da deš se ponašati poput njih. To je uvijek tvoj izbor.

Sjetila sam se svoje majke koja je uvijek okolišala oko nevjere mog oca. Sjedom se kako je lagala samoj sebi, i meni.

— Nalikujem li mu? — upitao je Hayden.

Zbunio me tim svojim pitanjem zato što mu je, naravno, nalikovao. Hayden je naslijedio moju lijepu smeđu kosu i ako se ona djetinja bucmostost ne istopi ostat de mu obrazi vjeverice, baš poput mene, ali sve ostalo na njegovome licu bio je pljunuti Randy. Oštra brada, smeđe, gotovo crne oči. Koža boje masline i spreman osmijeh, previše zubat da bi pružio utjehu kad je bio lažan. Način na koji je zabacivao glavu kad je nešto pokušavao shvatiti.

— Ne baš mnogo — rekla sam.

— Imaš li slike?

— Bacila sam ih. A sad me slušaj. To stoje tvoj otac učinio bilo je loše, nešto najgore što čovjek uopde može učiniti. Učinio je to više puta. Lagao je meni i svima ostalima, ali na kraju je uhvađen i policija ga je kaznila strpavši ga u zatvor. Ostat de tamo doživotno i više nikada nede iz njega izidi. — Pomislila sam mu pokušati objasniti državna smaknuda i zaključila da smo vjerojatno pokrili prilično dovoljno toga za to popodne. Znala sam što sam trebala redi i dio mene prezao je pred tim, premda sam mogla vidjeti Randyja u Haydenovim očima, jasno kao dan... o, ne... gotovo kao da sam sad razgovarala s njim osuđujudi oca kroz svoje malo nevinašce. - Mislim daje to i zaslužio. Vedina ostalih ljudi misli isto.

— Ali ako je bolestan, zašto ne bi mogao postati bolji? Ne mogu li liječnici nešto učiniti?

— Postoji nešto što liječnici ne mogu popraviti, Haydene. Mogla sam mu i ja oprostiti zbog bolesti, osim što on nikada nije ni pokušao ozdraviti. Znao je da ga bolest navodi da čini opake stvari, ali nikada nije pokušao prestati. Zato ne bi trebao razmišljati o njemu, ako ikako možeš. Znam da de ga možda Ashton ili neka druga djeca u školi spominjati, ali ti deš samo morati davati sve od sebe da se ne obazireš na njih. Ubrzo de nadi neku novu temu razgovora i ti deš i dalje biti isto ono drago dijete kakvo si oduvijek i bio. Ti nikada nedeš biti poput svoga oca, u redu? Obedavam ti.

Zacijelo je još uvijek imao donekle povjerenja u mene jer su mu suze ponovno svom snagom potekle, ali ovaj put je on bio taj koji se privio uz mene i obgrlio me oko vrata svojim iznimno mršavim savršenim rukicama.

ano sam ga spremila u krevet. Umjesto da mi dade uobičajeni poljubac za laku nod, okrenuo se prema zidu i promrmljao »volim te mama«. Ni upola uvjerljivo kao obično.

Možda de jednoga dana naučiti ležerno lagati, onako kako to čine odrasli.

3.

Još uvijek sam drhtala, ali nisam htjela uzeti još tableta. Odvratila sam misli time što sam se priključila na Internet pogledati najnovija izdanja Memphis Stara. Našla sam samo kratak popratni članak o neriješenom ubojstvu Julie Craven, od prije nekoliko tjedana; policija je još uvijek tražila da im se jave svjedoci. Glasnogovornik je rekao kako su u procesu intervjuiran)a svih stanovnika kompleksa apartmana u kojima je žrtva živjela, ali sve dosad nisu našli nijednu »osobu koja bi ih zanimala«. Više puta sam ved razmišljala o tome da nazovem policiju u Caryju. Pitala sam se bi li ih mogla uvjeriti daje članak koji mije Pritchett ostavio ispod brisača bio nekakva vrsta prijetnje. Očito je uočio nekakvu povezanost između nedavnoga ubojstva i Randyjevih zločina, a samim time i sa mnom, ali ja to uopde nisam shvatila. Ljude su svakodnevno ubijah. Randy je bio iza rešetaka, maksimalno siguran u zatvorskom bloku na smrt osuđenih i više od pet tisuda kilometara daleko.

Kad sam uključila vijesti u deset vidjela sam nikoga drugoga doli samoga Pritchetta kako na televizijskoj postaji Channel 11 daje intervju. Djevojka koja je vodila posebne priloge, privlačna novinarka po imenu Jennifer McLean, koja je kratko radila na rješavanju žalbi potrošača prije nego je napredovala na viši položaj, postavljala mu je sugestivna pitanja o njegovoj javnoj kampanji usmjerenoj na to da mene osramoti. Strpljivo je i hrabro ispričao priču o tome što se dogodilo njegovoj kderi, dok su neke arhivske snimke s Randyjeva suđenja promicale ekranom. Prikazivali su izvana stambenu zgradu u kojoj je pronađeno tijelo Carrie Pritchett. Gledala sam nedu li ugledati nešto slično mjestu zločina iz Memphisa, ali nisam

uočila nikakve otvorene sličnosti. Pritchett je ponovio kako nikada nije bio zadovoljan zaključkom kalifornijske policije da ja nisam bila umiješana u Randyjeve zločine. Činilo se da Jennifer McLean baš i ne vjeruje njegovim tvrdnjama i očito je bila obavila domadu zadadu.

Rekla mu je kako je razgovarala s mjesnim vlastima i kako nisu primili nikakve pritužbe na mene. Bilo je neobično gledati ih dok tako slobodno spominju moje ime, ono koje godinama nisam koristila. Osjedaj prekinute spone bio je toliko snažan da sam se poželjela uštipnuti. Novinarka je upitala Pritchetta zašto bi potrošio sve svoje vrijeme i novac da dođe do nekoga tko ne predstavlja nikakav problem na tome području.

— Promijenila je ime i pokušala se sakriti — intonirao je Pritchett, uz ono uskogrudno samozadovoljstvo religioznoga fundamentaliste.

— Ja se ne mogu sakriti od toga što se dogodilo. Mislim da to ni njoj ne bi trebalo biti dopušteno.

Krv mijе polako usključala. Intervju je završio riječima McLeanove koja je govorila o tome kako je Pritchett milijune dolara zaradio osmišljavajući i dostavljajući hranu na zabave slavnih osoba u LAju, te o tome kako je nakon kderine smrti prodao svoje poslovno carstvo. Kad se osvrnula na ono što je nazvala njegovom »kampanjom« doslovno ste mogli zapaziti navodne znakove i shvatila sam kako mi se ta djevojka prilično sviđa. U vedini ostalih izvještavanja nisu se usudili preispitivati njegove motive, zato što je, na kraju krajeva, on bio Žrtva.

Prvi put sam u nekoliko godina više od svega na svijetu poželjela zapaliti jebenu cigaretu. Doslovno sam je mogla osjetiti između prstiju. Mogla sam osjetiti miris dima. Trgovina je bila samo nekoliko minuta udaljena i mogla sam skoknuti dotamo i vratiti se prije nego bi Hayden uspio vidjeti da me nema.

Ali prestala sam pušiti zbog svoga sina. Ne zbog uobičajenih razloga ved zbog kutija šibica koje sam katkad zatekla u džepu njegovih hlača dok sam skupljala oprano rublje. Nalazila sam i upaljače skrivene u ladicama njegovoga stola. Činjenica je da ih je negdje našao i činjenica je da ih je skrivao. Nije se znao igrati vatrom; rekla sam mu daje to opasno. Zatekla sam ga kako se igra šibicama još kad je imao samo četiri godine. Spalio ih je čitavu kutiju

na našem prilazu i to je zapravo bio jedni put kad sam mu dala po guzi. Osim tijekom trudnoće pušila sam od svoje petnaeste. Ponovno sam počela pušiti dok još nije bio navršio ni mjesec dana. Zauvijek sam prestala tek kad sam ga zatekla s cijelom tom kutijom spaljenih šibica, kad sam ga vidjela kako škilji usredotočen na plamen.

Nastojala sam zaboraviti daje bio i Randyjevo dijete. Ista ta krv tekla je i u njemu. Iste genetske izvedenice u moždanim vijugama njegovoga djetinjega mozga.

Sve one knjige koje sam čitala dok sam bila u drugom stanju, sva ona Randyjeva džepna izdanja o istinskim sablasnim zločinima koja sam jednom našla u kutiji u njegovom uredu i koja nisam mogla prestati čitati kad sam jednom započela, sve su te knjige na ovaj ili onaj način davale naslutiti da postoje genetske predispozicije za osobe koje su podložne psihozama. Mnogi su potjecali iz zlostavljanih obitelji, što je uvijek bila jedna od olakšavajućih okolnosti koje su vješti odvjetnici u obrani pokušavali iznijeti na suđenju. Grozne pozadine seksualnih nastranosti ili ratoborna kažnjavanja krojile su bahate majke ili očevi pijanci. Ali pisci koji su progovarali o istinskom zločinu trudili su se svoje čitatelje podsjetiti na to kako to samo potkrjepljuje zamisao o tome da postoji nešto zabrljano u fiziologiji, čvrsto ugrađeno u počinitelje zločina; nedostatak kontrole nagona, prokleti poremedeni glasovi, maštarije kojima se ne mogu othrvati na način na koji mi ostali sprječavamo svoje najgore vizije kojima nas naše misli iznenade tijekom trenutaka dokolice.

Rani znakovi bih su paljenje vatre, mokrenje u krevet ili ugnjetavanje malih životinja. I dalje sam s vremena na vrijeme otkrivala da su Haydenove plahte vlažne, još dugo nakon što je već trebao prestati mokriti u krevet. Koliko ja znam nijedan kudni ljubimac nije na tajnovit način nestao iz našega susjedstva. Ali što ako jest? Bih li mogla gledati u svoga sina i ne vidjeti propast?

Pucnji u našem prednjem dvorištu u El Rayu, susjedi koji promatraju i policajci koji su se okupljali dok sam držala Haydena i vrištala. Krv koja je hranila komore njegovoga srca. Odjeci.

ŠESTO POGLAVLJE

1.

Ležali smo u njegovome stanu. Na sebi je imao majicu kratkih rukava i bokserice, a ja sam bila u jednoj od njegovih majica kratkih rukava kad sam prvi put vidjela tu fotografiju. Upravo smo bili završili s početnim uvodom u pravi seks. Tri prethodna susreta završila su nekakvim pipkanjem i ševom nasuho, ah te nodi popila sam prilično vina pa se dalje suzdržavati činilo posve nepoštenim prema oboje. Bilo je nespretno, obično su takvi svi početni kontakti. Oboje smo tijekom cijeloga čina bih priljubljeni, ne gledajući jedno u drugo, ali bili smo bliski, zbilja bliski, i bilo je dobro. Obedao je kako de drugi put biti bolje i rekla sam mu kako nema ni zbog čega brinuti. Uvjeravanja s obje strane bila su gotovo rutinska, ali zaključak je bio taj da mi se taj tip prilično svidio, što je bilo prvi put nakon dugo vremena da se takvo što dogodilo, a činilo se da sam se i ja svidjela njemu. Oboje smo prepoznali kako ta nod nede biti jedina, ved prva u dugom nizu nodi. Odmah smo se ugodno osjedah na nekoj fundamentalnoj razini pa se čak i nezgrapnost zbog prisnosti brzo pretvorila u ležeran bezazlen razgovor dobrih vibracija, nijedno ga nije forsiralo i oboje smo bili potajno sretni što se nismo razočarali više od očekivanoga.

Živio je sam, što je bilo neobično za jednoga dvadesetogodišnjaka u našem ugodnom malom sveučilišnom gradidu. Vedina mladida njegovih godina imala je cimere, zbog toga što je to imalo svojih prednosti, ako ved ne iz potrebe. Moji prijatelji i ja donijeli smo zaključak da vedina muškaraca nema umnu sposobnost za život samca. Bio im je potreban netko kome de pompozno držati govor o nekom glupom sranju jer bi se u protivnom naljutili i postali čudaci. Randy ne samo daje mogao podnositi samodu nego je to vrijeme iskoristio da se razvije do impresivnoga stupnja. Bio je ono što organizirani tipovi nazivaju »poduzetnim«. Stan mu je bio uredan i moderan, a da se pritom nije doimao feminizirano; s plinskim kaminom i nekoliko lijepih reprodukcija na zidovima s prizorima oceana i seoskih pejzaža impresionista. Napustio je školovanje na drugoj godini, ne zbog gubitka volje za studiranjem ved zato što je bio na praksi u tvrtki Jackson—Lilliard, jednoj međunarodnoj tvrtki kemijskim proizvodima čije je regionalno središte bilo u Albanyju*, sat vremena vožnje prema sjeveru od našega kampusa u gradidu

Corvallis. Ponudili su mu puno radno vrijeme i pladu koju nitko pri zdravoj pameti u njegovim godinama ne bi odbio. Rijetko kad se dogodi da se takvo što izrodi iz nečega što je započelo kao nepladena praksa. Njegovoga mentora snažno se dojmilo njegovo držanje te količina vremena i energije koje je ulagao u posao.

Bio je tip muškarca koji je ostavljao iznimno snažan dojam.

Kad nije prije dva tjedna Dana pokazala neko lice za šankom u baru kod Sretnoga Sama, u tom trenu sam znala * *Albany - glavni grad države New York i sjedište okruga Albany.*

da se razlikuje od mladida iz studentskih klubova i obožavatelja indie rocka te ostalih tipova pozera kojih su bile pune učionice u školi i kvartovi. Bilo je nečega u njegovome držanju, njegovoj osebujnoj suzdržanosti i sporom načinu govora kad nas je Dana upoznala. Jasno ga se čulo, bez povišenoga glasa, čak i u onoj bučnoj zaglušujućoj buci bara. Elegantno odjeven, nekonvencionalno strastven, ali sve u svemu baš dobar, nabildanih mišida i dlakavih prsa koja su se nazirala ispod ukusne Ralph Lauren košulje. Bio je dovoljno samouvjeren i nije morao poduzimati nikakve dodatne korake kako bi na druge ostavio dojam. Nije nosio nikakav drugi nakit osim sata koji se doimao pravim Rolexom. Kad gaje Dana pozvala za naš stol nije se ponudio platiti pide svima; platio je samo meni.

Sad se vratio iz kuhinje dotočiti vino u moju čašu. Držala sam u ruci uokvirenu fotografiju koju sam našla na njegovom stolidu. — Jesi li to ti?

Uzeo je od mene fotografiju i predao mi napunjenu čašu, dok mu je lice ozario nostalgican tajnovit osmijeh. — To je bilo na Aljasci — rekao je smjestivši se pokraj mene na kauču. — Bio sam tamo za božidne blagdane, još dok sam bio na drugoj godini. Išli su neki dečki iz studentskoga doma i ja si to baš nisam mogao priuštiti, ali na kraju sam zaključio, tko ga jebe. Znaš ono, kad de mi se više ponovno pružiti takva prigoda?

Fotografija snimljena odozdo je na snimci do pojasa prikazivala siluetu, lice bez obrisa koje se, odvradajudi pogled od fotografa zagledalo daleko u obzor. Obzorje bio najupečatljivija strana prizora; pošumljeni obronak u suton, usnuo ispod prvih večernjih zvijezda i

naznaka namreškano svitanja pri samom vrhu okvira, narančasti rub raspršene svjetlosti.

— Zbilja veličanstveno — rekla sam, blago ga zadirkujudi. - Ali trebao si se okrenuti i nasmiješiti ili nešto slično učiniti. Ovako je malo previše mračna.

— To je taj dramatični efekt — prekorio me. — Usamljeni lik naspram nadolazede nodi. Kad sunce počinje zapadati, a u to doba godine je to zapravo u podne, onda doista ostaje kratki prostor između dnevne svjetlosti i potpunoga mraka. A zbilja se smrači, mračnije od toga nisi vidjela u životu. — Zvučao je sjetno, zamišljeno; dramatični efekt pretpostavila sam. — Pravi mrak, tamo gore na vrh svijeta.

Ako to i nije bio baš onaj pravi trenutak u kojemu sam se zaljubila u njega, u mojim prsima i dalje je postojao onaj opipljivi osjedaj kad je to rekao. Taj trenutak mogao je biti gotovo prijetvoran, baš kao i sama fotografija, ali nisam se osjedala izmanipuliranom. Zvučalo je poput nečega o čemu je prije razmišljao, duboko zadubljen u to, i osjedala sam se strašno privilegiranom što u tom trenutku poslije snošaja želi to podijeliti sa mnom. Ušuškala sam se k njemu, lijepo mi je mirisao. Počela sam mu ljubiti vrat, osjedala okus soli i sapuna i ponovno smo počeli. Ovaj put je bilo bolje. Dugo je vremena iz puta u put bivalo sve bolje, sve dok se nismo vjenčali.

2.

Pretpostavimo da ste mlada Nina Leigh Sarbaines, iz srca Tapersvillea u državi Oregon, gradu drvosječa u istočnoj polovini države, odrasla među velikim kamionima koji kloparaju uskom cestom s dva traka kroz neprestanu maglu u zraku, poput bezuvjetne tmine. Krajolik obrastao mahovinom, jarko zelenilo i siva boja škriļjevca, miris iz tvornice papira koji se nadvija nad gradom i koji domade stanovništvo zapaža tek kad je neko vrijeme odsutno iz grada. Nosila sam flanel i triput bušila uši. Imala sam tetoviranoga leptira na gležnju. Dokazano stalna pušačica od svoje petnaeste, seksualno aktivna od šesnaeste, opsjednuta slavnim osobama, djevojka koja je novac zarađan od honorarnih poslova u trgovini trošila na tračerske časopise, traper jakne i modne dodatke, ali barem sam vedim dijelom uspjela izbjeći metadon i vede nevolje koje ved idu uz to. Neki od mojih prijatelja su podlegli, ali ja sam

veoma rano bila zanesenjak i nisam željela ugroziti svoju priliku za izlaske više nego što je bilo potrebno samo da bih prolazila u društvu.

Tata je bio regionalni direktor jedne prijevozničke tvrtke s velikim kamionima tegljačima pa nismo bili siromašni kao neki moji prijatelji čiji su roditelji radili u tvornicama ili rezali debla u klade na prostranstvima naizgled beskrajnih pošumljenih područja (premda su se aktivisti za zaštitu okoliša iz Seattlea i Kalifornije uplitali i neprestano nas upozoravali kako se iz sata u sat smanjuju). Ali naša kuda bila je premala, posebice onda kad bi mama doznala daju je tata varao, hodnici bi zaredom doslovno tjednima vrištali tišinom. Zaključavala bih vrata svoje sobe i satima telefonom razgovarala s prijateljicama ili buljila u svoj mali TV prijamnik, ili slušala sa slušalicama na ušima sve one svoje otrcane odurne CDe koji su se vrtjeli u mom discmanu. Mama nikada nije otišla od njega; moj tata umro je od zakazivanja jetre kad sam bila u četvrtom srednje.

Nikada nije bio nasilan pijanac, niti posebno nemaran. Sjedanja na njega uglavnom su mi prilično lijepa, prema meni se odnosio kao prema zlatu i razmazio me onoliko koliko sije to mogao priuštiti. Kupio mi je naušnice, CDe i moj prvi automobil, staru Volkswagen Bubu. Pretpostavljam da je time djelomično privlačio ostale žene; jer kad ste bili s njim, samo je na vas obradao pozornost.

Ja sam mamu krivila zbog njegove nevjere; mogla gaje u svakom trenu ostaviti. Po mom mišljenju, ona je samoj sebi zadala vedinu jada.

Pismo iz Oregona da sam primljena izgledalo je poput proklete Zlatne Ulaznice.

Kad sam srela Randyja bila sam šest mjeseci u svojoj prvoj »odrasloj« vezi, za koju se ispostavilo da i nije bila baš tako odrasla.

Brad je bio na poslijediplomskom studiju engleske književnosti, jedan od onih stereotipnih suhonjavih knjiških tipova, visok i vitak s naočalama u žicanim okvirima, sramežljiv u vedem društvu, ali brbljav kad smo bili sami. Poslije sam razmišljala kako je jedan od razloga zbog kojih me Randy odmah privukao bio taj što je tjelesno bio gotovo sušta suprotnost Bradu. U vrijeme kad sam upoznala Brada još uvijek sam hodala po vodi održavajući se na površini, što

je bila posljedica zadržanog grundgerock romantizma koji mi je odredio tinejdžerske godine pa sam zbog njegove blijede žestine drhturila do same srži. Upoznali smo se preko zajedničkih prijatelja još kad sam bila na drugoj godini. Bilo je to burnih devet mjeseci, velika ljubav dovedena do opasnoga stupnja; u prvim danima povlačili smo se u Bradovu spavadu sobu u potkrovlju dok je njegov cimer u prizemlju svirao gitaru. Nismo baš mnogo izlazili, izgubili smo kontakt s prijateljima, ali nismo ni marili; sviđalo nam se tako, biti sami nas dvoje. Ti osjedaji bili su tako snažni i za mene posve novi. Imala sam nekoliko otvoreno deliričnih veza u srednjoj školi, ali uvijek su bile prilagođene ograničenjima doma, zajednice i spoznaje koju sam uvelike držala za sebe, da du odatle ubrzo zbrisati, čim bude ekonomski izvedivo. S Bradom je to bilo baš onako kako treba biti, prisnost bez imalo prisile i tako zastrašujuće dobar seks da sam satima nakon toga bila u stanju omamljenosti.

Potom je nastupilo cjepidlačenje, ljubomora i nejasno nebulozno nezadovoljstvo u kratkom roku popradeno konkretnim manifestacijama; tučom i vrištanjem, uzajamnim verbalnim spuštanjima, a potom opijanjem i srcedrapateljnim mirenjima. Telefonskim pozivima kasno u noć i uplakanim priznanjima. Dvije djevojke s kojima sam dijelila stan bez uvijanja su mi savjetovale da nogiram seronju. Konačno je (barem s moje strane) došlo do spoznaje kojoj sam se svesrdno opirala, kako to više nikada nede biti dobro i kako su tih prvih četiri, pet euforičnih mjeseci odavno prošli te kako je ostao samo žar koji se pretvarao u pepeo. Brad je očito u srcu bio pubertetlija, romantik koji bi se vjerojatno usredotočio na nestajanje romantike. Postojala je vjerojatnost da bismo prije ili poslije jedno drugome učinili nešto opasno, možda čak i trajno.

Potrajalo je još nekoliko mjeseci do prekida, uključujući nekoliko pokušaja zbližavanja koje sam ja prihvadala sve malodušnije, a on sve očajnije. Prije nekoliko godina potražila sam ga na Internetu, tijekom nekoliko onih početnih kratkih razdoblja neposredno nakon što smo doselili u Cary. Onda kad sam se još uvijek bojala da du izgubiti svu svoju prošlost. (U jednom trenu sam je i izgubila, ali dotad sam ved bila shvatila kako i nije previše teško sve otpustiti... postoje prednosti.) Brad ima suprugu i dvoje djece i predaje na koledžu u Nebraski. Želim mu sve najbolje.

Nadam se da s vremena na vrijeme pomisli na mene i da osjeda istu onu oštru bol koju ja osjedam. Ne baš nostalgiju, ali više od nježnosti. Najbolju vrstu povrijeđenosti, ako takvo što uopće postoji.

Recimo dakle da ste ja, samo godinu dana nakon diplome, s diplomom iz marketinga i bez prave ideje kamo dalje. Prepuštena hirovima nagonskoga ponašanja, jednokratnom seksu u pijanom stanju, kako sa sportašima tako i s onima koji su prekinuli studiranje, nisam pravila nikakvu razliku. Uvijek su me ostavljali s još gorim osjedajem od prethodnoga, nekako prazniju.

Potom je naišao Randy Mosley, u početku samo tip kojeg sam škicala za šankom, malo sladunjavoga ljubakanja i razmjena brojeva, ali nastavio me zvati pa sam se nekoliko puta izišla nadi se s njim, otkud znate? Ispostavilo da je bio domišljat, dominantan, samosvjestan i po svemu sudeći upuden u razne teme. Na našem tredem spojaku donio mi je moj crtež osjenčan olovkom, samo portret lica na kojemu je nešto nedostajalo u mojim očima i bilo pomalo nedovršeno, što sam pripisala njegovoj umjetničkoj nespretnosti, ali bilo je dirljivo zbog napora koji je u to uložio... Bila je to jedna njegova strana u koju nikada ne bih posumnjala. Možda je najvažnija od svega bila njegova reakcija kad sam malo previše popila i sve mu povjerila, nakon samo dva mjeseca veze. Ponašala sam se kao daje Brad bio više flert nego prava ljubavna avantura, ali jedne večeri, kod dopola popijene druge boce vina, iz mene je sve pokuljalo. Randy nije odmaglio niti je prestao nazivati. Naprotiv, rekao je toliko ogavnoga o Bradu, što mi je zbilja bilo potrebno čuti. Nikada me nije ispitivao što sam radila s tim luzerom; jednostavno je iznio svoje mišljenje i nastavio kao da se ništa nije dogodilo. Nisam se ni snašla, a ved sam spavala kod njega, posuđivala njegovu odjedu i dopuštala mu da plada baš za sve.

Kad sam jednom probila branu sage o Bradu zatekla sam se kako mu povjeravam kojekakva sranja koja dotad nisam dijelila ni s kim, čak ni sa svojim najboljim prijateljicama. Jednoga smo vikenda išli u kolibu u planine i dok smo goli ležali na pretvrdom madracu ispričala sam mu o prijateljici koja je umrla još dok smo išle u srednju školu. — Sjedam se kad mi je mama rekla da Jessice više nema. Bilo je posve uobičajeno, mama za nju nikada nije govorila Jessica ved ju je nazivala »Kay Flythena kdi«, kao i tad kad je rekla »upravo je

zvao gospodin Stamean i rekao da je Kay Flythena kdi poginula u automobilskoj nezgodi na Old Bridge Roadu. Dobro sije poznavala, nisi li lutka?« Kao da barem deset puta nije srela Jessicu. - Zapravo sam samo dan prije potajno pušila s Jessicom i njezinim dečkom Gregom, tamo iza centra za mladež. O . . Greg je izgubio nadzor nad svojim Jeepom i prevrnuo se, a Jessica nije bila vezana. - I to je mama spomenula »nije bila vezana«, kao da je željela biti sigurna da du iz toj toga izvudi pouku. — Randy me milovao po kosi i nije prekidao sve dok nisam završila.

On baš i nije mnogo govorio o svojoj prošlosti, ispričao bi tek pokoju anegdotu koja je sasvim lako mogla biti dijelom prošlosti bilo kojega pubertetlije: najbolji prijatelj koji ga je izdao zbog djevojke, ostala djeca koja su ga uzela na zub zato što je bio pametniji od vedine njih, što ga je još više gurnulo u osamu; način na koji mu nestao omiljeni pas kojega su potom našli mrtvoga, bio je žrtva nekoga susjeda sadiste. Spomenuo je da su ga roditelji rano napustili, niz udomiteljskih obitelji, od kojih je u nekima bio zlostavljan. Tu i tamo spomenuo bi pokoju pojedinost... Božice u kojima su svi njegovi darovi bili iz dudana rabljenom robom, priču o tome kako je pred cijelim razredom šestaša morao čitati lektiru dok mu je oko bilo natečeno od udarca koji mu je zadala pomajka... natuknuo je dovoljno kako bi mi dao do znanja da mu je bilo teže nego mnogima, pa ga nisam nasilu ispitivala. Čudilo me kako je tako stabilan izišao iz svega toga.

Jessica Flythe. Bio je to moj prvi okus smrti, prvi put se smrtnost izdigla i shvatila sam kako brzo svega može nestati. Bilo je toliko stvarno, a istodobno posve nestvarno, kao daje stisnut prekidač i cijelo vrijeme čulo se zujanje niskih frekvencija negdje u mojoj glavi, što me sprječavalo da u potpunosti prihvatim kako mi ta djevojka više nikada nede dati da užicam cigaretu niti de mi namjestiti majicu onako kako bi se Gregovom prijatelju Zacu najviše svidjelo. Prestala je postojati, više nikada nikamo nede podi, nikada nede biti starija, nikada nede riješiti svoj problem s ocjenama ni znati bi li bila primljena na koledž.

Tata me našao kako plačem u garaži dan nakon Jessicinoga pogreba. Sjeo je i nezgrapno me milovao po leđima dok

sam jecala. Nije me tješio otrcanim frazama. Žicao me cigaretu i rekao kako nede redi mami ako joj ja ne kažem.

3.

Victor Haddock bio je RA, jedan od onih tipova koji nadziru brucoše u studentskim paviljonima kad prvi put dođu na koledž. Imao je dvadeset godina kad se sedamnaestogodišnji Randy Mosley doselio u Freedom Hall, u kampus u državi Oregon. Randy je tamo bio uz stipendiju koju je dobio zbog loših socijalnih uvjeta, a zatražio ju je nakon smrti posljednjih udomitelja koji su godinu dana prije toga izgubili živote u požaru svoje kude.

Po svemu sudedi Victor je bio susretljiv i sposoban mentor koji je nekolicini djece pomogao prilagoditi se pritiscima života na sveučilištu. Bio je sklon boravku u prirodi, oduševljen kajakaštvom i planinar koji je ljeta provodio u mjestima poput Snake River Gorgea ili Utah Badlandsa. Godinu prije nego je u njegov život ušao Randy, Victor je mjesec dana proveo planinaredi visoravnima arktičkoga nacionalnoga utočišta za ugrožene biljne i životinjske vrste na Aljasci.

Jedan od prvih novinara koji mi je ušao u trag nakon Randyjeva uhidenja, tijekom onoga prvoga tjedna, još dok sam živjela u našoj kudi u El Rayu, prije nego me mama odvela natrag u prisilnu izolaciju u Tapersville, bio je mojih godina, ljubazan i s puno poštovanja uljudno je postavljao pitanja, nije ih izvikivao. Stoga sam ga pustila da ude u kudu i gotovo sat vremena iskreno s njim razgovarala prije nego što se mama vratila iz trgovine i istjerala ga. Dopustila sam tom novinaru da sa sobom ponese obiteljski album s nekim fotografijama. Smatrala sam da smo u braku bili kratko, tek nekoliko godina, pa baš nismo imali mnogo fotografija, a nisam ih više ni željela. U to vrijeme bila sam na brojnim sedativima.

U tom albumu bila je i Randyjeva fotka s Aljaske, što je ekipu novinara očito dirnulo u žicu, baš kao i mene prije nekoliko godina. Bio je to isti onaj učinak kakav je Randy i sračunao da de izazvati. U novinama su je objavili kao pozadinsku priču o Randyju i sasvim slučajno ju je uzela jedna podružnica CNNa koja ju je izložila cijeloj naciji.

Vidjeli su je roditelji Victora Haddocka i nazvali policiju. Potvrdili su da imaju kopiju iste te slike te da osoba prikazana na njoj uopde

nije Randy. Victor je nestao tijekom ljetnoga semestra, godinu dana nakon što je Randy živio u njegovome paviljonu. Trebao je letjeti za Denver i tamo s nekim prijateljima provesti mjesec dana, ali nikada se više nije pojavio. U to vrijeme Randy je bio upisan u ljetnu školu. Nakon poziva njegovih roditelja mjesna policija dala se u potragu za Victorom. Nekoliko tjedana preslike fotografije s njegove studentske iskaznice bile su oblijepljene po kampusu. NESTAO, MOLIMO POMOD pisalo je ispod fotografije uz navedene podatke o kontaktu. Ali onda su se najesen vratili studenti i došla je cijela nova generacija brucoša pa je policija ubrzo imala druge prioritete, poput pijanih vozača, silovanja na spojacima i milijarde opasnih i bezobzirnih ponašanja mladih ljudi koji su prvi puta bili izvan roditeljskoga nadzora. Dosje je ostao otvoren. Haddockovi nikada nisu odustali. Ali Victorovo tijelo nikada nije pronađeno. Do dana današnjega nitko ne zna što se s njim dogodilo. Randy to nikada nije spominjao tijekom nekoga od intervjua koji je policija s njim vodila prije ni nakon suđenja.

Tamo u tami, navrh svijeta. Gdje je Randy bio samo u svojim mislima.

SEDMO POGLAVLJE

1.

Vedinu dana nisam odgovarala na telefonske pozive.

Telefon je zvonio, a ja sam preslušavala poruke koje sam potom brisala. Bilo je to na neki način istodobno žalosno i zabavno jer sam znala gotovo iz kože iskočiti kad bi se oglasila zvonjava, nakon čega sam tjeskobno piljila u lovac poziva na automatskoj sekretarici nadajući se da du ugledati poznato ime. Posljednjih nekoliko godina gotovo uvijek se pojavljivalo NEPOZNAT broj, što je značilo teleoglašavanje ili anketiranje potrošača. Cesto sam dizala slušalicu i neko vrijeme razgovarala s predstavnicima, čak i onda kad nisam imala namjeru potpisom dati pristanak na to što su oglašavali, samo da čujem glas odrasle osobe. Ti ljudi nisu marili za to što vam oduzimaju vrijeme, ali zasigurno su bili jako bijesni kad bi shvatili da ste vi potrošili njihovo.

Ali poruke sad nisu prestajale stizati. Zvali su iz novinskih kuda i s televizijskih postaja. Željeli su čuti moju stranu priče. Mogla sam im veoma sažeto reći da je moja strana priče JEBITE SE, premda

nisam mislila da bi to pomoglo riješiti moj slučaj. Jim je dvaput nazvao s posla.

— Samo provjeravam. Htio sam ti samo dati do znanja da ne moraš sama kroz sve to prolaziti. - To je bilo zadiranje u moju privatnost i razbjesnilo me; na kraju krajeva, što mi je to on imao za ponuditi? Strpljivo me saslušati i traljavo se poseksati sa mnom? Kao da bi me mogao imalo razumjeti. Potom sam se sjetila što je sve podnio sa svojim bolesnim djetetom i nevjernom bivšom suprugom pa sam bila bijesna sama na sebe. Ali nisam mu uzvratila poziv.

Potom sam, u četvrtak ujutro, začula:

— Halo, gospodo Wren? Zovem se Carolyn Rowe. Moj suprug i ja vodimo tvrtku koja se bavi davanjem privatnih istražiteljskih usluga na ovome području i žao mi je što vam moramo reći kako smo vas našli radeći za gospodina Pritchetta. Imamo ugovor o kooperaciji sklopljen s jednom podružnom tvrtkom koju je gospodin Pritchett zadržao u Kaliforniji, za koju se ispostavilo kako baš i nije bila susretljiva u vezi razloga zbog kojih ste traženi. Zovem vas da vam ponudimo naše najiskrenije isprike. Mislili smo da imamo sasvim valjan sustav za provjeru pouzdanosti kao bismo spriječili uplitanje u takvu vrstu nevolje, ali čini se da nas je u ovome slučaju iznevjerio, a vi ste ti koji snosite najvedi teret. Posve mi je razumljivo ako ne želite razgovarati s nama, ali imamo neke podatke o gospodinu Pritchettu koje bismo željeli podijeliti s vama, nekoliko odabranih poslastica kojima biste ga mogli skinuti s vrata. Zbilja nam je veoma, veoma žao zbog svega što vam se dogodilo i... gledajte, pretpostavljam daje zasad to sve što vam mogu reći. Evo vam naš broj... - prepoznala sam pozivni za Clayton, malu prigradsku zajednicu na istočnoj strani Raleigha.

Da kažem istinu, bila sam znatiželjna točno doznati kako mi je Pritchett ušao u trag. Tijekom intervjua spomenuo je privatnu tvrtku u LAju i zamišljala sam muškarce s tamnim naočalama, vokitokijima i satelitski dobivenim podacima. Ali to su bile same gluposti. Nisam baš ni ja bila poduzela nikakve iznimne mjere predostrožnosti da me se ne otkrije, osim promjene imena i selidbe na drugi kraj zemlje. Željela sam samo da nas Randy ne nađe i njegove načine držala ograničenima. Sad sam shvatila da mi je netko mogao ući u trag u samo pola sata pretraživanja pravih Internet stranica.

Poruka je mogla biti i prijevara, još jedan potez od strane ljudi kojima na umu nije bila moja dobrobit.

Pogledala sam u telefonski imenik pod privatni istražitelji (tko zna jesu li se uopće oglašavali?) i naravno, našla broj uz popis ISTRAGE ROWE. Nisu imali oglas, samo naziv tvrtke. Bilo mi je sad malo lakše, ali nisam znala kakvog bi smisla imalo s njima stupiti u kontakt. Pritchett je imao novac, događaje iz nedavne prošlosti i nepobitnu svijest o nanesejoj nepravdi na svojoj strani. Morala sam dopustiti da me to pohara poput oluje, a potom ponovno izviriti glavu kad se razvedri.

Ako prije ne izgubim zdrav razum.

Potom je Hayden došao iz škole i situacija se ponovno promijenila. Nije plakao, ali lice mu je bilo tako jako naborano da sam lako mogla vidjeti kako de se ubrzo rasplakati. Zagrlila sam ga i uzdahnula. — Zlato, mislim da si trebao otidi Calebovima.

— Njegova mama mi više ne dopušta da dolazim — rekao je, dok su mu se sirote sjetne oči ispunile neprihvadanjem, tim najružnijim od svih osjedaja povrijeđenosti. - Kaže kako se on više ne može družiti sa mnom.

Nešto u meni se zaustavilo, a potom okamenilo. Nekoliko sljededih sati provela sam nastojedi ga razvedriti, ali bez velikoga uspjeha. Mislila sam nazvati Gabby Caleb McPherson i redi joj što doista mislim o njezinome sinu, njezinoj kudi, suprugu i bezveznim isprikama u pogledu unutarnjega uređenja. Ali samo sam uzela telefon i nazvala broj koji je Carolyn Rowe ostavila na automatskoj sekretarici.

2.

Našle smo se u Pullen Parku u Raleighu jednog subotnjeg popodneva. Bio je to javni prostor za rekreaciju s igralištima, jezercima i vrtuljkom. Danje osvanuo sunčan i vedar, a nebo je bilo one jasne plave boje kasnoga zimskoga dana, s temperaturama nižim od deset stupnjeva. Mnogi ljudi odlučili su iskoristiti lijepo vrijeme pa je u parku bila velika gužva. Sjela sam za stol sa suncobranom, pokraj tobogana i ljujački, kako bih Haydena mogla držati na oku. Čim su stigli, Roweovi su spomenuli da nemaju vlastite djece što je, kako sam ubrzo naslutila, bio način da objasne zašto su se nervozno trzali svaki put kad bi neka skupina djece

snažno zavrištala ili prasnula u smijeh. Zaboravila sam kakvu prodornu buku može stvoriti velika skupina djece nekome tko na to nije naviknut. Duane Rowe se našalilo rekavši da ga to podsjeća na dane kad je kao neupudeni policajac pijančevao na zabavama.

Bio je nizak, zdepast i nabijen, građen poput hrvača. Na glavi je nosio bejzbol kapu s logom kluba Durham Bulls, koju je skinuo kad se sa mnom rukovao, a potom je brzo ponovno stavio na glavu. Ostavio je dojam prerano posjedile osobe, s kolutom kose poput aureole, kratko ošišan i delav na mjestima. Pretpostavila sam da mu je kapa stalni inventar. U samtastoj jakni i izbljedjelim trapericama doimao se ujedno ugodan i nezamjetan, poput polovine ostalih sredovječnih muškaraca u parku. Njegova supruga je tjelesnim izgledom bila njegova prava suprotnost. Vitka, atletske grade, izblajhana plavuša i dobro očuvana, premda su oči odavale daje nešto starija od toga kako je nastojala izgledati. Ali mogla sam zamisliti da je jednako progone dvadesetogodišnjaci i pedesetogodišnjaci, a takvim se trikom mnogi od nas ne mogu baš poslužiti. Uspjela je odjenuti traperice niskoga struka, kakve su nosile djevojke dvaput mlađe od nje, a da u njima nije izgledala vulgarno. Nekoliko očeva prošetkavalo se u našoj blizini, naoko motredi svoju djecu, i mnoge glave više puta su se okrenule prema njoj. Činilo se da Duane to ne primjeduje.

Osim toga, Carolyn je bila jedna od onih dama s Juga koje su se, moglo bi se reći, neobuzdano ponašale pomalo odved prisno pa me umjesto da se samo rukuje sa mnom brzo prigrčila rekavši ushidenom:

— O dušo, ne mogu ti reći koliko nam je žao — dok su joj oči iskrile, kao da bi se mogla tamo pred svima rasplakati. — Možeš nas oboje ošamariti, izliti nam pida na glavu, učiniti što god hodeš.

— Nije potrebno — rekla sam. Sjedili smo za stolom dok sam u mislima locirala Haydena. Igrao se s ostalom djecom pokraj ljuljačke. Nekolicina ih je ljubazno razgovarala s njim, i svi su se smijali. Podsjetila sam se kako ga vjerojatno nisu prepoznali niti su znali tko mu je majka.

— Sviđa mi se to što si učinila s kosom - rekao je Duane.

— Hvala. — Jučer, dok je Hayden bio u školi, ošišala sam se na kratko i za nekoliko nijansi potamnila kosu. Usto sam još nosila

velike sunčane naočale, ali sam i unatoč tome privlačila nepoželjne poglede. — Dakle...

Carolyn je sjela pokraj mene i izvadila fascikl iz otrcane kožne torbe koja je izgledala kao da je još od tinejdžerskih dana nosi sa sobom. - Dopusti da ti najprije kažem nešto o nama. Duane je šest godina bio policajac u Baltimoreu, a potom još osam u gradidu Rentonu, u državi Virginiji. Ja sam kao novinarka radila za jedne novine u Restonu. Tamo smo se prvi put i sreli. Kad je odlučio otidi iz policije doselili smo ovamo, zato što sam tu odrasla i zato što nije u to vrijeme mama bila bolesna. Sad joj je bolje, ali zaključili smo da nam se tu sviđa i pokrenuli posao. Sad se uglavnom bavimo razvodima, prijeverama kod osiguranja i sličnim poslovima.

— Pradenjem ljudi - dodala sam.

Duane se nasmijao.

— Baš tako — rekla je Carolyn. - Mnogo je manje romantično od onoga što vedina ljudi misli o tome, ali vidim da tebe ne moramo oslobađati od takve zablude. To je dobro. A sad, što se tebe tiče, prije pet mjeseci primili smo poziv od jedne druge istražiteljske tvrtke s West Coasta...

— To ste spomenuli u poruci.

— Mislim da bi gospodična Wren više voljela da odmah prijeđeš na stvar, ljubavi - ubacio se Duane.

— Ma ne, u redu je — rekla sam. — Samo mi sve to još uvijek zvuči donekle nadnaravno.

— Gle, u svakom slučaju Duane i ja obično skupimo dovoljno popratnih podataka da možemo procijeniti ljude koji žele da radedi za njih nekome uđemo u trag iz pogrešnih razloga. Ne pomažemo uobraženima, pa čak ne radimo ni za osiguravajude tvrtke ako su na lošem glasu.

— Sto nam donekle sužava područje djelovanja — dometnuo je Duane, osmjehujući se.

Carolyn ga je lupila po ruci. — Pokušavam joj redi to što treba znati. — Pogledala me. — Nije li mi upravo rekao da požurim?

Kimnula sam, zabavljajući se, premda mi to nije bila namjera.

— Vidiš? — rekla je svome suprugu. — A sad šuti dok ne završim. Može? Još dok je bio u Restonu Duane je imao partnera, mladida koji se na kraju preselio na zapad. Taj tip radi za tvrtku koju sam

spomenula i koja je očito mnogo veda od naše. Imaju otprilike dvadesetak istražitelja, vedi budžet i te stvari. Dakle, taj tip je nazvao Duanea i tvrdio da si ti meta u jednoj građanskoj parnici te da si pobjegla i promijenila identitet kako bi izbjegla sudski poziv. Ved su imah tvoje novo ime i sve ostalo, čak i adresu. Željeli su samo da im potvrdimo jesi li to uistinu ti te da im damo do znanja tvoje svakodneвно kretanje. Malo smo pretražili po Internetu i doznali ponešto o tvojoj prošlosti i mogu ti reći da sam u tom trenutku nekako dvojila po tom pitanju, ali dotad smo se ved bili prihvatili tog posla. Pomislila sam da si učinila nešto loše u vremenu nakon onoga što se dogodilo s tvojim suprugom. Potom se pojavio gospodin Pritchett kojemu smo dali svoje bilješke, koje je on pretpostavljam iskoristio za to da ti se neopaženo približi. Čula sam da te zatekao dok si obavljala kupnju?

— Kako to znate?

— O, čuli smo se s gospodinom Pritchettom — rekao je Duane. — Nazvali smo ga i otvoreno izrazili svoje nezadovoljstvo s njegovom kampanjom ocrnjivanja. Ali poslovnica moga prijatelja ved nam je bila srezala ček i Pritchett nanije rekao kako mu naše usluge više ne trebaju. Zapravo, spustio mi je slušalicu.

— Sviđa mi se što kupnju obavljaš kasno nodu — povjerila se Carolyn, nagingjudi se prema meni i stavljajudi mi ruku na rame. Uspjela sam ne lecnuti se. — Nema ničega boljega od trgovine kad je potpuno prazna, samo ti i Muzak* Zovu li to još uvijek Muzak? U svakom slučaju, srce mi slama što ti je tako pristupio. Nikada nam nije bila namjera da se to na taj način dogodi. Duane je usto obavio prilično ozbiljan razgovor sa svojim prijateljem u L.A.ju.

— Taj slučaj okončao je nekoliko financijski profitabilnih veza — rekao je Duane žalosno.

Htjela sam da mi se svide. Ali kad je to rekao, odgovorila sam prije nego sam bila potpuno svjesna toga što du reći: — Morala sam neku večer svom sinu reći istinu o njegovom ocu. Uvijek sam mu govorila kako je samo sitni prijestupnik. A rekla sam mu i to daje mrtav.

Oboje je na trenutak ostalo bez riječi i svi smo pogledali prema ljujčakama. Hayden se ljujčao prilično visoko, noge je čvrsto držao skupljene dok se njihao unatrag kako bi postigao najvedi zalet. Kosa mu je vijorila oko glave. Oblaci su se počeli razmicati i djeca su

ispuštala dah čiji su se rasplinuli tragovi zadržavali u zraku svaki put kad bi protrčala pokraj nas.

— Blagoslovljen bio, sladak je kao šeder — rekla je Carolyn Rowe pogledom zamudenim od suza. Kad se okrenula prema meni usne su joj bile čvrsto stisnute i pogled hladan. — Nakon što smo shvatili da smo dio toga, malo smo i sami prokopali po prošlosti gospodina Pritchetta. Imamo neke planove kako bismo ga mogli navesti da te ostavi na miru.

* *popratna lagana instrumentalna glazba koju puštaju u trgovinama. Muzak* je tvrtka koja takvom glazbom opskrbljuje trgovine.

— Ali prije svega se trebate obratiti medijima i dati nekakav odgovor — rekao je Duane. — Znam da to zvuči kao bezvezno lupetanje, ali ako ljudi ne čuju vašu stranu pretpostavljaju daje sve ono što se o vama kaže istinito. Jennifer McLean napravila je najopširniju lokalnu reportažu i zapravo je jedina koja je intervjuirala Pritchetta pa bi možda najučinkovitije bilo kad biste je mogli dobiti da napravi intervju i s vama. Bit će teško, ali kad jednom objasnite kako ste i sami bili žrtva, jednako koliko i Pritchett, ljudi će vjerojatno mnogo više suosjedati s vama.

— Čekajte malo — upozorila sam. — Prije svega, kako me vaš prijatelj iz L.A. ja našao? Zna li?

Carolyn je uzdahnula i Duane je kimnuo. — Prošle godine preminula vam je majka — rekao je Duane.

Dovraga. Znala sam. — Prošle zime. Nije mi čak ni rekla koliko je bolesna, govorila je kako je to uobičajeno za njezine godine. Imala je rak želuca. Ostavila je poruku u kojoj je napisala kako ne želi pogreb jer nede da dolazim tamo i privlačim pozornost na sebe.

— Sigurno je imala dobre namjere — rekao je ljubazno Duane. — Ali u njezinoj oporuci pisalo je vaše pravo i lažno ime, što je ispostavljeno na vaš bankovni račun kad je izvršena likvidacija. Sami ste to vlastoručno potpisali.

Bio je to dvotjedni izlet. Spakirala sam stvari iz kude i unajmila neke ljude da prenesu kutije u Goodwill. Izbjegavala sam sve svoje prijatelje i iz kude sam izlazila tek nekoliko puta. Hayden je širom otvorenih očiju lunjao hodnicima, osjedajući moju odsutnost i sklanjao mi se s puta onoliko koliko mu je to uspijevalo. Igrao se u

praznim prostorijama s prijenosnim računalom i piljio u fotografije na zidu, sve dok ih nisam pospremila. Pitao je tko su ljudi na njima, na što sam mu odgovorila da se moram usredotočiti na posao. Prodala sam kudu banci izgubivši na njoj i zadržala samo tri kutije vrijedne sjedanja, važne dokumente i fotografije, mamin fascikl s evidencijom svih njezinih uredničkih pothvata, izrezanih iz novina. Dok sam bila tamo nisam baš mnogo mislila na mamu jer sam svu svoju misaonu energiju opetovano trošila na prokletoga Randyja.

Sad sam pogledala u Roweove i rekla: — Nisam unijela bolje.

Mislila sam kako de možda svi zaboraviti na mene. Uvijek sam znala da de moja majka u nekom trenutku uprskati.

OSMO POGLAVLJE

U početku mi se mama nije baš činila oduševljena radosnim vijestima. Upitala sam je: - Jesi li čula što sam ti rekla? Postat deš baka.

- Čula sam, čula. Drago mi je zbog vas dvoje — odgovorila je, premda joj se čak i u telefonskom razgovoru jasno osjedalo daje odsutna. - Kaži Randyju da sam to rekla. Ali mislila sam kako kaniš pričekati još nekoliko godina. Jesi li rekla svojim na poslu?

Mama, pa tek sam jučer saznala zasigurno. - Stajala sam u kuhinji našega novoga doma, kude u kolonijalnom stilu od nešto manje od tristo metara kvadratnih, s prostranim podrumom i garažom za dva automobila. Osim što je to bila posljednja kuda u slijepoj ulici (što je bilo još dodatnih dvadeset tisuda dolara na traženu cijenu) bila je manjeviše istovjetna ostalim kudama u susjedstvu, smještena samo deset minuta vožnje od kude u kojoj smo živjeli posljednjih nekoliko godina, one koju smo spominjali kao naš »prvotni dom«. Kuda je bila golema, s nadsvođenim stropovima i strogo modernističkim stubama koje su vodile iz glavnoga predvorja do podruma i gore na kat. Kuhinja je bila dovoljno prostrana i pomišljala sam kako bih se mogla izgubiti u njoj, a ostava je po veličini bila bliže spavadoj sobi nego ormaru. Oboje smo se zasitili stare kude, osjedajući se u njoj skučeno i uznemireno. Cinije Randyju bilo ponuđeno unapređenje na mjesto šefa okruga rekao je kako se želi maksimalno založiti. Mislila sam kako je vjerojatno trpio nekakvo zastrašivanje od svojih nadređenih. Svi njegovi novi suradnici imali su obitelji, za razliku od klase razmetljivaca koji su

upravo završili poslovne škole, nadobudnih igrača kakvi su vedinom bih u njegovoj posljednjoj ekipi. Potajno sam se nadala da još ne osjeda pritisak iz toga kuta i smatrala kako imam još malo vremena za opremanje našega novoga prostora prije nego se obitelj Mosley proširi.

Ah osjedala sam se trulo nekoliko zadnjih tjedana i duboko u sebi znala zašto. Osjedaji su mi bih podvojeni; još uvijek sam osjedala šok zbog onoga što mi je tog jutra rekao liječnik, kao i milijun ostalih logičnih posljedica; promjene životnoga stila koje de uskoro biti zahtijevane od nas, financijska ograničenja koja demo sami sebi morati nametnuti, novu kudu učiniti sigurnom za dijete i tako dalje i tako dalje. Sve to prijetilo je golemom psihičkom preopteređenju.

Mama mi je, kao i obično, bila od velike pomodi.

— Dušo, nisam namjeravala zvučati kao da me se to nije dojmilo — rekla je. — Zbilja to smatram divnim. Dobro ti znaš kako ja navijam za to još od dana kad si se udala. Ti si ta koja je neprestano oduševljeno govorila o tome koliko voliš posao koji radiš i kako misliš da bi mogla uistinu mnogo toga postidi prije nego budeš imala dijete, pa mi se nekako čini kako sam se i sama naviknula tako razmišljati.

Sve to je nabrojila i sad se zadnja smijala. Bila sam pretvarana u ulogu koja priliči starijoj ženi prije nego sam na to bila spremna i, naravno da sam u posljednjih nekoliko godina bila prilično glasna u izražavanju svojih osjedaja na tu temu. Nikada nisam oklijevala reći Randyju ni bilo kome drugome tko bi me upitao: —Još ne. — Randy je uvijek govorio: — Prije nego budemo imali četrdeset, možda, ha? - Ali ja sam ignorirala njegov sarkazam i složila se kako bi to bilo u redu. Prije toga jutra četrdeset godina činilo mi se još uvijek nekakvim apstraktnim pojmom. Sad sam shvatila da du toliko imati kad moj sin ili kdi dobije vozačku dozvolu. Osjetila sam mučninu.

Mama je nastavljala zlorado uživati nadugačko opisujući poteškode koje je ona imala u trudnodi dok je nosila mene; bolna stopala, bolove u leđima, povremene grčeve i iznenadne napadaje plača. - Znaš, kaže se da kder ima jednak porod kakav je imala njezina majka pa ne mogu baš reći da ti zavidim na sljededih osam mjeseci.

Sve od tatine smrti se, blago rečeno, izvlačila iz svog oklopa.

Procvjetala je i postala nekakav stručnjak u Tapersvilleu, dragovoljno radila u centru za mladež, poučavala vjeronauk i pisala

uvodnike za Tapersville Dispatch. Da budem iskrena, mislila sam za nju daje »procvjetala« kad mene nije silno ljutila, inače sam je smatrala hiperkompulsivnom. Nazivala je nekoliko puta tjedno. Kritizirala je i omalovažavala gotovo svaki aspekt naših života, što me zbunjivalo, bududi da smo, prema mojemu viđenju, živjeli inačicu američkoga sna, tako prokleta blizu savršenstvu daje bilo gotovo sladunjavo. Sad sam osjedala živčanu rastrojenost pri sjedanju na sve pokušaje zadirkivanja koje je poduzimala od puberteta nadalje. Hormoni, pomislila sam, pokušavajući nadi ispriku za nju. Uvijek je s tobom bila takva jer je znala da te tata voli više.

Ja sam bila trudna, a ona u menopauzi. Da, činilo se da de to biti lijepo razdoblje u koje smo se upuštali.

Morat du se preseliti tamo na nekoliko mjeseci nakon poroda — nastavila je mama. Zamišljala sam je kako luduje po kudi u kojoj sam odrasla, dok telefonsku slušalicu drži između brade i ramena, jednom rukom zalijeva cvijede i drugom tipka po računalu. U pozadini sam mogla čuti nešto što je veoma nalikovalo zveketu ključeva. — Randy de to jednostavno morati pretrpjeti. Bit de zahvalan što du tamo biti ved nakon nekoliko prvih dana. U što se želiš kladiti?

— Znam da hode.

Randy je bio nepogriješivo ljubazan s mamom, ali kad nje nije bilo u blizini nije tajio da je ne može podnijeti. Branio se time daje prema njoj podrugljiv samo zato što zna kako se zbog nje osjedam bojažljivo te kako su svi moji nedostaci, stvarni ili izmišljeni, izlazili na površinu ved nakon nekoliko trenutaka provedenih u njezinome društvu. Istina je zapravo bila to da su njih dvoje imali posve različite osobnosti. Mama je bila previše rastresena i nedovoljno usredotočena pa gaje izluđivala ako je bio u njezinoj blizini više od nekoliko sati zaredom. On je bio kao laser, usredotočen, i ona mu je raspršivala pozornost.

Nekada sam pokušavala biti sudac, ali nisu me trebali pa sam sad uglavnom bila samo zainteresirani promatrač.

Ustala sam sa stolca na kojemu sam sjedila i koračala po tvrdom podu dok je mama i dalje blebetala. Randy je na vratima ostave napravio policu za začine. Otvorila sam ih i divila se ulaštenosti. Okretala sam staklenke s cimetom, peršinom i

estragonom, sve dok sve nisu gledale u istom smjeru i dok oznake na njima nisu bile lijepo poredane. Nikada nisam koristila te začine jer je vedina naših ručkova bila unaprijed pripravljena, što meni ni najmanje nije smetalo. Zatekla sam se kako papriku okredem tako da gleda na drugu stranu. — Vidi ti to... pa ne bolujem od opsesivnokompulsivnoga poremedaja.

— Namjeravaš li ti raditi sve do termina za porod? — upitala je mama. — Znaš, ved sam nekako počela razmišljati o tebi kao o karijeristici i znam kako uvijek želiš sve isplanirati unaprijed. Ovo mi se čini nečim strašno velikim što de iskrsnuti pred tebe.

Opet je virkala u svoj rječnik. Sve otkad je počela pisati svoju malu kolumnu, u stilu »po gradu se priča«, razvila je naviku ubacivanja onoga što je smatrala učenijim riječima u svoje razgovore, što čovjeka ljuti, činedi to uglavnom nezgrapno. Ali sasvim sigurno tijekom vremena koje sam živjela kod kude nikada se nije koristila riječju »karijeristica«. Znala sam da de mi sljedede savjetovati »sinergiju«. Poigravala sam se mišlju da spomenem tatu, što je bio jedini zajamčeni način da skрати razgovor. Ali bilo bi to jadan udarac, a ja sam sebe smatrala iznad toga, čak i onda kad mama nije. — Namjeravali smo čekati, mama. Ali pilula je samo devedeset devet posto učinkovita pa pretpostavljam da sam iznimka koja potvrđuje pravilo.

Iz susjedne prostorije začuo se glas mog supruga: — Vrijeme je.

Vrijeme je da rodiš naše dijete.

Mama je, napola u šali, rekla: — Gle, možda bi mogla tužiti te ljude iz tvrtke Ortho TriCyclen. Te farmaceutske tvrtke uvijek su za nagodbu, drže se podalje od suda i nastoje izbjeđi loše natpise u tisku.

— Da, mama, to da udana žena ostane trudna je loša vijest u tisku.

— Sa zakašnjenjem sam zapazila komentar svog supruga i provirila iza kuta u radnu sobu. Randy je bio zavaljen u svom kožnom naslonjaču, koji je bio jedna od stvari kojima se počastio kad je nedavno dobio bonus. Mislila sam da de piljiti u mene i htjeti da se skinem s telefona prije nego postane ogorčen zbog samog završetka mog razgovora. Ali lice mu je bilo zadubljeno u novine, ne mjesne, ved u primjerak Chicago Tribunea. Zaledila sam se na mjestu i misli su mi se zamuckujudi zaustavile. Bio je poslovno u Chicagu prošli

tjedan i taj isti primjerak novina našla sam među stvarima u kovčegu dok sam iz njega vadila njegovu prljavu odjedu.

Na naslovnici je pisalo o nekakvome groznome krvoprolidu: OBITELJ ISKASAPLJENA U CALUMET CITYJU; PREŽIVJELI SE SAKRIO U GOSTINJSKOJ SOBI. To nn je zapelo za oko dok sam uzimala stvari iz njegovoga kovčega i uzdrhtala sam kad sam se sjetila pojedinosti koje su iskočile kad sam ga pročitala. Otac, majka i kdi ubijeni su tijekom upada u njihovu kudu u predgrađu. U novinama se nagađalo kako je zločin mogao biti djelo »obrednoga ubojice« zbog izvjesnih sknavljenja tijela koja su se dogodila, no nije bilo točno navedeno kojih. Mlađe dijete, dječak čije ime u novinama nije bilo spomenuto zbog zaštite identiteta maloljetne osobe, preživio je sakrivši se tijekom napada u gostinjskoj sobi. Nakratko je hospitaliziran zbog doživljenoga šoka, nakon čega je pušten i predan na skrbništvo rođacima obitelji. Nezamislivo.

Sad kad sam vidjela naslov pogodilo me to što je moj suprug držao novine od prošloga tjedna i rastreseno sam se pitala zašto čita nešto što je zasigurno pokupio u zračnoj luci, na odlasku ili pri povratku.

Tamo negdje u dubini namreškala se površina; vrtložile su se struje. Nešto je brzo potonulo u tamu, pritisnuto užasnom težinom.

— Jesi li rekla Randyju da su ti ponudili unapređenje? — upitala je mama.

U tvrtki Shaw Associates namjeravali su me izabrati za šeficu cijeloga marketinškoga odjela, što je bilo gotovo nečuveno za nekoga tko je tamo radio manje od jednoga desetljeća, posebice za ženu. Ugovorila sam nekoliko važnih projekata, zaradila nešto novca za tvrtku i probila znameniti stakleni strop. Bila je to mala beznačajna reklamna tvrtka sa samo trideset zaposlenika koji su primali stalnu pladu i nekoliko trgovačkih putnika koji su radili za proviziju, ali poslovi su se dobro odvijali. Još nisam bila Randyju rekla za unapređenja. Ponudu sam dobila tek prošli tjedan i dotad sam ved bila ugovorila sastanak sa svojim liječnikom.

- Znam da ne voliš da te pratim u stopu — rekla je moja majka — ali odsad pa nadalje morat du razmišljati o mnogo drugih stvari, ne samo o svojim interesima.

— Mnogo žena radi puno radno vrijeme i puno radno vrijeme su majke. Naravno, mislim da sam te dobro odgojila, ali mogla sam to

učiniti i tako da sam zadržala posao od devet do pet.

- Znam da si mogla mama. - Nastojedi izbjeđi predavanje odjednom sam osjetila iscrpljenost. Bila sam zabrinuta do same srži. Tih dana me njezino zadirkivanje brzo iscrpljivalo, kao uostalom mnogo ostalih stvari. Osjedala sam kako me izdaje strpljenje, premda zapravo nije bilo ničega što me moglo opteretiti. Prišla sam prozoru i zagledala se u naše stražnje dvorište. Nije bilo golemo, ali bilo je znatan napredak u odnosu na ono veličine poštanske marke kakvo smo imali kod naše bivše kude u gradu. Randy je bio kupio kosilicu za održavanje travnjaka. Imali smo i dva mlada stabla hrasta koja su za desetljeđe, dva, mogla postati sasvim privlačna. Zasad je njihova sjena jedva prelazila betonsku fontanu u kojoj su se kupale ptice. Tamo, na kraju mede koja je označavala naše vlasništvo (uključujući sivu ogradu od daščica) bilo je Randyjevo spremište za alat. U našoj bivšoj kudi u prizemlju imao je nedovršenu prostoriju u koju je meni ulaz bio strogo zabranjen. Bila je to njegova »muška prostorija«, kako ju je on nazivao, gdje je vježbao dižudi utege, igrao igrice na računalu i tko zna što sve ne. Nekoliko puta sam ga samo priupitala čime se on to samotno bavi, ali ved je i samo zadirkivanje zbog njegovih nejasnih odgovora bilo dovoljno da izazove tirade o nužnosti posjedovanja vlastitoga prostora te kako je to veoma bitno osobi poput njega koja vedinu vremena provodi među ljudima u čijem društvu nužno ne uživa, a koje je primoran uvažavati zbog posla. Tako sam ga prestala ispitivati. Sad je imao spremište za alat za koje je s ponosom tvrdio da gaje pretvorio u uredan radni prostor koji ga u potpunosti zadovoljava. Bila je to montažna dvorišna zgrada deset sa deset i u suštini nisam bila nimalo ljubomorna niti me zanimalo što on to tamo radi. To sam mu i rekla.

Ali on je svejedno stavio lokot na vrata.

— Razgovarali smo o tome prije vjenčanja — rekla sam na telefon.

Randy je oduvijek govorio kako bi želio da ostanem kod kude i odgajam djecu. Sad ved ima prilično studija koje potvrđuju kako je ono što ste ti i tata činili ispravno. To je najbolji način da svom djetetu pružiš mogućnost da bude sretno i uspješno. — Zatekla sam se kako govorim kao da čitam iz neke brošure. - U svakom slučaju, radi

se samo o nekoliko godina. Vratit du se na posao čim dijete bude dovoljno veliko za školu.

— Osim ako ne budeš imala drugo.

U tom trenu sam poprilično oštro razmišljala o tom pitanju, ali uto sam osjetila nekoga iza sebe. Kad sam se okrenula, ispred mene je stajao Randy, naslonjen na pult, prekriženih ruku. Kratko je arogantno odmahnuo.

— Mama, moram idi. Randy te pozdravlja.

- Čuj, meni je zbilja veoma, veoma drago zbog vas oboje. Znaš da jedva čekam razmaziti to dijete i radujem se brojnim godinama u kojima du baš samo to činiti. Nijedno me u tome nede modi zaustaviti. - Nastojala je biti slatka, no unatoč tome samo me još više izmorila, ali na kraju sam se ipak uspjela neusiljeno osmjehnuti. Rekla sam joj daje volim i spustila slušalicu.

Randy je raširio ruke i pozvao me da pridem. — Dođi ovamo, mama.

Znala sam koliko mu to znači. Njegovo vlastito djetinjstvo bilo je prava olupina, sudedi po svim mjerilima, koliko sam uspjela povezati iz ono malo njegovih prešudivanih sjedanja. Njegova biološka majka bila je pijanica koja ga je još kao maloga napustila. Odrastao je u nekoliko udomljeničkih obitelji i internata koje je financirala država, sve dok se s navršenih šesnaest nije uspio izboriti za svoj samostalan put. Obavljao je najgore poslove sve dok nije stekao akademsku naobrazbu. Osjedala sam probadanje i onaj poznati osjedaj grižnje savjesti zbog toga što sam trenutčno bila ljutita na vlastitu majku, premda mi je u životu pružala samo odanost. Pa čak i onda kad je ta njezina posvedenost meni iskrivljena zbog vanjske uglađenosti plastelinskoga bijesa koji je osjedala prema mome ocu, barem me nijedno nikada nije ostavilo prepuštenu samoj sebi.

Dopustila sam Randyju da me zagrlj i čvrsto ga stisnula. Pokušala sam osjetiti to sidušno živo bide koje je raslo u meni, nešto što smo nas dvoje zajedno napravili.

Vani su se tukle i dizale graju neke sojke koje su se kupale u fontani od betona. Iz nekog razloga odjednom sam se sjetila Renaultovih, obitelji čije je ubojstvo prošle godine izazvalo pravu senzaciju. Zločin nikada nije bio razriješen. Gdje je bio bijes?,

pomislila sam. Zašto ljudi nisu zahtijevali odgovore? Kaznu, odgovornost?

Odjednom sam osjetila grčenje u želucu, snažno i... premda sam to sigurno umišljala... gotovo sam osjedala. Znala sam kako ni Randy ni ja nikada više ne možemo biti tako ležerni u životu, ležerni po pitanju prihoda, ni u vezi čega više. Bilo je nužno da uvijek budemo na oprezu, ili da se pretvaramo kako ne znamo za pravu prijetnju koja se dogodala u svijetu.

Raskuštrala sam Randyjevu kosu. Poveo me na kat u hladnoj nodi, daleko od prozora i kreštanja koje se čulo vani.

DEVETO POGLAVLJE

Jennifer McLean s postaje Channel 11 bila je ljubazna i suzdržana sve do polovine intervjua, kad me sabotirala. Zapravo sve do toga trenutka osjedala sam kako sve prilično dobro protječe.

Roweovi su vedi dio posljednja dva dana proveli pripremajući me i postavljajući mi pitanja na kakva su pretpostavljali da du odgovarati, dotjerujući moje odgovore kako ne bih zvučalo kao da se branim ili neiskreno. Njima je to moje obradnje javnosti na navodne optužbe protiv mene bilo bitno prije nego počnem raditi na rehabilitaciji svoje reputacije.

Dopustili su mi da se poslužim zatvorenim stražnjim trijemom njihove seoske kude i snimim to na magnetofonsku vrpcu. Nalazila se u brežuljkastom krajoliku istočno od Raleigha, četrdeset minuta vožnje od mjesta u kojemu sam živjela. Nije bilo nikakvih izgleda da kamerama dopustim ulazak u svoj dom. Još nisu bili započeli pred njim kampirati. Još uvijek su čekali. Pretpostavila sam da su čekali vidjeti hode li priča pobuditi više zanimanja, povedati gledanost, postati hit na njihovoj web stranici...

ipak su oni vršili te procjene. Nisam željela Haydena miješati u to.

Moj intervju bio je dogovoren za ponedjeljak popodne, dok je on bio u školi.

Duane i Carolyn su sve dogovorili i ved sam osjedala kako im donekle previše dugujem, strahujući od toga kako sam brzo postala ovisna o njima. Zapravo, s njima sam mogla razgovarati o tome što mi se događa. Nisam ni znala koliko sam to očajnički željela nekome ispričati.

Novinarka i njezina ekipa stigli su u vrijeme ručka i sat vremena proveli postavljajući opremu između golemih palmi u loncima i procvalih kaktusa Carolyn Rowe, pokušavajući se snadi u razrađenom sustavu vrtnih prskalica za vodu i svjetala na ostakljenome trijemu/terariju. Carolyn je to nazivala svojom »Florida prostorijom«. U neko drugo vrijeme bila bih pod dojmom obilnoga dokaza Carolyninih »zelenih ruku«, ali ekipa kamermana pitala me želim li se našminkati te je, kad sam upitno izvila obrve prema Roweovima, Duane rekao: — Možda malo rumenila na obraze. Zbog svjetala se doimaš bljeđom nego obično. Bio je to njegov diplomatski način na koji mi je rekao da izgledam sablasno.

Čula sam kako netko iz ekipe pita Jeniffer McLean jesu li Roweovi zaduženi za odnose s javnošću ili su mi odvjetnici. — Privatni istražitelji — rekla je McLeanova podrugljivo. — I sama pokušavam shvatiti njihovu ulogu.

Ostale smo samo nas dvije.

Potom su nas na prilazu posjeli za stol čija je gornja ploha bila od stakla. Jedna kamera bila je iza McLeanove, a druga iza mene, kako bi mogli snimati obje reakcije, nakon čega je ona započela sa sažetom rekapitulacijom. Mogla je taj dio i prethodno snimiti, ali mislim daje željela odvagnuti moje reakcije. Roweovi su pretpostavili takav uvod pa sam uspjela zadržati savršeno bezizražajan izraz lica dok je McLeanova govorila: »Randal Robert Mosley, iz medija poznat kao »škiljavi ubojica«, zbog načina na koji je sakatio svoje žrtve, terorizirao je golemo područje Zapada i Srednjega Zapada tijekom pohoda koji je potrajao više od deset godina. Vjeruje se daje između 1998. i 2000. godine ubio barem dvanaestero ljudi, možda čak i više. Mosley je napokon uhiden u svom domu u El Rayu, u državi Kaliforniji, djelomično zahvaljujući podacima koje je vlastima dala supruga s kojom je živio četiri godine. Mosley je osuđen 2001. i ostaje u kalifornijskome zatvorskome bloku na smrt osuđenih, očekujući smaknude.

Kako je prošli tjedan izvijestila televizijska postaja Channel Five, Mosleyeva bivša supruga posljednjih je šest godina živjela u Trokutu, obavljala čestit posao i odgajala dijete ubojice, koje mu je u trenutku očeva uhidenja bilo samo šest mjeseci. Nina Mosley izvršila je zakonsku promjenu svoga imena i raskinula sve poveznice sa svojim

prijašnjim životom. Njezin identitet otkrio je Charles Pritchett, otac jedne od Mosleyevih žrtava, Carrie Pritchett.“

Tad je odvratila pogled od kamere i osmjehnula mi se. Gledala sam je na TVu godinama i znala daje bila veoma angažirana i profesionalna, ozbiljna držanja, posve usredotočena. Kamera je bila usmjerena na njezine punašne obraze. — Tijekom intervjua koji sam vodila s gospodinom Pritchettom upitala sam ga zašto želi otkriti vaš identitet nakon svih tih godina, kad se čini kako ste pokušah nastaviti dalje živjeti, kao što bi učinio svatko od nas nakon tako razdirude teške kušnje. Sto mislite, kakve su mu namjere?

Disala sam duboko. Bilo je to nešto što sam vježbala, ali tako sam se i osjedala te je moj ozbiljni iskreni glas bio nepatvoren. — Mogu samo zamisliti kakvu su bol gospodin Pritchett i obitelji svih žrtava pretrpjele. Moja iskrena sudut. Svakodnevno ih spominjem u svojim molitvama. Ne prođe ni sat vremena a da ne poželim da sam mogla učiniti nešto i spriječiti to što se dogodilo njihovim najdražima. Ali Randy me prevario na isti način na koji je sve te godine zavaravao ostale, od ljudi s kojima je radio do vjernika naše crkve. Nitko na njega nije posumnjao.

— Gospodin Pritchett ističe činjenicu da su neki od falsificiranih dokumenata koji su uzeti iz doma koji ste dijelili s gospodinom Mosleyem glasili na vaše ime. — Lijepo se osmjehnula pokazujući time kako mi ne namjerava nauditi ved samo izvršava svoju obvezu da predstavi obje strane. — Vjerujem da se radilo o zbirci vozačkih dozvola iz nekoliko država i nekoliko putovnica s vašom fotografijom, koje su glasile na nečije tuđe, umjesto na vaše pravo ime. Osim toga, vaš DNK nađen je na dva različita mjesta zločina.

— Točno. Ali kao što je tužitelj objasnio poroti tijekom suđenja, ljudi koji zajedno žive cijelo vrijeme nose DNK one druge osobe, u ovom slučaju vjerojatno se radilo o vlasima kose na odjedi mog supruga. Mogao ih je pokupiti s odijela koje je imao na sebi ili koristedi se jednim od automobila koji smo oboje vozili. Potom je namjerno, ili možda nehotice, ostavio vlasi na mjestima zločina.

— I lažne osobne iskaznice?

Nastojala sam pred kamerom izgledati duboko zamišljena. — Mnogo sam razmišljala o tome. Ne znam što se odvijalo u

Randyjevoj glavi, kao što ne znaju ni mnogi psiholozi koji su poslije toga s njim vodili razgovor. Nikada se nisu u potpunosti složili po pitanju toga je li sociopat, klinički poremedena osoba ili samo prijetvoran. U svakom slučaju poznato je da serijski ubojice u mašti vode složen život, koji ih navodi da čine to što čine, dok te maštarije često imaju veoma malo, ili uopće nemaju nimalo veze sa stvarnošću. Možda je Randy mislio kako bi me mogao uspjeti nagovoriti da pobjegnem s njim, u slučaju da ga nadu, možda bi se kao polugom koristio našim sinom. Ma što daje zamišljao, ispostavilo se netočnim. Stupila sam u kontakt s vlastima istoga trena kad sam otkrila da nešto nije u redu. Čim sam bila sigurna, nazvala sam ih.

McLeanova je kimala. Osjedala sam da postupam ispravno i kad sam ispod oka pogledala prema mjestu na kojemu su stajali Roweovi, ugledala sam kako mi oboje drže podignute palčeve.

Potom je novinarka upitala: — Sjedate li se čovjeka po imenu Lane Dockery?

Trenutak mi je mozak bio prazan. Naravno da sam se prisjetila imena, ali nisam pretpostavljala da bi se moglo pojaviti u ovom kontekstu. Duane Rowe se mrštio. — Mislite na pisca krimida? — upitala sam.

Kimnula je. — Pokazao je neko početno zanimanje za pisanje knjige o Randyjevom slučaju, nije li?

— Nekoliko ljudi bilo je zainteresirano. — Lane Dockery i još nekakvo piskaralo, neki Ronald, tako nekako. Sjedam se da taj Ronald nije prodavao ni blizu toliko primjeraka svojih knjiga koliko ih je prodavao Dockery. — Obojici sam rekla kako me takvo što ne zanima. Zapravo, odbila sam primiti bilo kakav novac.

- Bi li vas iznenadilo kad biste saznali da se gospodin Dockery u zadnje vrijeme ponovno zanima za vaš slučaj težedi dovršetku romana koji je započeo pisati tijekom suđenja? Kao i to da ga, od prije šest tjedana, njegova obitelj službeno vodi kao nestaloga.

Znala sam da se kreveljim i gotovo sam mogla osjedati kako se kamera usmjerava samo na mene. — Pojma nisam imala — promucala sam, i premda je to bilo posve točno mogla sam iz pogleda McLeanove vidjeti da sam na neki način bila poražena. — Zašto bi nakon tolikih godina pisao o tome? — zapitala sam se naglas.

Carolyn nije stala u vidno polje i rukom prešla po vratu dajudi mi time znak da prestanem pričati.

— Ne znam — rekla je McLeanova. — Tek nedavno smo otkrili taj podatak, kad smo prikupljah činjenice pripremajući se za ovaj intervju. Nazvali smo gospodina Pritchetta upitati gaje li Dockery bio u kontaktu s njim, i gospodin Pritchett tvrdi da nije. Gospodin Pritchett je dao naslutiti da su na vidjelo možda izišli neki novi podaci koji su ponovno pobudili zanimanje gospodina Dockeryja.

Pribrala sam se. — Pojma nemam što bi to moglo biti. McLeanova je slegnula, više gestikulirajući usnama nego ramenima. — Možda je i gospodin Dockery doznao gdje stanujete. Njegova obitelj kaže da istraga još traje, ali da ved nekoliko tjedana nisu čuli nikakve vijesti o njemu.

Podbadala me pa sam samo kimnula.

Završila je intervju upitavši kako je sva ta pozornost utjecala na moga sina. Odgovorila sam: — Shvatili smo ponešto o tome tko su nam pravi prijatelji. Ali voljela bih da njega izuzmemo iz ovoga ako je moguće.

McLeanova se složila s tim daje moguće. — Kamermani su isključili opremu i otpočeli s pakiranjem. McLeanova je posegnula prema meni i potapkala me po ruci. Rekla nije kako i sama ima malu kdi te da de izbaciti zadnje pitanje.

Dockery — rekao je Duane, kao da izgovara prokletstvo. Svi članovi snimateljske ekipe ved su bili otišli i ostali smo samo nas troje sjediti među terakota loncima i povijenim nazubljenim lišdem. Pogledao je u svoju suprugu. — To još moramo malo istražiti — rekao je, a potom se okrenuo prema meni. — Znači, nije bio s tobom u kontaktu?

— Godinama nisam ni pomislila na nj. — Imala sam očajničku potrebu za cigaretom, toliku da sam razmišljala o tome da zamotam palmin list i zapalim. — Moram idi. Moram biti doma kad mi se sin vrati iz škole.

Carolyn je bila potištena. — Dopusti mi da dodem do tebe i počastim te pidem ovaj vikend — rekla je. — Obedavam da du ti biti dobro društvo i da uopde nedemo pričati o tom sranju. Jednostavno demo se opustiti. Čak du platiti osobu za čuvanje.

Moram priznati da mi je to zvučalo sjajnom zamisli. Pomislila sam kako otvaram usta s namjerom da joj to kažem, ali sam joj umjesto toga rekla za poruku koju mi je Charles Pritchett ostavio ispod brisača. Ispričala sam im za ubijenu djevojku u Tennesseeju. Glas mi se slomio kad sam rekla: — Doista sam prestravljena, ljudi. Doista se bojim za svog sina.

DESETO POGLAVLJE

Mogla sam u sebi osjetiti kucanje njegovoga srca.

Ležedi na našem krevetu, s knjigom u mekom uvezu u jednoj ruci dok sam drugu držala položenu na glatkoj izbočini trbuha, sidušni začeti život lagano je otkucavao, katkad zabrinjavajude brzo, no uglavnom se javljao kao stalna buka u pozadini. Udvostručavanje mojih vlastitih otkucaja također je bilo nešto na što sam se naviknula tijekom proteklih šest mjeseci. Bilo je to jedna od onih pozitivnih stvari o kojima sam prije slušala trudnice kako govore, jedan apsurdno lijepi plus koji je išao uz sve one minuse natečenih nogu, boli u leđima i opde nestrpljivosti. Nitko to ne može razumjeti ako sam nije osjetio isto. Čak i kad sam Randyjevu ruku položila preko trbuha kako bi mogao osjetiti ubrzano kucanje djetetovoga srca ispod moje kože, naizust je izgovarao odgovarajude sentimentalne otrcane fraze, ali mogla sam vidjeti da ga je tjelesnost izbezumljivala. Gotovo sam pomislila da mu je to na neki neobičan način odbojno. Dlan mu je uvijek bio znojan i nikada se nije na trbuhu zadržao duže od onoga koliko sam ga ja držala na mjestu.

Taj osjedaj, ta povezanost s nečim stoje istodobno bilo unutarne i Drugo, odagnao mije početno opiranje. Katkad sam osjedala kako bi mi se prsa mogla širom raspuknuti od srede, premda su ti osjedaji često bili popradeni neobičnom panikom bez pravoga povoda koja mije otežavala disanje i poticala ubrzano lupanje srca. To je loše za dijete, pomišljala sam, pribjegavajudi dubokom odmjerenom disanju, onako kako su nas učili u Lamazeu.

Baš te nodi bila sam rastresena, jer na sve se možete naviknuti, čak i na čaroliju obnove i Život napisan velikim slovom, zato što je Randy pravio više buke no obično dok se spremio na počinak. Zatvorio je vrata kupaonice, ali mogla sam ga čuti kako unutra zapljuskuje vodom po umivaoniku (znala sam da de nakon toga

linoleum biti opasno sklizak i s velikim lokvama vode), grglja, dvaput ispire, ruši podložak za sapun, psuje i bučno ga vrada na mjesto.

Moj raspored znatno se promijenio otkad sam prestala raditi, što nam je oboma smetalo. Počela sam dokasna ostajati budna, nemirno koračajući po cijeloj kudi, u svako doba nodi, nakon čega bih prespavala pola jutra. Kupovala sam pod pritiskom bolesnog nagona, uglavnom kupujući stvari za dijete, a potom ih preslagivala, preispitivala i često puta vradala u trgovinu. Ništa me nije zadovoljavalo. Dječja soba u prizemlju bila je krcata igračkama i napravicama za nadziranje djeteta. Tijekom posljednja dva mjeseca dvaput sam bojila zidove, neodlučna između blijedoplave i zelenkaste boje mora. Priručnici za novorođenčad u kojima sam tražila savjete nisu se slagali po pitanju toga koja bi kombinacija boja bila najpoticajnije za svježe mlade umove.

Kroz vrata sam uspijevala čuti kako Randy električnu četkicu za zube gura ispod obraza, nedvojbeno sagnut nad umivaonikom i kako mu se oko usana stvara pjena. Nikada nisam mogla shvatiti zašto ne drži usta zatvorena dok pere zube. Ja sam svoja držala. Očito je želio izazvati moju reakciju. To njegovo stvaranje gužve bilo je dječja igra kojom je nastojao privući pozornost, ali bila sam ozbiljno zadubljena u trede POGLAVLJE

knjige Stranac pokraj mene, spisateljice Ann Rule, i premda mi je Randy uspio prekinuti koncentraciju, nisam mu namjeravala priuštiti zadovoljstvo i dati do znanja da mu je to uspjelo. Ah, brak: to najdrevnije nadmetanje, svima jasno, bezvrijedno i neposredno, koje se nodu vodilo za premod u spavadim sobama diljem cijeloga svijeta. Nije bilo napretka, ni uzmaka, ni predaje.

Randy je ušao brišudi lice ručnikom. Ne dižudi pogleda s knjige podsjetila sam ga da ugasi svjetlo u kupaonici. Osvrnuo se zlovoljno, kao daje bilo slučajno, a potom zavukao ruku u kupaonicu i mlatnuo njome po prekidaču.

— Ne tako jako — rekla sam. — Razbit deš ga.

Nije odgovorio, odlučivši samo kiptjeti i škrgutati zubima dok je lijegao u krevet. Pravio je predstavu dok je namještao pokrivač, lupao po jastuku, legavši najprije na jednu stranu, nakon čega se premjestio na drugu prije nego je konačno ispružio ruku i ugasio svjetiljku na svom nodnom ormaridu. Dotad sam ved bila posve

sluđena, položila sam knjigu preko trbuha i čekala da završi. Uzdahnuo je duboko, teatralno.

— Ako imaš kakav problem — rekla sam, uz preostalo sladunjavo strpljenje — zašto ga jednostavno ne izneseš?

Okrenuo se i zagledao u mene, nakon čega mu se izraz lica smekšao i odmahnuo je glavom. Pokušao je navući krinku povrijeđenoga djeteta, masku koju sam ved donekle poznavala... želio je nešto. — Oprosti, taj me raspored ljuti. Tvoji hormoni me ozbiljno dovode na kušnju. Moram zbog odlaska na posao ustati za šest sati, a ti čak nisi ni pospana.

— Ti si taj koji je želio da dadem otkaz.

— Nisam znao da zbog toga nedeš modi spavati.

— Ljubavi, ako misliš da ti je raspored sad poremeden, pričekaj još nekoliko mjeseci kad deš se morati triput nodu buditi nahraniti dijete, ljuškati ga da se uspava ili mu mijenjati pelene. Ved sam ti rekla da mogu sidi čitati u prizemlje ako ti to smeta.

— Ali nedostajala bi mi tvoja blizina - rekao je poticajno. Ili posprdno, nisam to dvoje više mogla razlikovati. Nisam se osmjehnula i on se ponovno vratio u ulogu uporne žrtve. Lupkao je prstima po džepnom izdanju knjige koja se poput šatora izdizala na mom izbočenom truhu. - Osim toga, u posljednje vrijeme čitaš previše tih gluposti. Trebam li biti zabrinut?

— Našla sam punu kutiju knjiga u tvom starom uredu. — U prvih nekoliko mjeseci nakon što sam zatrudnjela koristili smo vikende da sve stvari preselimo u sobu za goste u prizemlju, iz onoga što smo u hodniku zvali Randyjevim »uredom« (premda je prostorija bila korištena samo kao skladište) i preuredimo ured u dječju sobu. Dok sam raskrčivala ormar u uredu otkrila sam veliku kartonsku kutiju punu knjiga o »pravom zločinu«, uglavnom požutjelih korica. Vedina tih knjiga bili su rabljeni primjerci na čijem su hrptu bile navedene cijene, u rasponu od pedeset centi do nekoliko dolara. U početku se činilo da je Randyju neugodno što sam ih pronašla, a potom je tvrdio kako ih je sve otkupio na rasprodajama kad su prodavali suvišne zalihe iz knjižnice. Nikada nisam znala da je bio u knjižnici ni da ima člansku iskaznicu.

Vedina inventara odnosila se na neki pohod serijskoga ubojice. Za mnoge od njih ved sam bila čula, dok su mi ostale bile posve

nove. Naslovnice su bile tipično sablasne; poškropljena krv preko portreta obitelji ili fotografije monstruoznih počinitelja. Gotovo u svima bilo je deset do petnaest fotografija napola umetnutih u tekst; udžbenički portreti ljudi koji su poslije secirali živa ljudska bida u sumornim podrumima; fotografije prizora zločina, tijela koja leže u jarcima ili spavadim sobama, zamudena ili izmijenjena tek toliko da zadrže svoju perverznu privlačnost, a da ne budu neugodno gadljiva za one osjetljivijega želuca. Kratki tekstovi na stražnjoj strani korica mnogo češće su bili od članova zajednice za provođenje zakona nego od kritičara. Knjiga Ann Rule govorila je o Tedu Bundyju, ali tu su još bili neslužbeni opisi slučajeve Green River Killera, Johyn Wayne Gacyje i Richarda Ramirezera. Lane Dockery napisao je dvije knjige, jednu o Jeffreyu Dahmeru i drugu o ilegalnom imigrantu koji je uskakao u vlakove u blizini granice s Arizonom, kojega se sumnjicalo za ubojstvo dvadesetak žena u gradidima koji su se nalazili negdje bogu iza nogu. Nejasno se sjedam medijske pompe koju je knjiga izazvala kad je izišla. Neki kritičari su je čak okarakterizirali rasističkom. Koliko se meni čini vedina tih čudaka bili su prosječni Amerikanci, muškarci, i sve što sam o njima znala prije čitanja tih bezvrijednih knjiga bilo je ono što sam upijala na jedan osmotski način koji je imao odjek pop kulture.

Ali sad sam iz nekog razloga u potpunosti gutala te knjige. Pročitala sam ih šest, od korica do korica, počevši s čitanjem nakon što sam ved nekoliko mjeseci bila trudna. Bila sam emotivna olupina, što smo oboje, Randy i ja, pripisivali hormonima. Bilo je to previše jednostavno tome pripisati. Misli su mi uvijek bile pune najgorih scenarija za svijet u kojemu de moj sin živjeti. (U to vrijeme ved smo znali da de biti sin; potvrdio je to ultrazvuk i dok Randy svoju sredu nije skrivao, moram priznati da sam u to vrijeme bila razočarana.) Nekakva nejasna nelagoda primorala me da se suočim s najgorim u ljudskoj naravi kako bih znala kakva je ružnoda moguda, kako bih mogla paziti i biti na oprezu da bih njega sačuvala. Navelo me na to neprestano zujanje u primozgu i neki čudni napola zapamdeni i napola potisnuti snovi o obitelji Renault, fotografije s njihovim portretima izišle u novinama postaju žive i prate me sve dok napola ne utonem u san, pokušavajući mi nešto redi, ali ja zatvaram oči i bježim.

Randy je bacio pogled na korice knjige i slegnuo ramenima.

Ponudio je istu ispriku koju mi je dao prvi put kad sam našla kutiju: — Prolazio sam kroz tu fazu.

— Jasno mi je zašto — rekla sam, neusiljeno oduševljena. — Ove knjige su poput nezdrave hrane. Potiču te da okredeš stranicu za stranicom. Ne mogu se ni sjetiti da sam čula za vedinu tih stvari.

Ponovno se okrenuo. — Gle, budi oprezna. Poput nezdrave hrane, mogli bi ti od njih sagnjiti zubi. Barem bi trebala načiniti stanku i čitati neko zabavno štivo.

— Više bi me volio vidjeti priljubljenu uz tebe i preopteređenu poslom?

Priznao je da se slaže, prigušeno se smijuljedi. — Ma samo ne želim da si priuštiš nodne more. Prilično nemirno spavaš kad konačno zadrijemaš. Neku večer si me probudila u jebenih četiri i trideset. Vikala si nešto što nisam mogao razumjeti. Probudio sam te, ali kladio bih se da se ti toga i ne sjedaš, sjedaš li?

Zadrhtala sam. Nikako mi se nije svidjelo to da sam bila budna i da toga nisam bila svjesna, jer bio je u pravu. Nisam se sjedala. Mogao je to u potpunosti izmisliti, ali zašto bi? Da iznese tvrdnju o mojim navikama čitanja? Možda, ali osjedala sam ono stezanje u želucu koje mi je govorilo da možda ne laže; možda sam uistinu bila budna i razgovarala s njim a da se toga uopće nisam sjedala. Nedostatak kontrole bio je zastrašujući do te mjere daje izazvao osjedaj mučnine, poput opijanja kad zakaže sjedanje ili onoga kad je čovjek pod anestezijom.

Pogledala sam knjigu, a potom preklopila kut stranice koju sam čitala. Zatvorila sam je i odložila na nodni ormarid.

Randyjev poljubac za laku nod bio je površan. Uz ugašena svjetla ležala sam tamo u tami, osjedajući otkucaje srca. Pomislila sam na Teda Bundyja koji je sjedio kod telefonske govornice pokraj mlade gospodične Rule. Je li razmišljao o tome da je ubije? Je li na trenutak pomislio kako bi joj njegovo tajno progonjenje pospješilo uspješnu karijeru? Kako su te psihopate progonile ljude poremetivši život svake osobe s kojom su stupili u kontakt, čak i onih koji nisu izravno osjetih djelovanje njihovih apetita. Naslov posljednje Randyjeve knjige koju sam pročitala bio je Black Dablia Avenger i koju je zapravo napisao čovjek koji je počeo vjerovati kako je njegov

otac serijski ubojica. Zamislite: vlastiti otac. Zadrhtala sam u krevetu i zapitala se, po svemu sudedi milijunti put: Kako to čuvaju tajnom? Kako su naizgled ležerno i normalno uspijevali voditi tako mračan život da za nj ni oni koji su im bili najbliškiji nisu znali?

JEDANAESTO POGLAVLJE

1.

Zamjenik ravnatelja škole koju je pohađao Hayden nazvao me kudi. Thomasu Beasleyu uspjelo je zvučati ozbiljno i službeno preko telefona, premda sam ga ved nekoliko puta srela i smatrala ga nekakvim slabidem bez svoga stava. Dobro da je radio od prvog do četvrtog razreda jer nikada ne bi bio uspješan u svojoj ulozi daje radio s tinejdžerima.

Ali poziv usred školskoga dana uvijek je bio loš znak.

- Gospođo Wren - rekao je — Hayden se danas potukao s nekolicinom djece. Molimo vas da, ako je ikako mogude, dođete do nas na razgovor.

- Hayden nikada nije bio ni u kakvoj neprilici otkad je tu kod vas — rekla sam brzo, zauzela obrambeni stav i sva se nakostrušila. Bila je to istina i Beasley je to morao znati. Hayden nikada prije nije bio disciplinski problem. Nisam ga čak ni mogla zamisliti kako se služi šakama protiv nekog drugog djeteta, osim ako ga na to netko nije ozbiljno primorao i stjerao u kut... Sigurno je bio izazvan.

- Bit de mi drago o svemu u detalje popričati s vama osobno.

Hayden je sad tu s nama u uredu pa dete imati mogudnost čuti i njegovu stranu priče. Kad vas možemo očekivati? Minimalno sam se našminkala, tek toliko da ublažim podočnjake, a potom zavezala kosu otraga i uputila se u desetminutnu vožnju do kampusa osnovne škole u Caryju. Nije to bila najskuplja privatna škola u zajednici, ni blizu tomu, ali bila je korak iznad državne škole, do koje bi, zahvaljujudi nekim neobično izopačenim određivanjima okruga, Haydenu svaki dan bilo potrebno dvadeset minuta vožnje autobusom do druge strane grada. Osim toga, tereni su bili ljepši od onih kakve je imala vedina škola koje je financirala gradska uprava, o čemu su svjedočile i godišnje školarine. Zgrade u bež i žudkastosmeđoj boji s fasadama od oblutaka bile su grupirane oko središnjega dijela u kojemu su se nalazili administrativni uredi. Učionice su bile na lijevoj i desnoj strani, dok su se iza protezale

najmodernija dvorana za tjelesni i predvorje. Čovjek zadužen za osiguranje uzeo je moje podatke na ulazu. Objasnila sam da me očekuju, ali pustio me da pričekam dok je stupio u radiovezu s uredom. Shvatila sam, kako mi je očito i namjeravano jasno dati do znanja, daje svrha te male predstave bila navesti me da se osjedam sigurnije u pogledu sigurnosti svoga djeteta dok je u školi, ali nisam bila raspoložena pokazati da to zapažam, premda se to od mene očekivalo.

Unutar zgrade kroz staklene sam pregratke mogla vidjeti ženu na recepciji i nekolicinu učitelja koji su se motali po glavnome uredu te jedno jedino dijete koje se doimalo da bi radije bilo bilo gdje drugdje, samo ne tu, koje je sjedilo u čekaonici i nervozno mlatalo nogama, naprijednatrag. Ušla sam i predstavila se ženi na recepciji. Zagledala se u mene trenutak duže no što je bilo potrebno; pogledom koji sam bila naviknuta vidjeti svaki put kad sam tijekom prošloga tjedna izišla iz kude: — Nisam li vas nedavno vidjela na TVu? O, da... — Žena na recepciji je rekla: — Samo trenutak. Očekuju vas.

Sam ravnatelj često je bio na raznoraznim konferencijama i obnašao brojne funkcije unutar okruga tako da mnogi roditelji nisu bili sigurni postoji li on uopće. Vedina nas probleme je rješavala... ako smo uopće morali dolaziti... s Thomasom Beasleyem, čija je nominativna uloga zamjenika ravnatelja prema svemu sudedi uključivala sve... od pitanja discipline, dogovaranja sastanaka između roditelja i učitelja pa sve do izrade menija u školskoj kuhinji. Prije sam često osjedala sudut, ako ved ne mogu reći da sam ga baš žalila, ali u tom trenutku nisam osjedala ništa, ni sudut ni žaljenje. Kad su se nekoliko trenutaka potom vrata njegovoga ureda otvorila, imala sam ved pripravnu odluku i žestoke riječi. Ah nije Beasley izišao prvi, ved čitava obitelj na anatomski pogon: mama, tata i dijete. Čim sam prepoznala dječaka kojega je požurivao njegov otac, osjetila sam stezanje u želucu. Dječakovo lice bilo je skriveno iza smotuljka krvavih papirnatih ručnika, ali tu kovrčavu riđu kosu poznavali su svi čije je dijete išlo u tu školu. Obitelj Hale poznavala sam više po čuvenju nego što sam ih uistinu poznavala, ali samo to što sam čula bilo je dovoljno da me još više uvjeri kako moj sin nije u krivu s obzirom na tu svađu. Iza tih papirnatih ručnika glupavo se

smijuljio jedan od onih provjerenih vražidaka koji su hodali ovim hodnicima. Otkad je nastava počela u kolovozu, Astona Halea uhvatili su kako stavlja pornografske sadržaje na računala u knjižnici (da, sedmogodišnjak), pali vatromet na parkiralištu i tjera više svojih učitelja na razmišljanje o nekom drugom poslu.

Njegov otac, Andrew Hale, bio je blijedi mlohavi direktor jedne od onih tvrtki iz Research Triangle Parka, kompjuteraš koji je ved dvadesetak godina otklanjao kvarove u računalnom sustavu i koji je na taj način guzedi se zaradio pravo malo bogatstvo. Jedva me pogledao prolazedi žurno pokraj mene. Nešto što je zvučalo poput pametne opaske doprlo je iza papirnatih ručnika, kad je njegov sin zakrenuo očima ugledavši me. Dobro je što nisam razumjela promrmljane riječi jer sam zasigurno bila raspoložena odgovoriti tom malom bezveznjaku. Uspjela sam popričati s njegovom majkom, Jerri, kozmetički usavršenim prototipom alfa mame koja je sasvim očito bila silno uzrujana i svoje muške članove obitelji žustro poslala ispred sebe. — Čekajte me u automobilu — rekla je, isprsviši se. — Htjela bih popričati s Leigh... zapravo s Ninom. Stidi du vas.

— Bog, Jerri.

Beasley je izvirivao kroz vrata svoga ureda, plaho pogledavajudi i nadajudi se kako se nede ponoviti prizor kakav se zasigurno odvijao u njegovome uredu. Izgledao je kao daje upravo izbačen s vlakida smrti. Zaustio je: — Gospodo Hale, moram razgovarati s gospodičnom Wren, a onda...

— Začas demo mi biti gotove — Jerri se osvrnula, ponovno ga pogledavši, što je bilo dovoljno da ga oprži pogledom.

Uzdahnuo je i povukao se unutra, ostavljajudi vrata ureda otvorena.

— Školska medicinska sestra kaže kako bi moj sin možda trebao na šivanje — izjavila je Jerri, stisnutih usana. Bio je to izraz kojim je vjerojatno za dvije sekunde mogla zastrašiti svoga supruga, ali na koji sam ja bila krajnje imuna.

— Žao mi je zbog toga — rekla sam, nastojedi ostati pribrana i ne načiniti neki glup potez i ošamariti je tamo u čekaonici. Pomislila sam na to kako je Hayden sigurno prestrašen, sjededi tamo u Beasleyevome uredu, dok je ta žena puhala i otpuhivala. — Uvjerenam sam da Hayden ne bi ništa nekome učinio, ako se nije radilo o samoobrani.

Njezin iznenadni smijeh zvučao je više poput nagona za povradanjem. — Možete si misliti. Ved sam razgovarala sa svojim odvjetnikom, i ne poduzme li škola odgovarajude korake, on de odmah kontaktirati upravu. Vaš sinje mogao veoma ozbiljno povrijediti Ashtona. Ne šalim se, gospodična... — Podigla je ruke. — Ne znam čak ni kako bih vas nazvala! Možda bi bilo bolje da Haydenu nađete novu školu, sve dok se ne bude mogao nositi sa svom tom... traumom kojoj je izložen.

Kao da sam gaja tome izložila.

— Dosta — rekla sam gotovo šaptom. Načinila sam korak naprijed, dovoljno da sam joj uspjela osjetiti parfem. Uh... neki ljudi bi sve kupili, samo ako je zapakirano u postmodernističku bocu skladnoga oblika. — O tome što se dogodilo izvijestit de me gospodin Beasley jer pretpostavljam kako on više od vas zna što se zbiljo s našim sinovima. Ako Hayden zaslužuje da ga se kazni, možete biti sigurni u to da du ga kazniti. Ali jednako tako možete biti uvjereni da dete, saznam li da ga je Ashton izazvao, vi biti ti koji de dobiti pismo od odvjetnika.

Njezin uvrijeđeni smijeh zvučao je ovaj put mnogo neprirodnije, znakovito usiljenije. Progutala sam to. — Koja si ti mustra — bio je njezin zaključni komentar dok je iz škole izlazila hodajući ljutito na vrhovima prstiju, kao da je morala brzo pobjedi prije nego odlebdj čistom snagom svoga osjedaja uvrijeđenosti.

Tako su roditelji dvadesetoga stoljeda rješavali tučnjavu medu svojini osnovnoškolcima: prijetedj tužbom.

Unutrašnjost Beasleyevoga ureda bila je pretrpana ormarima s dokumentacijom i lončanicama. Na zidovima su visjele diplome, uz fotografiju Beasleya iz doba dok je za život zarađivao kao nogometni trener. Žena koju nikada prije nisam upoznala sjedila je pokraj Haydena. On se čak nije ni udostojio podidi glavu i susresti moj pogled. Pogledala sam ima li modrice ili posjekotine, ali nisam zapazila ništa što bi bilo očito. Ta žena je ustala i pružila ruku, predstavivši se kao Rachel Dutton. Brzo sam se rukovala i pokušala je ocijeniti; krupna žena u kostimu s hlačama, bilo je teško ne biti razoružan njome. Gotovo u trenu sam se zbog nje osjedala opuštено, kao da je bila odvjetnik za obranu sklon čuti moju stranu priče... i s pravom sam pretpostavila kako je to njezina uloga ovdje.

Imala je upadljive bademaste zelene oči koje su se prelijevale u duginim bojama, izrazito intuitivne. Izgledalo je daje način na koji joj je kratka smeđa kosa bila ošišana, uokvirujući joj lice, kreirana tako da naglasi aureolu inteligentnoga spokoja.

Sjela sam na njezino mjesto pokraj Haydena i rukom mu podignula bradu. Piljio je u mene prkosno. Rekla sam: — Sve je u redu, kompa, uz tebe sam - a potom pogledala ostale dvije odrasle osobe. — Da čujem.

Beasley je prtljao oko hrpe papira na svom stolu, kratko i bespomodno me ševio pogledom, a potom rekao: - Haydenova učiteljica, koja mu je predavala na četvrtom satu, gospođa Drake, rekla je kako su neki dečki započeli s naguravanjem dok su bili u hodniku odlazedi do labosa s računalima. Očito je Hayden najbolje prošao u tom šaketanju. Vidjeli ste što se dogodilo Ashtonu. Jedan od ostalih dječaka ima natečeno uho na mjestu gdje gaje Hayden udario, ali školska medicinska sestra kaže kako de sve biti u redu.

Prebacila sam ruku preko svoga sina i on se uzvrpoljio, zagledan kroz prozor preko Beasleyevoga ramena. Upitala sam ga: — Što su ti rekli, dušo?

Rachel Dutton, koja se svojom pozamašnom stražnjicom udobno naslanjala na Beasleyev stol, pročistila je grlo i rekla: — Gospodična Wren, u zadnje vrijeme priča se o tome što se na vijestima čulo o prošlosti vaše obitelji. Jasno mi je da vi niste krivi za to, kao ni Hayden, ali ljudi pričaju. Posebice djeca. U svakom slučaju, Hayden se mora naučiti obuzdavati kad je riječ o tučnjavi.

— Pogrdno su govorili o tebi — oglasio se tiho Hayden na brzinu me pogledavši, a potom se ponovno brzo zagledao kroz prozor. — Rekli su da bi trebala biti u zatvoru s tatom. Ashton te nazvao onom riječju koja počinje sa slovom k.

— Haydene, jednostavno ne smiješ slušati takve poput njega — rekla sam. Okrenula sam se Beasleyu i Duttonovoj.

— Zašto učiteljica nije nešto učinila da to spriječi prije nego je eskaliralo? Zašto Ashton nije kažnjen?

— Gospođa Drake očito nije bila svjesna toga što se događa, zapravo sve dok naguravanje nije otpočelo — odgovorio je Beasley. - Ali vidite, gospođo Wren, obično se dječaci ispričaju jedan

drugome i rukuju. No s obzirom daje Ashtonova usnica prilično razbijena, morat du poduzeti nekakve kaznene mjere.

Odmahivala sam glavom prije negoli je uspio dovršiti rečenicu. — O, ne, ne, to nikako. Samo ako se nekakva »kaznena mjera« provede i protiv tog dječaka, Halea, tko li je ved sve zlostavljao moje dijete. Znam daje Hayden i sam zadao nekoliko udaraca, ali ne možete dopustiti da ostali prođu nekažnjeno, ne nakon svega što su izgovorili.

— Gledajte, radi se o njegovoj riječi protiv njihove, a njih je bilo nekoliko.

— Što, više od dvojice?

Beasley je uzdahnuo. - Mislimo da bi najmanje petorica dječaka mogla biti uključena u prepirku.

Sad je na meni bio red da se žalosno nasmijem. — Petero djece skupno je napalo moga sina i na kraju je on taj koji de biti kažnjen?

Beasley je na trenutak s divljenjem pogledao Haydena. — Vidite, on je jedini prošao neozlijeđen.

Neozlijeđen. Bila sam na rubu sloma živaca, ali Rachel Dutton se pametno ubacila.

— Gospodična Wren, Thomas i ja razgovarali smo o tome prije vašega dolaska i mislim da smo pronašli djelotvorno rješenje. Predlažemo da dva tjedna Haydena zadržimo nakon završetka nastave. Službeno bi se to zvalo privremeno zadržavanje, ali on ne bi propustio nijedno predavanje, a ostali dio dana, nakon završetka nastave, ostajao bi u mojoj učionici. To vrijeme mogao bi iskoristiti za učenje.

Beasley nije skrivao zahvalnost. — Rachel ima iskustva u radu s problematičnom djecom. Cesto zadržava djecu nakon završetka nastave... - Ugledao je moje lice i brzo se povukao. — Ne kažemo da je Hayden problematičan, samo mislimo daje svojim postupcima dao oduška osjedanjima i da bi mu trenutačno malo dodatne pozornosti moglo samo koristiti.

— Time bi se spriječilo da Jerri Hale nazove svoga odvjetnika.

Slegnuo je ramenima. — Ne bi se ona samo obračunavala s nama, gospodična Wren. Mislim da vam je u ovom trenutku najmanje potrebna bilo kakva pravna zavrzlama.

Osjetila sam da gubim razum, na licu mjesta. Jednostavno sam poželjela poderati sve te uredno složene papire na Beasleyevom stolu, nogom srušiti ormare s dokumentima i razbiti šalicu s državnim logom Sjeverne Karoline od njegovu delavu, službenu glavicu...

Rachel Dutton je jasno vidjela što ključa u meni, kao da sam ved ustala sa stolca, i njezin ljubazan izraz lica pun razumijevanja bio je gotovo više nego što sam mogla podnijeti. Progutala sam i rukom prošla po Haydenovoj kosi. — Kako to tebi zvuči, Čelični Mikeu? * Mogla bih dolaziti po tebe pa se nekoliko tjedana ne bi morao vratiti autobusom.

Očajan, slegnuo je ramenima. - Njih to nede spriječiti da govore ružne riječi. Sljededi put jednostavno nikome nede dopustiti da ih čuje.

Beasley se nagnuo preko stola. — Sine, obedavam kako ti ti dječaci više nede zadavati problema, ako time mogu pomodi. Svakoga du pojedinačno dovesti ovamo, u isti ovaj ured i ozbiljno s njima porazgovarati o njihovom ponašanju. Treba nam samo tvoja riječ da deš sljededi put redi nekome od učitelja, umjesto da to rješavaš udarcima. Dogovoreno?

Hayden je slegnuo ramenima, a ja sam rekla: — Dušo...

Odgovorio je: — U redu.

To je prilično smirilo situaciju. Oglasilo se zvono i hodnici su se ispunili grajom dok smo izlazili kroz ulazna vrata. Bila su tri sata i svi autobusi bili su poredani uz rubnik, radedi na mjestu i prožimajući zrak smradom koji se doimao kao dvije tredine ispušnih plinova i jedna tredina hrđe. Kad smo bili u mom automobilu, upitala sam: - * *Iron Mike — američki žargon za nekoga tko je posebno hrabar i neustrašiv.*

Isti taj naziv nosio je i poznati američki boksač Mike Tyson. Zašto si im dopustio da te uzrujaju? Dopustiš li im, uvijek deš se morati tudi. — Tako izgleda, mama.

2.

Do deset sati, kad su davali večernje vijesti, bila sam toliko emocionalno potrošena da čak nisam mogla ni osjetiti srdžbu prema Jennifer McLean. Naš intervju završio je prije nego sam uistinu bila svjesna što sam sve rekla i kakav sam dojam ostavila. Zapravo,

uopde me nije bilo briga. Samo sam željela da svemu tome dođe kraj i da se vratim anonimnom sređenom životu kakav sam se svojski trudila postidi u godinama nakon suđenja Randyju. Željela sam da se Hayden ponovno sprijatelji i povjeruje kako je njegov otac bio samo nekakav luzer koji ne zaslužuje naše vrijeme ni pomisao na njega.

Znala sam daje to nemogude, ali na neki način bilo mi je drago što sam prevladala laži. Barem više nisam morala strahovati od dana kad de Hayden doznati istinu. Bilo pa prošlo, sad sam se morala pozabaviti s posljedicama.

Carolyn Rowe nazvala me baš u vrijeme emitiranja vijesti. - Nije bilo tako loše kako si očekivala da de biti, je li? - rekla je hinedi živahnost koja joj ni najmanje nije pristajala.

- Ono pitanje o Dockeryju ispalo je onako kako je ona željela.

Izvela je to tako da zvuči kao da sam ja imala nekakve veze s njegovim nestankom. Doimala sam se krivom.

— Ali nisi. Doimala si se zapravo samo časnom osobom koja jednostavno želi ponovno početi živjeti. Više ljudi no što misliš složilo bi se s time.

— Pretpostavljam da bi privatni istražitelj o tome trebao znati mnogo više od vedine ostalih.

Nasmijala se. — Što dovodi do razloga zbog kojega te zovem. Na nekoliko dana odlazim iz grada, pohvatati neke izgubljene konce. Vradam se početkom sljededega tjedna pa bismo se htjeli nadi s tobom, ako ti to odgovara. Možda biste ti i Hayden također trebali otidi iz grada. Iznajmiti kakvu sobu na plaži ili nešto slično. Ne bi trebalo nikoga biti tamo u ovo doba godine.

Zvučalo je zgodno pa sam joj rekla kako du razmisliti o tome.

Nakon završetka razgovora pomislila sam na puste kilometre izbljedjeloga pijeska i čeličnosivi izgled oceana pod zimskim nebom. Ako mi je bila potrebna osama, mogla sam ostati tu gdje jesam i uštedjeti si pladanje hotelskoga računa. Kroz prozor moje spavade sobe pružao se pogled na beskrajn niz obnovljene arhitekture, praktične kude za praktične ljude, čije bi mišljenje nakon odgledanoga intervjuja koji sam dala na TVu moglo biti jednako uvriježeno kao uzorak boja u njihovim kuhinjama.

DVANAESTO POGLAVLJE

Mislim da smo saznali nešto što bi moglo pomodi odvratiti Pritchettovu pozornost od tvoga slučaja.

Sjedili smo pokraj prozora u restoranu Champs koji je gledao na šetalište na otvorenome, koje se protezalo sve do središta Southpoint Malla. Nije baš bilo gužve u rano popodne radnoga dana i prodavači su uglavnom sjedili u dvorištima, pušili ili razgovarali na mobitel. Protrčao bio pokoji džoger nespretno baratajući svojim iPodom. Roweovi su došli k meni i posve razborito mi rekli kako moram izidi uhvatiti malo svježega zraka. Ne samo da nisam otišla do plaže tijekom vikenda nego sam ostala zaključana u kudi, gledajući sa svojim sinom dječje filmove na DVDu. Nijedno baš nije bilo za razgovor i stalno sam samoj sebi govorila kako to nije razlog za potištenost, ali bila sam spremna za njegov povratak u školu u ponedjeljak.

Potom je uslijedilo ono prokleta; čim je izišao čekati autobus, nedostajao mi je.

Carolyn Rowe je izgledala loše, baš onako kako sam se i sama osjedala. Imala je tamne podočnjake ispod očiju i usne su joj bile iskrivljene od bola. Izblajhanu plavu kosu skupila je ovlaš u zavijutak na potiljku iz kojega su na sve strane izvirivali sitni pramenovi. Doimala se iscrpljenom i preopteređenom. Prvi put sam pomislila kako izgleda starije od mene.

Razmotala sam jedan teški ubrus iz kojega sam izvadila jedadi pribor, nakon čega sam ga počela ponovno zamotavati. Oboje su me gledali. — Dobro — rekla sam — kakve to dokaze imate protiv njega? Duane je bio zadovoljan. — Bravo curo - rekao je. Iz torbe koju je nosio prebačenu preko ramena izvukao je i uključio prijenosno računalo. Stigao je konobar i zaprimio narudžbe. Duane je pritisnuo neke tipke i okrenuo računalo tako da mogu gledati u zaslon. Pokazivao je snimljene fotografije nekog zdepastog muškarca izbrijane glave, čije je lice bilo jedno od onih koja su izgledala zbijena u razmjerno uzak prostor između udubljene brade i naboranoga čela. Čovjek je piljio u kameru. Fotografije su bile popradene hrpom podataka napisanih na standardnim šablonama na nekoliko stranica.

Carolyn mi se osmjehnula i rekla: —Jesi li ikada dosad vidjela arke papira o silovanju?

Odmahnula sam glavom.

— Zapravo, to je samo sažetak. Prave podatke trebalo bi skidati sat vremena.

Duane je ostavio te obrasce na zaslonu i kliknuo na drugi okvir.

Pojavio se dokument, ali bez fotografija, također sedam stranica dug. Duane je prelazio preko podataka sve dok nisam ugledala Randyjevo ime. Na dnu stranice pisao je datum... prošla subota... uz još dva imena. Jedno je bilo Carolyn.

— Tko je Alfred Odom? — upitala sam, škiljedi kako bih bolje razaznala. Podignula sam pogled prema Carolyn. — A gdje ste vi zapravo bili?

— U San Quentinu. Al Odom je čovjek čije si podatke o silovanju upravo vidjela. U zatvorskom je bloku na smrt osuđenih zbog ubojstva zaštitara u jednoj robnoj kudi, koje se dogodilo prije devet godina, i u nekoliko posljednjih dana dvaput sam s njim obavila intervju. Djelovao je kao posrednik koji je proslijedio novac Charlesa Pritchetta pladenom ubojici. Odom je još jednom zatvoreniku po imenu Lars Lindholm platio da pokuša ubiti Randyja u zatvoru.

— O — jedva sam se prisjetila Lindholmovoga imena, premda sam se trebala sjetiti. Bio je trinaesta Randyjeva žrtva, čovjek koji je poginuo pokušavajući ga ubiti. U to vrijeme o tome nije bilo mnogo govora u medijima, osim onoga što sam vidjela u sažetku večernjih vijesti. To je bio povod onoj nesretnoj laži koju sam rekla svome sinu.

— Jesi li vidjela Randyja dok ste bili tamo?

— Zatražila sam susret, ali gaje odbio. — Carolyn je pažljivo motrila moje lice. — Znam da sam te unaprijed trebala pitati, ali nisam željela da se uzrujavaš zbog toga. U svakom slučaju, nisam mogla baš mnogo učiniti nakon što se odbio nadi sa mnom. Nema dokaza daje uključen u bilo kakve nove zločine pa nema nikakve zakonske istrage za koju bih mogla tvrditi da sam dio toga. - Pomislila sam kako bi mu se svidjelo društvo... koliko je ved dugo u zatvorskom bloku na smrt osuđenih? Šest godina? Ti tipovi su izolirani od ostalih ljudi i nemaju baš mnogo prigoda za druženja. Ali možda je naćuo da sam razgovarala s Odomom. Vijesti u zatvoru brzo se šire.

Piljila sam kroz prozor. Osoba iz osiguranja ljenčarila je naslonjena na zid Barnes & Noblea, pratedi pogledom visoku žustru prodavačicu u prolazu. — Ne bojiš li se, odlaziti na takvo mjesto? — upitala sam Carolyn. — Ne bojiš li se za nju? — zapitala sam Duanea.

— Prestravljena sam — odgovorila je.

— Samo zbog toga je puštam — dometnuo je Duane. — Ima osjedaj za oprez. Pritchett nije izravno platio Al Odomu, ali on je taj koji je Lindholmu povjerio taj zadatak. Lindholm je čekao smaknude zato što je zadavio dvije tinejdžerice pa pretpostavljam da je Randy nehotice učinio jedno dobro djelo u životu. Izvorno je u pladanju posredovao još jedan čovjek... zatvorski čuvar... prije nego je novac stigao do Odoma. Odom je spreman javno iznijeti svoje mišljenje, uglavnom zato što misli kako zatvorskoga čuvara može uvaliti u nevolju. Očito je tu došlo do nekakvoga propusta.

Carolyn je preuzela riječ. — Svaki je uzeo trećinu novca, osim što Lindholm to nije znao. Mislio je kako de on sam dobiti više od pedeset posto. Tipično zatvorsko računanje. Nisam pristupila čuvaru.

Mislim da nedemo ni morati. Mislim da de se Pritchett povudi čim sazna da i toliko znamo.

— Što ako je taj tip Odom sve to izmislio? — upitala sam. Duane je slegnuo ramenima. — Ipak sam prilično uvjeren da bi nam to omogućilo dostatnu prednost. U svakom slučaju bi u očima javnosti bacilo ljagu na njegov slučaj. Premda to ne mogu sasvim provjeriti mislim da se za financiranje cijelog tog pothvata koristio novcem svoje tvrtke. Točno toliki iznos koji je Odom naveo kao isplatu zapisan je u Pritchettovim knjigama za to tromjesečje, kao daje potrošeno na neke pokretne hladnjake za koje se ispostavilo da uopde ne rade. Vjeruj mi, bio je to pozamašan otpis.

— Svi ti podaci prikupljeni u pet dana — rekla sam.

Carolyn je slegnula ramenima, hinedi tupavost. — Mi smo ti zbilja dobri.

Duane se namrštio. — Ništa od toga ne bi opstalo na sudu. Ne bismo ni blizu željeli da dođe do takve situacije ako shvadaš što time želim reći.

Znala sam. Bilo je nekakvog potajnog Duaneovog prodiranja u računalni sustav i sam Bog zna kakvu je priču Carolyn ispričala da

bi joj bio omogućen pristup zatočenicima u maksimalno čuваном zatvoru. Pitala sam i odgovorila mi je kako je cijelo vrijeme igrala pošteno. Zatvorski čuvar joj je ukazao na Odoma. Posumnjao je kako je taj prevarant umiješan u pokušaj Randyjevog ubojstva, ali nikada to nije uspio dokazati.

— Ima strašnih problema s Randyjem... tučnjave s ostalim zatvorenici i zatvorskim čuvarima, opetovani odlasci u samicu.

Usto mi je spomenuo još nešto za što smatram da bi ti trebala znati.

— Izvila je obrve upitno pogledavši Duanea, koji joj je kimanjem dao znak da nastavi. — Zatvorski čuvar pretpostavlja da Randy održava nekakav nelegalan odnos s nekim izvan zatvora. Sva se njegova pošta čita, osim prepiske s predstavnicima zakona, i očito su neki sadržaji prilično uznemirujući. Čuvar mi nije želio pokazati nijedno pismo i rekao je kako mu treba nalog da ih zadrži ili načini presliku, ali sadržaj koji je opisao je zapanjujući, posebice s obzirom na ono o Pritchettu i Lane Dockeryju. Na pismima je ime CB Taylora? Zvoni li ti što?

Slegnula sam ramenima. — Ne.

— Adresa je poštanski pretinac. Ne možemo istražiti identitet te osobe s kojom Randy komunicira jer bi i za to bio potreban nalog, a osim toga, nema nikakvoga dokaza daje bilo kakav zločin počinjen. No u pismima se očito spominju »ugostiteljeva kuda« i »pišćeva kuda«. To je čuvara navelo na pomisao da bi mogao postojati neki razlog za zabrinutost, posebice nakon pokušaja Randyjevoga smaknuda.

Oboje me motrilo dok sam razmišljala o tome. Dakle, Randy ima nešto protiv Pritchetta i Dockeryja. S obzirom na to da ga je jedan pokušao ubiti, a drugi iskoristiti, nema pravoga iznenađenja. Randyja bi se moglo nazvati osvetoljubivom osobom. — Pokušala sam se nasmijati, ali zvučalo je kao da se gušim, napeto.

Duane je upitao: — Nemaš pojma s kim bi mogao biti u vezi?

Odmahnula sam glavom. — Ne mogu čak ni pretpostaviti. Mnoštvo je bolesnika koji se oduševljavaju osobama poput Randyja. Nema li čak žena koje su u potrazi za zatočenim ubojicama s kojima žele ostvariti vezu, i sličnih stvari?

Carolyn je kimnula oklijevajući. — Nije to baš tako rasprostranjeno kako si možda mogla čuti. Postoji jedan aspekt o kojemu trebamo razmišljati. Ne volim pomisao na to da Randy ima glumca koji vani radi za njega.

— Ne poznajem nikoga za koga znam da bi poželio takvu ulogu — odgovorila sam. Premda, s obzirom na vlastito iskustvo s Pritchettom i Dockeryjem, onaj osvetoljubivi dio mene je tom glumcu poželio uspjeh.

Obedala je da de mi redi sve pojedinosti koje je otkrila u razgovoru sa zatvorskim čuvarom, čim joj to njezin klijent odobri. — Ako se s time slažeš — zaključila je.

Odsutno sam kimnula pokušavajući se približiti. — Znači Pritchett je sav novac potrošio na to da dade ubiti Randyja, što mu nije uspjelo. A potom se stari nitkov prebacio na mene?

— Nije bila riječ samo o novcu — rekao je Duane. — Odom drži kako taj starac godinama aktivno pokušava nekoga angažirati da to učini. Među zatvorenicima se šušalo da je bio ponuđen ugovor, ali dok netko ne zadobije pouzdanosti i povjerenje kod zatvorenika, nitko se toga nede prihvatiti. Prevelika je mogućnost daje riječ 0 namještaljci. Držimo daje tamo bilo nekoliko poteza »dobre volje« tijekom ulizivanja, uključujući novi motor za čuvara i nekakva kompenzacija zakonitim poslom za Odoma. Nije bilo jednostavno. Ali odgovorit ću ti na pitanje: točno. Tek nakon neuspjeloga pokušaja da Randyju oduzme život, Pritchett je stupio u kontakt s tvrtkom mog prijatelja, nakon čega su se dah u istinsku potragu da doznaju gdje si.

Stigla je hrana i Roweovi su se bacili na jelo, kao da su bili izgladnjeli. Nabadala sam salatu i osjedala mučninu. Dvije godine me kradom neopaženo slijedio. Osujeden u ostvarivanju izvornoga cilja preuzeo je na sebe osujetiti sve moje ciljeve.

Carolyn je prekrila usne i podrignula u dlan, a potom djetinjasto slegnula ramenima. Boja joj se ponovno vradala u obraze i shvatila sam daje ta žena bila u svom elementu. Rekla mi je daje u prethodnom zanimanju bila novinarka i pretpostavljala sam da bi bila strahovita.

— Dok sam boravila tamo neko vrijeme provela sam s proširenim Pritchettovim klanom — rekla je. — Malo ljudi u njegovom

neposrednom okruženju voli Sir Charlesa i ne srame se to podijeliti s nepoznatima. Nanovo stečen novac i nekoliko loših brakova u obiteljskom stablu izazvale su to nepovoljno raspoloženje. Očito su u prošlosti postojala ozbiljna sučeljavanja između tate i Carrie. Nod prije ubojstva žestoko su se posvađah. Bivši šogor mi je rekao kako je od bivše supruge doznao da se Charles svojoj kderi suprotstavio zbog životnoga stila koji je vodila. U četiri godine četiri puta se upisivala na fakultet, uvijek je zbog slaboga uspjeha prekidala studiranje i ponovno upisivala nešto novo. U njezinom dosjeu piše daje dva puta uhidena zbog manjega prekršaja neovlaštenoga posjedovanja droge. Dakle, tata joj se suprotstavlja i kaže kako joj je bolje da ga poslušaj jer de joj u protivnom prestati pružati financijsku pomod. Vedina članova obitelji složila se da je bila malo previše »bezbrizna«, kako reče jedan od njih, pa je to na svoj način platila. Bila je to velika svađa u kojoj je tata mislio kako je samo strog i Carrie koja je držala da ju je razbaštiniio. Njezini prijatelji su rekli da je bila uzrujana i uplakana kad je Pritchett izišao iz stana. — Carolyn je zastala. Činilo se kako se sjetila da govorimo o jednoj mladoj ženi. — Kad ju je sljededi put vidio, prije njega je tamo ved bio Randy.

Svi su trenutak bili bez riječi. Duane je obzirno rekao: — Stupio sam u vezu s izdavačem i agentom Lane Dockeryja, nastojedi potvrditi je li radio na knjizi o Randyju u vrijeme njegova nestanka. Nisu mi ništa bili voljni redi. Mislim da su smatrali kako radim za nekog drugog izdavača. Ah uspio sam stupiti u kontakt s njegovom sestrom, Jeanine, koja doslovno gubi razum otkad joj je brat nestao.

Uvjerena je u to daje mrtav, kao i u činjenicu daje na djelu bila prljava rabota. Nije mu svojstveno da se tako dugo ne javi, rekla nije. Pretražuje stvari u njegovome uredu i tvrdi da joj je poznat njegov stav. Stupit de sa mnom u kontakt dozna li nešto.

Napola sam ga čula. Razmišljala sam o Randyju. Katkad sam se pitala koliko dugo de im trebati da ga ubiju. Željela sam da bude mrtav, da mu se izrekne presuda i da bude osuđen na zagrobni život u kojemu de mu duša ostati neoskvrnuta, preosjetljiva i hiper svjesna, dok mu njegove žrtve budu sjeckale um, opetovano ga okredudi naglavce dok on bude bespomodno gledao i ne bude mu dopušteno odvojiti se,od toga. Neka osjeda, bez nade za odgodu

izvršenja osude ili popravak situacije u kojoj se zatekao, dok se oni budu iznova i iznova osvedivali.

Željela sam to, i svim srcem to zahtijevala. Pretpostavljala sam kako je grijeh moliti za to, ali ipak sam najusrdnije molila za postojanje pravde na drugome svijetu. Ono malo što je postojalo na ovome svijetu doimalo se proizvoljno raspoređeno, podlo raščlanjeno i bez očitoga vođenja računa o zaslugama.

— Meni zvuči kao da Pritchett ne vjeruje u Boga — progovorila sam tiho nakon što je konobar odnio tanjure. — Mora pravično postupati.

— Bogat je, ima sredstva - rekao je Duane. - Vedina žrtava bi, da mogu, učinila to isto.

— Ali nitko drugi to nije učinio — rekla sam. — Dali su sve od sebe da nastave dalje živjeti. Meni je barem poznato što znači poricanje, ljudi. Cijela ta duga gorka svađa znači da je Pritchett ved bio osuđen na propast. - Zapazila sam njihove poglede i brzo dodala: — Dopustite da vam objasnim. U godinama između Randyjeva uhidenja i sadašnjega trenutka nastojala sam nastaviti živjeti i izgraditi nešto što nije imalo nimalo veze s njim, s onim što je on učinio i s udjelom moje možebitne krivnje u svemu tome. Nisam u potpunosti uspjela, ali moj sin ima još izgleda za to. Vjerujem da se zato valja potruditi. Pritchett se, s obzirom na to što čini, nikada toga nije riješio, nikada se nije oslobodio, nikada nije prestao misliti na to. Zamislite samo kako to mora biti iscrpljujuće. Nakon nekog vremena ne preostaje ti ništa drugo nego poludjeti. Ja mu više ne mogu nauditi.

Duane je bio nepopustljiv. - Tipovi ljudi poput njega nede poludjeti, Nina. Takav tip čovjeka se time hrani. Nisi li čula što njegova vlastita obitelj kaže za njega? Taj tip je bio seronja prije nego je uopće postao žrtva. Ne bi znao što raditi da nema neprijatelja na kojega bi se usredotočio.

Pomislila sam ispraviti Duanea i zamoliti ga da me zove Leigh, ali čemu? O meni se ved pisalo u novinama; našli su me. Slobodna ponovno biti svoja, pomislila sam posprdno.

— Ti si jedna časna osoba — dometnula je Carolyn. — Ali on ti namjerava uništiti život.

— Ja sam jedina koja bi to mogla učiniti.

Pogledali su se i uzdahnuli. Duane je zatvorio svoje prijenosno računalo.

Ispričala sam se. Zahvalila. Platila im ručak.

TRINAESTO POGLAVLJE

Bio je 14. kolovoza 2000. godine. Subota. Negdje između devet ujutro i jedan popodne, pod okriljem snažne oluje pradene grmljavinom koja je od protekle večeri harala dolinom, šesnaestogodišnja djevojka po imenu Daphne Synder ubijena je u javnome parku ni desetak kilometara udaljenom od naše kude. Daphne je samo tjedan dana dijelio od početka četvrtoga razreda srednje škole. Bila je rođena za izradu grafičkih crteža i osmislila je naslovnicu godišnjaka svog razreda. Još od drugoga srednje izlazila je s istim dečkom, kojemu se sljedeće godine planirala priključiti na UCLA.* Njezine oči u novinama bile su kobalt plave boje. Tijelo su joj našli tek kasno popodne, ubačeno u javni zahod u parku. Bila je to jedna od onih prizemnih utilitarističkih betonskih zgrada s izrazito zelenim škriljevcem na krovu i malim u drvetu utisnutim nagorenim oznakama za muški i ženski zahod. Daphne su pronašli neki mlađi tinejdžeri koji su tamo išli pušiti.

Park je bio nedaleko od glavne arterije, iste one ceste kojom je Randy odlazio na posao i kojom sam se i sama * *UCLA - kratica za University of California, Los Angeles.*

svakodnevno koristila obavljajući sitne poslove. Brojni automobili su te subote prošli pokraj toga mjesta, mnoštvo mogudih svjedoka, ali nitko od njih ništa nije vidio.

2.

Randy je bio prilično razdražljiv i rastresen cijelo vrijeme nakon Haydenovoga rođenja, od kojega je bilo prošlo šest mjeseci. Sad je on bio taj koji je mene izluđivao. Polovinu vremena moj suprug je bio u grču, neprestano lupkao prstima po svim površinama, vrtio među prstima kosu i grickao nokte, dok je drugu polovinu vremena bio nekomunikativan i povučen. Jedva sam ga uspijevala potaknuti na jednosložne odgovore. Samo sebi sam govorila da je to njegova reakcija na prilagodbu i zahtjeve očinstva koji su se ticali njegovog slobodnog vremena i posvedivanja pozornosti. Naravno, istina je bilo to daje pokazivao malo ili nimalo sklonosti za hranjenje, ljuljanje, presvlačenje ili pranje našega tek

rođenog sina. Osim ona prva tri tjedna, dok je kod nas na ispomodi bila moja majka, gotovo sve sam radila sama.

Sad znam da tijekom trudnoće nisam bila rastresena zbog hormona. Znala sam da poslijeporođajna depresija nije bila razlogom mog opreznog motrenja Haydena jer zapravo nisam imala povjerenja u to da će se Randy pobrinuti za nj, čak ni onda kad je pokazao želju. Zamišljala sam ga dok drži dijete kad bih slučajno učinila ili rekla nešto što bi ga uzrujalo. Vidjela sam ga kako se okreće i malom mekanom Haydenovom lubanjom udara u najbliži oštri kut. Bilo je apsurdno, ali nisam tu sliku mogla izbrisati iz glave.

U stvarnosti sam osjedala kako je u meni nešto očvrsnulo i postalo nepopustljivo, prvi put kad je Randy uzeo djetesce u naručje, još tamo u rađaonici. Tri tjedna poslije, nakon što se moja majka zrakoplovom vratila kudi, shvatila sam da me strah biti sama sa svojinu suprugom. Izbjegavao nas je vedinu vremena dok je mama bila tu. Ona je prosipala komentar za komentarom, negodujući: Zašto on češće ne uzima dijete u naručje? Zašto se cijelo vrijeme ponaša kao da je strašno ljut? Kao da ne može podnijeti dotaknuti vlastito dijete.

Moje isprike mami bile su isprike koje sam davala samoj sebi.

Potoni sam se, prve večeri nakon njezinoga odlaska probudila iz kasnog popodnevnog drijemeža i zatekla Randyja kako u spavadoj sobi sjedi meni sučelice, drži Haydena i promatra me gotovo prijetedim izrazom, pohlepno se mrgodedi, pogledom od kojega me u trenu prošla hladna jeza. Kapci su mi još uvijek bili otežani, a on još nije bio svjestan da se budim. Vidjela sam ga kako nešto šapde Haydenu, ali nisam mogla razumjeti riječi koje izgovara. Vidjela sam samo taj pogled na njegovome licu, taj osjedaj krajnjega posjedovanja, više pohlepan nego ponosan, više ratoboran nego roditeljski. Hayden mi se učinio iznimno presitnim. Randyjeve nadlaktice bile su prekrupne i čelične, nesposobne držati tako nježno stvorenje a da ga pritom ne zgnječe. Pretvarala sam se da se budim, zijevala i protezala. Randy je brzo promijenio izraz svog lica, a i ja svojega, tako da odgovara njegovome.

3.

Ujutro, 14. kolovoza izišao je iz kude u zoru, ne istuširavši se.

Nikada nikamo nije išao, a da se prethodno ne istušira. Po zgužvanim plahtama na njegovoj strani kreveta mogla sam vidjeti da gotovo nije ni spavao. Rekao je da ide nešto obaviti, ali ved je bio izišao kroz vrata prije nego sam ga uspjela upitati kamo de. Imala sam strašnu glavobolju i osjedala se kao da sam spavala predubokim snom. Misli su mi bile zbrkane i tek sam se nakon tuširanja i druge šalice kave zapitala kamo je tako iznenada otišao. Nahranila sam Haydena i plegla ga da malo odrijema u svojoj zipci. Provjerila sam imam li u džepu napravu za motrenje djeteta i sišla u prizemlje.

Prije nego što sam čašu za vodu sa svoga nodnoga ormarida stavila u perilicu posuda, zatekla sam se kako je pomno proučavam, dižudi je uvis prema svjetlu i okredudi na sve strane. Randy mi ju je donio prethodne večeri. Shvatila sam da tražim talog. Talog čega? Bi li ga prepoznala da ga vidiš? Misliš li zbilja da te tvoj suprug kani otrovati? Ako je tako, ako zbilja imaš takve bijedne maštarije, nije li vrijeme da potražiš stručnu pomod psihijatra?

Randy se vratio rano popodne, nedugo nakon vremena za ručak.

Napravila sam nekoliko sendviča s tunom na žaru i upravo se spremala predložiti mu da uzme jedan s poslužavnika, kad sam zapazila njegov izgled. Na sebi je imao tamnoplavu kišnu jaknu s kapuljačom, ali odjeda ispod nje bila mu je posve mokra i čista voda kapala je na pod u predsoblju. Čizme su mu škripale dok je prolazio pokraj mene upudujudi se prema stubama koje su vodile na kat, bez ijedne riječi.

— Raznosiš mi blato posvuda! — povikala sam. Mogla sam čuti svoj kreštav glas, ali nije se obazirao. Tijekom nekoliko posljednjih mjeseci postala sam poput kakve goropadnice. Bila je to jedina moja obrana u odnosu na njegovu nervoznu ravnodušnost.

Nije bilo odgovora. Čula sam lupanje vratima, a potom puštanje vode iz tuša. Očajno sam podignula ruke uvis, sjetila se da sam sama, i ponovno ih drhtedi pustila da padnu niz tijelo. Otišla sam do podnožja stuba provjeriti nered i đavo me odnio ako nije bilo gore nego sam zamišljala. Buseni mokre trave, pokoji ljepljivi list i komadi blata ostajali su za njim sve do drugoga kata. — Randy, do đavola!

Popela sam se uza stube bijesna kao ris, zastavši tek dovoljno dugo da zavirim u Haydenovu dječju sobu... bio je budan,

ali nije plakao, pažljivo zagledan u pokretni svemirski brod koji se njihao u zraku iznad njegove zipke... prije nego sam za blatnjavim otiscima stopa ušla u našu spavadu sobu. Vrata kupaonice bila su zatvorena, a voda iz tuša tekla sve u šesnaest. Znala sam da du imati što čuti kad otvorim ta vrata, jer su Randyjeve uvrede bile najpogrdnije kad ste nezvani upadah u njegov »privatni prostor«, ali bilo je očito da du morati sate i sate provesti čistedi tepihe, pa nisam baš razborito razmišljala.

Kupaonica je bila poput zida od pare. Odjeda mu je bila u prljavoj hrpi na podu, i dok sam tamo stajala proderao se iza zastora na kadi vičudi mi da se gubim... »Za tren sam gotov.« — Zapazila sam stanje u kojemu mu se nalazila odjeda. Nije na njoj bilo samo blato. Bilo je i krvi, prepoznala sam je, velike mrlje na trapericama i košulji koju je imao na sebi. Podigla sam košulju, osupnuta, svi moji najbolji gnjevni savjeti o čistodi zamirali su mi duboko u grlu. Košulja na kopčanje nebesko plave boje, lagana, pamučna, sad je bila prošarana blatom i pošćropljena grimiznim. Sve se to sad prožimalo od vlage. Mogla sam ga namirisati, taj užeženi smrad bakra.

Naglo je rastvorio zastor za tuširanje i s police dograbio ručnik.

Ustuknula sam držedi njegovu košulju. Kad sam shvatila da mi je još u ruci, brzo sam je ispustila na pod. Pokraj mene je pokuljala para dok sam stajala na do vratku kupaonice. Randy se bijesno brisao ručnikom. Vidjela sam sad da se i ručnik crveni. Krvario je iz dugačke posjekotine na desnom obrazu, druga mu je bila duž lijeve ruke. Prislonio je ručnik uz lice i tiho rekao: — Izlazi. Sve du ti ubrzo ispričati ako me pustiš tih jebelih pet sekundi da se najprije obrišem.

Ustuknula sam, a on je zalupio vratima koja su se zatvorila iza mene. Omamljena sam pošla niz hodnik i zastala nad Haydenovom zipkom, tepajudi mu odsutno i ne želedi razmišljati o onome što mi se vrzmalo po glavi. Samo j sebi sam govorila kako sam toliko prestrašena zbog brige za Randyjevo dobro. Samo j sebi sam govorila kako brinem da nije ozbiljnije ozlijeden.

Potukao sam se s nekim šupkom kod Home Depota — rekao je stojedi u hodniku. Ne znam koliko je vremena prošlo. Na sebi je imao kratke hlače i majicu kratkih rukava i držao smotuljak maramica pritisnut uz ranjenu ruku. Zatvorila sam za sobom vrata dječje sobe i

pokazala prema prizemlju. Randy je išao ispred mene. Zamolio me da mu iz ormara u hodniku donesem zavoje.

Dok sam mu ruku zamotavala podlošcima i gazom pričao mi je o tome kako su te drkadžije tamo iz HDa dopustile da ostanu bez zaliha tako da im je ostalo samo nekoliko vreda zaštitnoga nastora od mokroga lišda i slame (očito je izišao rano po pljusku, ne istuširavši se, po... zaštitni nastor) i kako ga je taj drugi šupak («izgleda poput jednoga od onih nadržanih vozača volva, znaš te tipove») izazvao i rekao mu da nema pravo na te zalihe. Pale su teške riječi i situacija se zagužvala. — Odmah smo se tamo potukli, u vrtlarskome centru — rekao je Randy lecnuvši se kad sam ga po obrazu potapkala vatom na štapidu natopljenom u medicinski alkohol. — Dobro daje prodavač rekao da zovu muriju jer bih mu pokazao svoje. Ali čini mi se da sam mu možda razbio nos.

Otvorila sam nekoliko flastera. — Možda bi trebao na šivanje. — Rana na obrazu bila je duboka i nije prestajala krvariti. Osjedala sam vrtoglavicu i slabost od samog pogleda na nju. Progutala sam i pružila mu zavoje. — Stavi ih sam. Ako ne znaš svojim bijesom upravljati na bolji način, možda trebaš...

- Što? - Glas mu je postao hladan dok je laganim pokretom iščupao zavoje iz mojih prstiju. — Što to trebam?

— Mislim da bi se možda mogao obratiti nekome, dobiti kakav stručan savjet.

Promrmljao je nešto, otišao i stao ispred zrcala u predsoblju, gdje je nespretno omatao zavoje preko posjekotine. — Baš si predvidiva — započeo je, dok mu se u svakoj riječi osjedala gorčina. — Upao sam u tučnjavu koju je neki drugi šupak započeo, tučnjavu u kojoj sam se samo branio, a ti automatski pretpostavljaš kako sam ja za sve kriv. Nedu dopustiti nikakvom drkadžiji da me nagurava po trgovini, a tebi nedu dopustiti da sa mnom drsko razgovaraš kod kude.

Nastojala sam smireno reći: — Imamo sad dijete, Randy. Što ako se policija pojavi? Što ako su tamo u Home Depotu zapisali tvoj registarski broj i pratili te ovamo? Što ako te optuže za napad?

— Ali nisam ja započeo!

— Policiji to nije uvijek važno. Što ako te privedu pa glas o tome dođe do ljudi iz kadrovske službe na poslu?

Što ako zaključite da bi se, u sljedećoj rundi davanja otkaza, kad se budu rješavali viška, mogli poslužiti bilo kojom starom isprikom koju im je netko dao? Ne misliš li da bi najprije za tobom došli? Trenutačno, dok ja ne privređujem i ne donosim kudi nikakav novac, uz održavanje kude i dijete ne možemo si dopustiti da ostaneš bez posla ili da se nađeš u bilo kakvoj protuzakonitoj situaciji. Samo to ti govorim. — Brzo mi je sinulo kako je taj moj argument bio glup, znajudi da je njegova priča o prepirci u HDu bila pravo baljezganje.

Ali da nisam počela govoriti, bila bih počela razmišljati.

Zagledao se u mene, a potom duboko uzdahnuo. — Jebemti, nevjerojatna si. Idem van. — Zalupio je stražnjim vratima. Pošla sam i sama i zastala u kuhinji gledajući kroz prozor kako krupnim korakom odlazi prema svome spremištu. Kiša je bila donekle jenjala, ali ponovno se posve smočio dok je tamo stajao prtljajući s ključevima. Napokon ih je izvadio i otključao lokot, dok su srebrne kapi kiše padale pokraj njega. Osvrnuo se prema kudi, i premda mu više nisam mogla vidjeti oči ispod te slijepljene kose, osjetila sam kako me traži pogledom. Zamaknuo je u spremište.

Nakon nekoliko trenutaka ponovno sam se zaputila gore do dječje sobe. Činilo se da sam tamo ostala satima, milujući Haydenove obraze i gladedi njegovu svijetlu kosu, zapažajući kako me gledaju oči njegovoga oca.

4.

Randy se vratio tek kad se gotovo smračilo. U tišini smo sjedili u radnoj sobi u kudi i oboje mehanički jeli smrznutu pizzu koju sam sama ispekla. Rekla sam mu kako bih željela pogledati vijesti u deset i vidjeti hode li se vrijeme proljepšati. U tom sam slučaju mislila ujutro povesti Haydena u park, da udahne malo svježeg zraka. Kandy je odmah krenuo, tvrdedi kako želi gledati bejzbolsku utakmicu. Nikada prije nije pokazivao zanimanje za sport. Pomislila sam kako je tvrdoglav zato što me kažnjava za pretjeranu radoznalost, procjenu ili neku drugu moju bahatu crtu koju je pomislio da iskazujem dok sam mu previjala rane. Znajudi da ne bih mogla podnijeti još jednu svađu, samo sam uzela tanjur, otišla gore na kat i uključila TV u našoj spavadoj sobi.

Udarna vijest o mjesnim događajima na svim postajama bilo je brutalno ubojstvo srednjoškolke Daphne Snyder. Policija još u

javnost nije iznosila mnoge pojedinosti, ali na snimci sam prepoznala park... isti onaj u koji sam sljedede jutro namjeravala povesti Haydena. Kamere su kružile oko ljuđački, penjalice s prečkama i klupa uz teren za softball. Novinari su stajali i pokazivali iza sebe prema ružnoj sivoj stambenoj zgradi gdje je pronađeno tijelo djevojke. I sama sam nekad koristila isti taj nužnik koji sam sad vidjela u mislima, odurne pločice i užasno prljavi prozor na krovu. Osjedali ste se kao pod vodom dok ste ustajali sa zahodske školjke. Koje samotno mjesto za umrijeti u njemu. Zagledala sam se kad se na TV ekranu pojavila fotografija iz Daphnenoga godišnjaka, snimljena na godišnjem plesu učenika protekloga proljeda, dok je spiker čitao dodatne pojedinosti o njezinom kratkom životu. Bila je lijepa i smeđa joj je kosa bila natapirana i nalakirana za tu značajnu večer, ali vidjelo se da bi jednako tako lijepo izgledala i zavezana u obični konjski rep. Sportski tip osobe na čijem je licu bio dragi tužni osmijeh, kao daje znala da se nešto nadvija nad njom. Ih joj je možda partner bio pijan i glupo se ponašao. Nikada nedu saznati.

Njezin ujak razgovarao je s novinarima s kudnoga trijema, rekavši kako djevojčini roditelji nisu u stanju odgovarati na postavljena pitanja, premda zahvaljuju svima koji misle na njih i mole za nju. Neprijateljstvo se osjetilo u glasu tog muškarca kad su ga upitali što bi trebalo učiniti tipu koji je počinio zločin ako ga uhvate. Ujak nije želio ulaziti u pojedinosti: — Zato što sam kršdanin, ali Gospodin de ved imati svoj sud o tom čudovištu. — Glas mu se slomio i na kanalu koji sam gledala su se snašli i prebacili na konferenciju za novinare u policijskoj postaji. Policijski glasnogovornik nije izravno odgovorio na pitanje može li se to ubojstvo povezati s ostalima. — Imamo sličan MO* s nekim zločinima koji su se nedavno dogodili, ali to je zasad sve što vam mogu reći.

Kad sam odvratila pogled od TVa, Randy je prekriženih ruku stajao na do vratku naše spavade sobe i promatrao. Malo sam se trgnula, a on se okrenuo prema meni, uputivši mi osmijeh pun razumijevanja. U njegovom pogledu bilo je zapravo istinskih emocija kakve ved dugo, dugo nije iskazivao. Progovorio je strpljivo i ljubazno:

— I, što kažu, hode li padati? Mislio sam da bih i ja mogao izvesti Haydena, ako želiš. Malo sam nemaran, možda bi i ti mogla iskoristiti malo vremena za sebe.

* *MO — modus operandi — način djelovanja* — Ma ne, u redu je. A ti bi trebao do liječnika...

Ali on je nastavio pričati kao da ja uopde nisam ni progovorila. Možda je bio toliko naviknut na to da nije ni primjedivao kad sam ja pričala. — Da, povest du ga odmah izjutra, a ti možeš malo odspavati. Vratit demo se popodne pa tad ti i ja možemo popričati. A sad idemo na spavanje.

Možda je on spavao. Isprva znam da ja nisam... Kad mi se učinilo daje Randyjevo disanje postalo ujednačeno, ustala sam i ušla u Haydenovu sobu, misledi samo na to kako du ga odnijeti do automobila, a potom se odvesti što je mogude dalje, što je mogude brže, prije nego nazovem policiju. Ali kad sam svog sina uzela u naručje, Randy je ved bio tamo u hodniku, prepriječivši mi put. Rekao je: - Ne mogu spavati pa idem dolje u prizemlje gledati filmove.

Hodeš ti dodi?

Odmahnula sam glavom. Vratila sam se u spavadu sobu s Haydenom u naručju i sjedila u krevetu drhturedi. Kad mi je Randy gore na kat donio čašu vode, stajao je gledajudi dok je nisam iskapila. Nisam znala što bih drugo. Samo sam gledala te njegove krupne ruke i čvornate žile na podlacticama... Popila sam, i nedugo nakon toga zaspala. Posljednje čega se sjedam bio je osjedaj slabosti u rukama i toga kako se uopde nisam mogla oduprijeti kad je Randy uvrebao trenutak i nježno uzeo Haydena iz moga grčevitoga stiska.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

1.

Kad sam se iznenada probudila ved se bilo posve razdanilo. Bilo je to idudega jutra, prvoga dana u kojemu de se obitelj Daphne Synder probuditi i shvatiti da je zauvijek nestala iz njihovih života. Uspravila sam se u krevetu nastojedi dodi do daha, osjedajudi strašnu glavobolju, deset puta jaču od najgorega mamurluka koji mije ostao u sjedanju. Svjetlost koja se probijala kroz zastore bila je tako snažna da sam jedva uspijevala vidjeti. Osjedaj grobne tišine. Kuda se doimala napuštenom.

— O, ne — zaječala sam, odgurnuvši se nogama o rub kreveta.

Morala sam se poslužiti zidom da se pridržim dok sam posrtala niz hodnik odlazedi do dječje sobe. Bila je prazna.

U prizemlju sam osjetila vrtoglavicu i poriv za povradanjem i jedva sam uspjela dodi do sudopera prije nego sam povratila. Nisam znala što mi je Randy dao, ali bilo je nešto jače od običnoga sedativa. Povradanje mi je pomoglo razbistriti misli, premda mi nije izoštrilo zamudenu sliku. Rubovi svakoga predmeta svjetlucali su poput odbljeska sunčeve svjetlosti na ledu. Kad sam obrisala suze iz očiju ugledala sam poruku na dasci za rezanje i ono čime se koristio kao pritiskivačem papira.

Ljube, naslovio je. Izveo Haydena malo na svježi zrak i pobrinuti se za nekakav posao. Vratit du se danas kudi kasnije. Nazovi ako me prije toga želiš čuti. Voli te Randy.

A na poruci, ostavljen ključ od njegovoga spremišta.

Nije bio tako označen. Ne znam bih li ga mogla razaznati među ostalima na privjesku s ključevima. Ali zbog mjesta na koje je bio stavljen, nisam imala dvojbe.

Umalo sam isti tren nazvala policiju. Trebala sam. Trebala sam ih nazvati dan prije, čim se odvuкао uza stube onako krvav i pokisnut. Kad bi se operater, telefonist na centrali (kako li su se sve ti ljudi nazivali) javio, mogla sam reći: »Ne znam hode li vam to što značiti, primjerice za slučaj te djevojke koja je nedavno ubijena blizu moje kude, ali...« Tehnički nisam čak ni morala nazvati 911 jer smo poznavali policajca: Todda Clinea. Još uvijek je živio u našem starom susjedstvu. On je bio taj od kojega smo doznali sve one uznemirujude slutnje o obitelji Renault nakon njihovoga ubojstva prije godinu dana. Iako smo se preselili, i dalje smo odlazili u istu crkvu — premda mnogo rjeđe — i tamo bismo često naletjeli na Todda i njegovu obitelj. Onoga Todda Clinea s policajskim brkovima, snažnim prsnim košem, ljubaznoga. Todda Clinea koji nam je rekao da su Trudi i Dominique Renault snažno propatili u rukama ubojice koji je učinio nekakvu neizrecivu grozotu s njihovim očima. Obitelj Renault. O, Bože. Randy, ne. Nisam mogla nazvati policiju nakon što sam vidjela sinodnje vijesti; motao se oko mene poput tjelohranitelja. Zacijelo bi reagirao da me našao kako mahnito listam crkveni telefonski imenik tražedi broj Todda Clinea. Ali mogla sam se boriti,

mogla sam ne piti iz čaše koju mi je ponudio, mogla sam ga probosti kuhinjskim nožem, uzeti svoga sina i odvesti se natrag do Oregona...

Sad je bilo prekasno. Uzela sam ključ i brzo ga ponovno ispustila. Vršci prstiju bili su otupjeli. Bile su to još uvijek posljedice... reci to, sad znaš, ti znaš... te neke droge koju mi je moj suprug dao. Zvuk ključa koji je pao na radnu plohu kuhinjskoga ormarida bio je nesrazmjerno golem odjekujući u našoj praznoj kudi i osjetila sam hladnodu koja mi je kao posljedica adrenalina prostrujala tijelom. Pokupila sam ključ koji sam sad držala u šaci dok sam još jednom čitala poruku. Rastvorila sam dlan. Želudac mi se ponovno stegnuo kad sam shvatila kako moj suprug, prvi put tijekom svih tih godina, pokušava razgovarati sa mnom. Pokušao je voditi smisleni razgovor.

2.

Stražnje dvorište bilo je još uvijek mokro nakon jučerašnje oluje, ali nebo je bilo vedro i travnjak je iskrio, poput polja dijamanta razasutih na jutarnjem suncu. Ptice su se jatile oko hraniteljice, uzlijetale i ponovno se spuštale u čvrstim kružnim putanjama dok sam pokraj njih prolazila na putu od kude do spremišta. Imala sam osjedaj daje cijeli svijet otupio poput mojih utrnutih ekstremiteta. Do spremišta sam došla u samo dvadeset koraka i pitala se kakav je to ponor za koji sam uvijek osjedala kako zjapi između tih dvaju struktura. Randyjevoga svijeta i svijeta koji smo zajedno dijelili. Sad de mi se konačno otvoriti.

Bilo je to tipično skladište, prostorija deset sa deset koju je podiglo nekoliko djece koju su poslali iz željezare, i koja su sa sobom dovukla cijelu opremu u svom kamionu. Samo drvenarija, kosina i dva mala prozora sa svake strane, staklo obloženo papirom iznutra. Nijednom otkad smo živjeli u svom novom domu nisam tamo nogom kročila. Poštovala sam njegovu privatnost i potrebu da ima vrijeme samo za sebe. Često me podsjedao kako mu je to nužno za smirenje. Stavila sam ključ u lokot nadajući se u posljednji trenutak shvatiti kako sam možda pogriješila, možda je to bio samo duplikat ključa s posla kojim se poslužio za pritiskanje poruke. Možda je odjednom osjetio potrebu za tim da bude sam s našim sinom, možda... ali ključ je kliznuo unutra, naizgled glatko. Ostavila sam lokot u travi, a potom zakrenula okruglom kvakom i otvorila.

Bilo je mračno unutra. Danja svjetlost jedva se probijala kroz brusni papir koji je zaklamao preko prozora i morala sam napipavati gdje se nalazi prekidač. Zasvijetlilo je svjetlo na stropu s gole žarulje i preplavilo prostoriju žudkastom izmaglicom, no još uvijek je ostavljalo mjesta sjenama. Unutra je miris bio čudan, ali nisam odmah mogla razaznati kakav je to smrad. Nekakav lijek, kemikalija... Unatoč svjetlosti prostorija je i dalje bila veoma klaustrofobična. Jedan stolac na kotačidima stajao je nasred dasaka od šperploče od kojih je bio načinjen pod. Pomaknula sam ga ustranu kako bih se mogla kretati. Ostavila sam iza sebe vrata širom otvorena i pogledavala u njih, napola strahujući da bi Randy mogao istrčati kroz stražnja vrata naše kude vitlajući nožem i urlajući o supruzi Modrobradoga.

Ništa se na prvi pogled nije doimalo uznemirujude. Dva velika reda polica i ladica od svijetloga neobrađenoga drveta, s mjedenim ručkama, bili su poredani uz sve zidove, a na samom kraju prostorije nalazila se ostava ili ormar u naravnoj veličini. Nekakva slika ili crtež bio je pričvršćen za ta dvostruka vrata, tamo otraga, ali na trenutak sam to zanemarila, strahujući da pokušavam previše toga obuhvatiti pogledom odjednom. Otvorila sam prvu ladicu koja se nalazila s moje lijeve strane i dah mi je zastao u grlu. Ladica je bila puna streljiva, kutija na kutiji, s nekoliko vrsta metaka različitih kalibara. Podigla sam jednu i pročitala: REMINGTON 357 HOLLOW POINT/50 COUNT. U drugoj ladici bili su sami pištolji, ukupno šest, i svi su bili obloženi kožom. Nisam prepoznala kalibar ni vrstu, zapazila sam samo njihov ružni crni izgled. Randy mi je rekao daje katkad išao u lov s prijateljima s posla. Nikada mi nije rekao da posjeduje pištolj. U sljedećoj ladici bili su noževi. I oni su bili zavučeni u kožnate navlake, nauljene i ulaštene, koje su postajale gibljive na dodir. Nekoliko sam ih izvukla. Randy ih je imao veliki izbor; bio je tu jedan s dugačkom nazupčanom oštricom, još jedan kradi i savinut na kraju, pa još jedan nazubljen na jednoj strani i ravan na drugoj, dovoljno oštar daje, kad sam ga nježno odložila na radnu plohu, zarezao drvo. Vratila sam noževe tamo gdje sam ih i našla. U ostalim ladicama bilo je oružje meni nepoznato; nešto poput sisaljke te još jedno srebrno pomagalo koje je izgledalo kao daje s kirurgovoga poslužavnika; kolutovi ljepljive vrpce, ručna komponenta s malim

zaslonom s GPS logom, kutija gumenih rukavica i mrežica za kosu; navoji debeloga užeta, čvrsto namotani i simetrično složeni jedan na drugi.

Ponovno se vratila mučnina. Nastavila sam se osvrutati, bacajući pogled van kroz otvorena vrata koja su mi se činila kilometrima daleko, premda su bila samo nekoliko koraka udaljena.

Na drugoj strani prostorije, u prvoj ladici koju sam otvorila, našla sam isprave, sve uredno poslagane u tanke uvlačnice. Uzela sam vozačku dozvolu iz Wisconsina, s Kandyjevim licem na njoj. Pisalo je da se zove Gerald Hamny. Još jednu osobnu iskaznicu, ta je bila iz Delawarea i naslovljena na Wilsona Hambyja. Prokopala sam malo i pronašla još: putovnice, bankovne kartice; sve s lažnim imenima. Pitala sam se jesu li bankovne kartice važede, ima li novca na njima. (Na suđenju se otkrilo da je imao nekoliko tisuda na svakom računu.) Randy je uvijek bio revan kad se radilo o štednji, tako da je vjerojatno imao ušteđenoga novca. Počela sam shvadati zašto mi nikada nije dopuštao uvid u obiteljske financije. Sve ono njegovo mačo preseravanje kako je to »obveza muškarca« bilo je baš to, ali nikada mu se zapravo nisam ni bila usprotivila po tom pitanju. Uvijek sam bila donekle zahvalna što se ne moram baviti tim aspektom naših života.

Potom sam ugledala fascikl sa svojim inicijalima na njemu. Otvorila sam ga i nekoliko osobnih iskaznica ispalo je iz njega u ladicu. S još jedne osobne iskaznice piljilo je 11 mene moje vlastito lice, s istom fotografijom kakva je bila na mojoj kalifornijskoj vozačkoj dozvoli, osim što mi je na ovoj Randy promijenio ime u Debra Hamby. Prekapala sam po preostalim iskaznicama i dokumentima, dok ih nisam sve raširila po pultu.

Inventar: pet različitih osobnih iskaznica na njegovo ime i tri na moje. Bili smo Hambyjevi ili Johnsonovi. Ja sam se zvala Debra ili Darlene. Putovnica je bila na Darlene Johnson, s istom fotografijom kao na svim ostalim dokumentima. Progutala sam i sasvim razborito razmišljala, poput glasa koji mi je glasno govorio u glavi. On drži da deš ti to hladno prihvatiti. Misli da deš se složiti s time.

Možda misli da si ved posumnjala. Moja neposredna reakcija, čisti obrambeni mehanizam koji me jednostavno spriječio da ne počupam kosu, bila je strašan bijes. Taj kučkin sin zapravo je sam

sebe uvjerio kako du nastaviti s tajnim životom kakav je vodio, kao da to svi ljudi čine, kao da su to neke prozaične male nepromišljenosti poput prepuštanja užicima naših susjeda, ljubavi Felicity Conrad prema Percocets ili avanture Dana Youngblooda. Svi su znali za te poslastice i sve žene u susjedstvu su ih pretresale naslađujući se njima svaki put kad Felicity ili Dan nisu bili nazočni. Takvi pogrešni koraci bili su prihvađeni kao uobičajena cijena za život koji im je na to davao pravo, mirna spokojna površina ispod koje su kružili morski psi. Morski psi, naši susjedi bi se s njima mogli asimilirati.

Ali kad sam počela shvadati kako je Randy o meni imao veoma nisko mišljenje, gledajući u meni tek neku plašljivku koja se nede protiviti, koja de se sa svim tim složiti, sad kad mi je sve to povjerio, kao da me netko udario po ustima. Možda je mislio kako bi me uz malo strpljenja i razjašnjenja mogao navesti da sagledam kako situacija na kraju krajeva nije toliko perverzna i tako grozna kako sam je zamišljala.

Što je zapravo bilo tako loše u tome? Još uvijek nisam znala ništa drugo osim da je moj suprug bio lud za pištoljima, s čitavom hrpom lažnih dokumenata spremljenih u skrovištu iza kude. Nikakav drugi dokaz nisam vidjela.

Vratila sam dokumente natrag u ladicu i rasporedila ih prema sjedanju, što sličnije onome kako sam ih pronašla. Ostao je bio još samo onaj veliki ormar duž zida u stražnjem dijelu šupe. Kad sam mu se približila, onaj crtež koji je bio pričvršćen na dvostrukim vratima postao je jasniji i ponovno sam ostala bez daha. Bio je to jedan od Randyjevih crteža, uvelike sličan onome koji je prikazivao mene, a kojega je nacrtao na našem prvom spojaku, prije stotinu godina. Nepotpun, grubi crtež olovkom, osjenčan. Ali taj je bio crtež dječaka u ranim ili srednjim tinejdžerskim godinama. Dječak je imao beživotnu gljiva frizuru koja mu je podarila aspekt krojačke lutke, nečeg lažnog i izmišljenog; napudene usne s uskim usnicama, bucmašte obraze i naborano čelo, kao daje slika uhvađena u trenutku zbunjenog samopromatranja. A potom oči, pogleda donekle odvradenoga od gledatelja, koje su se smješkale zbog nečega što bi se moglo nazvati očekivanje ili nekim tajnim ali pokvarenim ushitom. Bez boje, nije ih bilo mogude razlikovati od nekoga drugoga para

očiju, osim po tom kobnom izrazu. Nisam ama baš ništa prepoznala u tom dječaku, no čim sam počela razmišljati o tome stigao je odgovor, premda sam se opirala njegovom skrivenom značenju. Vidjela sam ved oči s takvim pogledom; zapravo, vidjela sam ih jučer na svome suprugu. Bio je to njegov tajni izgled, njegova teška pakost, njegova projekcija sebe kao mladida. Potom sam pretpostavila nešto još gore; možda nisam bila u pravu i možda je samo želio da jednoga dana tako izgleda Hayden. Možda je to bio naš sin, nesretna bududa vizija njega zarobljenoga u najmračnijoj sjeni vlastitoga oca.

Polako sam, povlačedi ih prema sebi, otvorila ona dvostruka vrata, i sve se nekako rastvorilo.

3.

Sat vremena potom zastala sam dok sam koračala po dvorištu, mrmlijajući sama za sebe tek da čujem nekakav zvuk, samo da ne bi poludjela. Kad je Todd Cline, policajac i naš stari susjed izišao iz šupe u kojoj se zadržao samo nekoliko trenutaka, rekao je: — Moram nazvati po pojačanje. Bit de mi potreban nalog za to.

- Ne možeš - rekla sam. — Znaš da je Hayden s njim. Obedao si. Pokušao se obzirno osmjehnuti, ali bio je to blijedi pokušaj.

Policajac veteran, potresen. — Podilazio sam ti dok nisam uspio shvatiti o čemu govoriš. Dakle, Nina, ovo je nešto što moramo rješavati odmah.

Jedva se sjedam kako sam izišla iz Randyjevoga ormara. U početku sam posrtala a potom potrčala preko stražnjega dvorišta do kude. Mogla sam nejasno prizvati u sjedanje sliku sebe koja prelistava crkveni imenik, sve dok nisam našla njegov broj. Sto sam mu rekla? Toga se uopde nisam mogla sjetiti, samo toga da mi je odlanulo što je bio doma. Čini mi se da mi je rekao nešto o tome kako cijela obitelj obično odlazi na nedjeljni ručak, koji su danas preskočili zato što je jednu od njegovih kderi bolio trbuh.

Ono čekanje između trenutka kad sam spustila slušalicu i njegovoga dolaska ostalo mi je kristalno jasno u sjedanju. Bilo je to najgorih dvadeset minuta u mom životu, sve do toga trenutka.

Cline je trenutak duboko razmišljao i dodao: — Ne znam što bih ti rekao, Nina. Učinit demo sve što je u našoj modi da zaštitimo

Haydena, ali prije svega moramo locirati Randyja i dobiti što je mogude više policajaca. Možeš li ga nazvati, doznati gdje je?

- Mogu ga nazvati, ali nedemo znati govori li istinu. Koliko je meni poznato, mogao bi nas i sad promatrati.

- Ta misao je i meni prošla kroz glavu — priznao je Cline. Uzeo me pod ruku i poveo prema kudi, ostavljajući vrata spremišta otvorena. — Gle, ja ovo zbilja moram prijaviti.

Objasniću ti situaciju svome šefu i uključiti demo još neke ljude.

Stajala sam, doslovno osjedajući da ću se srušiti, kao da će svako vezivno tkivo u mom tijelu iskočiti iz svojih sidrišta te da ću se svesti na hrpu drhtavih crijeva na svom lijepo pometenom i ulaštenom kuhinjskom podu. Cline je svojim mobitelom nazvao postaju, govoreći nešto užurbano. Nakon trenutak, dva zamolio me da nazovem Randyja. — Treba mi tvoje dopuštenje za pradenje poziva. Ako je na mobitelu, mogli bismo ga barem otprilike locirati. Misliš da bi mogla razgovarati s njim a da mu ne daš do znanja da sam tu? — upitao je ozbiljno. — Moram biti siguran da to možeš učiniti.

Nisam bila baš posve sigurna, ali morala sam doznati gdje je Hayden... ni na što drugo nisam mogla misliti. Nazvala sam s kudnog telefona i Randy se javio na drugu zvonjavu. Cline se približio mom uhu, a ja sam malo odmaknula telefon kao bi ga i on mogao čuti.

Randy je zvučao kao da se osmjehuje. — Gdje ste, dečki? — Glas mi je bio nevjerojatno postojan.

— Čuj, bududi da je park blizu naše kude bio ograđen policijskim trakama i svim tim, odveo sam Haydena u Wesley Park, tamo blizu City Centera. Znaš na koji mislim? — Hladnokrvan i raspoložen, kao da nikada nije ostavio ključ i kao da nije držao našega sina kao adut za nagodbu.

— Bila sam tamo par puta. — Osjedala sam stezanje u grlu i brzo progutala. — I, kako je maleni?

— Dobro. Sjedi tu na sjedalu pokraj mene.

— Znači krenuli ste iz parka?

— U automobilu smo. Želiš li da dođemo kudi, Nina?

Na trenutak ga nisam shvatila. Tod Cline je podizao svoj mobitel i vrteći kažiprstom davao mi znak da nastavim. Improvizirala sam. —

Mislim da sam spremna na razgovor, ako si na to mislio.

— Odavno želim popričati s tobom, lutko.

Prinijela sam ruku čelu, osjedajući ljepljive graške znoja. - Misliš da bi mogla imati povjerenja u mene?

Stanka je potrajala duže nego što mi se svidjelo, ali Cline mi je sad dao OK znak. Randy je rekao: — To je nešto važno, nisam još posve siguran da razumiješ.

— Znam samo da želim da se vas dvojica vratite — rekla sam.

— Za četrdeset pet minuta.

— Tako dugo?

Brzo demo. Još nešto, lutko. Hvala. — Prekinuo je vezu.

Odložila sam telefon i rekla: — O, Bože, ubit de Haydena, nede li? Todd Cline me nespretno potapkao po ramenu. - Mislim da nede. U stožeru su rekli kako su mu uhvatili signal te da je otprilike pola sata udaljen. Nije baš u City Centeru, ali dovoljno je daleko da se možemo pripremiti. Idem van dočekati ostale. Stat du tamo gdje me možeš vidjeti i redi demo ti kako mislimo da bi se trebala ponašati prije nego se on pojavi. — Prodi demo scenarij. U redu?

Kimnula sam, rasplidudi se u svakom smislu te riječi.

Ponovno me dotaknuo. Ovaj put da me smiri. Naslonio me uz pult i rekao: — Dobro si učinila kad si me nazvala. Možda si nekome spasila život, možda čak više od jednoga.

— Bio si unutra — konstatirala sam, ne uspijevajući se suzdržati da ga čvrsto ne uhvatim za košulju. Trebalo mi je tjelesno uporište. — Je li to ono što sam pomislila da je? U onoj Petrijevoj zdjelici, čemu li ved?

Oklijevao je, a potom kimnuo. — Izgledale su kao one koje sam vidio. Uvijek je to teško redi, kad nisu povezane s ostalim.

Zadržala sam samo kratke odbleske slike. Ako sam se pokušala usredotočiti na njih, što zasigurno nisam željela, no nisam si mogla pomodi jer su mi se misli protiv moje volje vradale na to, vidjela sam samo dijelove i nisam imala osjedaj cjeline. Sjedala sam se crteža dječaka tinejdžera. Sjedala sam se sebe kako otvaram ormar. U njemu je bio zaslon računala, ugašen i prazan, i tipkovnica na polici koja se izvlačila. Unutrašnjost zidova ormara bila je oblijepljena fotografijama u boji: katkad su na njima bili izdvojeni dijelovi lica ili tijela... rasječena brada, nečiji krvavi zubi, istegnut i ogoljen mišid.

Ostale fotografije prikazivale su prizore koji su se činili namještenima, gotovo poput slika dojmljivih scena koje dugo ostaju u sjedanju; raskomadana tijela i razvučeno meso na ulaštenom podu od bjelogoričnoga drveta, na namočenim plahtama. Bile su poput slika u pravim krimidima koje sam čitala dok sam bila u drugom stanju, osim što nijedan njihov dio nije bio nejasan ni zamuden. Ovaj put sam vidjela lica povezana s raskomadanim tijelom. Prazne očne duplje. Očne duplje u koje su bili umetnuti predmeti tamo gdje su nekada bile oči; glatke geode,* kocke okrenute na šesticu, sitne grančice, bila je čak jedna na kojoj se činilo da zametak nekakvoga cvijeta niče na mjestu na kojemu je nekada bila zjenica.

Kad sam uzmičudi udarila u stolac za ljuljanje umalo sam vrisnula. Shvatila sam da držim ruku preko usana. Uvijek sam mislila kako je to nedvojbeno teatralna gesta, nešto što ** geoda — komad stijene koji u sebi sadrži šupljinu okruženu mineralima kristala, ali ima i onih bez šupljine u sebi.*

se viđa samo u filmovima, ali tamo u spremištu shvatila sam kako sam to učinila protiv svoje volje, kao daje moje tijelo pokušavalo spriječiti da udahnem nešto, nešto zagađeno, što možda i nije u tom trenu smrtonosno, ali što de me zasigurno osuditi na život u karanteni. Izvana je dopirala kakofonija ptičje graje, kao da su postale divlje i čepušale jedna drugu, oštrim svinutim kandžama čupale perje i kljunove, i male crne ptičje oči. Slamale krila. Nakon što sam sklonila stolac u stranu pošla sam prema vratima i potrčala. Morala sam do telefona. Morala sam nekoga nazvati.

Jer nije bila riječ samo o fotografijama. Iza računala je bila plitka staklena posuda, možda nešto manje od desetak centimetara duboka, dopola napunjena nekakvom mliječnom tekudinom. Par hemostata* od nehrdajudega čelika bili su prislonjeni uz rub. U štipaljci, nasred posude, bila je kugla veličine ping pong loptice, biserna, s puknutom kapilarom. Tkivo je nabreknulo na mjestu gdje gaje čelik stezao i curilo je nešto gusto, poput nečega što ste mogli vidjeti u bjelanjku jajeta. Prepoznala sam to čim sam ga ugledala, premda nikada prije nisam vidjela ništa slično. Misli su mi brzo prenosile podatke. To je ljudsko oko usred čega li ved ne; o Bože, pa to je neka vrsta konzervansa. Na drugoj strani posude, sučelice hemostatima, ravnotežu je održavao X acto nož. Vidjela sam male

tanke kriške odrezane i odložene na jednu stranu gornje plohe stola, kao da gaje rašlanio.

Todd Cline me sad pogledao i ponovno kimnuo. - Želi da bude uhvađen, Nina. Takvi tipovi to na kraju učine, slome se i potrebna im je zadovoljština ili javno priznanje za ono što sami smatraju nadljudskim postignudem. Prije * *hemostat — kirurški instrument kojim se zaustavlja krvarenje.*

nekoliko godina o tome je s nama razgovarao stručnjak, nakon onoga što se dogodilo s Renaultovima.

Ponašala sam se kao da ga nisam shvatila. Oglušila sam se i pretvorila u kudanicu iz predgrađa. — Takvi tipovi? Isuse, Todd, pa sjedimo pokraj tebe u crkvi.

— Žao mi je — rekao je. — Ali prema onome što je tamo u tome spremištu... Nije mu se dogodio iznenadan slom živaca.

Bio je u pravu.

Otišao je i ostavio me u mojoj kuhinji sa spoznajom da je u pravu i da se to ved iznimno dugo događa, možda cijeli Randyjev život. Nedvojbeno vedinu života koji je proživio sa mnom. A potom ono što je Cline spomenuo, na što sam ja skrenula s teme. Znala sam daje to vidio i bila svjesna proklete pojedinosti koju čini se nisam mogla ne vidjeti. Jedna od fotografija na zidu, ona koja je bila pričvršđena pri vrhu, bila je u razini očiju onome tko je sjedio za računalom i posjedivao Bog zna koje sve ne Internet stranice. Bila je to slika maloga dječaka čiji je vrat bio zakrenut pod nemogudim kutom dok je ležao među suhim lišđem na neopisivo blatnjavom komadu zemlje negdje u nekoj zabiti. To bezoko piljenje, taj zauvijek utišān vrisak, lice Tylera Renaulta.

PETNAESTO POGLAVLJE

Bila su dva sata i pet minuta kad je Randy tog popodneva parkirao na našem kolnom prilazu. Stajala sam na ulaznom trijemu, čekajući, nastojedi ostati pribrana sve dok se ne uspijem dočepati Haydena. S mjesta na kojemu sam stajala mogla sam iz naše slijepe ulice vidjeti sve tamo do Maple Avenue, glavne arterije koja je iz našega susjedstva vodila prema gradu. Tjeskobno sam motrila raskrižje, koračajući, uvjerenā sve do samoga trenutka kad se njegov automobil pojavio da se on više nikada nede vratiti. Da više nikada nedu vidjeti svog sina.

Da du sve to sama morati podnijeti.

Niz cijelu ulicu prevladavao je osjedaj lijenoga ljetnoga dana: dvije kude niže Tony i Sheila Johnson sjedili su na svojoj terasi s bočne strane kude. Sheila je čitala nekakav časopis, dok je Tony blebetao na bežični telefon. Sučelice njima Betsy Morrison je budno motrila na svog malodobnog sina koji se brčkao u dječjem bazenu. Max Flores je gurao kosilicu, bio je bez košulje i njegova dlakava leda poslužila su kao meta ljepljivoj travi i komarcima. Todd Cline je svoj automobil poveo nekoliko prilaza dalje niz ulicu i parkirao uz pločnik. Kad sam pogledala u SUV nisam mu mogla vidjeti ni traga, ali znala sam da je tamo. Zavladao je nesvjesno, osim u mojoj glavi, gdje je to predugo razmatrano.

Cline me savjetovao da iz garaže izvezem svoj Accord, parkiram ga nasred prilaza te ga na taj način učinkovito prepriječim. Randy se dovezao, stao iza moga automobila i ugasio motor na svom BMWu. Čula sam ga kako poteže ručnu. Ved sam prelazila preko dvorišta kredudi mu u susret.

Otvorio je vrata i upitno pogledao kako sam se to parkirala.

— Mislila sam ga oprati — brzo sam se snašla. — Drhtanje se osjedalo u svakoj riječi.

Na njegovom licu se sve dotad nakratko mogao zapaziti izraz neobičnoga novoga povjerenja, zbog čega sam se osjedala kao da me netko udario posred prsa. Ali čim se zagledao u moje oči izraz mu se promijenio u razočaranost; potišten prijekoran pogled koji je govorio kako je više očekivao od mene. Stajao je nepokretno dok sam otvarala stražnja vrata BMWa. Hayden je sjedio privezan u dječjoj sjedalici i sretno mahao rukama kad sam se sagnula i zavirila unutra.

Potekle su vrude suze koje nisam mogla kontrolirati dok sam se borila s remenjem, sve dok ga nisam oslobodila i držala u naručju.

Kad sam se pojavila Randy se još tu motao, zadržavajući se nadohvat ruke. Ruke su mu visjele niz tijelo, šake stisnute. Kad je ugledao moje suze, upitao je: — Jesi li zbilja mislila da bih mu mogao nauditi?

Ved sam uzmicala, kredudi se prema kudi, ne skidajući pogleda s njega. Randyjevo lice se smračilo. Pošao je za mnom.

Zalupila su se vrata još jednog automobila, tamo niže u ulici. Todd Cline, dvadeset metara udaljen kad je izišao iz automobila, zazvao je Randyja po imenu.

Moj suprug se okrenuo i ugledao policajca kako dolazi. Cline je posve neskriveno nosio službeni pištolj na remenu. — Hej, Randy, mogu li popričati s tobom?

Zaledila sam se promatrajudi kako Cline smanjuje razdaljinu.

Prošaptala sam u uho svog sinčida, u to mekano dragocjeno malo uho koje još nije moglo razaznati da mu govorim kako de sve biti u redu. Mama je tu, mama de ga zaštititi. Poljubila sam ga u glavu i zagladila mu kosu. Znao je da se nešto događa jer je počeo cviliti i plakati.

Gume su zaškripale na završetku naše ceste, tamo na križanju s Maple Avenue. Tri policijske ophodnje, jedna za drugom, samo ih je blatobran dijelio, žurno su se primicale prema našoj kudi. Betsy Morrison je ustala i izišla van na pločnik vidjeti što je. Sheila Johnson je dograbila supruga za lakat i pokazala mu. Randy, koji se osvrnuo kad ga je Cline zazvao imenom, sad se okrenuo natrag pogledati me. Rekao je, s tako golemom i nedokučivom tugom u glasu daje na trenutak izgledalo kao da smo ponovno tamo u njegovom stanu, kao na samom početku, dok sam se onesvješdivala od romantike, tajni i svih ostalih laži: — Nina, mislio sam da bismo napokon mogli ponovno nešto dijeliti.

Na sebi je imao one vredaste žudkastosmede kratke hlače kakve su gotovo svi muškarci njegovih godina nosili ljeti. Imale su veoma duboke džepove u koje je moglo stati sve i svašta. Desnom rukom krenuo je u prednji džep i zapazila sam kako nešto preteže na toj strani njegovih kratkih hlača.

Pokazala sam i povikala Clineu. — Ima pištolj.

Cline je izvukao oružje kad se Randy okrenuo prema njemu.

Uistinu je posezao za pištoljem, kliznim automatik modelom compact 44 koji je nosio u automobilu, ali otonac je zapeo u postavi džepa.

Nikada ga nije izvukao. Cline mu nije povikao da ga odbaci, nije naredio »ruke uvis«, ništa slično. Samo je dvaput pucao u Randyja. Randy se trgnuo na mjestu, dok je desnom rukom i dalje prtljao napipavajudi po kratkim hlačama. Spustio je pogled do mjesta na

kojemu je krv u trenu natopila prednjicu njegove košulje i potom se izvrnuo na stranu u travu. Čula sam ga kako hropde. Cline se primaknuo i stao mu na lijevu ruku, a potom se sagnuo i izvrtao mu desnu ruku, sve dok je nije izvukao iz džepa. Vozila iz policijske ophodnje su se zaustavila, privremeno obustavivši napad. Policajci su se jatili. Čula sam jednoga od njih kako na svoj radioprijamnik ponavlja: — Došlo je do pucnjave, pošaljite hitnu. — Činilo se da Randy nije sposoban govoriti, naprotiv, samo je prkosno piljio u njih dok su mu krvavi mjehuridi izlazili iz nosa i usana. Jedan policajac mu je iz džepa izvadio pištolj i brzo se povukao držedi oružje za cijev.

Max Flores je nastavljao kositi svoje dvorište. Kosio je otkos u suprotnom smjeru i tek sad je njegova supruga izišla iz kude i upozorila ga na sukob koji se odvijao iza njega. Kosilica se utišala i konačno su svi buljili.

Shvatila sam da vrištim. Jedan od policajaca je prišao, uzeo me za ruku i uveo u našu kudu. Bila sam histerična i čvrsto stiskala Haydena, tako da gaje na kraju policajac morao osloboditi moga stiska. — Ugušit dete ga — ponavljao je što je ljubaznije mogao, ali ja sam uporno uzmicala kad je posezao prema nama. Konačno sam popustila i stajala nijemo; zureći kroz prozor koji je gledao na ulicu, dok se sve više i više ljudi pojavljivalo, redovito okupljanje vjernika na našem travnjaku, uniformirani policajci i oni u civilu za koje sam pretpostavila da su nekakvi istražitelji. Ubrzo se stvorila takva gužva da sam Randyja izgubila uz vida. Oni koji su tek stizali tapkali su Todda Clinea po ramenu i pitali gaje li dobro. Čula sam Randyjev grozan kašalj. Vozilo hitne pomodi zavijalo je u daljini, ali imala sam osjedaj kako se svi nadaju da pomodno liječničko osoblje nede stidi na vrijeme da ga spasi. Ne znam čemu sam se ja nadala.

Ali stigli su na vrijeme.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

1.

Ostatak tjedna, nakon ručka na kojemu sam se našla s Duaneom i Carolyn, protekao je u tišini. Do srijede moje ime se nijednom nije našlo u novinama ni spomenulo na TVu, još od vikenda. Posljednji put spomenuto je u jednom članku u nedjeljnom izdanju dnevnih novina News and Observer, koje su se uglavnom usredotočile na

ponavljanje vremenskoga tijeka Randyjevih zločina, uhidenje i suđenje, uz odabir još nekolicine Pritchettovih insinuacija. U članku su bile navedene riječi tužitelja koji je mog bivšeg supruga prije šest godina osudio na smrtnu kaznu, kako njegov ured nikada nije pokazivao zanimanje za mene, niti je u međuvremenu nakon toga čuo bilo što što bi ga moglo navesti da posumnja u moju umiješanost.

Novinar je stupio u kontakt s nekolicinom članova obitelji Randyjevih žrtava, ali svi su odbili dati bilo kakvu izjavu. Jedino su rekli kako prošlost žele ostaviti iza sebe.

Baš kao i svi mi ostali. Činilo se daje samo Pritchett zatočen u začaranom krugu svoje tuge i znala sam da nema ničega u mojoj modi čime bih mu kao melemom mogla ublažiti taj nemir.

Vjerojatno sam se trebala vratiti u tvrtku Data Managers, ali u to sam vrijeme na to gledala kao na zaslužen odmor pa sam se zadržavala kod kude, čitala časopise i pospremala. Bilo je prazno bez Haydena. Svaki dan gledala sam kako kazaljka sata sporo prolazi preko podneva i beskonačno se vuče još nekoliko sati, sve do trenutka kad je bilo vrijeme pokupiti Haydena iz škole nakon produžne nastave.

U srijedu, nakon kasnoga ručka, počela sam usisavati u prizemlju. Namjeravala sam usisati još dnevni boravak i predsoblje, a potom se okupati i otidi po svog mališana. Ali kad sam isključila usisavač začula sam vani buku, u kasno popodne koje se bližilo ranom zimskom predvečerju. Sirene, višetonski prodorni zvukovi koji su se pojačavali i stišavali nedaleko. Nakratko sam se zapitala nije li kakav zastoj na autocesti 140. Potom sam čula glas s televizije koju sam, dok sam usisavala, ostavila uključenu u radnoj sobi.

Samu sam sebe uvjeravala da sam pogrešno čula.

Kad sam ušla u radnu sobu, ved sam se tresla. Natpis — NAJNOVIJE VIJESTI promicao je pri dnu zaslona. Uzela sam daljinski i pojačala ton. Prebacili su se s mrke voditeljice u studiju na prizor zbog kojega sam osjetila kako gubim tlo pod nogama. Bio je to snimak iz širokoga kuta snimljen iz novinarskoga helikoptera koji je lebdio iznad terena Obrazovnoga centra u Caryju. Prepoznala sam te kose strukture, zgradu gimnastičke dvorane i igralište. Nekoliko

policijskih vozila s rotirajućim svjetlima bilo je slučajno parkirano ispred zgrade desno od administrativnih ureda.

— Još uvijek pristižu podaci u News Channel Eleven — govorio je glas — ali za one koji su nam se tek sad priključili, policija iz Caryja potvrđuje smrt barem jedne osobe u kampusu Obrazovnoga centa Cary. Riječ je o osnovnoj školi, nedaleko Davis Drivea. Policajci nam sad dojavljaju da je danas vedina učenika ved bila otišla svojim kudama kad se taj incident dogodio i mole roditelje da ih prestanu nazivati, osim ako zbog nekoga razloga vjeruju kako bi njihova djeca još uvijek mogla biti u školi na izvannastavnim aktivnostima ili nečem sličnom. Telefonske linije u školi su preopteređene i roditeljima se savjetuje da nazovu policijski odsjek u Caryju ako imaju neka dodatna...

Dosta sam čula. Dograbila sam torbu sa stolidom i potrčala prema natkrivenoj garaži. Vrata garaže su se otvarala i dok sam prtljala s automobilskim ključevima iza mene se snažno oglasilo tupo zavijanje sirene. Zvuk je bio nenadan i oštar te mi je srce umalo probilo prsni koš. Kad sam se okrenula, vozilo policijske ophodnje parkiralo se uz rubnik na kraju prilaza.

Policajac je izvirio kroz prozor. - Gos'đo? Gospodična Leigh Wren?

— Je li sve u redu s mojim sinom?

Policajac je izišao i otvorio mi stražnja vrata, propuštajući me da uđem. — Gos'đo, zamolili su nas da vas dovedemo u školu. Nemamo zasad drugih dodatnih informacija osim te, ali uvjeren sam kako de vam sve objasniti čim tamo stignemo.

2.

Neprestano sam ih požurivala. Koristili su se sirenom i svjetlima.

Trubili su provirujući se pokraj ostalih automobila koji su se sklanjali uz rub ceste. Do kampusa smo stigli za nešto više od četiri minute, ali doimalo se satima. Dovoljno dugo da s mobitela nazovem Roweove. Činila sam to samo zato da s nekim razgovaram, da s nečim zaokupim misli i odbacim očiti zaključak.

Duane se javio na drugo zvonjenje. — Hej, Nina, danas smo zapravo u tvojoj blizini. Morao sam dati iskaz pod zakletvom na sudu u Raleighu, u vezi jedne brakorazvodne parnice. Jesi li možda još razmišljala o onome što smo ti rekli u vezi prisiljavanja Pritchetta da se izjasni.

- Nešto se događa u Haydenovoj školi. Na TVu je, i policija me sad tamo vozi, ali ne žele mi reći što se dogodilo s njim. - Shvatila sam da govorim smireno. Trebala sam vrištati, ukenjati se, ali ja sam, naprotiv, osjedala iznimnu hladnodu, hladni spokoj, kao da mi je srce usporilo na jedan otkucaj po minuti. Poput iznenadne hibernacije, kao da sam svijet mogla gledati kroz otvor svoje špilje, dok su se vani događaji odvijali izvan moje volje i kontrole.

Duane me pitao za smjer i monotono sam mu objasnila. Mogla sam ga čuti kako na drugoj strani veze glasno pucketa prstima. Zamišljala sam zabrinuto Carolynino lice dok sjedi pokraj njega. - Molim te požuri — rekla sam i prekinula vezu.

Trenutak potom stigli smo do škole. Vozač se probijao između vozila poredanih u krug. Parkirao je, a ja sam počela povlačiti ručku na vratima, no nisu se dala otvoriti.

U trenu mi je sinulo da sam na stražnjem sjedalu policijskoga vozila.

Policajac koji je sjedio na mjestu suvozača otvorio mi je vrata i sklonio mi se s puta. Među gomilom okupljenih policajaca ugledala sam Beasleya ispred ulaza u zgradu s učionicama, na mojoj lijevoj strani, onog oko kojega sam vidjela da su se sjatili u televizijskome izvješđu. Krenula sam ravno do zamjenika ravnatelja. Policajci koji su me dovezli išli su tik iza mene, nekoliko puta ponavljajući: — Molimo vas, gos'do, pričekajte — prije nego su odustali.

Čim me ugledao Beasley je počeo s tim kako mu je žao. Postojala je prijetnja da će se svijet smračiti i nastojala sam ostati prisebna. — Gdje je Hayden? — upitala sam, i po licima koja su me okruživala znala da je to zvučalo kao vrisak. Čula sam kako netko govori »to mu je majka« i pomislila kako bih mogla poludjeti stojedi tamo. Muškarac u žudkastosmedim platnenim hlačama i kravati uzeo me čvrsto za ruku i poveo prema administrativnoj zgradi.

— Hode li mi molim vas netko odgovoriti — preklinjala sam.

Muškarac koji me držao za lakat predstavio se kao istražitelj Justin Matthews. Bio je mlad i izgledao je čio. Njegovi sijedi zalisci služili su kao jedini pokazatelj daje imao i drugih iskustava, koja nisu bila samo simulacije na računalima. U drugim okolnostima možda bih ga smatrala privlačnim.

— Gospodična Wren, jedini način na koji vam to možemo priopćiti jest jednostavno vam reći. Vašega sina su oteli. Dosad nepoznat

napadač upao je u učionicu u kojoj je u to vrijeme bio Hayden, ubio učiteljicu koja je tad bila s njim, nakon čega je napustio prostorije, s vašim sinom. Ne znamo je li napadač imao kakve pomagače, ali dobili smo opis vozila dok su napuštali poprište. Dva svjedoka vidjela su noviji model mini kombija bež ili prijavobijele boje kako odlazi iz kampusa. Zvuči li vam to poput nekog vama poznatoga vozila?

Polovina roditelja iz Caryja vozila je automobile slične tom opisu.

Odmahnula sam glavom.

— Otet je. — Nije mi imalo nikakvoga smisla. Mathews je nastavio. - Ved smo izdali nalog za žutim znakom upozorenja*, s fotografijom iz njegovoga godišnjaka, ali trebat de nam još neke dodatne pojedinosti. Možete li nam pomodi u tome?

— Otet — ponovila sam. Činilo se da ne mogu dodi do daha. Svijet se pretvorio u kaleidoskop.

Sljedede čega se sjedam bilo je da su me spustili na stolac u Beasleyevome uredu, isti onaj stolac koji mi je prošloga tjedna Rachel Dutton ljubazno ustupila tijekom našeg improviziranoga razgovora. Matthews i još jedan policajac držali su me za ruke. Matthews je tom tipu naredio da ode po pomodno medicinsko osoblje. — Šok — rekao je tiho.

— Dobro mi je - rekla sam. Zatreptala sam i prostorija se izoštrila; računalo na Beasleyevome stolu, njegove lončanice, njegova uokvirena fotografija iz dana dok je bio trener. Nesmiljeno sam piljila u Matthews, uporno, pokušavajući mu dokazati da sam pribrana. — Što želite znati? Kako mogu pomodi?

Izvadio je blok i kemijsku. Još jedan par policajaca nagurao se u prostoriju voditi bilješke. Jedan od njih neprestano je izlazio do recepcije i govorio u radioprijamnik koji je držao u ruci, ponavljajući sve što sam rekla otpremniku na * *AMBER alert - kratica za America's Missing: Broadcast Emergency Response* drugoj strani žice. Bilo mi je poznato što znači žuti znak za upozorenje. Bili su to oni veliki znakovi na golemim plakatima uz cestu na kojima su bili navedeni tjelesni statistički podaci, odjeda i registracijski broj.

Ni u snu nisam mogla povjerovati da se takvo što događa.

Pitali su me što je tog jutra Hayden odjenuo kad je krenuo u školu.

Opisala sam njegove plave traperice, tenisice i svijetlosmeđi gornji dio trenirke. Pitali su me ima li kakve ožiljke. Rekla sam im za

neznatni gubitak boje koji mu je ostao ispod brade, duž lijeve strane, od pada na bazenu prošle godine. Odjednom sam jasno zamislila mrtvozornika koji s dva prsta u plastičnim rukavicama traži taj ožiljak. Reakcija je uslijedila brzo i nezaustavljivo. Okrenula sam se i povratila u Beasleyev koš za smeđe. Grčevi su brzo prošli i zavukla sam ruku u torbicu tražedi tvrde bombone od mentola. Nakon što sam zagrizla u jedan, pružila sam limenku policajcima. Oprezno su me motrili kad sam se obratila Matthewsu: — Dobro sam. Molim vas nastavite. Želim na svaki način pomodi.

Matthews je upitao mogu li se sjetiti nekoga tko bi posebno mogao nauditi meni, mojemu sinu ili njegovoj učiteljici.

Napokon mi je sinulo da su govorili o njoj.

— Gospodična Dutton? O, ne.

Matthews je ispraznio prostoriju. Kad su ostali policajci otišli zatvorio je vrata i rekao: — Pratim priču o vama u novinama. Imamo ved ljude koji de stupiti u kontakt s vlastima u Kaliforniji provjeriti ima li vaš suprug kakve veze s tim. Mislite da bi mogao imati?

— Možda. Osim što je u jebenom zatvorskom bloku na smrt osuđenih pa ne znam kako bi...

— A Charles Pritchett?

Slegnula sam ramenima. — On me mrzi. Ali ne vjerujem da bi bio toliko lud, bi li? Svi znaju da mi pokušava nauditi. Bilo bi to posve očito. Čini mi se djetinjastim osvetoljubivim čovjekom, ali ne znam znači li to da je za takvo što sposoban.

— Djetinjast i osvetoljubiv riječi su kojima se može opisati vedina zločinaca s kojima se bavim — rekao je Matthews jednoličnim glasom. — Posebice oni nasilni. Zna li gdje gospodin Pritchett obitava?

— Znaju moji privatni istražitelji... zapravo njegovi privatni istražitelji — objasnila sam Matthewsu tko su Duane i Carolyn. Dok sam ga opskrbljivala podacima čula sam Duaneov glas koji je dopirao s područja recepcije. Razgovarao je s policajcima pokušavajući doznati gdje sam. Zamolila sam Matthewsda da ga pusti da ude.

Bila je tu i Carolyn. Matthews ih je pozvao da uđu i stala sam ustranu dok me Carolyn grlila. Matthews je rekao: — Gospodična Wren kaže da biste vi mogli znati gdje možemo nadi Charlesa Pritchetta. Možemo zvati hotele, ali držim da bi ovo moglo biti brže...

— U Hiltonu, u Raleighu — rekla je Carolyn. Iz torbice je izvadila nekoliko komada papira koje je pružila Matthews. — To je sažetak onoga što bismo vam mogli reći o njemu. Napisala sam to dok smo dolazili ovamo pa du vam možda morati prevesti neke od svojih škrabotina. — Mislite li da bi on u sve to mogao biti umiješan?

Matthews je glavom pokazao prema meni. — Čini se da gospodična Wren u to ne vjeruje. Ali mi demo svakako htjeti porazgovarati s njim. — Odmjerio je Duanea. — Imate nekoga iskustva u provođenju zakona, gospodine Rowe?

— Četrnaest godina. Šest u Baltimoru, a ostalih osam u Virginiji.

— Vidite li vi Pritchetta kao mogućnost?

— Možete li me upoznati sa svim što se zapravo dogodilo? Ne želim nikoga nagaziti, ali to bi pomoglo, s obzirom na ono što istražujemo za Ninu tijekom nekoliko proteklih tjedana.

Matthews nije reagirao na tu zamisao. — Gospodična Wren mi je objasnila kako ste je našli, radedi za Pritchetta, poslije čega ste, nakon što je on izišao u javnost, došli i ponudili joj svoje usluge samo zato što ste dobrog srca...

— Ni ja u to ne bih povjerovao — priznao je Duane. — Dopustite mi da vam dam neke telefonske brojeve zbog preporuke.

Prvi put sam shvatila da Matthews Roweove promatra sumnjičavo. Umalo sam mu povikala: Ali oni nam pokušavaju pomodi! Jebemti, što to radiš? Prestani nas zapitkivati ta glupa pitanja, pusti nas odavde i NAĐI MOG SINA! Mog sirotog Haydena, o, Bože, sigurno je jako prestrašen. Počela sam se tresti i Carolyn je zamolila muškarce da nas malo ostave nasamo.

Drhtanje je prošlo brže nego što sam mislila da može. Carolyn je izvadila pakiranje papirnatih maramica koje je našla prebirudi po Beasleyevim ladicama, ali ja još zapravo nisam uistinu plakala. Rekla sam joj: - Ako mu se što dogodi, nedu to modi izdržati.

Nije mi nudila nikakvu lažnu utjehu. Samo je rekla: — Znam. Matthews se za nekoliko trenutaka vratio u ured s Duaneom, Thomasom Beasleyem i još jednim policajcem u uniformi koji je išao za njima. Rekao je: — Gos'đo, ako vi nemate ništa protiv da u istragu uključimo Roweove, nemam ni ja. Mogu se poslužiti njihovim iskustvom.

— Voljela bih da su tu.

— U redu. Gospodine Beasley, možete li nam ponovno uključiti snimku nadzorne kamere? Možda de gospodični Wren sinuti nešto kad vidi počinitelja.

— Imate to snimljeno na vrpci? — Bila sam užasnuta. — Umalo me do gola skinuo zaštitar kad sam prošli tjedan bila tu na razgovoru kod gospodina Beasleya. Kako je netko ušao u učionicu?

Beasley se doimao fizički bolestan. — Zaštitari su u kampusu samo tijekom redovite nastave.

Lica svih nazočnih bila su ravnodušna, kao daje ta zbrka bila samo zbog ekonomiziranja novčanim sredstvima. Alija sam znala. Sjetila sam se kako su se još nedavno svi bojali same djece. Naše vlastite djece.

3.

Beasley je trenutak tipkao po svom računalu, a potom okrenuo zaslon kako bismo svi mogli vidjeti. Shvatila sam da držim ruku preko usana i sklonila sam je snagom volje. Carolyn je upitala Matthews a trebam li ja to zbilja vidjeti.

— To ovisi o njoj — odgovorio je istražitelj. — Ali to je samo kamera u hodniku. Nema snimke iz učionice u kojoj se to odvijalo.

Carolyn me ipak držala za ruku dok smo gledale. Svi smo se okupili oko stola zamjenika ravnatelja, piljedi zamišljeno. Ruke su užurbano gladile brade i čulo se prilično komešanje. Beasley i Matthews su ved prije vidjeli snimku dok smo mi ostali imali onaj osjedaj mučnine u želucu koji se uvijek uvuče kad se gleda rasplet nekog takvog događaja. Slike Columbine, onoga krvavoga djeteta koje je palo s prozora; uspaničeni ljudi na postaji podzemne željeznice, trenutačni pad zrakoplova. Nekakav nezatno daleki dio mene shvatio je kako de se ta snimka prije ili poslije vjerojatno pojaviti na Internetu te da de je vidjeti bolesnici, ponovno premotavati i gledati, ne zato da bi pomogli mome sinu, ved da bi se neizravno naslađivali. Ono što u jednima izaziva gađenje, u drugima izaziva euforiju.

Snimano je sa stropa u hodniku. Kamera je bila smještena iznad vrata koja su vodila van na školsko dvorište. Pružala je paraboličan i donekle izobličen pogled na nizove ormarida s obje strane hodnika, koje su na mahove prekidala vrata koja su vodila u učionice. Beasley je potapkao po ekranu i rekao da se Rachel

Dutton koristila tredom prostorijom na lijevoj strani za održavanje satova nakon redovne nastave. Hayden je toga dana bio jedini učenik s njom.

Jedna osoba ušla je u hodnik i prošla ispod kamere u 3:29 poslijepodne prema pokazatelju koji je otkucavao u donjem lijevom kutu ekrana. Shvatila sam činjenicu da je osoba koju vidim na ekranu u tom trenutku negdje s mojim djetetom, koje mu služi poput taoca. Zbilja to nisam mogla podnijeti.

Kao ni činjenicu da je to točno samo ako je Hayden još uopde živ. Muškarac je bio izrazito mršav. Traperice su mu bile čvrsto pritegnute oko pojasa, ali vredaste oko koljena. Nosio je gornji dio trenirke s kapuljačom navučenom preko glave. Lice mu je bilo zaklonjeno od kamere dok se udaljavao od nje, provjeravajući vrata sve dok nije stigao do onih tredih na lijevoj strani. Nosio je naprtnjaču koja se doimala teškom. Matthews me upitao vidim li nešto što bi mi bilo poznato, ali odgovorila sam da ne vidim.

Ubojica je najprije nježno otvorio vrata, a potom brzo zamaknuo unutra i zatvorio ih za sobom. U hodniku je i dalje bilo tiho i ništa se nije micalo. Beasley je kliknuo mišem i počeo premotavati snimku prema naprijed, dok su se minute velikom brzinom povedavale u kutu.

- Koliko dugo se zadržao unutra? — upitao je Duane.

- Šesnaest minuta - odgovorio je Matthews. - Stoje zapravo prilično brzo obavljen posao, s obzirom na to da ih je trebao oboje zavezati, a potom učiniti to što je učinio učiteljici.

- Što je učinio? — upitala sam, i svi su odvratili pogled od mene.

— Na učiteljicu mislim.

Prema pogledu koji su izmijenili Matthews i njegovi policajci bilo je očito da mi to nitko nije želio reći. Beasley se jednom rukom držao za glavu i bez riječi piljio u računalo. Duane je upozorio Matthewsda da du svejedno o tome čitati u novinama. Matthews je još uvijek dvojio, ah uozbiljio se i rekao: - Pretpostavljamo daje, ubrzo nakon što je upao u prostoriju, prerezao grkljan gospodični Dutton. U to vrijeme u zgradi je bilo još učitelja i nitko nije čuo vrisak, što samo znači da se zasigurno dogodilo brzo. Potom ju je unakazio na način sličan onome na koji se vaš suprug ponašao prema svojim žrtvama.

- Moj bivši suprug. - Čula sam samu sebe kako tupo govorim. Osjedala sam kao da bih ponovno mogla povratiti. Sjetila sam se njezinih očiju i toga kako su sudutne i strpljive bile kad je stala na stranu moga sina nakon njegovoga naguravanja s Ashtonom Haleom. Pogledala me izravno u lice i ponudila pomod.

Izvadio joj je...? — Nisam se mogla prisiliti izgovoriti to. Glas mi se izgubio negdje kod posljednje riječi.

Da, vjerujemo da jest — potvrdio je Matthews.

- Je li ostavio što na njihovom mjestu?

Oklijevao je, a potom rekao: — Mislimo da se radi o sjemenju nekakve biljke. To de forenzičari morati ustanoviti.

- Isuse Kriste - protisnuo je Beasley. - Gospodična Wren, znam da je činila sve što je bilo u njezinoj modi za Haydena.

Ni trenutak ne dvojim u to.

U očima zamjenika ravnatelja vidjele su se suze, koje je ljutito obrisao nadlakticom i ispričao se opdenito svima u prostoriji. Svi su mu rekli daje to sasvim normalno. Okrenuo se računalu i podigao prst s miša. Prizor je bio usporen na stvarno vrijeme, 3:45 poslijepodne. Vrata učionice su se otvorila. Iz nje je izišla osoba s velikim tamnim sunčanim naočalama na očima i maramom navučenom preko usta i nosa. Ispod kapuljače nazirao se samo tanak sloj kože. Prednjica gornjega dijela njegove trenirke bila je posve krvava, i dugi rukavi natopljeni...

I ruke su mu bile krvave. Sigurno mu je bilo teško držati mog sina koji se otimao. Osjedala sam stisak Carolynine ruke na svojoj, ali svaki osjedaj za dodir bio je izgubljen. Činilo se daje Hayden imao ljepljivu vrpcu omotanu oko zglobova i gležnjeva. Još jedna traka bila mu je oko usana i u tom trenu sam vlastitim usnama kušala gorčinu ljepila i osjetila napetost. Ali moj sin se bogami borio, pokušavajući se izvudi iz stiska. Nakratko mu je uspjelo i pao je na pod. Lecnula sam se, kao da sam sama dotaknula navoštene pločice. Ubojica gaje ponovno zgrabio, ovaj put za stražnji dio košulje, stisnuvši je u šaku i podignuvši. Činilo se da je kroz maramu prevezanu preko usta siktao nekakvo upozorenje ili prijetnju. Hayden se znatno smirio.

Ubojičine usne i dalje su se pomicala dok je prolazio ispod kamere, ali sad mu je lice bilo podignuto prema gore, kao da se obrada

svakome tko bi poslije mogao gledati tu vrpce. Kao da se obradao meni.

Haydenove oči bile su širom otvorene i isticale se na način da su mu progutale cijelo lice skriveno iz te ironične ljeppljive vrpce. Oči koje nikada nisam vidjela prestrašenije, doslovno neprepoznatljive. I on je piljio u kameru dok su prolazili ispod nje, nakon čega su nestali iz kadra.

Oglasio se Matthews: - Vjerujem da vam nije bilo nimalo lako, gospodična Wren. Ipak vas moram upitati ima li nešto što vam je kod osumnjičenoga na bilo koji način poznato? Bilo što što ste na neki način prepoznali?

Odmahnula sam glavom. Bojala sam se progovoriti. Znala sam da de mi u doglednoj bududnosti trebati bistra glava i nisam željela da netko u toj prostoriji pomisli kako du biti preslaba rješavati sve što se tražilo od mene. Sve što budem mogla učiniti, sve što je u mojoj modi, učinit du. Neprestana molitva ved mi se stvorila u glavi, mantra kojoj sam se u svakom trenutku vradala kad nisam doznavala nove podatke: Molim te dragi Bože, samo da bude sve u redu s njim, moj Bože, učinit tu sve što želiš, samo mi dopusti da ga vratim, daj mi da ga dovedem kudi.

Vjerojatno su se i Randyjeve žrtve molile. Vjerojatno je svaka ponaosob tražila isto to što ja tražim sada.

Rekla sam Matthewsu da želim još jednom pogledati snimku.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

1.

Pritchetta smo zatekli na večeri u bar restoranu hotela Hilton, u društvu nekog sredovječnog muškarca i jedne mlađe žene. Osim njih, prostorija se doimala gotovo napuštenom; sva svjetla bila su prigušena i stolovi prazni, jedan konobar gurao je pred sobom metlu blizu ulaza u kuhinju. Dok smo se približavali, Pritchett je podigao pogled. Žustro sam koračala ispred Duanea i Carolyn, dok su me Matthews i još dvojica policajaca u civilu jedva obuzdavali. Pritchett je ustao i okrenuo se prema meni.

— Vidio sam na vijestima — rekao je preduhitivši me, pokazujudi na TV aparat ponad praznoga bara. Ne uvažavajudi ih, pogledao je preko policajaca u civilu i obratio se Matthewsu: — Ja

nisam imao ama baš ništa s tim. Nije mi bila namjera da se to dogodi.

Prema turobnom izrazu njegovih usana i spremnosti za sučeljavanje odmah sam dvije stvari iščitala; najvjerojatnije nije bio odgovoran za Haydenovu otmicu, ali je, kao i uvijek, bio uvjeren u to da sam bila umiješana u ubojstvo njegove kderi.

Unatoč tomu sam riskirala. — Prijetili ste mom sinu još one prve nodi kad ste me slijedili — rekla sam. Nisam bila svjesna da sikdem kroz stisnute zube sve dok me Duane nije zgrabio za ruku. Zapravo sam bila spremna baciti se na Pritchetta, čije je lice bilo zamjetno blijedo, premda odlučno.

Matthews mi je savjetovao da obuzdam emocije ako želim ostati. Potom je zamolio Pritchetta da mu kaže gdje je bio tijekom toga popodneva. Pritchett je tek sad predstavio dvoje ljudi koji su sjedili za stolom. Ustali su kao po dogovoru, za ne povjerovati, i ljubazno se osmjehnuli dok su se rukovali s istražiteljem. - Elliot Talese i Denise Sanders — rekao je Pritchett. — Dvoje predstavnika iz moje tvrtke koji su ovamo doletjeli na konzultacije o predstojećoj marketinškoj promidžbi. Bili smo angažirani na telekonferencijama tijekom dana.

— Prodali ste tvrtku — konstatirao je Duane znakovito.

Ali i dalje sam u upravnome odboru — ispalio je Pritchett. Jedan trenutak je znatiželjno odmjeravao Duanea, a potom kimnuo kad gaje prepoznao. — Čuo sam da vi i vaša supruga pomažete gospodi Mosley. Nadam se da u tome nema sukoba interesa. — Ignorirao ga je jednako ležerno kao i ulične policajce i nastavio iznositi svoju obranu istražitelju. — Gledajte, nisam namjeravao da gospodin Talese i gospodična Sanders budu tu. Bio je to dogovor u zadnji tren i tvrtka me samo upozorila da stižu prekjučer. Možete zvati i provjeriti to kod koga želite.

Talese i Sandersova bili su ga spremni podržati i Matthews ih je poslao za drugi stol kako bi policajci uzeli izjavu. Matthews je rekao Pritchettu da de ih zanimati provjera svih telefonskih poziva i osobnih posjeta koje je obavio od dolaska u grad.

— Nikakav problem — rekao je Pritchett. — Također du zamoliti osoblje hotela da ispiše pozive koje sam uputio iz svoje sobe. — I dalje se obradao Matthewsu, sasvim ispravno

pretpostavljajući da de istražiteljeva procjena biti odlučujući faktor u tome je li to nekakva trenutna gnjavaža ili trajni problem, ali nastavio se okretati prema meni, sijevajući očima. — Nikada ne bih mogao nauditi nečijem djetetu. Ne nakon onoga što se dogodilo momemu. — Potom je, kao da si nije mogao pomodi, rekao: — Ali sad barem konačno znaš kako je to.

Duane je prezirno dobacio: — Dugo uvježbavaš tu rečenicu?

— U nekom obliku uvježbavam je već devet godina, otkad mi je kdi iskasapljena — odgovorio je Pritchett, dok je njegov čelični osjedaj povrijeđenoga dostojanstva ostao netaknut. — No to ne znači da bih naudio njezinome sinu.

Carolyn ga je nazvala kučkinim sinom. — U najmanju ruku si ih oboje ugrozio sa svojom usranom PR kampanjom. Čak i ako nije zbog tebe, to joj se dogodilo zato što si na nju privukao pozornost povlačedi joj lice po TVu i u novinama.

— Nadam se da dete u tom slučaju prihvatiti svoj dio odgovornosti, gospođo Rowe — rekao je Pritchett smiješedi se.

Matthews je predložio da pričekamo vani u predvorju.

— Može, što se mene tiče — rekla sam jednoličnim glasom.

Duane je izvukao ček iz džepa, poderao ga na četiri dijela i spustio na Pritchettov tanjur među mrvice kruha namočene u češnjak i preostalu tjesteninu. — To je naš dio odgovornosti. To je plada koju smo dobili daje nađemo. Nosim to sa sobom u nadi da du imati prigodu osobno to učiniti. Sve otkad si progovorio u eter znao sam da ne želim biti dio toga. Ako sam ja bio sudionik u tome da naudim djetetu, ako si takvim nečim ukaljao moje ruke... — Zapazio je Matthewsov upozoravajući pogled i jednostavno završio s: - Bez obzira na to što činio, ništa ti više nede vratiti tvoju kdi.

— A ni ta pretjerana predstava zamjeranja njoj nede vratiti njezinoga sina — rekao je Pritchett. — Ako želite razgovarati o naknadi, morat dete to učiniti preko McClellan Associates. Oni su vas unajmili, ne ja osobno. Ali za očekivati je da to znate.

Matthews je sjedio na stolcu na kojemu je prethodno sjedio Talese. Iz džepa je izvadio presavijen komad papira. Bio je to isječak iz novina koji mi je bio zavučen ispod brisača one večeri kad me Pritchett prvi put presreo, članak o ubijenoj ženi u Tennesseeju. Carolyn gaje dala istražitelju, uz dodatne popratne pojedinosti prije

nego smo izišli iz škole. Matthews ga je ostavio Pritchettu da ga dovoljno dugo gleda, prije nego gaje prepoznao, a potom gaje upitao zašto nije to ostavio.

— Taj članak mi je netko anonimno poslao nekoliko tjedana prije nego sam doznao gdje se nalazi gospoda Mosley — rekao je Pritchett. Nastavljao me zvati mojim starim imenom, potičudi me da ga ispravim, ali bila sam odlučna u nakani da mu to zadovoljstvo ne priuštim. — Da budem sasvim iskren, mislim da mi gaje ona poslala, možda kao upozorenje, zbog toga što su ljudi koje je unajmila... — zastao je dovoljno dugo da se zagleda u Roweove, u svakoga pojedinačno — .. .bili sladunjavo sentimentalni i upozorili je na činjenicu kako nede još dugo modi skrivati svoj identitet i prebivalište.

Nisam znala da li da se nasmijem ili zavrištim. — Mogu shvatiti ako još uvijek držite kako sam dio onoga što je Randy učinio. Trenutno ne mogu učiniti ništa da promijenim vaše viđenje o tome. Ali ne možete valjda povjerovati u to da sam vlastito dijete dala oteti. Zašto bih?

Pritchett nije imao nikakav odgovor, svi su to mogli vidjeti po izrazu njegovoga lica. Ali ostao je priseban, premda se činilo kako gaje to znatno stajalo. Bilo je to isto kao promatrati neku vrstu eksplozije kad su mu se usta objesila i usnice stisnule. Stoga se prebacio na svoje stare optužbe. Najbolje što je mogao učiniti bilo je upitati: - Zašto je tvoje ime bilo na lažnim dokumentima? - Bila je to najbolja obrana koju je mogao pružiti. - Tamo vani u spremištu, tamo gdje je držao svoje trofeje... tvoje ime bilo je na svemu, na dozvolama i putovnicama. I tvoj DNK...

— Zato što je Randy bio osoba koja nije bila pri zdravoj pameti, gospodine Pritchett - rekla sam očajno. Poželjela sam da imam ručni megafon pa da mu se mogu proderati u lice. Poželjela sam na sav glas zatrubiti, prisiliti ga da uvidi razlog. — Bio je lud. Umalo me izludio, a čini se kako mu je uspjelo i vas izludjeti... Možda ja i zaslužujem platiti za ono što se dogodilo Carrie, ali moj sin ne. Zato vas molim, ako znate nešto što bi nam moglo pomodi da ga nađemo, molim vas recite nam. Preklinjem vas.

Ali on više nije gledao u mene. Naprotiv, zamolio je Matthews a da mu sutra dogovori službeni sastanak kad može dodi u postaju i

dati izjavu. Matthews mu je predložio da de nadi za to vremena večeras. Pritchett je pozvao svoga ulizicu Talesea i dao mu naputak da nazove LA. — Kaži im da du trebati nekoga tko de me pravno zastupati — rekao je.

Moj bijes je iščeznuo dok sam ga promatrala kako sklopljenih ruku tupim pogledom gleda pokraj mene. Kad mu je konačno uspjelo pozvati konobara i zamoliti čašu viskija, bilo je sasvim očito kako je to ved bio slomljen čovjek.

2.

Vrativši se kudi zadržavala sam se u hodniku ispred Haydenove spavade sobe, još uvijek nespremna prekoračiti prag. Matthews je odredio redovitu izmjenu policajaca koji su motrili na kudu, a navratilo je i nekoliko tehničkih stručnjaka postaviti naprave na telefon kako bi ušli u trag telefonskim pozivima. Potpisala sam obrasce koji su im dopuštali pradenje svih dolaznih poziva, kako na kudni telefon tako i na moj mobitel. Carolyn su bile potrebne dvije minute da se okupa i ubaci torbu u gostinjsku sobu prije nego se bacila na telefoniranje. Čula sam je u prizemlju kako lupka po tipkovnici računala i nešto sama za sebe mrmlja o vremenu odlaska. Duane se vratio njihovoj kudi spakirati stvari. Bude li mogude vratit de se još večeras ili rano ujutro, zapravo čim bude imao prvi let. Rekla sam im da ne znam kako im se odužiti za sav taj trud, no samo su odmahnuh rukom, bez daljnjega komentara. Imala sam osjedaj da sam promatrač sa strane u igri koja samo za mene ima posljedice.

Duaneova prva postaja bit de Detroit, rodni grad Lanea Dockeryja. Provjerio je dolazak s Dockeryjevom sestrom Jeanine i zamolio je da mu organizira sve bilješke koje može nadi, a koje se odnose na naš slučaj. Duane je tamo planirao ostati samo nekoliko sati prije nego krene dalje na zapad. Uspije li mu dogovoriti sastanak, vidjet de osobno i moga bivšega supruga.

— Zatvorski službenici ispitali su Randyja i tvrde daje prilično uznemiren zbog cijelog tog slučaja — oglasila se blagim glasom Carolyn iza mene. Umalo sam iskočila iz kože i položila mije svoju hladnu ruku na rame. — Nisam te namjeravala prestrašiti. Nastojala sam biti tiha kad sam se popela gore na kat, u slučaju da spavaš.

Kad sam se na tu pomisao nasmijala rekla je kako se moram malo odmoriti. Ali i dalje sam u prizemlju čula TV. Vijesti u deset započinjale su incidentom koji se dogodio u školi i nisu prestajale, iznova i iznova ponavljajući opis mini kombija koji je viđen kako napušta školu i odlazi krivudajući u vrijeme počinjenja zločina. CNN je preuzeo priču i po svemu sudeći de nas gledati u cijeloj jugoistočnoj regiji, dok de žuta upozorenja povremeno promicati ispod komedija situacija, emisija uživo i košarkaških utakmica. Pitala sam se hode li ih brisati, onako kako su to obično činili.

— Ako se ne radi o Pritchettu, onda je Randy — rekla sam. — Ne znam kako i ne znam koga je angažirao da to učini, ali zasigurno je to bio on. Razmišljam o onim pismima koja ti je čuvar u San Quentinu spomenuo kad si bila tamo. Možda nije težio samo za Pritchettom i Dockeryjem.

— Složila bih se — rekla je Carolyn. — Provjeravamo sva njegova poznanstva iz zatvora koja datiraju sve otkad je tamo. Poštanski pretinac kamo je Randy slao svoja pisma također de biti stavljen pod prismotru. Kad bismo ga nekako mogli povezati s člankom koji ti je Pritchett ostavio ispod brisača, onaj za koji tvrdi da mu je poslan anonimno... Matthews kaže da njegovi forenzičari ništa nisu mogli iščitati iz toga. Ali taj tko je ubio tu djevojku u Tennesseeju vjerojatno je ista ona osoba koja je otela tvoga sina. Potvrdili smo s nadležnima daje žrtvi iz Tennesseeja učinjeno isto što i učiteljici iz Haydenove škole, Rachel Dutton.

— Isto što je Randy činio svima ostalima. Moj bivši suprug ima oponašatelja — rekla sam odmahujući glavom. - Partnera u zločinu koji de dovršiti njegov započeti posao. Mogu zamisliti da netko želi nautiti meni, ali Haydenu...

— Ne pokušavaj shvatiti. Samo netko bolestan poput Randyja mogao bi reći što se odvija u njegovome umu. Policija to istražuje, istražuju to ljudi u San Quentinu, pa i mi. Ah tu su uhidbeni nalozi koje moraju potpisati suci, riješiti logistika... Znam kako ti se sad to čini pravim trabunjanjem, ali govorim ti tek toliko da shvatiš kako de to neko vrijeme potrajati.

Piljila sam u mračnu sobu svog djeteta. Krevet mu je bio napola pospremljen, ali barem je prekrivač bio navučen. Budem li večeras spavala, ležat du tu, na njegovom malom madracu, ispod

plakata Backyardigansa* i njegove svjedodžbe o završenom prvom razredu koju sam uokvirila i prošle godine stavila na zid, premda je on tvrdio kako to i nije nešto značajno. Zatekla sam se u razmišljanju o pokojnoj Rachel Dutton. Je li bila udana? Je li imala dečka? Djevojku?

Shvatila sam da ama baš ništa ne znam o njoj, čak ni koliko ima godina. Učinilo mi se da telefoni zvone i policija lagano kuca na ulazna vrata.

— Znam što je Pritchett večeras namjeravao — prošaptala sam.

— A što to?

— Kad je rekao »sad znaš kakav je to osjedaj« bio je u pravu. Cijelo vrijeme mislila sam da sam povrijeđena zato što me Randy iznevjerio i zato što sam to do neke mjere, * *The Backyardigans* — animirana serija za djecu predškolskoga uzrasta u kojoj petero prijatelja, Pablo, Tyrone, Unique, Tasha i Austin, doživljavaju brojne pustolovine.

više čak nije ni važno do koje ali do neke mjere jesam, samoj sebi dopustila da budem prevarena. Mislila sam kako to znači da shvadam, da sam zapravo suosjedala s pravim žrtvama. Ali to je bilo sranje, Carolyn, bilo je to sranje apsolutno najgore vrste.

Carolyn je zaustila nešto redi, ali sam je prekinula. — Ne, imala sam odgovornost i cijelo to vrijeme koje sam provela osjedajudi grižnju savjesti i tjeskobu zaboravila sam na suštinsku činjenicu. Pritchett je želio da spoznam što znači osjedaj ne imanja odgovornosti, kad je nešto meni učinjeno, tim gore jer je cijela situacija potpuno izvan moga utjecaja i kontrole. Bespomodna sam. To je ono s čim Pritchett i svi ostali cijelo vrijeme žive.

— Hode li te ta spoznaja sad utješiti? Hode li ti pomodi vratiti Haydena?

— Ne znam.

— Nede, ti to dobro znaš. Dakle, zaboravi na to. Usredotoči se na ono što možeš učiniti. Ako ne možeš spavati, sidi i pomodi mi pregledati bilješke s Randyjevoga suđenja. Naručila sam transkript još kad smo prvi put istraživali kako je Pritchett nastojao dodi do njega u zatvoru. Možda nam tu nešto pomogne.

Pošla sam za njom, osjedajudi se poput mjesečara. Mogla sam čitati riječi iz transkripta, ali što se tiče razumijevanja pročitanaoga

jednako su tako mogle biti pisane na nekom stranom jeziku.

Cijelo to vrijeme u mojoj glavi sat je nastavljao tiktakati. Sekunde su prolazile otkucavajući život mog sina, dok su vlasti radile na potpisivanju uhidbenoga naloga i koordinaciji logistike.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

Ne znam točno kako su birane. Mogu samo reći da nije bilo isključivo zbog vizualnoga dojma, premda je djelomično bilo i toga. Prvenstveno je to bila instinktivna reakcija, kao ono kad uhvatiš nečiji pogled na drugom kraju prostorije i osjetiš trenutačnu privlačnost, ona vrsta tjelesnoga senzora, osim što je u ovom slučaju to bilo samo s moje strane. Zapravo, koliko mi je poznato. .. Uvijek sam ih viđao u velikim skupinama ljudi, kao da su se silno isticale, kao da su na neki način bile pobliže određene. Gotovo kao da su bile označene. — U sudnici je vladala mrtva tišina i čuo se jedino zvuk Randyjevoga glasa. Branitelji koje mu je sud dodijelio uložili su prigovor za oslobođanjem od krivnje zbog neubrojivosti i sasvim jasno dali do znanja da on nede svjedočiti u svoju korist. Međutim Randy je policiji ponudio dugačko i po svemu sudedi iscrpno priznanje dok je ležao u bolnici, oporavljajući se od zadobivenih prostrijelnih rana koje mu je nanio Todd Cline. Početna liječnička dijagnoza nije bila dobra; izgubio je bio povedi komad slezene i jedno pludno krilo mu je bilo otkazalo. Bojao se da bi mogao umrijeti a da širem slušateljstvu nikada ne otkrije svoje pothvate. Njegovi odvjetnici željeli su uputiti prijedlog kako bi zataškali priznanje, ali priča se da ih je Randy savjetovao da to ne učine. Znao je da je kucnuo njegov trenutak. Iako mu je digitalno nasnimljeni glas bio nesmiljen i premda je često zastajkivao popiti pite ili pročistiti grlo, svaka riječ sasvim se jasno čula.

Tužitelji su tijekom suđenja puštali isječke iz priznanja pa su na dan kad sam svjedočila izabrali ovu malu poslasticu. Zvuk je bio previše pojačan i limeno odzvanjao od funkcionalno žute zidove Sudnice broj 3. Prostorija je pripadala sutkinji Riti Oliver, krupnoj ženi sivkastosijede kose i oštrih plavih očiju. Držala je red i stegu. Ono nekoliko puta kad su rođaci žrtava postajali demonstrativno emotivni, sutkinja Oliver je naredila da ih se brzo isprati iz galerije promatrača. Sugestivna pitanja, kako obrane tako i tužiteljstva, dočekivala je brzim opomenama; nekoliko puta je ušutkala Randyja te se čak

činilo da i on, zamjerajući, ipak osjeda poštovanje prema njoj. Anthony Turnbull, glavni tužitelj, nizak zgodan muškarac, tek zašao u šezdesete, koji je obožavao leptir kravate i držao se učinkovito i pomalo iscrpljeno, upozorio me kako bi me moglo potresti to što du čuti, jednako kao porotu, novinare i članove obitelji okupljene kako bi svjedočili suđenju. To i jest bila prava namjera puštanja snimke. Muškarci i žene smješteni u pregratku za porotu pogrbili su ramena i okrenuli glave prema stereo zvučnicima postavljenim na sve strane tužiteljevoga stola. S mjesta svjedoka na kojemu sam se nalazila nisam mogla ništa drugo doli piljiti u svoje ruke dok je puštana snimka.

Jedini put kad sam uhvatila Randyjev pogled zurio je u mene poput kakve izgladnjele životinje. Jedan od njegovih branitelja po službenoj dužnosti, previše napet tip kovrčave kose s pivskim trbuhom po imenu Allan Beyer, došao je prošli tjedan pokupiti Randyjevo svečanije odijelo, da se baš ne pojavi u sudnici u zatvoreničkoj odori. Željela sam spaliti ili baciti sve njegovo, ali tužitelji su mi rekli kako postoji neka krajnja mogućnost da bi neki komad odjede uzet nasumce u nekom trenutku mogao biti iskorišten kao dodatni dokaz. Stoga smo mama i ja sve pospremile u garažu i zaključale.

Čak u čistoj i izglačanoj košulji i kravati Randy je izgledao zapušteno; dopustio je da mu naraste kosa i pustio je rijetku bradu. Zbog toga se doimao još nasilnijim.

Njegov nasnimljeni glas bio je u razgovornom stilu, temperamentan, kao daje uz pide razgovarao s prijateljima. — Kad bi ih ugledao, kad bih jednom osjetio tu početnu iskru, bio je to gotovo riješen slučaj. Pratio sam ih od trenutka kad bi ih ugledao, na dovoljnoj razdaljini, upijao način njihovoga hoda, zapažao kakvu odjedu nose i kako se ponašaju prema ljudima na ulici. Znate ono, jesu li ljubazni ili grubi i jesu li davali napojnicu konobarici. Po tome o nekoj osobi mnogo toga možete doznati, a da s njom nikada niste ni riječi razmijenili. Ako se radilo o ženi... a obično se o ženama radilo... pamtio sam im frizure, vrstu cipela koju su nosile. Nastojao sam im pogoditi broj. I te stvari.

Ubacio se glas istražitelja koji je tamo bio tijekom snimanja. — Sto bi se događalo kad su ušle u automobil?

— Bio sam ih spreman slijediti. Morate shvatiti jedno, ta viđanja najčešće su se događala u baru ili restoranu, možda su se svega jednom, dvaput dogodila u zračnoj luci. Kad promatrate ljude onako kako ih ja promatram, steknete osjedaj za to kad se spremaju otidi, a dotad bih ved i sam bio spreman za polazak. Automobile sam unajmljivao posredstvom svoje tvrtke jer sam tamo gdje sam bio uglavnom bio zbog posla. Osim u slučaju nekih najranijih ubojstava, primjerice ubojstva obitelji Renault.

— I Daphne Synder. Ona je također bila iz El Raya — dometnuo je ležerno jedan od onih koji su s njim vodili intervju.

Nastupila je duga stanka. — Da, ona je bila nešto drugo — rekao je naposljetku Randy dok mu se u glasu osjedalo žaljenje ili nostalgija, teško je bilo razlučiti što od toga. — Ona me sredila. Njezini roditelji su sigurno veoma ponosni.

Službeno je to bilo suđenje za ubojstva koja je počinio u Kaliforniji pa su roditelji Daphne Synder bili u sudnici. Poznavala sam ih jer sam njihove fotografije vidjela u novinama i nisam bila jedina koja je u tom trenu pogledala prema njima. Nekoliko novinara otvoreno je zurilo. Pogled gospodina Syndera bio je usredotočen na Randyjev potiljak, kao da bi ga snagom vlastite volje mogao zapaliti. Gospođa Synder, koja je izgledala kao da od počinjenja zločina koji se dogodio prije pet mjeseci nije usnula, ustala je sa svoga sjedala koje se nalazilo na kraju reda i nepokolebljivo izišla iz prostorije ne osvrnuvši se. Trenutak potom za njom se uputio i njezin suprug.

— Ali vedina ostalih dogodila su se u udaljenijim gradovima — prisjetio se Randy nejasno. — Zato vam je dečki i trebalo tako dugo vremena da me uhvatite. Vedina serijskih ubojica djeluje u krugu sat, dva vremena udaljenom od svojih kuda, vjerujem da ste svjesni te činjenice, dečki. Čitam u novinama da ste iz ministarstva doveli stručnjaka. Hodu li ga upoznati?

— Nastaviš li razgovarati s nama — potaknuo ga je jedan od istražitelja.

Randy se nasmijao, znajudi da ga snimaju, naslađujući se time. — Gle, zbilja ga želim upoznati. Zanimalo bi me čuti njegove dojmove. Ali da se vratim onome o čemu sam govorio. Mnogo putujem poslovno pa sam mislio kako de biti gotovo nemogude udi u trag osobi koja žrtve bira posve nasumično. Vedina počinitelja se nečim

oda, recimo žrtve su im slične po izgledu ili su sve prostitutke ili tomu slično. Ali kod mene su svi bili različiti. Kad bih vidio te ljude osjetio bih poriv i znao da su to oni. Potom bi ih pratio kudi i proganjanje se nastavljalo. Koristio sam nodi nakon sastanaka ili konferencija dok su se ostale drkadžije opijale u hotelskome baru ili pokušavale nadi pratnju koja nije bila neka zadnja drolja i davale se u potragu.

— Izviđao sam kudu, vozikao se po susjedstvu, ispipavao teren. Li današnje vrijeme na Internetu možete nadi brojne rute za bijeg, ali ja sam imao naviku koristiti se papirnatim autokartama. — Upute kako dodi do kuda nekih njegovih posljednjih žrtava nađene su na njegovom službenom prijenosnom računalu, kao i na računalu koje je držao u spremištu. To računalo otkrilo je njegovu opsesiju brojnim gnjusnim web stranicama, od kojih su neke prikazivale operacije ili obdukcije, a ostale trgovale sadomazohističkom opremom, te ostale koje su fotografiju za fotografijom u krupnom planu prikazivale parove nepoznatih očiju. — Promatrao bih kudu, saznao rutinu obitelji, recimo kad odlaze i kad se vradaju, koliko dugo navečer ostaju budni. Potom bih donio svoju opremu, znate ono, svoj alat, ono s čime ne bih mogao udi u zrakoplov. Uvjeren sam dečki da ste upoznati sa svim pomagalicama koje je moja supruga našla kod kude u mome spremištu, ali na putuje uvijek bilo lakše dodi do noževa, ljepljive trake i takvih stvari u mjesnim trgovinama. Nekako sam uživao u tom dijelu. Uvijek se tu našlo neko jezero ili potok u koji sam poslije mogao baciti te iskorištene stvari koje nikada nisam kupovao sve najednom mjestu, pa vaša brada nikada nisu mogla udi u trag mojim računima.

— Potom bih, posljednje ili pretposljednje večeri u gradu, to obavio... Eto kako sam ja o tome razmišljao, znate ono, kao da se radi o kakvom koncertu ili predstavi. Uvijek sam znao da du jednoga dana dobiti priznanje za to i svaki put sam želio biti poseban, imati svoje vlastite inačice. Nakon što bi to bilo obavljeno, vradao sam se u hotel i prao. U devedeset posto slučajeva bio sam u zrakoplovu putujući prema kudi, za tren oka u naručju svoje voljene žene, i nitko ništa nije znao.

— Ali vaš potpis bio je isti - podsjetio gaje istražitelj. — Vađenje očiju i stavljanje stranih predmeta u očne duplje. Pravosuđe

u cijeloj zemlji znalo je da ima posla sa serijskim ubojicom. Prije ili poslije ušli bismo u trag obrascima vaših poslovnih putovanja i našli daje ista osoba odlazila na mjesta gdje se zločin odigrao.

— To vi kažete — zadirkivao je Randy, čija je samodopadnost bila očita čak i na snimci. - Ali do toga »prije ili poslije« nikada nije došlo. Relevantne pravne službe nikada se nisu sastale usporediti bilješke. Nikada vi mene ne biste uhvatili da vas moja supruga nije pozvala.

Dlanovi su mi bili znojni. Nastavila sam ih trljati po stolcu, ali bio je kožnat pa sam ih na kraju morala obrisati o tkaninu svoje haljine. Turnbull i njegova ekipa tužitelja posavjetovali su me kako izgledati, premda me nisu mogli savjetovati o tome kako svjedočiti. Bila sam odjevena u tamnoplavu bluzu i njoj odgovarajuću suknju. Tužitelj i njegov savjetnik porote rekli su kako demo nastojati da zvuči »strašno povrijeđeno, ali ne patetično«.

— Dakle, ti ljudi koji su se pojavljivali... — zvuk nekoga tko je prelistavao bilješke pojačao se i zagrmio sudnicom. — Upotrijebili ste termin »označeni«, uvijek su živjeli u prigradskome naselju u susjedstvu.

— Nisu svi. Carrie Pritchett nije. Ona je živjela u stanu. Što je zapravo otežalo stvar. Zato što me svatko tko bi pogledao kroz prozor sučelice dvorištu mogao vidjeti kako nasilu upadam kroz vrata.

Nekome u galeriji promatrača oteo se jecaj. Ugledala sam izobličeno lice muškarca u tredem redu i prepoznala ga iz nekih novinskih članaka. Bio je to otac Carrie Pritchett, za kojega se pričalo da se obogatio pružanjem ugostiteljskih usluga na luksuznim domjencima u Hollywoodu. Sutkinja Oliver se namrštila pogledavši ga. Pritchett je stavio ruku preko usana, ali otelo mu se još nekoliko jecaja prije nego se uspio savladati. Sigurno je osjetio da ga gledam jer je, kad je napokon podigao pogled, piljio izravno u mene. Bio je to nesmiljeni pogled ojađenoga muškarca. Osjedala sam se poput uljeza pa sam spustila pogled znajući da ne mogu čak ni zamisliti bol koju mu je Randy nanio.

Antony Turnbull ustao je i pritisnuo gumb za stanku. Tužitelj je oslikavao ozbiljnost povijesne važnosti, kao da su njegova leptir kravata i strogo držanje svjesno nosili težinu cjelokupnog prošlog i bududeg američkoga pravosuđa kroz tako ugladene nastupe.

Njegovo neznatno šuškanje pri izgovoru slova S postalo je sredstvom naglašavanja. Obratio mi se suprugovim prezimenom, premda sam ved bila uspješno razvedena. Tužiteljstvo je željelo da porota osjeti moju intimnu izdaju. — Gospodo Mosley, čuli ste što je vaš suprug rekao o vradanju k vama doma. Je li se u bilo kojoj prigodi, bilo koji put za koji sad znamo da je počinio ubojstvo dok je bio odsutan zbog poslovnoga putovanja, činio rastresenim ili zbunjenim kad se vratio doma?

— Nije, gospodine.

— Jeste li primijetili daje bio napet ili na bilo koji drugi način emotivno uzrujan?

— Koliko se ja sjedam ne.

Turnbull se naslonio na porotničku klupu. — Pa ipak vas obrana želi uvjeriti daje gospodin Mosley luđak, čovjek koji je toliko poremedena uma da ne zna razlikovati dobro od zla. Zamolio bih porotu da razmotri bi li čovjek koji je pomno isplanirao ta ubojstva, do najsitnijih pojedinosti, izviđao područja gdje je upadao u kude žrtava, čovjek koji je pažljivo planirao rute bijega, mogao biti u stanju dovoljno ozbiljne umne poremedenosti koja bi omogućila da ga se proglasi oslobođenim krivnje zbog neubrojivosti. Stav države je, potkrijepljen svjedočenjem gospođe Mosley, da gospodin Mosley nije bio poremeden, ved prilično suvisao i ogavan krvolok. Samo bi hladan i proračunat um, koji djeluje na uobičajenoj ili čak natprosječnoj razini, mogao provesti takvo što i potom ustrojiti svoje ponašanje tako da simulira potpunu krinku ili obmanu da čak ni njegova vlastita žena, žena koja je s njim svakodnevno živjela nije posumnjala da bi za nešto mogao biti kriv.

Pomislila sam na Randyjeve modrice i isprike. Prisjetila sam se svih darova koje nije znao kupovati dok smo se na početku nalazili; zlatne ogrlice, CDa s pjesmama raznih izvođača i izleta vikendom koje je planirao. Crteža koji je nacrtao i pokazao mi na našem tredem susretu, prisjetila se kako mi se lice na njemu činilo nepotpunim, kao da mu je nešto nedostajalo, portret čežnje koja možda nikada nede biti zadovoljena. Još i tad me pokušavao nadzirati i ponuditi mi sliku same sebe kao nedostatne. Pomislila sam na to kako bi nodu vikao u snu. Prisjetila se kako me satima slušao, kao da sam jedina osoba na svijetu koju vrijedi saslušati.

Turnbull je zamišljeno prekrižio ruke. — Zapravo, tijekom posljednjih nekoliko dana svjedočenja ustanovili smo da je gospodin Mosley zavarao gotovo sve osobe u svom životu. Čuli smo ljude s kojima je radio i koji pojma nisu imali što se skriva iza njegove fasade. Čuli smo kako je izmislio čitavu jednu životnu priču. Tvrdio je kako je odrastao u sirotištima i udomiteljskim obiteljima, da su ga zlostavljali zaposlenici i obitelji u kojima je bio smješten. U stvarnosti vidimo zabilješke koje pokazuju da premda gaje majka možda katkad i zlostavljala i njegovoga biološkoga oca nije bilo još iz vremena kad je branjenik imao tri godine, nije bio na državnoj skrbi skoro sve do svoje četrnaeste godine. Živio je samo s jednom udomiteljskom obitelji, koja je prema svim navodima prema njemu krajnje brižno postupala, kao da im je vlastito dijete, sve do njihove prerane smrti u požaru kude kad mu je bilo sedamnaest godina.

— Prigovor! — povikao je Beyer, glavni branitelj. — Ta insinucija je pretjerana. Ne samo što gospodin Mosley nije na suđenju zbog smrti svojih roditelja udomitelja, nego što država veoma dobro zna, nikada nije ni bilo ustanovljeno ni od jedne službe zadužene za provođenje zakona daje u tom incidentu uopće bio počinjen zločin.

— Prihvada se. Gospodine Turnbull, ostanimo pri trenutnim optužbama. — Sutkinja Oliver, golema figura koja se nadvijala u svojoj halji, osoba kod koje nije bilo ni trunka pristranosti, okrenula se prema poroti. — Odbacuju se nagovještaji tužitelja kad je riječ o smrti roditelja udomitelja gospodina Mosleya.

Turnbull se namrštio. Očito je želio nastaviti, ali ipak je ponovno sjeo i pritisnuo gumb na kasetofonu. Nije imao mnogo izgubiti dopuštajući Randyju da dalje govori.

A Randy je doista govorio. Do pojedinosti je opisao ubojstva Keith i Leslie Hughes koji su nađem u svojoj kudi u San Bernardinu, nasmrtno probodeni nožem i izobličeni početkom siječnja 1999. godine. - Spavali su i stavio sam Keithu plastične lisičine prije nego se Leslie probudila. Rekao bih daje to potrajalo, hm, negdje oko tri sata.

Najprije sam im pustio krv. To je bilo ono sa svjetiljkama s božičnoga drvca, nije li?

Jedna od osoba koja je s njim vodila intervju potvrdila je kako je Randy male šarene žaruljice zagurao u lubanje para nakon što im je izvadio oči. Turnbullova zamjenica tužitelja, dotjerana tamnokosa

žena u četrdesetima po imenu Gladys Meisenheimer pružala je fotografije prizora zločina dok je vrpca tekla pa su članovi porote bacili kratak pogled na sjajne fotografije, koje su potoni prosljedili.

Sjetila sam se kako je cijeli niz ukrasa sa svjetiljkama nedostajao kad sam prošle godine pakirala ukrase. Randy je bio previše uzbuđen zbog predstojećeg poslovnog puta da smo Silvestrovo proveli kod kude kako bi se uspio malo odmoriti. Ponovno sam ga sad pogledala i znao je da sam se sjetila. Usnama je oblikovao riječi »volim te«.

Sve je to bilo hinjeno, što su znali doslovno svi u sudnici. Randy je bio dobar samo dok je bio čvrsto remenjem zavezan u komori za ubrizgavanje injekcije, ali to je bio njegov način da još jedan trenutak ostane u središtu zanimanja javnosti. Na taj način mogao je upijati pozornost, preneražena lica porote, neobuzdane zvukove tuge i bola koji su se često čuli od članova obitelji u sudnici. Unatoč svemu što sam znala o njemu, nikada nisam shvatila pravu dubinu njegovoga sadizma, sve dotad.

Turnbull je zaustavio vrpcu nakon opisa ubojstva obitelji Hughes.

Ponovno je prišao stolcu za svjedoke i nježno mi se obratio: — Nina, znam da ima ljudi koji daju naslutiti kako ste na neki način i vi bili umiješani u sve to, ili da ste barem pokrivali svog supruga. Stoga vas moram upitati, je li ikada postojalo nešto što vas je navodilo na to da bi on mogao biti umiješan u tako gnjusne postupke? Bilo kakva naznaka da dijelite dom s poremedenom osobom?

Pomislila sam kako bih na to pitanje dugo mogla odgovarati.

Počela sam govoriti, ali umjesto da progovorim, samo sam se nakašljala. Pročistila sam grlo i rekla: - Nijedan. Najgore na što sam pomišljala bilo je da možda ima avanturu, ali samo zbog toga što mi se nekad znao učiniti odsutnim, i samoj sebi sam govorila kao svi supruzi prije ili poslije postanu takvi. Jedino vrijeme kad je na dulje vrijeme bio razdvojen od mene bilo je ono koje je provodio na poslu. Imao je svoju sobu u podrumu, a potom u spremištu iza naše druge kude, ali nikada tamo nisam ulazila niti sam vidjela bilo što što bi me navelo da posumnjam kako... čini to što je zapravo činio.

— Znači njegova maska nikada nije pala?

Obrana je uložila prigovor i rekla kako me Turnbull navodi na odgovor. Sutkinja je predložila Turnbullu da preoblikuje pitanje.

Thurnbull je slegnuo ramenima. — Posve du ga povudi, ako de obrana zbog toga biti sretnija. Posljednje pitanje, Nina, bit de dovoljno odgovoriti samo s da ili ne. Prije posljednjega vikenda vi i vaš suprug bih ste zajedno kao muž i žena, onoga vikenda kad se kudi vratio s krvlju Daphne Synder na odjedi, je li vam ikada palo na pamet da bi mogao biti serijski ubojica? Nikada mi nije bilo lakše slagati.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

Carolyn me probudila u deset. Nisam mogla vjerovati da sam uopde spavala. Kad sam posljednji put pogledala na sat bilo je blizu četiri ujutro.

— Je li mrtav? — bilo je prvo što sam upitala. Carolyn je odmahнула glavom. - Nije, ali Duane je na liniji i želi da slušaš dok mi priopdava najnovija saznanja. Jeanine Dockery pokupila ga je u zračnoj luci i sad ved nekoliko sati pričaju o tome.

Još uvijek u jučerašnjoj odjedi na sebi uzela sam čep Listerine vodice za ispiranje usne šupljine i promudkala je u ustima dok sam za njom silazila niz stube.

Izišla je iz radne sobe i utaborila se u kuhinji kako bi bila bliže loncu s kavom. Zatreptala sam zbog sunca koje se probijalo kroz rolete kad je stisnula gumb na telefonu.

— Ljubavi? Evo, sad je tu.

— Nina. Kako se držiš? — Duane je nastojao zvučati svježe i užurbano, ali uspjela sam osjetiti otezanje u njegovome glasu kad sam se nagnula nad sudoper i pljunula. Zsigurno je spavao još manje od mene.

— Što si doznao?

— Gle, Jeanine je ved složila bratove bilješke prema onome što ona smatra, s čime bih se i sam složio, grubim kronološkim redosljedom. Njegov sustav je samo njemu svojstven pa je teško redi je li to to. Ono što sa sigurnošdu znamo jest činjenica daje gospodin Dockery uistinu radio na pisanju knjige o Randyjevom slučaju. Očito je sve te godine bio time zaokupljen i sačuvao je dosje isječaka o Randyjevim ulaganjima žalbe i poricanjima. Čini se kako je osjedao daje vrijeme isteklo te da de konačno Randyjevo smaknude stvoriti velike pravne prepreke koje bi priječile pisanje njegove priče. Prvi mu je poriv bio potražiti te, zato što, čitam to sad

iz jedne od njegovih najranijih bilježaka: »Bez viđenja njegove bivše žene to je tek još jedna bijedna PP i tržište za to je zas.«

— »PP« je policijska procedura, a »zas« je skradenica od zasideno — čuo se neki drugi glas kroz slušalicu, koji je bio grub i opor, poput glasa dugogodišnje pušačice koja se dobrano naslušala previše prodika o svojim navikama.

— To je Jeanine — pojasnio je Duane.

— Hvala vam na pomodi — rekla sam.

— Nađite mi brata.

Duane joj je obedao da demo dati sve od sebe. — Dakle, Dockery je bio uvjeren da je imati Ninino viđenje događaja bio jedini način da ispriča priču. Ali nije baš imao srede nadi te.

— Zato što nije imao nas — dometnula je mudro Carolyn i odmah potom stavila ruku preko usana. Znala sam na što misli; da nisu bili dovoljno dobri da mi uđu u trag, možda moj sin nikada ne bi bio otet. Položila je svoju drugu ruku na moju i rekla sam joj: — Zaboravi.

— Stoga je otišao do Randyja. Očito su imali barem jedan susret oči u oči, Što smo našli u Dockeryjevom rasporedu i što sam potvrdio s nadležnima u Kaliforniji. Da ne zaboravim spomenuti, Randy je odbio moj zahtjev za intervjuom. Kaže da de razgovarati s tobom Nina.

— Misliš da zna tko je odveo Haydena?

— I dalje poriče svaku umiješanost. Ne znam. Mogao bi stajati iza svega toga i želi uživati mučedi te. Možda zbilja ne zna, ali pokušat de iskoristiti naše zanimanje za razgovor s tobom kako bi mogao uživati u zadovoljstvu koje bi mu mogle pružiti emocije koje bi čuo u tvom glasu. S obzirom na opdi profil rekao bih da je sasvim izgledno kako de izvudi nešto iz toga. Jedino u što sam prilično siguran je da nam nede pomodi nadi Haydena. — Duane nije zvučao posve uvjeren u bilo koju od tih svojih teorija, kao da mu je dužnost bila izložiti sve opcije na stol, premda je znao više od toga.

— Ako postoje bilo kakvi izgledi da bi nam to moglo pomodi, razgovarat du s njim. — Doimalo se kako Carolyn ne podržava tu mogućnost, ali nisam marila za to. Ako me Randy želio zajebavati u zdrav mozak, bila je to mala cijena za mogudi

nagovještaj koji bi mi pomogao vratiti sina. A možda i ja imam nekakve birane riječi za njega.

— Carolyn, ti imaš broj zatvora. Nazovi ih kad završimo s razgovorom, ako to i dalje želiš. Ali najprije me dobro poslušaj jer držim da bismo mogli imati jedan drugi trag koji bi valjalo slijediti. U bilješkama iz razgovora s Randyjem Dockery piše kako ga je Randy savjetovao da nade osobu po imenu Carson Beckman. Sjedate li ga se vas dvije?

Carolyn je lupkala po tipkovnici svog računala, tražedi, znajudi daje to ime ved negdje čula. Ali meni nije bio potreban nikakav podsjetnik.

— Jedini preživjeli nakon Randyjevih napada — rekla sam.

Zapravo, bilo ih je dvoje. Nakon Randyjevoga uhidenja, kad se njegovo lice pojavilo na gotovo svim televizijskim postajama, žena po imenu Patricia Lineberger sa sigurnošću je identificirala Randyja kao čovjeka koji ju je napao prije petnaest godina. Bilo je to prije nego se znalo daje nekoga ubio. Savezni kriminalistički vještak koji je poslije obavio razgovor s Randyjem držao je kako mu je to bio početnički pokušaj. Silom ju je pokušao uvesti u automobil nakon što se vradala doma iz bara blizu mjesta u kojemu je živio sa svojim roditeljima udomiteljima. Pobjegla je, ali dovoljno silno se prestrašila da je to prijavila. No Carson je bio drukčiji slučaj. Randy je u svom pretposljednem napadu ubio ostalo troje članova njegove obitelji, nešto manje od godinu dana prije nego gaje Nina prijavila. U to doba Carsonu je bilo četrnaest godina i preživio je sakrivši se u gostinjskoj sobi.

- Sjedam se njegovoga svjedočenja. Bilo je to nešto najužasnije što sam vidjela u životu — rekla sam, osjedajudi kako mi znoj probija ispod pazuha. — Obrana gaje izvela na svjedočenje jednog od jedinih dana koje sam bila na sudu. Siroto dijete.

— Imam dojam da se situacija poslije za njega nije promijenila nabolje - rekao je Duane. - Randy je Dockeryju savjetovao da nade Carsona zato što je, dopusti da točno pročitam što piše u bilješkama »RRM je osjedao da ih veže zajednička poveznica uništenoga djetinjstva«. Spona poput CBja bila mu je važna. Dockery daje naslutiti da su njih dvojica, žrtva i njezin počinitelj zločina možda bili u kontaktu nakon što je Randy osuđen.

Skamenila sam se. — »CB?« Nije li to bio potpis na pismima Randyju zbog kojih je čuvar u San Quentinu bio zabrinut?

Carolyn je piljila u mene, razjapljenih usana. — CB Taylor?

— Gdje je sad Carson Beckman? — upitala sam.

— Ne znamo točno. Nakon ubojstva njegov rođak, očev brat, postao je njegov zakonski skrbnik. Dockery na svom kalendaru ima zabilježeno da se mora nadi s njima i prema Jeaninenom mišljenju taj datum trebao je biti samo nekoliko tjedana prije njegovoga nestanka.

— Dva tjedna prije — potvrdila je Jeanine oglasivši se iz pozadine.

— Posljednjih pola sata povremeno nazivam taj stričev broj, ali nitko mi se još ne javlja. Ostavio sam poruku. Ali ja sam u prednosti pred vama i nazvao sam Matthews a neposredno prije nego sam nazvao vas cure.

Odmahivala sam glavom. - Zašto bi netko koga je Randy povrijedio...? Zašto bi netko takav na kraju krajeva uopde želio razgovarati s njim?

— Ne znamo — rekao je Duane. — Gle, nema mi smisla idi u Kaliforniju ako Randy ne želi razgovarati sa mnom. Ali Beckmanov stric živi nedaleko Chicaga i gospodična Dockery ponudila se odvesti me tamo popodne.

Ponovno se začuo glas promukao od cigareta. — Pokušala sam prije nekoliko tjedana stupiti s njima u kontakt, ali nisu željeli razgovarati sa mnom. Imam osjedaj da de, kad čuju što se dogodilo s vašim sinom, možda tome biti skloniji.

Carolyn im je rekla da prestanu tratiti vrijeme pričom s nama i savjetovala da krenu na put.

2.

To popodne bilo je iznimno tegobno. Policija nije željela da napustim kudu za slučaj da Haydenov otmičar odluči sa mnom stupiti u kontakt. Matthews je nazvao nakon što smo oboje razgovarali s Duaneom i upozorio nas da ne donosimo pre nagljene zaključke. — Čak i da je taj mali, Carson Beckman, na neki način uključen, očito nitko ne zna gdje je. Uspjeli smo mu udi u trag do stana u kojemu je živio sve do prošloga studenoga, ali njegov stanodavac kaže da gaje deložirao i sad nemamo njegovu trenutačnu adresu. Najnovija fotografija koju mogu nacije ona od

prije gotovo osam godina. Za to vrijeme se od adolescenta pretvorio u odrasloga čovjeka pa nede ni izgledati isto. Duane kaže da de mi pokušati faksirati noviju fotografiju, uspije lije dobiti od njegovoga strica.

Osim toga vladala je tišina. Nitko nije zvao niti su email poruke pristizale na moje i na Carolynno računalo. Koračala sam po prostoriji i pokušavala jesti. Uspjela sam samo dopola pojesti sendvič. Vidjela sam samo Haydenove oči dok je prolazio ispod kamere u školskom hodniku; krupne i prestravljene, tako bespomodne, preklinjude. Sad ga ved dvadesetčetiri sata nema. U društvu osobe koja je prerezala grkljan Rachel Dutton. Čovjeka koji je prihvatio naviku moga supruga činiti perverzne stvari s očima.

Carolyn mijje nastojala odvratiti pozornost. U početku je pričala o nečem trivijalnom, ali čula je varljivi ton u mojim odgovorima i prešla na mogude scenarije. Taj tip bi mogao biti Carson. Carson bi mogao biti to siroto dijete koje je još uvijek slomljeno zbog onoga što se dogodilo s njegovom obitelji. Carson je i sam mogao biti mrtav. Piljila sam kroz prozor dok je govorila. Policijsko vozilo bilo je parkirano na drugoj strani ulice i svako malo dolazili su pokucati na ulazna vrata upitati kako smo. Bila sam razdirana između poriva da ih pozovem da uđu unutra s te hladnode i mržnje zbog toga što ne nalaze Haydena. Bio im je to posao, no umjesto da su tamo i da tragaju, samo su sjedili i čekali; što me izluđivalo.

Ipak sam se nadala kako de možda ovaj put zbilja učiniti nešto dobro, iznijeti Haydenovu sliku, upoznati ljude sa situacijom, razgovarati s mogudim svjedocima. Ili da de možda netko prepoznati vozilo, ugledati Haydenovoga otmičara u vožnji i prijaviti. Možda de nekim čudom moje dijete spasiti neki sretni prometni policajac pa demo svakoga trenutka zaprimiti poziv.

Netko je uistinu vidio vozilo. Policija gaje pronašla napuštenog ni četiri bloka stambenih zgrada udaljenog od Haydenove škole, u parkirališnoj garaži blizu službenoga parka. Pregledom nadzornih kamera u blizini ustanovljeno je da je prošao ni dvadeset minuta nakon jučerašnjega napada. Lice vozača nije se moglo vidjeti ni iz jednoga kuta koji su dotad mogli izdvojiti. Matthews nas je nazvao javiti nam te vijesti samo trenutak prije nego je to objavljeno u pregledu vijesti dok se na postaji Channel 41 davala sapunica.

— Pretpostavljamo da gaje čekalo drugo vozilo. Obavljamo razgovore s ljudima na tom području, no zasad nemamo nikakvih potvrdnih vijesti. — Matthews je zvučao umorno i potišteno. — Jeste li ved razgovarali s bivšim suprugom?

— Nazvat du San Quentin istoga trena čim završim razgovor s vama.

DVADESETO POGLAVLJE

Čim je Carson Beckman tijekom suđenja Randyju zauzeo mjesto na stolcu za svjedoke znala sam da sam pogriješila glede crteža koji je bio pričvršćen za vrata ormara u spremištu iza naše kude. To uopće nije bio Haydenov portret niti je prikazivao Randyja iz vremena dok je bio mladid. Ne, bio je to taj dječak: bila su to ista ta nenasmiješena usta, bucmasti obrazi i taj prazan pogled. Čak je i ta gljiva frizura lijepe mekane kose bila ista, osim što sam sad uspijevala razaznati da je prljavoplava. Randy je toga dečka izabrao za predložak svog crteža, baš kao što je prije mnogo godina nacrtao moj portret. U trenu sam osjetila nekakvu nelagodnu povezanost s njim.

Znajudi što mu se dogodilo svi u sudnici očekivali su da se ponaša bolno djetinjasto. Zapravo, nedavno je navršio šesnaest i više je ostavljao dojam pogrbljenoga nezgrapnoga čovjeka nego adolescenta. Carson, u odijelu i kravati koji su mu bili očito za broj ili dva premali (svaki put kad bi progutao Adamova jabučica nadigla bi cijeli ovratnik) sjedio je na mjestu svjedoka i monotono odgovarao na braniteljeva pitanja. Bilo je nadnaravno; izostale su modulacije glasa i emocije dok je kratko i staloženo pričao o tome kako je Randy poubijao sve članove njegove uže obitelji.

— Kad ste prvi put te nodi postali svjesni da nešto nije u redu? — upitao je Allan Beyer. Dodijeljeni branitelj po službenoj dužnosti ostao je sjediti za stolom obrane pa bi tako, svaki put kad je morao pogledati prema njemu, Carson vidio i Randyja. Promatrajudi iz galerije pitala sam se jesam li tako i ja izgledala dok sam bila tamo, gnušajudi se pogledati u njegovom smjeru. Carson je uglavnom bio zagledan u daljinu, u neku konkretnu točku ponad oznake za izlaz iznad vrata sudnice.

Beyer je bio mladi Randyjev branitelj na sudu, onaj kojega je porota bolje podnosila. Stariji odvjetnik, Gavin Plumer, bio je delav

namrgođen tip, sklon podužem razmatranju i retoričkim skokovima od kojih su ljudi u galeriji okretali očima i više puta izazvali neposrednu sučevu podrugljivost. Beyer je na početku dana preuzeo vedi dio ispitivanja. Sad je čekao gotovo punu minutu, lijeno namotavajući kovrče svoje kose koja je postajala sijeda prije nego je ponovio pitanje.

Gotovo se činilo kako se Carson osmjehuje i lijeno sjedi zavaljen na mjestu pa sam pretpostavila da tone u san na jastuku lijekova za smirenje. Dnevno sam i sama gutala barem jedan Xanax nakon Randyjevoga uhiddenja. — Kad me Dana probudila — rekao je obzirno Carson.

— I, što vam je rekla vaša sestra?

— Rekla je daje netko u kudi.

Dječak nije dao nikakvo dodatno pojašnjenje, ali ovaj put Beyer nije dopustio da zavlada tišina. - Kako je znala?

— Čula je mamin vrisak, samo jedanput. Pretpostavljam daje samo jednom vrisnula prije nego joj je uspio zalijepiti vrpca preko usta.

- On?

— Gospodin Mosley.

Ostala sam u sudnici nakon što sam prošla kroz ono što su odvjetnici nazivali »prolaženjem iznova«. U obratu koji sam smatrala iznimno uvredljivim, ali za koji su Turnbull i ostali iz ekipe tužitelja zaključili da ga ne mogu izbjeći, obrana me pozvala natrag na ponovno svjedočenje, ponovno u svezi tvrdnje daje Randy u trenutku počinjenja svojih zlodjela bio psihički nestabilan. Turnbull je pretpostavljao kako de obrana ustvrditi daje, bududi da mi je Randy ostavio ključ od spremišta, znajudi što du u njemu nadi i kako du reagirati... poduzimajući mjere koje de zaustaviti njegov pohod... zapravo želio da bude uhvađen, da mu se sudi i da ga se smakne. To bi, prema Turnbullovoj teoriji, bio nedvojben dokaz da Randyjev mozak nije funkcionirao zdravorazumski. — Posljednji pokušaj da ga se spasi od smrtonosne injekcije — bio je Turnbullov sažetak. — Maštovit, ali donekle nategnut.

Gore od onoga što su meni učinili bilo je njihovo ponovno pozivanje na svjedočenje jedine osobe koja je preživjela Randyjev pohod, zbog gotovo istoga razloga. Premda su se ubojstva Beckmanovih

dogodila izvan granica države, obrana je tvrdila daje Carsonovo svjedočenje relevantno za Randyjevo stanje svijesti u vrijeme počinjenja tih zločina. Bilo je uvjetovano i konstatirano da svjedok svjedoči uz prosvjedovanje. Ali Beyer i njegov blijedožuti stari mrzovoljni partner navodili su nekakav drevni presedan pa se sutkinja Oliver nevoljko složila dopustiti Carsonu svjedočenje.

Tako se sad Carson vrpeljio na stolcu za svjedoke, pogleda prikovanog u prazno. Arhipelag akni protezao mu se preko brade, a kosa mu je bila spljoštena i nepočešljana.

Bill Floyd Koža mu je bila blijedožuta, što je davalo naslutiti samotne mjesece provedene u istoj spavadoj sobi, iz koje je izlazio samo pohađati nastavu, nigdje drugdje. Stric i strina koji su preuzeli zakonsku skrb nad dječakom sjedi li su nedaleko mene u galeriji, no shvatila sam da im ne mogu pogledati u oči.

Beyer je prstima formirao šator i nagnuo se naprijed prema stolu obrane. - Što ti je Dana rekla da učiniš?

- Rekla je kako bismo trebali prijediti preko hodnika i sakriti se u gostinjskoj sobi - odgovorio je Carson. Kao da je kliknuo prekidač, iznenada je živnuo i počeo žurnije govoriti. — Govorila je da se spustimo s prozora. Ali bili smo na trećem katu i mislim da nije sasvim razborito razmišljala. Bio sam veoma prestrašen pa sam krenuo za njom i dok smo bili u predvorju čuli smo kako se nešto događa u spavadoj sobi naših roditelja, ali vrata su bila zatvorena pa ništa nismo mogli vidjeti. Ali kad smo ušli u gostinjsku sobu čuli smo otvaranje vrata sobe naših roditelja, potom ju je netko zazvao po imenu. Nisu to bili ni mama ni tata. Nisam se mogao osvrtni jer me gurala ispred sebe, a kad sam ušao u sobu zalupila je za mnom vrata i tad sam je posljednji put vidio prije nego što je sve već bilo gotovo.

U prostoriji je bila mukla tišina i čulo se samo ubrzano Carsonovo disanje. Sutkinja Oliver upitala gaje osjeda li se sposobnim nastaviti. Rekla mu je da može načiniti stanku ako želi. Carson je kratko odmahnuo glavom i, što se pod takvim uvjetima moglo smatrati neobičnim, šarmantno joj se osmjehnuo. - Više bih volio završiti s tim — rekao je.

Beyer je nastavio s ispitivanjem i Carson je ispričao priču; o tome kako je bio previše prestrašen da se pomakne ili da upali svjetlo pa

se šdudurio u gostinjskoj sobi u mraku i slušao. Njegova sestra je jednom vrisnula nakon što je zalupila vrata za njim, i to je bilo sve. Carson je opisivao zvukove borbe. Rekao je: — Čuli su se... zvukovi vode, kao kad hodate kroz mlaku. Netko je udario o pod, ili možda o zid, ne znam. - Malo ih je u sudnici moglo gledati u nj dok je o tome govorio, ali ja jesam. Nisam mogla odvratiti pogled. Sjena nekog pohotnog intenziteta, blijeda vrsta poveznice koju dovodim u vezu s dubokom i trajnom traumom preletjela mu je licem prije nego se vratila ona turobna jednoličnost.

- Koliko dugo ste bili tamo? - upitao je Beyer.

- Policija nije tek poslije rekla daje prošlo više od sat vremena, ali ja ne znam. Nisam imao sat.

- Kad ste izišli iz gostinjske sobe?

- Nakon što mi je on rekao da mogu.

Beyer nije morao podidi pogled sa stola da bi zapazio neznatno komešanje i privučenu pozornost svih; osjedala se u zraku. - Tko vam je to rekao? Gospodin Mosley?

Carson je kimnuo i potom se prignuo prema mikrofonu postavljenom na postolju za svjedoke. - Da.

- Dakle znao je da se tamo skrivate?

Carson je smrtno probljedio i na trenutak sam pomislila da de se onesvijestiti i srušiti na stranu sa stolca. Ali ostao je na mjestu, nepomičnoga lica, jedva mičudi usnicama. — Sjedio sam na podu, leđima okrenut vratima, za slučaj da pokuša ući. Zaključio sam kako du vjerojatno umrijeti. Čuo sam kako netko izlazi iz sobe mojih roditelja i odlazi niz hodnik pa sam stavio ruke preko usana. Toga se sjedam, nastojao sam da me ne čuje kako dišem ili tomu slično. Nije više bilo zvukova pa sam pomislio kako je možda ved otišao i kako bih trebao izidi iz kude ili pokušati pomodi Dani, mami ili tati, ali bio sam previše prestrašen... Previše za jednoga kukavicu.

Beyer je rekao: — Sine, nitko ne daje naslutiti da si mogao učiniti bilo što da spriječiš to što se dogodilo tvojoj obitelji. Nisi ti tomu kriv. Trebao bi biti zahvalan što si živ.

— To vi tako mislite, zar ne? - odrezao je Carson iznenada. Sad smo ga svi pozorno gledali, nagingjudi se naprijed na svojim sjedalima dok je on netremice piljio najprije u branitelja koji je stao u njegovu zaštitu, a potom u Randyja. - Cijelo to vrijeme znao je gdje

se skrivam. Znao je. Stajao je ispred vrata, sučelice meni i jednostavno počeo razgovarati, kao da je to normalan razgovor. Rekao je: »Znam da u ovoj obitelji postoji dječak, ali čini se da ga ne mogu nigdje nadi u ovoj kudi. Uskoro du i sam imati sina. Moja supruga to još ne zna, ali mislim da de biti muško, slutim to.« Potom sam vjerojatno proizveo nekakav zvuk jer je rekao »psst«, a potom mi naredio da pričekam još nekoliko trenutaka prije nego iziđem. Rekao mi je da ne tražim roditelje i sestru nego da odmah siđem u prizemlje i nazovem policiju. Potom je otišao, a ja sam pričekao i poslušao ga.

Beyer je svoju pozornost preusmjerio na porotu. — Za sve te godine počinjenja gnjusnih zločina gospodin Mosley nikada prije nije imao naviku iza sebe ostavljati preživjele. Čak je razgovarao s Carsonom prije nego je napustio kudu Beckmanovih, potpuno svjestan da de Carson modi prepoznati i odati njegov glas policiji, što je zapravo i učinio, ali tek poslije godinu i pol. Molimo vas da razmotrite jesu li to postupci ubrojive osobe koja postupka u svom najboljem interesu ili postupci osobe koja je poremedenoga uma i koja funkcionira s narušenom sposobnošću za razmišljanje, što je očito vidljivo izjasne želje da ga se uhititi. — Randy je shvatio da je njegov odvjetnik spreman pustiti da to tako ide i škripavim glasom prošaptao u Beyerovo uho. Branitelj po službenoj dužnosti očito je bio uzdržan, ali ipak se povinovao želji svog klijenta. Ponovno se okrenuo prema mjestu za svjedoke. — Još jedno pitanje, mladidu. Možete li nam navesti neki drugi razlog, osim nedostatka zdravoga razuma, zbog kojega bi vas gospodin Mosley poštedio nakon svega što je učinio vašoj obitelji? Pada li vam na pamet bilo koji razuman razlog zbog kojega bi vas ostavio na životu?

Sudac je pogledao u Turnbulla, očekujući njegov prigovor. Tužitelj se čak osovio na noge kad je Randy progovorio iza stola za kojim je sjedila obrana, obradajući se izravno Carsonu Beckmanu koji je nepomično i blijedo sjedio na stolcu za svjedoke. — On to zna — rekao je Randy.

Carson je piljio u njega kao da bi mogao učiniti da nestane. Nepokolebljivim glasom rekao je: — Ne, ne znam.

Sutkinja Oliver upozorila je Randyja da drži jezik za zubima, ukoliko ne želi govoriti pod prisegom. Beyer i njegov partner su se namrštili i

Beyer je stavio ruku na Randyjevo rame. No Randy je i dalje motrio Carsona, usnama oblikujući riječi bez glasa, na isti način na koji je meni izgovorio »volim te« dok sam stajala na mjestu za svjedoke. — Znaš. Dobro ti znaš.

Turnbullova tužiteljska ekipa izvela me iz sudnice na stražnji izlaz kako bih uspjela izbjeći kamere i pitanja novinara koji su u dva reda ogradili ulazne stuba. Izlaz je vodio u privatnu garažu rezerviranu za zaposlenike koji su radili na sudu i svjedoke koji su bili pozivani na svjedočenje. Betonska zgrada bila je hladna i sjenovita te sam imala dojam da bi mogla izazvati sklonost paranoji ili klaustrofobiji čak i u najstabilnijih osoba. Turnbull mi je obedao da de to biti moj posljednji dolazak na sud, osim ako ne budem željela nazočiti čitanju presude. Očekivao je da bi to moglo biti tijekom sljedećeg tjedna.

— Ima li ikakvoga izgleda da ga oslobode krivnje? — upitala sam.

— Izgledi uvijek postoje — rekao je Turnbull, poigravajući se svojom leptir kravatom. — No držim da de porota prozrijeti obranu temeljenu na nedostatku zdravoga razuma. To što su danas činili s tim dečkom bila je krajnja granica, a porota obično ne reagira dobro na takve taktike.

— Onda ne moram dolaziti — rekla sam.

Okrenula sam se prema svom Accordu kad sam čula otvaranje vrata na nivou iza nas. Osvrnula sam se i ugledala Carsona Beckmana kako dolazi niz prolaz u kojemu su bila parkirana vozila, hodajući između strica s jedne i strine s druge strane. Imala sam pravu namjeru ući u automobil i što brže se odvesti kudi, ah kad sam ga ugledala, onako stisnutoga između dvoje starijih skrbnika, nisam znala što me obuzelo. Nisam si mogla pomodi.

Zastali su pokraj velikoga srebrnoga SUVa i Carson je otvorio stražnja vrata automobila kad sam mu pristupila na nekoliko koraka udaljenosti i pročistila grlo. Okrenuo se, baš kao i njegov stric, otmjen, problemima opteređen muškarac snježno bijele kose u odijelu s prslukom. Obojica su piljila u mene. — Oprostite što vas uznemiravam — rekla sam začuvši drhtanje su glasu, ah odlučna da to prevladam i kažem ono što sam trebala reći. - Ja sam Nina

Sarbaines, nekada sam se preživjela Mosley. Imate li što protiv da nakratko popričam s vama, Carsone? Bit du kratka.

Činilo se da de se njegov stric uplesti i ljubazno me zamoliti da odem i ostavim ih na miru. Zapravo sam umalo mogla vidjeti kako mu te riječi naviru iz glave, ali Carson je kimnuo i brzo se malo udaljio od njih. Pošla sam za njim. Kad se okrenuo, nisam se mogla suzdržati da mu ne položim ruku na rame. Lecnuo se i sklonio je.

— Samo sam htjela reći da mi je žao — rekla sam žurno, gotovo zamuckujući. Naravno, nisam samo to željela reći, ali grlo mi se stegnulo i nisam mogla nastaviti. Namjeravala sam mu reći kako mi je posve jasno daje to što mu je moj suprug oduzeo nezamjenjivo. Željela sam mu reći kako je, premda sam svjesna da je moja situacija posve drukčija, Randy i meni mnogo toga uzeo.

Znatiželjno je na trenutak piljio u mene, očito ne uvrijeđeno, ali ni utješeno. Nakon stanke koja je potrajala dovoljno dugo da me navede na preispitivanje nagona da mu se obratim, progovorio je tihim šupljim glasom: — Ne osjedam se dobro. Ne osjedam se onako kako bih se trebao osjedati. — Kao da gaje nedostatak emotivne reakcije prestrašio. — Nije nešto u redu sa mnom.

— Ne govori tako — preklinjala sam. — Nemoj to ni pomisliti. Randy bi baš to želio i ne možemo mu pružiti ni trunak više zadovoljštine od one koju je ved dobio time što nam je učinio. — Nisam uspijevala nadi riječi koje sam uistinu željela podijeliti s njim, to da znam što znači potiskivati nešto veliko i strašno; bilo je to poput čvrste stijene u prsima, stanje šoka za koje se činilo da mu nema kraja. Ali proganjala me razina moje drskosti da ga odvučem u stranu, prava neoprostiva smionost.

— Bit deš ti bolje — uspjela sam reći, čuvši mukli slabašni zvuk te trajne otrcane fraze. Kako sam mu se sigurno morala učiniti pokroviteljskom pokušavajući ga navesti da shvati, tome mladidu čiju je cijelu obitelj likvidirao moj suprug, dok sam se bezbrižno pretvarala daje sve u redu.

Nastojala sam mu prenijeti osjedaj nečega otključanoga, nekakvog velikog rasteredenja kojemu sam očajnički težila, ali koje u stvarnosti još nisam bila osjetila. U mislima mi je bučalo samo to da sam i sama prevarena, ali on je bio izigran na još gori način. Napokon sam traljavo završila: — Ne dopusti nikome da ti govori

kako žalovati. Dogodit će se to samo od sebe, kad ti zaključiš da si spreman.

— Alija uopće ne želim da se to dogodi — rekao je. Osjetila se ona prestravljenost i neizvjesnost koje su u trenu izbile na površinu dok je stajao na mjestu za svjedoke. Kao da me molio za nešto, za uvjerenje da će konačno osjetiti to što bi trebao osjetiti, da će se u sebi povezati s nečim što je bitno i neuhvatljivo.

Prekasno sam shvatila da mu apsolutno ništa nemam ponuditi kroz ispriku i uvjeravanje. Njegov stric približavao nam se kroz garažu i osjetila sam navalu zahvalnosti zbog svake isprike koja me mogla lišiti blizine Carsonovoga očaja. Pružila sam ruku i još jednom stisnula njegove hladne ruke, koje mi nisu uzvratile stiskom, prije nego sam se žurno udaljila do svoga automobila. Nisam se usudila osvrnuti.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

Matthews se zaustavio na prilazu nekoliko sati nakon našeg posljednjeg razgovora s Duaneom. Nije imao uključenu sirenu, ali kad smo ga Carolyn i ja ugledale kako se žurno kredudi pločnikom približava vratima, obje smo zapazile njegov očito užurban korak. Pridržala sam vrata. Dok je ulazio kimnuo je najprije jednoj, a potom drugoj.

— Moramo razgovarati — rekao je, odbacivši aktovku na kauč. Odmah se dao na prekapanje po njoj vadedi snopove papira, skenirane fotografije i službena izvješća, koje je potom razdvajao odlažudi ih u hrpe, dok smo se Carolyn i ja tjeskobno pogledavale. Konačno je otvorio prijenosno računalo i stavio ga pokraj Carolynoga.

— Jesi li već razgovarala sa svojim bivšim suprugom? - upitao je.

— Iz zatvora su mi rekli da će se oni meni javiti tijekom popodneva. Još uvijek čekamo. Carolyn misli kako žele sami nešto doznati od njega. Ima li kakvih vijesti o mome sinu? — upitala sam.

Matthews je odmahnuo glavom. - Žao mi je, posljednjih nekoliko sati obavljao sam telefonske razgovore s Duaneom i još nekolicinom policijskih postaja. Duane se ispričava što nije bio u kontaktu s vama, ali držao je da će ubrzati proces ako te podatke dobijemo. Cijelo vrijeme nam ih šalje emailom. Sve du vam objasniti, ali najprije bih želio da Nina vidi... Utišao se i listao neke papire sve

dok nije našao to što je tražio. Podigao je reprodukciju fotografije gruboga rastera, očito kompjutorski skeniranu ili faksiranu. Prepoznala sam tanke usnice Carsona Beckmana i njegove tamne oči, ali taj se portret posve se razlikovao od mladida kojega sam zadnji put vidjela na sudu. Crte lica bile su iskrivljene i obrazi više nisu bili onako punašni, kao da mu je koža izgubila onu napetost na površini i pretvorila se u labavu masku. Zbog toga se činio okamenjenim, životinjom koja se našla pred kanalom. Na desnom uhu imao je tri naušnice, a na lijevom dvije. Neuredna uska bradica ispod usne pridonosila je opdem osjedaju dugotrajno nemarnoga odnosa prema samome sebi.

— Jesi li ga vidjela u zadnje vrijeme? — upitao je Matthews.

Nesigurno sam odmahнула glavom. — Mislim da nisam. Teško je biti siguran.

Matthews je govorio uzbuđeno, kao da je pokušavao sve zbiti u koncizan sažetak, premda je znao daje to beznadežno. — To je Carsonova osobna iskaznica kod posljednjega poslodavca koji nanije poznat, gdje je sve do prije šest mjeseci radio vršedi dostavu. Slika je više od godinu dana stara te mu se izgled u međuvremenu vjerojatno donekle promijenio. Ipak smo poslali primjerak Policijskom odjelu Murphy u Tennesseeju i javih su kako prema opisu svjedoka odgovara osumnjičenome za ubojstvo Julie Craven. — Izvadio je drugu fotografiju, ovaj put fotografiju studentice. Pružio mi ju je i zapazio da su mi usne zadrhtale.

— Moj Bože - rekla sam.

— Postoji velika sličnost s njom, zar ne? — složio se Matthews.

— S kim? - upitala je Carolyn.

Drhtavim rukama odložila sam fotografiju. — S učiteljicom moga sina. Rachel Dutton.

— No to još uvijek ništa ne znači — upozorio nas je Matthews.

Činilo se kako je konačno posložio kockice prema svojoj želji pa se zavalio na kauč i duboko uzdahnuo prije negoli je nastavio: — Ali kompulzivni ubojice, posebice na početku, često su potaknuti na traženje žrtava s istim tjelesnim karakteristikama. Dakle, uz sve ostalo što smo u posljednjih nekoliko sati otkrili, to dovodi do najčvršdega dokaza koji imamo. Jasno. Znači, nakon ubojstva

obitelji Beckman, Carson je dodijeljen na skrb svome stricu, čovjeku po imenu Joe Beckman i njegovoj supruzi Laurie.

— Duane je bio kod njih - oglasila se Carolyn.

— Odatle me i zvao. Očito je da sestra Lanea Dockeryja ved neko vrijeme pokušava s njima stupiti u kontakt, sve od nestanka njezinoga brata, no nisu joj to omogućili. Ili njihov početni intervju s Dockeryjem nije prošao dobro ili im je Carson rekao da niskim drugim ne razgovaraju o tome, to nismo sigurni. Ali kad im je Duane rekao što se dogodilo s Haydenom, popustili su. Carson je sa stricem i strinom živio sve od počinjenja ubojstava pa sve do prije dvije godine, kad se preselio u stan na drugoj strani grada. Mislili su da je još uvijek tamo, sve do prije otprilike šest tjedana kad ih je nazvao stanodavac rekavši im da je preuzeo stan zbog nepladanja. Ostalo je tamo nekoliko kutija pa su stric i strina podmirili najamninu, pokupili kutije i smjestili ih doma u garažu. Tvrde kako otada nemaju nikakvoga kontakta sa svojim nedakom.

— Duane je dio priče doznao od njih, nakon čega sam nastupio ja s mjesnom policijom, ali ostatak stvari je izravno Carsonovo vlasništvo.

— Izvukao je stranice rukom ispisanih bilježaka. Teško sam progutala prepoznavši rukopis. Jeanine Dockery kaže daje među stvarima u Carsonovoj kutiji našla bratov sat. Na njemu su ugravirani inicijali Lanea Dockeryja. Stric i strina bili su sve do toga trenutka prilično suzdržani o cijeloj toj stvari, ali Duane je rekao kako je Dockeryjeva sestra doslovno poludjela na njih, na što se strina počela odavati, a stric je nazvao svoga odvjetnika. Duane je poslije uvjerio Joea Beckmana kako bismo mogli pomisliti da mu je on bio pomodnik, radije nego netko tko gaje u tome sprječavao. Siroti ljudi zvuče kao da su zbog svega toga na rubu živaca.

Položila sam ruku na Matthewsovu. Mogla sam osjetiti vrelinu njegove kože i ubrzan puis. — Kreni od početka, molim te.

Ponovno je duboko uzdahnuo i rekao: — Dobro, dobro. Carson je u biti imao problema sve otkad se doselio u stričevu kudu pa sve do trenutka kad je iz nje otišao.

— Što je i za očekivati, nakon svega što mu se dogodilo — rekla je Carolyn.

— Slažem se. Ali kad ste u tom poslu toliko dugo koliko ja, ne možete ne zapaziti kako žrtva često puta postaje nasilnik. Žao mi je, ali to je životna činjenica. Uzmimo Charlesa Pritchetta kao relevantan primjer. Duane kaže kako je strina neprestano ponavljala da je Carson bio na nekoj vrsti terapije, cijelo to vrijeme dok je živio s njima, te kako se od njih nije moglo očekivati da pruže više nego što su mu pružili. Imali su odraslu djecu koja su bila otišla od kude, i odjednom su se zatekli s problematičnim tinejdžerom pod svojim krovom. Njihova djeca nastojala su pokazati Carsonu da se osjeda dobrodošlim kad su dolazila kudi za blagdane, kao i u svakoj drugoj prigodi, ali Joe Beckman tvrdi da se on sve više povlačio što su ga oni više nastojali uključiti. Na kraju to je doslovno bio njihov dogovor da pruže hranu, utočište i džeparac nekome za koga su osjedali daje stranac. Natuknuli su neke probleme s vlastima, ali Duane je rekao da ne trebaju ulaziti u pojedinosti. Zato sam nazvao mjesnu policiju. Carson je sad ved dovoljno odrastao da su svi dosjei za maloljetne prijestupnike trebali biti izbrisani, ali u našem uredu se to uvijek ne dogada pa sam pretpostavio da bi vrijedilo pokušati. Došao sam do jednoga tipa koji je imao te dosjee, objasnio mu situaciju i rekao da bi dijete moglo biti u opasnosti pa mi je našao to što mi je bilo potrebno.

Matthews je izvukao nekoliko papira i dopustio nam da ih pogledamo. Bila su to službena policijska izvješda. Jedno je bilo optužba za nanošenje lakših ozljeda ženskoj osobi. Kao osumnjičenik bio je naveden Carson. — To je iz vremena kad mu je bilo šesnaest — rekao je Matthews. — Samo nekoliko mjeseci nakon što je svjedočio na suđenju Randyju napao je djevojčicu u školi. Nije zadobila teže ozljede, ali bila je toliko prestrašena da su ona i njezini roditelji podnijeli prijavu pa su ga izbacili iz škole. Sudac zadužen za taj slučaj uzeo je u obzir Carsonovu prošlost i osudio ga uvjetno te mu je bilo dopušteno završiti srednju školu na jednoj privatnoj akademiji. - Pokazao nam je drugo izvješde o incidentu. — Nije bilo dokaza krivnje, ali Carson je bio priveden i s njim je obavljen razgovor kao s osumnjičenikom za nekoliko pritužbi o voajerskom virkanju u susjedstvu njegovoga strica. Mislim daje to što tu vidimo opsežan dokaz za to kako jedan mladid zapravo skrede s pravoga puta.

Prebiralala sam po papirima i našla jedan koji mi je ved bio privukao pogled. Pružila sam pismo Matthewsu i upitala: - A što s ovima?

Kimnuo je. — Od Randyja su. Ima ih nekoliko i čini mi se daje Carson vedinu njih zadržao, što daje naslutiti kako je želio da ih u nekom trenutku nadu. Godinama su u kontaktu. Zato sam i pitao jesi li ved razgovarala s Randyjem.

Carolyn je odmahivala glavom. — Zašto bi se Carson Beckman želio dopisivati s osobom koja mu je poubijala vlastitu obitelj?

— Bio je nestabilan — odgovorio je Matthews, sliježudi ramenima.

— Zapravo, ne mogu se pretvarati kako to sa sigurnošću znam jer zasad imamo samo Randyjeva pisma. Vjerujem da ste u pravu zbog pretpostavke kako zatvorske vlasti u Kaliforniji pokušavaju same izvudi podatke od Randyja. Ved sam ih kontaktirao. Pretražili su Randyjevu deliju, ali ništa nisu našli. Zna da mu čitaju poštu, svi zatvorenici to znaju, tako da vjerujem daje bacio sva Carsonova pisma koja su pristizala, ili barem prije nego je došlo do ove eksplozije. — Pogledi su nam se susreli. — Trebamo ponovno nazvati San Quentin i tražiti da te odmah spoje s njim.

— Ne još — rekla sam. — Moram doznati ostalo o Carsonu. On je na slobodi, a Randy nije.

— Dakle, kao što sam ved rekao, maturirao je završivši srednju školu i radio niz poslova u tom području i oko njega. Nema pravoga dokumenta o nekakvim izvannastavnim aktivnostima, ali to nije ništa neobično za dječaka njegovih godina. Nismo uspjeli udi u trag nijednom prijatelju ni poznaniku pa su policajci iz Detroita započeli istragu razgovarajući s ljudima s kojima je radio kod posljednjega poslodavca. Bio je u povremenom kontaktu sa stricem i strinom, sve do intervjua s Dockeryjem, nakon kojega je nestao. Više ništa nisu čuli o njemu, sve dok ih upravitelj zgrade nije zamolio da preuzmu njegove stvari.

Poredao je nekoliko papira, preslike Randyjevih pisama Carsonu.

— Koliko vidimo navedeni su grubim kronološkom redoslijedom. Čini se da je prvo staro više od dvije godine, primljeno neposredno nakon Nove godine. Randy spominje Carsonove »novogodišnje odluke«. Duane i ja se slažemo kako je zasigurno u pitanju nekakav unutarnji poriv koji je Carsona naveo da stupi s njim u kontakt. —

Tada je imao dvadeset i jednu godinu. Vedina ozbiljnih duševnih bolesti često se manifestira u razdoblju između kasnih tinejdžerskih godina i početka dvadesetih. Gledajte ovo, Randy piše: »Kažeš da pokušavaš sve ostaviti iza sebe, ali da ti snovi neprestano dolaze. Govoriš mi da ne prestaju i da ti ne pomažu taj liječnik Vale i njegove tablete. Predlažem ti da se zapitaš zašto si, od svih ljudi na ovome svijetu, kontaktirao mene« — naglasak je Randyjev. »Odgovori koje tražiš ved su u tebi, ako se imaš hrabrosti s njima suočiti. Ne mogu ti dati odgovore, ali mogu ti ponuditi svu pomod — barem toliko ti dugujem. Ali postoje neka pravila o zabranama: zacijelo znaš kako se sva dolazna i odlazna pošta ovdje pročita prije nego što je prosljede. Najviše što mogu je poslati ti nekakav zemljovid, put koji de te voditi do tvojih odgovora. Moj trenutčni savjet ti je da odmah prestaneš piti te tablete. Lijekovi de ti samo zatupiti dušu i zamagliti istinu.«

— Isuse — protisnula je Carolyn.

Matthews nam je pokazao ostala pisma. — Vidi kako se Randy počinje obradati Carsonu u vrijeme kad su ved nekoliko mjeseci komunicirali. — Ugledale smo posvetu. Pisalo je sine. Sjetila sam se kako je Randy s nama želio stupiti u kontakt nakon što je prvi put bio poslan u zatvor, i kako je pisma naslovljavao na Haydena. — Progutala sam i osjetila mučninu. Matthews je nastavio. — Njihove zaporke nisu bile veoma sofisticirane, ali nisu ni morale biti. Osim ako nisu dobili drukčije naputke, zatvorska cenzura može pretraživati samo na otvoreno spominjanje kriminalnih radnji. Razlog zbog kojega je čuvaru prvi put postalo sumnjivo bilo je Randyjevo spominjanje »ugostiteljeve kude« nakon što gaje Pritchett namjeravao ubiti. Za dvojicu tipova s veoma malim izgledima da bilo koji u skorije vrijeme ima vlastiti dom, u njihovoj prepiski nalazimo mnoge reference na nekretnine. Randy piše: »Moj ti je savjet da započneš s nečim mnogo starijim. Nekom trošnom kudom u koju treba mnogo novca ulagati i koju nitko više ne bi poželio. Rizik je u tom slučaju mnogo manji, bududi da takve zgrade uvijek stoje same i izdvojene iz zgusnutoga susjedstva. Znam da nisu jednako privlačne ni romantične poput onoga što nazivaš svojim 'domom iz snova' ili svojim 'idealnim mjestom', ali istinski ti savjetujem da počneš s nečim običnijim. U protivnom bi se idealizirani dom mogao pokazati

nečim čemu još nisi posve dorastao.« — Randy tu govori kako unaprijed treba provjeriti teren. Savjetuje Carsonu da »obvezno pobliže upoznaš ostale potencijalne kupce koji bi pokazali zanimanje za tvoju stečevinu«. Govori mu da provjeri »vidokrug«. Držimo da pri tome misli na članove obitelji i susjede.

Upute kako pratiti nekoga — rekla sam.

— Zvuči tako. Nedugo nakon ovih pisama počinjemo zapažati kako ukazuje na »ugostiteljevu kudu«. Kronologija se podudara s neuspjelim Pritchettovim pokušajem da Randyja liši života.

— Poslao ga je za Pritchettom?

Matthews nas je pogledao. — Ne možemo ništa reći sa sigurnošću, možemo li? Ali Carson očito nije bio dorastao tome poslu. Neka od Randyjevih zadnjih pisama prilično su razdražljiva. U ovome piše:

»Unatoč svim tim tvojim brojnim stranicama punim nedolične samodopadnosti o tome kako je dobro prošlo s onim mjestom u Tennesseeju i o tome kako je, s obzirom da ti je to prva kuda, to mogla biti najbolja kuda iz koje možda nikamo ne bi morao seliti, obojica znamo da to nije tako. Budeš li se ikada želio domodi ozbiljnije imovine, znaš da moraš stvoriti cjelovit portfelj.«

— To je on — složila se Carolyn. — Sigurno gaje Randy poslao ovamo nakon što je Pritchett otkrio gdje se nalaziš.

— Zapravo, posljednje pismo koje imamo stiglo je odmah nakon što je Lane Dockery došao posjetiti Carsona, neposredno prije nego je Carson odbacio zemljovid. Randy piše: »Eto vidiš da ti mogu poslati prave izgleda. Pišćeva kuda« — to ja naglašavam — »otvara ti posve nove puteve do prihoda. Sad nas veže nešto više od zajedničke prošlosti, veže nas trenutačna sadašnjost i predvidljiva budućnost. Ti si moje ruke.«

Oboje je pogledalo u mene kad je Matthews pustio da zadnja stranica padne na stol. Stisnula sam zube. Rekla sam Matthewsu da nazove zatvor i pokrene postupak.

2.

Taj glas.

Nevjerojatno; premda bih rekla da sam ga bila posve izbrisala iz sjedanja, čim se javio na telefon osjedala sam kao da ga svakoga dana od našeg posljednjeg viđenja čujem u pozadini svijesti kako govori, samodopadan i iskvaren, kao posljednji put kad je izlagao na

sudu. Čim smo obavili finese sa zatvorskim vlastima i uključivanjem kasetofona, osjedala sam ga u uhu, kao da smo ponovno zajedno u istoj prostoriji.

Nina? Jesi to ti?

Matthews i Carolyn nadvijali su mi se nad ramenom, prisluškujući glas koji je dopirao kroz slušalicu. Istražitelj mi je dao naputke što reći i kako obuzdati reakcije koje bi nedvojbeno bile pokazivanje straha i mržnje s moje strane, kako bismo Randyja ostavili u uvjerenju da vlada situacijom i iz njega izvukli svaki mogudi podatak koji uspijemo dobiti.

Imala sam samo Haydena na umu. Rekla sam: - Bog, Randy. Ja sam.

— Moj Bože, zvučiš očajno. Znam ja kad pokušavaš suspregnuti suze, nastojedi biti jaka. Vidio sam neke studije u kojima piše da potiskivanje osjedaja može izazvati rak. Fizički se tijelo jednostavno guši od svih tih emocija i samo sebe truje. Trebaš se prepustiti, barem jednom u životu. - Njegova radost bila je usiljena i pokušala sam uživati u njegovom neuspjelom pokušaju da se naruga, što je tako očito želio, no nije bilo nimalo lako dok sam osjedala onaj ubrzani puls u ušima.

— Randy, znaš zašto zovem. Netko nam je odveo sina. Želim doznati što ti znaš o tome.

— Vrijeme je za stanku — rekao je, i u glasu mu se brzo osjetila podrugljivost koju se nije trudio prikriti. — Nisam s tobom razgovarao šest godina, i po svemu sudeći više nikada nedu razgovarati s tobom pa demo ovo smatrati razgovorom. Slušat deš me.

Ostala sam zapanjena kad sam čula očaj u njegovome glasu. Je li sve te godine nodima ležao budan zamišljajući ovaj razgovor i pokušavao naći način da mi nanese još vedu bol? Ako jest, bila sam je spremna podnijeti. Uopde mi ništa nije značilo. — Slušam, Randy.

— Ti i puna prostorija policajaca, nedvojbeno. — Činilo se da se donekle pribrao kad je progovorio čvršdim glasom. — Mislim da sam te zadnji put vidio u sudnici gdje si se pretvarala kako si bila zapanjena kad si doznala istinu o meni. Moram te upitati, jesu li te oni instruirali tako?

— Ne, nije im bilo dopušteno.

Narugao se. — Ako ti tako kažeš. Molim te, nemoj me gnjaviti, Nina, jer sam ved do kraja iznuren. Nemam tu ništa što bi mi pomoglo da izdržim osim misli na tebe i na to kroz što sigurno prolaziš, stoga budi iskrena sa mnom.

— Umirem — počela sam što sam mogla iskrenije.

— Ah, napokon — rekao je. — Zvuk istine. Nisi ti glupa, Nina. Nikada nisi ni bila. Znala si neke stvari o meni mnogo prije nego što sam ti ostavio ključ na dar.

— Nije mi se učinio darom, Randy, učinio mi se prokletstvom.

Izgledalo je kao da me od samoga početka namjeravaš povrijediti, što si i učinio, svojim lažima i tajnim životom kakav si vodio. A kad me više nisi mogao povrijediti time, učinio si to s istinom. Sadist si, Randy, i u pravu si kad kažeš da sam to negdje duboko u sebi znala. Ali nikada nisam željela povjerovati da sam živjela s nekim tako monstruoznim poput tebe.

Nezvana, navrla su sjedanja na njega i mene dok sjedimo na kauču u njegovome stanu, one nodi kad sam se slomila i pola sata jecala nad svojim bivšim dečkom Bradom. Bila je to prava melodrama, užasno razotkrivanje, posebice stoga što smo Randy i ja zajedno bili tek nekoliko mjeseci. Ali on je samo sjedio, nježno me vrhovima prstiju milovao po ramenima i brisao mi uplakane obraze. Ta vrtoglavica, to uzbuđenje koje sam osjetila kad je rekao, »mogu se ja brinuti za tebe«, to priznanje da bi me, unatoč tomu što zna da ga ne bih voljela kao što sam voljela tu drugu odsutnu sjenu, volio bezuvjetno; ta njegova nježnost me pokosila. Tad sam mislila kako mi treba netko tko de se brinuti o meni. Nisam mogla zamisliti da du preživjeti, nakon što sam ostala posve sama.

— Ono u što želimo vjerovati i ono u što vjerujemo rijetko kad je isto — kazao je. — Znam da mi ni ovo nedeš vjerovati, ali nikada te nisam mrzio. Nikada se nisam osjedao sadistom prema tebi. Osjedao sam vedu povezanost s tobom nego sa svim ostalim ljudima koje sam poznavao. Čak sam ti se želio povjeriti, još prije one djevojke Snyder.

— Glas mu se pojačavao približavajući se rapsodiji. — Ne možeš ti to zamisliti, taj intenzitet uzbuđenja kad ti je drugo ljudsko bide prepušteno na milost i...

— Niti ne zamišljam. Gdje je Carson Beckman?

— Evo je, počinje. — Randy se nasmijao i smijeh mu se pretvorio u kašalj. Odmah potom pribrao se i ispričao. — Oprosti, tu se nema baš što raditi nego pušiti, a ja to činim s guštom. Bududi da se ovaj naš razgovor snima, ne želim ništa zadržati za sebe, jasno? Želim ti omogućiti da ga ponovno preslušáš i prebireš po njemu tražedi pojedinosti i skrivene poruke. Ali redi du ti sad, posve besplatno, da ih nede biti, nijedne. Moje žalbe su uglavnom iscrpljene i nakon ove trenutačne afere siguran sam da de odrediti datum smaknuda, čak i u ovoj kukavnoj državi. Stoga ne želim daljnje laži medu nama, Nina, niti bilo što de ti biti neovisno potvrđeno u najvjerojatnije bolno kratkom vremenskom razdoblju. Znam da sad patiš, ali možda de ubrzo dodi trenutak kad deš poželjeti taj luksuz neizvjesnosti. Katkad je gore doznati kraj. A sad du ti redi istinu, Nina. Pitaj.

— Gdje je Carson Beckman? — ponovila sam pitanje.

— Ne bih se usudio nagađati. Ne komuniciram s njim ved tjednima, ni telefonom ni mailom. Sve otkad smo prvi put na vijestima čuli za tebe. U početku je trebao pratiti Pritchetta, ali Carson je dečko ograničenih sposobnosti i usiljen pa nikada nije ni postigao znatniji napredak. Vjerujem da je stigao samo dotle da je staroj budali poslao sugestivan članak kojim se hvalisao o svojim početnim pothvatima te istodobno Pritchetta lišio hladnokrvnosti. Smatrao sam to lijepim, ali zacijelo ne postignudem kakvo sam priželjkivao. Potom je Pritchett našao tebe, i ja sam postigao zgoditak. Jasno mije kako ti i tvoji prijatelji policajci možda mislite kako ja Carsona držim u nekakvom đavolskom ropstvu, nadzirem mu um ili neke slične gluposti, ali uvjeravam te da taj mladid djeluje neovisno o meni. Nisam ga učinio takvim kakav je, samo sam to prepoznao u njemu.

— A kakav je?

— Isti kao i ja, naravno. Rođeni ubojica, sociopat, kakav god mu naziv želiš prišiti. Ne možeš zamisliti kakav je učinak imao na mene kad sam ga otkrio: uvijek sam pojam svemira zamišljao bez Boga, entropiju kao primarni pokretač, gdje je čovjek jedino samome sebi odgovoran. Ali nakon Carsona situacija se počela mijenjati, kad sam shvatio da sam, od svih mogudih meta na cijelome svijetu našao baš njega... Gle, ipak je to nešto malo više od pripisivanja tog pukom slučaju, nije li?

— Najprije sam ugledao njegovu majku i sestru dok su išle niz ulicu Ashland Avenue, i obje su bile označene. Nikada mi se to prije nije dogodilo, da odjednom vidim dvije označene osobe, ali u to vrijeme sam to pripisao slučaju, pukoj sredi ili mogudoj evoluciji ukusa. Pratio sam ih i potajno motrio njihovu kudu za svoj uobičajeni modus operandi. Dok sam promatrao, drugoga dana motrenja, sranje, nikada to nedu zaboraviti... Danje bio vedar, a zrak hladan i svjež.

Nikoga nije bilo kod kude kad je Carson ispred kude sišao sa školskoga autobusa, nakon čega se, deset minuta potom, iskrao na stražnja vrata nosedi nešto u naručju, poput najvede tajne na svijetu. Nosio je vredu od jute, onakvu u kakvoj se kupuju krumpiri. Ostavio ju je u dvorištu i gledao sam kako se vrada u kudu iz koje izlazi s lopatom i potom kopa duboku rupu blizu stražnjega dijela posjeda, dovoljno blizu da bih se zabrinuo nije li me vidio, da nije tako očito bio zaokupljen obavljanjem svoga zadatka. Nije to bilo zakopavanje najdražega kudnoga ljubimca. .. toliko je bilo očito po načinu na koji se osvrtao oko sebe, pogledavajući prema svojoj kudi, pazedi da se netko ne vrati kudi dok je on zauzet poslom. Uglavnom su ga od susjednih dvorišta zaklanjala stabla, što je bila jedna od prednosti koju sam i sam zapazio pri ulasku. Kad je rupa bila iskopana okrenuo je naglavce vredu iz koje je ispalo tijelo mačke, u nekoliko različitih komada. Vidio sam mu lice dok je to činio. Dugo je vremena piljio, podsjedajući se na nešto i mogu reći da je bio uzbuđen, ma kakve slike imao na umu. Smotao je vredu, zatrpao svoju malu rupu i ušao u kudu ne osvrnuvši se.

— Umalo sam zaboravio disati. Vidio sam ga. Poznavao sam ga.

— Zato si mu poštedio život?

— Pa naravno. Ne mogu tvrditi da sam bio dalekovidan. ... Nikada nisam mogao ni zamisliti da će stupiti u kontakt sa mnom. Jedino sam ga želio ostaviti nesputanoga i odriješenoga u svijetu i uživati u pomisli da sam mu vjerojatno dao poticaj, s obzirom na sve što se dogodilo njegovim najmilijima, obitelji koja o tome pojma nije imala. To što sam njima učinio i normalnu bi osobu poslije najvjerojatnije navelo na ekstremno ponašanje. A s njim je to bilo doslovno zajamčeno. — Izjavio je to posve jednostavno, poput akademskoga mozganja. — Kad je uistinu stupio sa mnom u

kontakt, najprije sam pomislio kako je to samo vježba, neka vrsta odnosa mentor/učenik. Možda sam mu mogao prenijeti neke podatke koji bi ga spriječili da načini iste pogreške koje sam ja počinio. To mi je godilo, nedu tvrditi da nije, ali zbilja nisam razmišljao o tome da ga iskoristim kao svoju produženu ruku sve do Pritchettova nespretnoga pokušaja da mi oduzme život. Dogodilo se to tek nekoliko mjeseci nakon mog početnog kontakta s Carsonom. Ponovno sam to smatrao znakom neke vede sile koja nije ponudila to oruđe, premda tupo 1 neoblikovano. Vjerovao sam da bi dečko mogao biti od koristi, ali on je, nažalost, u mnogo pogleda bio previše sirov za daljinsko upravljanje. Uspije li ikada kanalizirati svoje porive, nadmašit de moj broj. Ali zasad se ne može znati što de učiniti. Da budem sasvim iskren, namjera mi je bila da vas oboje ubije, odmah. Ne znam što mu znači ta otmica i sve to. Možda je dečko zatrovan scenarijima iz Hollywooda pa misli da se s nekim može cjenkati.

Nisam više mogla udovoljavati Matthewsovim savjetima da se suzdržim. Rekla sam: - Moj Bože, Randy, pa Hayden je i tvoj sin.

— On to nikada nede zaboraviti — ispalio je Randy. — A nedeš ni ti.

— Zbogom, Randy.

— Nina? Stupi li u kontakt s tobom predlažem ti da ga ozbiljno shvatiš. Što god se dogodilo s Haydenom, mislim da Carson nede pustiti da to tek tako prođe a da se ne obrati tebi osobno. Vjerujem da sam, tijekom dugogodišnjega komuniciranja, uspio prenijeti barem trunak te opsesije na njega.

— Kad deš mi prestati nanositi bol? Zašto ne prestaneš ljudima nanositi bol?

— Šteta koju nanosim traje generacijama. Možeš pitati nekoga od preživjelih iz obitelji mojih žrtava. A u tvom slučaju šteta koju nanosim okončava generacije.

Nisam mogla a da mu se ne nasmijem, no bio je to zvuk kakav znam da nikada nedu željeti priznati da sam ispustila. Jadan si, Randy. Ozbiljno to mislim. Nadam se da deš to osjetiti kad budeš odlazio, kad ti zabodu iglu. Nadam se da boli. - Zalupila sam slušalicom.

Carolyn me zagrlila. Matthews me nije mogao pogledati u oči.

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

Te večeri Carolyn se odvezla do trgovine po neke namirnice. Ved puna dva dana nisam izlazila iz kude i ono malo hrane što je preostalo u hladnjaku bilo je bezvrijedno, nimalo primamljivo; pola dvolitre bljutave cole, malo sira i narezaka te nekoliko zamrznutih jela; preljev za salatu i pljesnivo grožđe. Dok je nije bilo ležala sam na kauču razmišljajući o Haydenu, Carsonu i svemu ostalome. Matthews je prije nekoliko sati otišao obedavši da de nazvati čim dozna nešto novo. S TVa na kojemu se prikazivala komedija situacija dopiralo je brbljanje i žamor, a ja sam nasnimljeni smijeh koji me obično iritirao u mojim omiljenim emisijama sad doživljavala smirujudim, poput valova na plaži nekog nepoznatog mora.

Shvatila sam da sam bila zaspala tek kad su se otvorila ulazna vrata. Na njima je stajala Carolyn držeći ključ od mojih ulaznih vrata kad sam zatreptala i uspravila se u sjededi položaj. Bila je rumena i nije nosila nikakve vredice s namirnicama.

— Što je sad? — upitala sam Osvrnula se bacivši kratak pogled kroz otvorena vrata prema patrolnom policijskom vozilu parkiranom uz pločnik. Ponovno se okrenula prema meni i zatvorila vrata. — Molim te da sad učiniš pravu stvar - rekla je. - Ne navodi me da požalim. Ovo mi je bilo na prednjem staklu kad sam izišla iz trgovine. Izvukla je omotnicu iz džepa kaputa.

Ruka joj se ved tresla i zapazila sam kako i moja ruka sasvim očito drhti dok sam od nje uzimala omotnicu. Bila je to obična bijela omotnica veličine pisma, nalik onoj koju je na sličan način Pritchett ostavio meni. Ista onakva kakvu je Carson Beckman poslao njemu. Unutra je, na jednom jedinom komadu papira, tiskanim slovima čarobnim markerom pisalo: SLIJEDI UPUTE I BUDI TU SUTRA U DEVET. SAMO NINA. BEZ POLICIJE: BEZ PRIJATELJA. NE BUDEŠ LI SAMA, IDE VAN I DRUGO. Nakon teksta sljedio je popis ulica, skretanja desno i lijevo i prepoznala sam da de me put odvesti oko pola sata zapadnije od Caryja, u okrug Chatham. Bio je to jedan od onih seoskih krajeva koji je ostao u Raleigh/Durham/Chapel Hill području, uglavnom obradiva polja prošarana malim seoskim zajednicama i stambenim naseljima u izgradnji. Jedno od onih rijetkih mjesta čiji su se stanovnici još uvijek opirali trgovačkom centru WalMart.

Ruke su mi drhtale tako jako da nisam ni mogla držati tu stranicu. Nježno sam je položila na stolid za serviranje kave pokraj Carolyninoga prijenosnoga računala. — Što je to »ide van i drugo«? Što to znači?

— Htjela sam da ti prva pročitaš. Mislim da mu je to bila namjera. Trebale bismo sjesti — rekla je. — Potom mi je pružila drugi smotuljak papira koji je bio priložen uz pismo.

Na njemu je bila skenirana fotografija. Na slici je bio moj sin, kojemu je oko zglobova i gležnjeva bila omotana ljepljiva vrpca, na kariranome kauču čiji je uzorak zacijelo mogao biti moderan sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeda. Gol i prazan zid iza njega, u nekoj konobi ili podrumu, sivi betonski blokovi, nigdje se nisu nazirali prozori. Haydenu je preko usana bila zalijepljena ista takva traka, baš kao na snimkama nadzorne školske kamere. Osim što mu je sad komadom sive ljepljive vrpce preko lijevoga oka bio pričvršđen crni grubi komad gaze.

— O, Bože. — Ponovno sam, kao prije mnogo godina dok sam stajala u Randyjevom spremištu, rukom prekrila usta i protiv svoje volje ih hermetički zatvorila. Oči moga djeteta.

Carolyn je sjela pokraj mene i obzirno mi izvukla fotografiju. — Moramo odmah izidi vani o tome obavijestiti policiju. Nazvat de Matthews. On za sat vremena može ovamo dovesti SWAT* ekipu, tako da još večeras možemo Haydena dovesti kudi.

- Ne. — Moj odgovor bio je trenutačan i nepokolebljiv. U mislima sam vidjela kako kroz ulazna vrata neke bezlične potleušice iznose vredu za tijelo Haydenove veličine. Prizori vezanih talaca u večernjim vijestima neprestano su mi prolazili kroz glavu. Ishodi su rijetko kad bili dobri. A Carson je bio osoba potpuno poremedenoga uma, barem jednako onoliko poremeden kao Randy, možda čak i više. Ponovno sam uzela fotografiju i navela Carolyn da je pogleda. — Vidiš što mu je ved učinio s jednim okom. Ako taj nitkov može takvo što učiniti djetetu, misliš li da de mu predstavljati problem ubiti ga? Gledaj.

Carolyn me pokušala odvratiti navodedi razloge: — Odeš li sama, ubit de vas oboje...

Shvatila sam kako jedva dišem. Kao da mi je u ušima godinama glasno brujalo i sad se sve utišalo. Mirno, tiho * SWAT -

kratica za special weapons and tactics - specijalne elitne taktičke jedinice.

i jasno. — Možda nede — rekla sam. — Možda mene želi više nego Haydena. Možda je u tome cijela bit. Čula si Randyja na telefon. Koristi se Carsonom kao posljednjom mogućnošću da me dokrajči, svojom posljednjom mogućnošću da provede svoju volju nada mnom. Da je Carson želio Haydena mrtvoga, ne bi ni slao tu poruku nego bi ga jednostavno ubio i zakopao, a potom se neki drugi put vratio po mene.

— Možda je to već učinio — rekla je Carolyn što je obzirnije mogla.

— Ne znamo kad je ta fotka snimljena ni što se otad dogodilo.

— Ne navodi me da riskiram život svoga sina, Carolyn. Ne možeš.

Dobro je znala da mislim ozbiljno, ali pokušala je posljednji put. — Dopusti mi barem da nazovem Duanea. Carson je sigurno tu negdje u blizini u zadnjih pola sata. Sigurno je motrio kudu i pratio me do trgovine kako bi ostavio poruku. Mogude je da nas i još i sad promatra.

Odmahnula sam glavom i podignula upute. - Onda nas promatra duže, a ne samo nekoliko zadnjih sati. Zna daje tu policija. Ako ga policija cijelo to vrijeme nije primijetila, što te navodi na to da bi mu sad mogli udi u trag?

— Sigurno su na parkiralištu trgovine postavljene sigurnosne kamere. Možda možemo doznati kakav automobil vozi i...

Položila sam obje ruke na njezino rame. — Prestani, Carolyn. Budem li morala, nadi du načina da vas sve izbjegnem, i tebe i policiju. Carson ne zahtijeva nikakvu otkupninu, ništa ne traži. Ne namjerava nas ostaviti na životu. To znam. Ali sjedaš li se što je Randy rekao? Rekao je da Carsona trebam ozbiljno shvatiti i držim daje na to mislio. Ovo je moja prilika da nešto učinim. Potrebna mi je tvoja pomod, ali ne mogu riskirati da mi netko drugi to zajebe. Pomogla si mi više nego što bih te ikada mogla zamoliti da mi pomogneš, ali ovo je jedna jedina i najvažnija stvar oko koje mi možeš pomodi u životu, ona koja de poništiti to da si pomogla Pritchettu da me nade i sve ostalo što se dogodilo zbog toga. Pomozi mi spasiti mog sina. Ne govori nikome. Ni Duaneu ni policiji.

Pognula je glavu i vidjela sam da plače, ali glasa nije pustila. Konačno se zaputila do svoje torbe i iz nje izvukla pištolj koji je

izgledao kao da teži dvadeset pet kilograma. — Ako si tako odlučila, uzet deš jedan. Idem s tobom, barem dok ne dođeš do te kude. Mogu te čekati na kraju prilaza ako želiš, ah idem. O tome ne želim raspravljati.

— Želim da pođeš — uvjerila sam je. - Ali sad moramo istovariti namirnice prije nego što policajci shvate da nešto nije u redu.

DVADESET TREDE POGLAVLJE

1.

Ako to ved uporno kaniš provesti, ustrajem na tome da ga poneseš. Duane i ja držimo ih u automobilima, za slučaj da dođe do sukoba. Nakon onoga što mu se dogodilo...

Kao dio nastojanja da me odvрати od odgovaranja na Carsonov poziv provela je veliki dio sinodnje večeri opisujući mi do najsitnijih pojedinosti kako je završila Duaneova policijska karijera. Istražitelj je postao nakon što je radni vijek odradio na ulici u patrolnom policijskom vozilu. On i njegov partner pošli su uhititi korumpiranoga vijednika, kojemu je bilo dojavljeno da dolaze. Odgovorio je na kucanje na vratima i ljubazno ih pozvao da uđu, a potom s metra udaljenosti pucao u njih. Duaneov prijatelj bio je na mjestu mrtav. Duane je bio ranjen u glavu i prsa, nakon čega je vijednik pištolj uperio u sebe. Tako je Duane Rowe otišao iz Restona, VA, napustivši policijski odsjek s punom mirovinom, plus invalidninom, što mu je poslužilo kao gotovina za pokretanje vlastitoga posla. Upoznala gaje dok je radila reportažu za naslovnicu jednih mjesnih novina, a ostalo je, kako oni kažu...

Carolyn me podsjetila na mračne pojedinosti dok mi je čvrsto pritezala remenje oko rebara i kopčala ga na boku. Potkrijepila je svoje tvrdnje brojkama. Duane je na hitnoj primio gotovo deset litara krvi, pretrpio osam različitih operacija u razdoblju od dvadeset mjeseci, i proveo četiri godine bolne fizikalne terapije tijekom oporavka. Kosa mu nikada nije ponovno izrasla na ulaznim ranama na tjemenu, što je do dana današnjega razlog njegovoga druženja s omiljenom bejzbolskom kapom.

Pustila sam da mi ruke padnu natrag. Pancirni prsluk bio je glomazan i neudoban, i rekla sam joj da ne želim učiniti ništa zbog čega bi Carson mogao postati sumnjičavim, ali nije prihvadala ne

kao odgovor. — U njegovoj poruci nigdje se posebno ne navodi da se ne trebaš zaštititi — savjetovala me po enti put.

Nije bilo mnogo smisla podsjedati je na to da nemamo posla s osobom koja bi bila spremna razmotriti moje kršenje propisanih pravila ponašanja. Znala je. Osjedala se nemodnom i prestrašenom, jer taj scenarij nije željela. Htjela je SWAT ekipe koje se spuštaju iz helikoptera i snajpere među stablima. A ja sam željela samo svog sina, živog i sigurnog u svom naručju. Moja odgovornost bila je dodi do njega, pa makar samo zato da nijedno od nas ne bude samo kad Carson učini svoj konačni potez protiv nas.

Carolyn mi je pomogla obudi kaput, a potom ustuknula, motredi me. — Ako te prepipa, odmah de mu biti jasno.

— Ali to nema veze, zato što deš ti motriti na nas. — Shvatila sam, kao kroz izmaglicu, da u tom slučaju nema izgleda da du preživjeti. Samo je Hayden bio važan.

- Takav je plan — rekla je uzdahnuvši. — Gle, sve to činimo a da u suštini ne znamo u što se upuštamo. Sve naše pretpostavke mogle bi biti pogrešne. Možda ima suučesnika. Možda su postavljene mine iznenađenja kod kude, mogao bi me vidjeti kad se dovezemo.

Zaustavila sam je. — U pravu si, ne znamo. Ali zato je bolje da krenemo s onim što imamo. — Bilo je sedam i trideset. Vožnja de trajati između pola sata i četrdeset pet minuta i željela sam imati dovoljno vremena za slučaj da naletimo na prometnu gužvu ili na neku drugu prepreku.

Carolyn je jedan pištolj nosila u futroli ispod ramena, a drugi za pojasom, za kojim je usto još imala pričvršđen jedan kratak nož. Ja sam revolver koji mi je posudila nosila u prednjem džepu kaputa.

Nagnula je glavu prema mojoj i stajale smo tako dodirujući se, dok je bezglasno micala usnama. Kad je izgovorila »amen«, ponovila sam »amen« za njom.

Dio sinodnje večeri provele smo pretražujući Internet i promatrajući satelitske snimke zemljišta koje je Carson specificirao u svojim uputama. Radilo se o maloj kudi nasred pet jutara zemlje, koja se još uvijek vodila u vlasništvu banke, ali hipoteku na nju imao je izvjesni gospodin Abraham Locke. Našle smo njegov broj u telefonskom imeniku. Carolyn je taj broj, uz upute kako dodi do kude i kratki sažetak onoga što smo namjeravale učiniti, uvrstila u poruku koju

smo ostavile da nađu policajci, za slučaj da situacija krene po zlu. Činile smo to pod pretpostavkom da gospodin Locke nije uključen u otmicu te da po svoj vjerojatnosti nije u gradu, ili je mrtav. Locke je bio sedamdesetogodišnjak i udovac više od jednoga desetljeća. Njegovo jedino odraslo dijete živjelo je na Floridi.

Tlocrt dostupan putem Interneta ostavljao je dojam male udobne kude, premda je u njoj bilo malo mjesta za skrivanje. Postojali su ormari i radionica, ali cijela kuda zapravo se sastojala samo od prizemlja i podruma pa je pomislila kako Carson Haydena najvjerojatniji sjedi u podrumu. Ona fotografija je zacijelo bila snimljena tamo. Složila sam se, ali nisam mogla u tu sliku gledati više od nekoliko sekundi uzastopce, a da pritom ne osjetim mučninu. Carolyn me prisiljavala da se ponovno usredotočim na to. Pitala je što sam vidjela. Gdje su bili mogudi izlazi: Kako možemo sidi dolje, nadi Haydena i izvesti ga van: Prolazili smo scenarij za scenarijem. Svi ishodi učinili su nam se beznadežno loši.

Ali sad više nije bilo vremena pa smo ušle u garažu. Nisam zaključala vrata iza sebe. Rekla sam Carol kako planiram Haydena dovesti kudi prije isteka dana.

Kratko se zaustavila popričati s policajcima parkiranim na ulici. — Idem odvesti njezin automobil na servis — rekla je Carolyn, naslanjajući se na njihovo patrolno policijsko vozilo i razgovarajući s njima kroz prozor. — Dogovorila je provjeru kočnica prije nego se sve ovo dogodilo, a meni u svakom slučaju treba svježega zraka. Nemojte joj smetati, osim ako nije neophodno. Dala sam joj da popije Xanax. Žena se treba naspavati.

2.

Nakon što smo se udaljile iz susjedstva izvukla sam se ispod deke ispod koje sam se skrivala na podu ispred stražnjih sjedala. — Ne sviđa mi se što si tako morala postupiti - rekla sam.

— Ni meni.

Jutro je bilo hladno, oblačno, tmurno i dovoljno svježe da nagovijesti hladnu kišu ili mokri snijeg. Promet je na međudržavnoj cesti bilo poprilično gust, tipično za radni dan. Piljila sam kroz prozor zagledana u ljude koji su u svojim automobilima išli s posla, čavrljali na mobitel ili pjevušili uz pjesme koje su puštane na radiju. Sinula mi je sasvim jasna misao: Moj Bože, pa oni pojma

nemaju. Nemaju pojma da sam na putu da možda posljednji put vidim svoga sina. Pojma oni nemaju da ovom istom cestom s njima putuje netko poput mene, koja je nekod bila jedna od onih vedrih osoba, koja poput njih pojma nije imala, a koja se sad borila za goli život onoga koga je najviše voljela. Poželjela sam da im mogu reći da uspore... nije li im poznato kako se lako dogodi prometna nezgoda, sve one nehotične posljedice koje mogu proiziti iz skretanja pogleda s ceste kako bi odgovorili na telefonski poziv ili namjestili radio postaju. Poželjela sam ih upozoriti da što čvršće prigrle ljude u svom životu, posebice djecu, da ne pridaju previše značaja svim onim sitnim zanovijetanjima i da slave svaki trenutak koji provode zajedno. Ja sam u tome podbacila s Haydenom, nisam budno pazila na njega onoliko koliko sam trebala, nisam poticala njegove strasti, nisam mu zapamtila oči ni smijeh dok je odrastao. Sve to činite u početku kad se dijete rodi, ali kako vrijeme prolazi zaboravite da se mijenjaju i da dete sa svakim danom koji prolazi biti sve manje s njima. O, Bože, dijete moje najdraže.

Molila sam se da sve bude u redu s njim. Molila sam se da se svi ovi motorizirani užurbani ljudi, koji su mi se činili poput pametnoga oponašanja življenja, izolirani od svega onoga što je bilo izvan njihovih užurbanih vozila, opamete i postanu revniji, kako nikada ne bi osjetili ovaj užasni osjedaj koji izjeda i koji sam ja osjetila u sebi. Koliko ih se trenutno, samo u ovome trenutku, guši od poricanja ili neizgovorenih sumnji, neke nejasne nelagode, možda potaknute ponašanjem nekoga tko im je blizak? Koliko pozorno oni motre na vlastitu djecu i koliko ih skriva vlastite tajne? Jedan dio mene želio je da im mogu zavidjeti na njihovoj nesvjesnosti, ali sad sam, u ovoj kasnoj fazi, prepoznala taj poriv kao najopasniju od svih napasti. Bilo je to moje odlučno odbijanje da se suočim sa stvarnošću koje me dovelo do ovoga trenutka.

Čim smo sišle s međudržavne ceste 140 i skrenule pokraj Chapel Hilla u okrug Chatham, broj automobila se smanjio. Ceste su postale uske uličice s dvije trake koje su se probijale kroz brežuljkasta polja i šume. Nisam prestajala gledati na sat. Sinod mi se činilo kako vrijeme veoma sporo prolazi daje bilo za izluditi, ali zato je sad svaka sekunda prebrzo pretjecala.

Slijedili smo Carsonove upute i našle se na cesti Old Lystra Road. Prazna ruševna farma obrasla puzavicom kudzu bila je znak za skretanje. Samo oko dva kilometra dalje ugledali smo granicu sa zemljišnim posjedom Abrahama Lockeja. Metalna kutija za pisma bež boje stajala je između stabala na kraju pošljunčanoga kolnika. Carolyn je brzo provezla pokraj nje i nastavila dalje cestom, sve dok nismo našle zgodnu sporednu cestu gdje smo se mogle okrenuti. Uokolo su bili gusti redovi stabala i činilo se kako su sve kude prilično udaljene od ceste. Samo nekoliko kilometara iza nas bujala su gradska naselja koja su gutala krajolik, ali ovdje se domade stanovništvo zasad čvrsto držalo.

Bilo je to prilično loše za nas. Kad jednom skrenemo na Lockeov kolni prilaz, nede nas se modi posve vidjeti s ceste. Carolyn je parkirala automobil i zamijenile smo mjesta. Legla je pod istu onu deku pod kojom sam se skrivala kad smo krenule od kude. Osjedala sam da su mi ruke u rukavicama hladne i znojne, premda je grijanje bilo pojačano do kraja. S okretišta sam polako krenula unatrag niz cestu Old Lystra prema Lockeovom kolnom prilazu. Bilo je deset do devet. Neprestano sam u sebi ponavljala kako de Hayden uskoro biti uz mene.

— Još jednom — oglasila se Carol iza mene.

Ne mogu više ni izbrojiti koliko puta smo sve to ponovile, ali izrecitala sam ono za što sam znala daje željela čuti: — Ako iziđe pretražiti automobil, a Hayden ne bude s njim, upucat deš ga na licu mjesta i nadat demo se najboljem. — Nisam mogla ne zvučati skeptično zbog našega površnoga neizvjesnoga plana. — U protivnom, sama ulazim unutra. Pričekat deš deset sekundi nakon što uđem u kudu, a potom ulaziš za mnom. Ne bude li Hayden u Carsonovome doseg, glasno du upitati »gdje je«? Ti deš otidi okolo i provjeriti podrumaska vrata, koja bi trebala biti dostupna iz stražnjega dvorišta, ako je nacrt točan. Ali Carson de veoma vjerojatno sa sobom imati Haydena ako misli pregovarati o njegovome puštanju.

— Ali ne misli, jer bi u protivnome to naznačio u svojoj poruci.

— Ništa ne znamo zasigurno.

Carolyn je zaključila daje vrijeme za nepopustljiv nastup. — O, da, znamo. Namjerava vas oboje ubiti. Nedu ulaziti sve dok se ne

uvjerimo da je Hayden živ, ali ako neka od nas bude imala prigodu za čist i nesmetan pogodak u Carsona Beckmana, treba pucati. Ne pucaj da ga ozlijediš. Naciljaj točku smrtnosti nasred prsa, ili pucaj u čelo. Područje prsa mnogo je vede pa probaj tamo naci ljati ako budeš mogla.

Opetovano je to isticala. — Što ako nosi pancirni prsluk? — upitala sam.

- Onda mu ciljaj u jebene oči. — Glas joj je bio ravnodušan i hladan, baš onakav kakav sam imala potrebu čuti. — Nije li ti život u pitanju? Proverila sam po treći put. Rekla sam joj da sam spremna podi. U životnom vijeku laži, poricanja i namjernoga sljepila, bilo je to moje najvede sad ili nikad.

pet do devet skrenula sam na Lockeov kolni prilaz.

Kao da smo mogle čuti škripu svakog pojedinačnog kamenčida ispod guma. Uski kolni prilaz blago je skretao udesno, a potom se pojavila kuda. Baš kao što smo i zamišljale prema nacrtu. Bio je to ranč, jednokatnica oko koje su rasla stabla u dvorištu. Ponegdje su grane stabala lagano doticale od vremena dotrajalu šindru. Kolni prilaz završavao je u garaži u koju su mogla stati dva automobila. Toyota Land Cruiser i Lincoln town car dijelili su prostor između dva stupa. Carolyn, koja je ostala pogrbljena otraga, upitala me što vidim. Opisala sam joj kroz stisnute usne.

— Lane Dockery je imao je Land Cruiser - prisjetila se.

— U tom slučaju je Carson sigurno promijenio tablice.

Ugasila sam motor i pokušala progutati, ali osjetila sam samo nekakav kratak zvuk u grlu. Skinula sam rukavice, zavukla jednu ruku u džep i stisnula dršku pištolja. Iza Land Cruisera vidjela su se vrata, a mogla sam krenuti i opekome popločanom stazom koja je vodila zaobilazno, oko garaže prema ulaznim vratima.

Carolyn je upitala: — Vidiš li ga?

Ne.

— Uvjerena sam da on tebe vidi. Kreni.

3.

Napokon sam uspjela opustiti ukočene mišice i izidi iz automobila. Osjetila sam kako mi dah prolazi pokraj lica i pomislila kako bih se mogla razboljeti. Tišina je poput plašta zastrla taj svijet i čuo se samo bezličan polarni zvuk vjetra koji je visoko ponad glave njihao grane

stabala te blago pucketanje i udaranje dok su se grane svijale i dodirivale međusobno. Ukočeno sam hodala zaobilazedi garažu i krenula niz ulazni prilaz. Koliko sam uspijevala vidjeti zastori na oba prozora bili su čvrsto navučeni. S moje lijeve strane protezala su se gusto posađena stabla kroz koja se tek ponegdje nazirala cesta koja je bila pedeset metara daleko. Nijedan automobil nije njome prolazio.

Kod nenakidenih ulaznih vrata podignula sam ruku spremajući se pokucati, kad se s druge strane začuo posve jasan glas: — S kim si to vani razgovarala?

— Sama sa sobom — odgovorila sam bez oklijevanja.

— Uđi s podignutim rukama, da ih mogu vidjeti.

Drhturenje u glasu, ma čiji on bio, bilo je jednako prestrašeno kao i ja, premda sam mislila daje to nemogude. Bila sam toliko silno prestrašena da sam se osjedala kao drogirana, lišena tjelesnoga, svakoga trenutka spremna raspasti se u čvrstom stisku duhova.

Otvorila su se ulazna vrata koja su vodila u nejasno osvjetljen hodnik iz kojega se na desnu stranu ulazilo u jednu veliku prostoriju.

Nedostatak svjetlosti i navučeni zastori davali su dojam prizora u podvodnoj tmini i bilo je potrebno nekoliko trenutaka da mi se pogled prilagodi. Ali jasno se osjedao smrad. Dok su se sjene razdvajale u tami ugledala sam tijelo koje je ležalo u hodniku koji je vodio u unutrašnjost kude. Bilo je umotano u čvrstu providnu plastičnu vredu pa nisam mogla jasno razaznati obrise, ali bilo je veličine muškarca, a ne djeteta. Krv se grušala uz rubove i dvije požutjele noge s dugačkim povijenim noktima izvirivale su s kraja namota. Nakratko sam se zapitala kako je umro Abraham Locke, je li mu Carson jednostavno pokucao na vrata i pozdravio ga, mahnito ga rasporivši, ili mu je upao u kudu tijekom nodi. Je li se starac probudio da na vrijeme vidi kako se oštrica spušta prema njemu? I je li mu ostavio oči; viri li ispod tog neprozirnoga pokrivača?

Sjetila sam se pisama koje je Carson slao Randyju, onih u kojima ga savjetuje da vrebna na stare i nemodne jer su takvi usamljeni, te da je time veda izglednost da de prodi mnogo više vremena dok netko obavijesti o njihovom nestanku, nego što je to slučaj s mladim osobama koje se više druže s ostalima. Locke je svoju smrt

vjerojatno doživio samo zato što mu je kuda bila dovoljno udaljena od utabane staze, i kao takva odgovarala Carsonovim namjerama.

Podovi su bili od tvrde bjelogorice, a zidovi obloženi tapetama bež uzorka koji se nekad možda i mogao doimati vedro, prije no što je izbljedio i pretvorio se u musav i žutičav. Na oštukanim stropovima vidjele su se mrlje od vode, i visoko u kutovima, obrasla mahovinom, visjela je paučina. Unutra je bilo pro hladno i temperatura nije bila mnogo veda nego vani. Negdje otraga, u udaljenijim prostorijama kude, snažno je otkucavao sat.

Okrenula sam se nadesno i ugledala Carsona Beckmana u dnevnom boravku, kako sjedi na izlizanom naslonjaču od imitacije baršuna ispred hladnog i praznog kamina. Promatrao me pozorno i ushideno u tami, procjenjujući stupanj mog straha, i lice mu se nakratko napelo od zadovoljstva kad sam se zgranula ugledavši ga. Povedi grgeč bio je stavljen iznad police poviše kamina iza njega, izobličeni oblik srebrne ribe razjapljenih usta i praznih mramornih očiju. Uokvirene fotografije na zidovima. Locke sa svojom pokojnom suprugom i djetetom, svi u odjedi kakva je bila u modi prije jednoga desetljeća. Kauč ispod prozora sa zastorima, stara siva deka ili pokrivač navučeni preko jastuka. Carson je u sebe imao oklop od remenja i moj sin bio je pred njim, vezan. Očito je bila riječ o improviziranoj čudnoj spravi jer je Hayden bio prevelik za nju, ali kad je Carson ustao, postalo je očito daje bila učinkovita. Tijelo moga sina micalo se u skladu s tijelom njegovoga zarobitelja. Haydenove ruke bile su ispred njega, zamotane čvrstom ljepljivom vrpcom. Ista takva vrpca bila mu je zalijepljena preko usana. Oba oka bila su mu pokrivena gazom. Ali noge su mu bile slobodne. Bile su hladne i pradakao se. Nevoljko mi se oteo jecaj kad sam shvatila njegovu krajnju bespomodnost. Hayden me čuo i počeo se vrpaljiti uznemireno, vrištajući kroz začepljena usta. Carson je u rukama držao sačmaricu, koju je sad uperio u mene.

Nisam spuštala ruke. Carson je sjao od zadovoljstva, ceredi se osmijehom morskoga psa s crnog oceanskog dna i pokazao na sačmaricu. — Ne mogu nešto ovakvo kupiti u Illinoisu jer mi to moje duševno zdravlje ne dopušta. Dobro da je vlasnik kude ovu držao u svom ormaru. Ispalio sam jučer nekoliko hitaca u stražnjem dvorištu. Raskoli stablo napola. Zato ti je bolje ne zajebavati se sa mnom.

Nisam mogla odvratiti pogled od Haydena. Otimao se i Carson je namotao četiri pet centimetara na svaku stranu, nastojedi održati ravnotežu, boreći se protiv djeteta od dvadeset pet kilograma koje se pokušavalo otrgnuti od njegovih prsa. — O, Bože, dijete — protisnula sam. — Mama je tu.

Nije to bio onaj isti Carson koji je bio u sudnici kad sam ga zadnji put vidjela. Nije bio čak ni onaj isti sablasni samotnjak s bedža osobne iskaznice koju mi je Matthews pokazao. Bio je mršaviji, štrkljastiji, na neki način smanjen, unatoč visini, kao da ga je netko pojeo u središtu i da bi se mogao napola prepолоviti kad bi se pokušao sagnuti u struku. Nosio je hlače koje su bile toliko komotne da mu je prijetila opasnost da se spotakne o njih, i nezavezane gojzerice prevelike za njegova stopala. Vjerojatno ih je našao u istom ormaru u kojemu je našao Lockeovu sačmaricu. Njegovo lice u sjeni bilo je iznureno, izborano i rupičasto, s borama naglašenijim nego u ljudi koji su bili dvaput stariji od njega. Tamni koluti bili su ispod očiju koje su zrcalile mrtve svjetove uskovitlanoga pepela. Piljio je u mene, dok mu se ozbiljan smiješak širio licem poput planinskoga procjepa.

— Pusti ga - zahtijevala sam.

Carson je uperio pištolj u mene. Rekao je: - On de biti ponosan na to što činim.

U tome trenu znala sam da de me ubiti. Prevladao je nagon.

Prezala sam ustuknuvši ustranu, prilazedi mu, dok sam pokušavala dodati do Haydena. Nije bilo pametno, bududi da me pancirni prsluk štitio samo sprijeda i straga, ali nije se protezao do bočne strane tijela gdje se nalazilo samo platneno remenje i kopče. Pucanj iz sačmarice bio je jak, pomalo jednoličan, kao da se kameni zid srušio na mramorni pod. Osjetila sam snažan udarac u desni dio prsnoga koša i lupila u zid u ulaznom predvorju. Noge su me izdale i ispružila sam se licem okrenuta prema podu. Nisam mogla disati. Čula sam zvuk njegovih približavajućih koraka i otkotrljala se na leđa. Desna strana bila mi je posve oduzeta. Nisam mogla pomaknuti tu ruku. U tom džepu sam imala pištolj. Prsa su mi se nadimala dok sam pokušavala dodati do daha, unatoč težini koju sam osjedala kao pritisak od jedne tone koji mi je istiskivao zrak iz pluća.

Zujanje u ušima gotovo je blokiralo ono što je Carson govorio kad je prišao i stao nada mnom, dok se iz cijevi puške još uvijek dimilo. Druga cijev bila je manje od tridesetak centimetara udaljena od moga lica i mogla sam osjetiti vrelinu pištolja.

— Namjeravao sam vas prošli tjedan oboje ubiti — rekao je, osmjehujući se rezervirano. - Ali dok sam te pratio u školu kad si išla po Haydena, ugledao sam učiteljicu. Ta žena je bila baš moj tip. Iznimno označena, i promijenio sam planove. Kladam se daje tvoj suprug bio ljut zbog toga. Ali, bila je to samo odgoda.

Pokušala sam reći »moj bivši suprug«, ali nisam mogla progovoriti jer sam bila ostala bez daha.

Nisam čula to što je u tom trenu čuo on. Ali podigao je glavu i brzo se okrenuo, iznenađujuće žustro za osobu kojoj je uz prsa bila privezana druga osoba, i ispalio svoj drugi hitac u prozore koji su gledali na cestu. Zastori su se naglo rastvorili i staklo zatreslo i ugledala sam Carolyninu ruku kako mi maše spuštajući se. Prilazila je ulaznim vratima, čučedi, ali čuo ju je kako dolazi. Pokušala sam vrisnuti i zastrašujuće upozoriti. Haydenje još uvijek vrištao kroz zapušena usta i Carson ga je udario sa strane u glavu prije nego mi se obratio.

— Nije pošteno — kažnjavao me. — Trebala si dodi sama. Ne znači da sam to očekivao. Ali taj je pao, i spreman sam za sve koje si dovela sa sobom. Bože, nije li lijepo osjedati?

Kleknuo je i pogladio me po kosi. Ruka mu je bila krvava. Pokazao mi ju je. Svijet se okrenuo i Hayden mi je pradakajući se nogom okrznuo ruku. Pokušala sam ga se dočepati, ali Carson mi je odgurnuo ruku kad je ustao i preklopio cijev sačmarice s kratkom drškom. Odbacio je prazne čahure i izvukao još dva metka iz džepa traperica.

— Mogu ti reći što bi pomoglo — rekao je Carson. — Nisam mogao ubiti tvog sina. Randal mi je rekao da je poseban užitak iskopati oči djetetu, oni vide posebne stvari, to je poput delikatese. Misli da sam ja poput njega, ali zapravo nisam. Ne bih to mogao učiniti djetetu. Nisam mu ni taknuo oči. Učinio sam to samo zato da tebe domamim ovamo. Pokušao sam, ali nisam mogao. Previše slični meni, onakvom kakav sam bio nekad, prije nego je sve ovo započelo. Želim mu dati

priliku, daleko od oboje, daleko od tebe i njegovoga oca. Povest du ga sa sobom. On je moj brat.

Zijevala sam poput ribe na suhom. Pomislila sam na grgeča podignutoga iznad kamina i na to kako se zasigurno nasukao u prljavom plidaku s kaljužastom vodom na dnu nekoga tegljača.

— Tvoj suprug je jedini u meni prepoznao to što sam — rekao je Carson tiho, kotrljajući čahure između palca i prstiju. — Da je za to netko drugi doznao pokušali bi me strpati u zatvor, ali Randy je shvatio. On zna što znači živjeti posve sam, kad nema nikoga tko bi te poznao, tko bi poznao stvarnost onoga što se odvija u tebi. Sve te godine, sve otkad sam počeo uistinu odrastati, znao sam da nešto nije u redu sa mnom. Sanjao sam o tome da činim grozne i ružne stvari ljudima, i znao sam da to nije u redu. Znao sam da to nikome ne mogu reći. Stoga sam nanosio ozljede drugima. Ali uto je Randall Robert Mosley upao u moj dom i nakon što me ostavio na životu, nikada me uistinu nije napustio. Nastavio sam sanjati o svim onim stvarima koje sam želio učiniti, ali sad sam sanjao i o njemu. Godinama i godinama sam mislio na to kako stupiti u kontakt s njim, prije nego sam to doista učinio. Bio je to moj najhrabriji potez u životu, onaj kad sam ubacio prvo pismo u poštanski sandučid. Kad mi je otpisao, kad sam shvatio da je razumio, premda smo pisali u zaporkama... znao sam da bih uistinu mogao činiti ono o čemu sam oduvijek sanjao. Dao mi je snage da se prestanem tome opirati, da prihvatim to što sam i da izaberem lice iz svojih snova.

— On je... govнар — uspjelo mi je izgovoriti.

Carson me tužno pogledao. — Znam — rekao je — ali takav sam i ja. — Stavio je čahure u spremnik i pokušao repetirati sačmaricu, ali Hayden se ponovno ritnuo i ovaj put se njegova mala nježna noga ukliještila između drška i cijevi. Vrisnuo je. Carson se nasmijao i pomaknuo mu stopalo. Otvorila su se ulazna vrata. Carson se okrenuo u trenutku kad se Carolyn uvukla u hodnik i legla na pod držeći obje ruke na pištolju, staloženo naciljala i dvaput opalila. Pucnji su odjeknuli kao sitni prasak u mojim zaglušenim ušima. Carsonova glava pala je najprije na jednu, a potom na drugu stranu. Raspalo se tkivo, šiknula je krv i lice mu se izobličilo. Vrištala sam na Carolyn vičući joj da prestane, strahujući da će pogoditi Haydena.

Carson se izvio i pao na bok, licem okrenut prema meni. Hayden se klatio u njegovom stisku i krv je u kaskadama tekla preko obojice.

Carolyn je pozorno odložila pištolj na tanki tepih i pogledala me. Zapazila sam da su joj leđa razderana od krupne sačme, vidio se veliki komad ogoljele krvave tetive i znati struka. U zraku se osjedao zagušljiv plavičasti dim kad je rekla: — Nazvala sam muriju prije nego sam izašla iz auta.

Nisam joj mogla odgovoriti. Puzila sam po podu grebudi noktima.

Uspjela sam dodi do Haydena i Carsona, potrgati remenje i skinuti ljepljivu vrpcu sa usana svog sina. Vrisnuo je kad sam mu odlijepila vrpcu sa usana. — Mamice! Mamice! — Pitala sam ga je li ozlijeđen, ali on je samo nastavio plakati. Odmotavala sam remenje sve dok se nije oslobodio i sručio mi se u naručje. Skinuo je povez s očiju i zatrepao gledajući u mene. Ugledala sam njegove okrugle plave zjenice i u tom trenu sam doslovno pukla, vrištedi i plačudi zajedno s njim.

Konačno je prestao jecati i uspio reći: — Mmama, ti krvariš. Jesi li dobro?

Nisam mu rekla da dišem sve teže i teže. Pogledala sam u Carolyn i rekla: — Haydene? Uzmi tu deku s kauča i stavi joj na leđa, možeš li? Drži je tako što čvršće možeš.

Nije se želio udaljiti od mene, ali na kraju me poslušao. Carolyn je bolno jauknula kad joj je deka dotaknula kožu i nisam bila sigurna da je to bio baš najhigijenski potez, ali krvarila je obilnije od mene. Nije imala prsluk pa joj ništa nije imalo ublažiti udarac, osim kostiju i kože. Netremice se zagledala u mene, izgledajući nadasve iscrpljeno. Pretpostavila sam daje u šoku i njezin sljededi komentar otklonio je sve sumnje.

— Dala sam ti prsluk i uspjela si da te pogodi baš tamo gdje prsluk ne pokriva — rekla je, zvučedi pomalo zbunjeno i začuđeno. — Vjerojatno du se nadi u neprilici zbog toga što nisam prije pozvala policiju. A tebi bi bolje bilo da dovoljno dugo poživiš i sve ovo objasniš Duaneu.

EPILOG 1.

Smaknude Randalla Robertsa Mosleya bilo je predviđeno za 10.

ožujka u šest sati ujutro. Bio je još sumrak kad sam stigla u kaznionicu, prošavši pokraj omanje skupine onih koji su se protivili

izvršenju smrtne kazne, lijepedi plakate i ostavljajući svjedoke dok su žustrim korakom izlazili kroz vratnice. Znala sam iz reportaža u tisku da su neki članovi obitelji Randyjevih žrtava bili među prosvjednicima, ali nikada nisam mogla stati uz njih. Nisam zbog Randyja.

Sjedila sam u prostoriji za promatranje s još jedanaest osoba, uglavnom rođaka žrtava i nekoliko svjedoka iz tiska. Nije se pojavio nijedan Randyjev odvjetnik. U prostoriju je ušao zatvorski čuvar, predstavio se i u kratkim crtama objasnio što demo vidjeti te pravila ponašanja. Čuvar Jenkins bio je nizak čovjek u šezdesetima, neformalno odjeven u košulju bez ovratnika i smedkastožudkastu jaknu. Savjetovao nas je da se pokušamo suzdržati od otvorenoga pokazivanja osjedaja, premda zna kako teško to može biti. Rekao je da bi se, pod normalnim uvjetima, osuđeniku dala mogućnost da kaže posljednju riječ, ali da gospodin Mosley ne podnosi baš dobro situaciju te da nede davati nikakve izjave.

Randy je tijekom protekle godine nekoliko puta pokušao stupiti sa mnom u kontakt, nakon teške kušnje s Carsonom Beckmanom. Nisam se obazirala na njegove zahtjeve. Bilo mi je drago što danas nede imati mogućnost govoriti. Osjedala sam se kao da sam mu pružila brojne mogućnosti da kaže ono što je morao reći. Dvije godine hodanja, četiri godine braka, a potom još sedam godina koje sam propatila u samodi. Mislim da više ne bih željela čuti ni jednu jedinu riječ koja bi proizišla s njegovih usana.

Gledali smo kad su ga uveli u prostoriju, pet minuta prije šest, potpuno obuzdanoga. Dvojica čuvara držala su ga za noge, a ostala dvojica za ruke. Tek načas sam bila zatečena koliko se udebljao, barem dodatnih pedeset kilograma od onoga dana kad mi je ostavio ključ. Usto je bio još delav, zbog čega se doimao još jadnijim. To što je izvrđavao i borio se na svaki način nije izmijenilo strahovitu sliku o njemu. Nekoliko ljudi u prostoriji za promatranje nelagodno se promeškolojilo i tad sam shvatila. Filmovi su nas učili da se radi o nekoj svečanoj prigodi, prožetoj tihim dostojanstvom osuđenih i časnom zadovoljstvu ošteđenih žrtava. Ali Randy je očito, kao uvijek, bio odlučan svima to pokvariti. Vrištao je kroz gumeni povez i gurao čuvare dok su ga vezali za stol. Trakama od čvrstoga

platna čvrsto su mu privezali ruke i noge i nisam mogla ne pomisliti na Haydena i Carsona Beckmana.

Ostavila sam Haydena tamo na istoku s McPhersonovima koji su ponovno počeli razgovarati sa mnom nakon što sam ponovno postala prihvatljiva slavna osoba. Zamislite, bilo je potrebno samo da budem prostrijeljena.

S moje desne strane sjedio je Dennis Hughes, mladi Keithin brat.

Keith i Leslie Hughes ubijeni su manje od godinu dana prije nego sam doznala da sam trudna i da nosim Haydena. S moje lijeve strane bili su Paul i Katherine Zimmerman — njezina kći Jane ubijena je ubrzo nakon mog i Randyjevog vjenčanja, dok je on bio na službenom putu u Minneapolisu.

Dennis me držao za desnu ruku. Čvrsto. Katherine Zimmerman držala me za lijevu.

Vedina ošteđenih obitelji nije se odazvala pozivu. Unatoč mnogima koji su se pojavili u vijestima izraziti svoje neslaganje s presudom, vedina je zbog nje bila zadovoljna, ali nisu osjedali poriv da osobno vide kako se provodi. Charles Pritchett je bio u prostoriji za promatranje izvršenja smrtne kazne. Sjedio je iza mene, desno.

Nisam vidjela razloga obradati mu se. Na isti načinje i on meni napokon iskazao poštovanje.

Kirurzi su mi iz boka izvadili više od četrdeset krhotina kuglica. Od siline udarca slomljena su mi dva rebra i više nikada nedu modi spavati na toj strani. Izgubila sam dio jetre i poslije mi je rečeno da su me samo minute dijelile od toga da nasmrtno iskrvarim kad je pomodno medicinsko osoblje stiglo u kudu Abrahama Lockea. Jetra je organ koji se regenerira. Bilo mi je drago kad sam otkrila da se oporavlja. Provela sam dva tjedana u bolnici i beskrajne sate provela odgovarajući na ispitivanje istražitelja Matthews i ostalih policajaca, koji su svi odreda bili nezadovoljni sa mnom. Ali nitko nije bilo ljudi od Duanea Rowea, koji je cijelo vrijeme otad sa mnom progovorio tek nekoliko riječi, unatoč tome što smo njegova supruga i ja nastavile održavati kontakt. U početku je bio silno bijesan na Carolyn. Mogao se bio i razvesti od nje da nije bio presretan što je ostala na životu. Njezine ozljede nisu bile toliko ozbiljne kao moje, ali pretrpjela je mnoge transplantacije kože i nekoliko mjeseci provela oporavljajući se.

Odbila sam ponude za knjigu i film, ali Roweovima sam dala svoj blagoslov da ponude prihvate. Iz onoga što sam pročitala u novinama, prodali su prava za povoljnu šesteroznamenkastu cifru. Sestra Lanea Dockeryja pisala je vlastitu knjigu.

Kad su Randyja napokon privezali, činilo se da je u njemu odjednom nestalo sve one borbenosti. Medicinsko osoblje nagnulo je stol na kojemu je bio položen i neznatno ga izdignulo prema gore tako da je mogao gledati u nas. Staklo koje je odvajalo promatračku galeriju od prostorije u kojoj su davali injekciju nije bilo zrcalo i zatvorski čuvar nam je rekao da de nas on modi jasno vidjeti. Posljednji put je pogledao svakog svjedoka pojedinačno, jednoga za drugim. Lice mu je bilo upalo i izobličeno. Čula sam Pritchetta kako ga još jednom posljednji put proklinje. Potom se Randyjev pogled zaustavio na meni. Pokušao se prijetedi naceriti, ali s gumenom zaštitom zaguranom među zube, izgledao je jedino bolesno.

Alija sam se njemu osmjehnula. Kad je liječnik pritisnuo klip i prikopčao ga na intravenozno ubrizgavanje prve injekcije, one koje de ga uspavati, nastavila sam ga gledati ravno u oči. Željela sam da mu moje lice bude posljednja stvar koju je vidio u životu.

Užas i tuga koju je na samome kraju doživio jasno su mu se očitovale na licu, sve dok mu lijek nije ošteti živčani sustav, kad su mu crte lica postale opuštene. Potom je liječnik intravenozno ubrizgao ostale lijekove, one koji de ga paralizirati i konačno mu zaustaviti otkucaje srca. Nekoliko trenutaka sporo je pretjecalo prije no što su mu se prsa prestala dizati i spuštati. Minutu ili nešto malo više potom, liječnik gaje proglasio mrtvim.

2.

Dva mjeseca poslije sjedila sam u Pullen Parku s Jeanine Dockery, promatrajudi djecu kako se igraju na blagom suncu jednoga prijepodneva. Jeanine je toga jutra doletjela i ved sljededi dan odlazila u New York nadi se sa svojim izdavačima. Njezin uporan pogled podsjetio me na dan kad sam prvi put srela Duanea i Carolyn Rowe, u istom tom parku prošle zime. Previše toga dogodilo se nakon tog susreta. Duanea više nisam vidjela, a Carolyn sam viđala rijetko. Medijsko zanimanje za aferu Carsona Beckmana otežalo im je anonimn rad u profesiji koju su izabrali, tako da su se s rada na terenu prebacili djelokrug poslovanja na upravljanje malom radnom

skupinom ostalih privatnih istražitelja, koja se uglavnom sastojala od bivših policajaca koji su Duanea osobno poznavali. Od Carolyn sam doznala da se istražitelj Matthews povukao iz policije u Caryju i zaposlio u njihovoj tvrtki.

- Dobro obavljaju svoj posao - rekla je Jeanine kad sam je upoznala s najnovijim razvojem događaja. — A pomažu mi i u pisanju knjige. — Jeanine je izgledala bolje nego što sam je zamišljala, bududi da sam je poznavala samo kao glas putem telefona. Vitka pedesetosmogodišnjakinja, blagih crta lica, očiju bolje lješnjaka, s crvenkastosmeđom kosom, bila je neznatno pognuta uslijed ranoga početka osteoporoze. Bore koje su joj se pojavljivale na licu kad se smijala bile su privlačne, nimalo odbojne. Ali glas joj je bio isti onaj ozbiljni grleni huk i uživala sam slušajući dok mi je govorila o roku izdanja njezine publicističke knjige. I dalje je o njoj govorila kao o »Laneovoj knjizi«, ali od Carolyn sam doznala da je svaku pojedinost u njoj Jeanine napisala sama.

— Žao mi je što tu nisam bila od vede pomodi — priznala sam. — Nastojala sam zaboraviti što više sam mogla.

Nevažno je odmahнула rukom i zagrizla u kornet, pazedi da joj sladoled ne kapne na ružičasti kostim s hlačama. Pogledala je prema ljuljačci. - Hvala što si mi dopustila da dođem i posjetim Haydena — rekla je. - Imala sam potrebu vidjeti čiji je to život spašen. Bila mi je potrebna spoznaja daje Laneova smrt na neki način pomogla spasiti nečiji život.

U jednom od posljednjih pisama koje je Carson Beckman primio od Randyja spominje se »konačno raspolaganje piščevim vlasništvom«. — Randy je pisao kako pogled zvuči spektakularno, ali da bi Carson to možda trebao »učiniti dalje od granice svoga vlasništva«. — Nakon Carsonove smrti Jeanine i jato policije iz Illinoisa pročešljalo je gradske stambene četvrti koje su okruživale stan koji je Carson unajmio prije deložacije. Ništa nisu našli. Dotaknuli su mrežu predgrađa u kojima su živjeli njegovi stric i strina. Pet kilometara daleko od njihove kude trebalo se graditi naselje od čije gradnje se odustalo kad je skupina boraca za zaštitu okoliša uspješno tužbom spriječila građevinare od zagađivanja obale jezera koja je bila rezervat za ptice. Dijelove tog zemljišta ved su bili izrovali buldožeri i temelji su bili iskopani. U jednom praznom podrumu,

među cijevima u šahtama i posječenim granama stabala, tijelo Lanea Dockeryja nađeno je ispod hrpe građevinskoga otpada. Dockeryju je bio prerezan grkljan, oči su mu bile iskopane, a smotuljci načinjeni od stranica iz jedne od njegovih knjiga o istinskom zločinu, bili su mu zagurani u duplje. Osjedala sam tugu i žaljenje kad sam pročitala te vijesti. Sjetila sam se onog osvetoljubivoga dijela sebe koji je želio zlo Dockeryju, dok je on zapravo samo želio ispričati nešto što je smatrao fascinantnom pričom.

Čitateljstvo se očito složilo. Jeaninena inačica slučaja Randy Mosley/Carson Beckman nede još dva tjedna izidi, ali ved je uspješnica na Amazonu i kod nekih drugih predpublikacijskih trgovaca na malo. Izvijestila me o tome ne ponosedi se odviše, više se radilo o nekoj vrsti upozorenja da bi publicitet još neko vrijeme mogao biti nepošten prema meni. Unatoč tome što sam joj govorila o potrebi da zaboravim, bila sam daleko od trenutka u kojemu je zaborav bio opcija. Nisam to mogla prevladati. Obje smo to znale.

- Čini se da je sasvim dobro, s obzirom na to kroz što je sve prošao — rekla je Jeanine i dalje gledajući prema Haydenu.

— U početku to nije bilo tako — uvjerila sam je. — Premda zapravo nije bio ozlijeđen morali su ga nekoliko dana zadržati u bolnici dok se ne povrati od šoka. Imao je nodne more i oboje smo bili na savjetovanju. — Nisam bila sigurna čine li mi dobro sesije s psihijatrom koje mi je bolnica preporučila, ali činilo se da su pomagale Haydenu. Ponovno se vratio u školu, nadoknađujući satove s kojih je izostao dok sam ga držala kod kude tijekom ostatka zime, nakon otmice. Evo baš sad se on i Caleb McPherson te još neki dečki naizmjenično nadmeću tko se može više odgurnuti na ljuljački. Dovikujem im da budu oprezni.

Hayden mi uzvrata s: — Naravno, mama! — i potoni u trenu zaboravlja na moje upozorenje, ljuljajući se još više uvis nego prije. Meni je to izgledalo opasno pa sam živčano protrljala ruke.

Jeanine Dockery pružila je svoje hladne ruke i položila ih na moje. Bile su postojane, smirujude i otklanjale sumnju. — To je dobar znak da se ne boji — rekla je.

Htjela sam u to vjerovati. Željela sam da prigrli mod obične hrabrosti pred licem svijeta u kojemu je previše onoga čega

se treba bojati. Ali zanemarila sam ključnu suštinsku činjenicu, a taje da vam strah katkad govori nešto što trebate znati. Ja sam godinama i godinama pladala za to. Rekla sam Jeanine: — Pokušavam nadi crtu između zdravoga opreza i paranoje. Nije lako.

— Vraga nije — odgovorila je odrješito i obje smo se pomalo nasmijale. — Vedina ljudi prošeta kroz život nesvjesna bilo čega i to za vedinu ljudi nije nikakav problem. Hayden i ti o pravim opasnostima svijeta znate više nego što bi bilo tko trebao znati. Ali nije sve u opasnosti. Osvrni se oko sebe. Razmisli o činjenici da si tu, da si živa, i da ste se oporavili od tjelesnih rana. Sve te stvari su blagoslovi. Tvoj sinje blagoslov: Sad je na tebi da izvučeš nešto dobro iz toga što ti je dano. Iz ožiljaka i svega ostaloga.

Bile su to najljubaznije riječi koje mi je ikada netko uputio od trenutka kad je sve to otpočelo i rasplakala sam se unatoč najboljim nastojanjima da to ne učinim. Jeanine, u kojoj sam počela prepoznavati neprikosnovenu vrhunsku osobu izvukla je iz džepa papirnatu maramicu i ljubazno se ispričala dok sam brisala oči. Prišla je ljuljački i rekla Caleb u da sjedne na sjedalo do onoga na kojemu je sjedio Hayden, a potom ih zanjihala obojicu. Pomislila sam kako je bilo dobro što je dovršila djelo svoga brata.

Zazvonio mi je mobitel i izvadila sam ga iz prednjeg džepa kratkih hlača. Lovac poziva pokazivao je da me zove netko iz Data Managersa, premda sam na poslu bila uzela slobodan dan. Znala sam što to znači. Jim Pendergast, moj šef, intenzivirao je ono što su prethodno bih mlaki romantični pokušaji približavanja u novu fazu tijekom vremena otkad sam se vratila na posao. Čak smo i na ručku bili nekoliko puta i silno je nastojao da zajedno iziđemo na večeru kao par. Nastavila sam ga odbijati govoreći mu da mi je teško nadi ženu za čuvanje Haydena, ali zapravo nisam bila spremna svoga sina ostaviti samoga. Dok ga gledam kako savija i pruža noge na ljuljački, izdižudi se prema suncu kao da bi mogao poletjeti, ne maredi za to da ikada više pogleda dolje, zaključila sam kako je vrijeme javiti se na mobitel.

SVRŠETAK Hvala Ibsu !!!